CRISTIAN TEODORESCU
MAESTRUL DE LUMINI
(proză scurtă)

CARTEA ROMÂNEASCĂ 1985

Faptul divers

Un glas din ceruri cere: „Dacă Ai face oglinzile să tacă?” (Ion Barbu)

Se pare că există nenumărate feluri de a povesti o întâmplare. Dar când ai ceva de povestit, lucrurile se simplifică. Chiar şi alegerea cuvintelor. Ţi se pare foarte firesc ca primul cuvânt să-l atragă pe cel de-al doilea şi aşa mai departe, până când nemulţumirea, iritarea de la care ai pornit şi care te-au făcut să declari prietenilor să vă spun ceva! dispare.

Dar dacă scapi prilejul de a vorbi despre întâmplarea pe care ai auzit-o sau ai văzut-o sau ţi s-a întâmplat chiar ţie, nemulţumirea, iritarea continuă să te însoţească, cresc, devin insuportabile: Există ceva! care se cere spus neapărat, chiar şi unei scorburi de copac. Şi cu cât amâni, întâmplarea se încordează şi se limpezeşte, se jeagă de alte întâmplări şi îşi alege cuvintele, într-un anumit număr care îşi aparţine şi căruia îi aparţii mai mult decât îţi închipui. Întâmplarea nu mai e faptul divers de acum câteva zile, când ai pierdut prilejul de a o povesti prietenilor.

Azi dimineaţă, ai fi spus, când am ieşit din casă, am văzut o pereche. Tineri amândoi. Şi atunci, cuvintele n-ar fi avut importanţă; ai fi putut spune la fel de bine: Aveau în jur de 25 de ani. Stăteau lângă o maşină nouă, cu portbagajul deschis. În portbagaj, un geamantan în carouri şi nişte jucării de plastic, în pungi transparente. Bărbatul se pregătea să închidă portbagajul.

De-abia acum te-ai fi hotărât să spui: Cred că s-au mutat de curând în blocul acela nou, de lângă mine… Dar n-ai fi spus nimic despre zâmbetele celor doi, care se priveau, în fracţiunea cât ai întors capul, fiindcă îţi plăcuse culoarea cafeniu-metalică a maşinii. N-ai fi spus nimic nici despre cuvintele femeii, care te-au ajuns din urmă şi ţi-au pătruns în memorie, fără să-ţi dai seama. N-ai fi spus decât: El pleca cu maşina. Apoi ai fi descris culoarea maşinii – elementul cel mai interesant al întregii scene, din punctul tău de vedere. Ai fi uitat de

capotul cu guler de dantelă, în care era înfăşurată femeia. Atunci nu ţi-ar fi venit să crezi că amănuntul acela ţi-a rămas în minte. De-abia acum ştii că era îmbrăcată într-un capot – albastru sau alb. E posibil să fi fost de altă culoare; acum pentru tine culoarea capotului nu poate fi decât albastră sau albă. Ştii şi de ce – era prea mic; un capot de adolescentă, potrivit pentru un trup mai subţire.

Exista o contradicţie între capotul acela şi jucăriile din portabagaj şi cuvintele femeii: Spune-i că vin şi eu, sâmbătă.

De-abia acum ar fi trebuit să vorbeşti despre aerul comun din zâmbetele celor doi, pentru ca lucrurile să fie suficient de limpezi. Zâmbeau cuiva care lipsea din imagine. Şi tu ai văzut zâmbetul lor şi jucăriile din maşină înainte de a fi ajuns la tine cuvintele femeii. Dar ordinea faptelor întâmplării e aceea în care ele trebuie spuse.

Apoi ai fi început o digresiune despre tinerii nou veniţi în Bucureşti, transplantaţi de la ţară cu mai mult sau mai puţin succes. Mai întâi, serviciul în fabrică şi o cameră de închiriat – sau un pat şi o despărţitură de dulap, într-un cămin de nefamilişti. Plimbarea de duminică pe bulevard, ca pe şoseaua naţională care taie satul în două. Dar nu agale şi în grup (plimbarea) şi TJite-l pe al la cutare! ci crispat, ţinând casetofonul la piept şi Mă nene, dacă ai urechile *delicate*, bagă-ţi eo-ceni în ele! apoi capotul cu guler de dantelă, care deocamdată se potriveşte pe trup şi călătoria acasă. Altă cameră închiriată sau o încăpere, într-un cămin de familişti, Ne descurcăm noi până la urmă; pe ăsta mic îl mai ţinem la ai mei. Altă călătorie acasă, în trei – şi observaţia că A rămas mic capotul ăsta de pe tine. Tata zice că ne dă nişte bani… Ne dă tac-tu, pă fuga! Ne dă, că zice că ăla micu'… Nu te mai dă după unu din sat? zicea şi el, la băutură… Să nu mai zică! N-ai văzut că nu mai zice? Poate ne-o da şi ai mei ceva! Tata zice că după ce îi tăiem moţu lu' ăla micu', atunci… S-apucăm noi casă de la fabrică şi stau eu de vorbă cu domnu', tac-tu, că dacă era om când trebuia, dădea şi ai mei: de la obraz mi-a zis nenea că, adică, eu mă-nsor sau mă mărit!?

Despre lucrurile astea ai fi vorbit cu tonul patetic al sociologilor amatori, care generalizează primul caz particular ieşit înaintea lor. Explicaţia ta ar fi provocat proteste: Teo, ăştia sunt copii de *pieţari*. Am un coleg în anul III, la stomatologie, vine zilnic cu „Fiatul", de la Dobroieşti. Taică-su vinde legume, la „Matache". Când se însoară îi

cumpără şi apartament. Cadou de nuntă!

Atunci ţi-ai fi amintit de capotul de adolescentă al femeii, de pantalonii ieftini, de velur ai bărbatului, de husele de pe banchetele maşinii şi chiar de jucăriile din pungi: un urs cafeniu, spân, o minge de cauciuc şi un Donald portocaliu. Însă atunci, toate aceste amănunte minuscule, care vor apărea în povestirea ta, n-ar fi fost decât elementele unei demonstraţii care ar fi început cu N-aţi înţeles ce vreau să spun.

Ai fi trecut la partea epică a întâmplării: Mi se terminaseră ţigările, ai fi spus. De obicei, îmi cumpăr ţigări. de la o anumită tutungerie, din colţul bulevardului. De la 16 ani îmi cumpăr ţigări de acolo. Mă grăbeam; dimineaţa e neplăcut să ţi se termine…

Acum n-ai mai spune nimic despre tutungeria din colţul bulevardului. Întâmplarea aceasta exclude elementul aleatoriu al participării tale la ea. Ea nu va conţine decât observaţia, pe un ton neutru: *Pe lângă ei trecu un bărbat care aruncă o privire curioasă maşinii*. *După câţiva paşi*, *întoarse capul*, *uitâ*ndu-*se din nou la maşina lor*, *fără ca ei doi să-l fi observat*. Dar atunci ai fi spus: Când am ieşit (sau mai degrabă: Tocmai ieşeam) din tutungerie, am văzut maşina aceea cafenie, chiar în clipa când se izbea de remorca unui tramvai!

De fapt nu auziseşi decât zgomotul fiarelor sfărâmându-se – văzuseşi maşina pătrunzând în intersecţie, tramvaiul uruind leneş, apoi lăsaseşi privirea, brusc, în jos, aşteptând încordat.

Pe el a trebuit să-l scoatem prin parbriz. Maşina era atât de rău strivită, că nu se puteau deschide uşile. El era moale când l-am tras afară. Îşi zdrobise pieptul de volan, faţa i se umpluse de sânge (ai fi aşteptat să ia sfârşit exclamaţiile de oroare ale celorlalţi)! A adus cineva un cearşaf, altfel ar fi fost îngrozitor de transportat. Avea toate oasele rupte. N-ai fi spus nimic despre tocmeala penibilă, cu femeia care, în cele din urmă, adusese cearşaful: De ce tocmai eu? strigase întărâtată la vederea sângelui. N-ai fi vorbit nici despre transpiraţia de pe faţa vatmanului, care se dăduse jos din tramvai şi, cu ochii la trupul întins pe cearşaf, răsucea absurd mâinile, ca şi cum încă le-ar fi ţinut încleştate pe manetele din cabina lui. Cei din jur îl băteau pe umăr: Şoferul e de vină! şi el clătina din cap: Şi ce dacă e de vină?! cu o voce împovărată. CINE RĂSPUNDE DE OMUL ASTA!? Au ajuns până la tine cuvintele lui. Îţi spălai mâinile de sânge, la ţâşnitoarea plantată la

marginea trotuarului. În clipa aceea ai început să înjuri, cu glas tare, firul subţire de apă, care te silea să-ţi atingi mâinile, una de cealaltă, ca să scapi de crusta de sânge care le acoperea.

Atunci ţi-ai dat seama că va trebui să te întorci şi să suni la uşile blocului aceluia nou, una câte una: Mă scuzaţi că vă deranjez (sau ceva asemănător, la fel de idiot!), mai locuieşte cineva aici, în afară de dumneavoastră? până ar fi apărut femeia aceea, în capotul ei de adolescentă.

Toate acestea nu vor apărea decât în povestirea ta, relatate neutru, fără patetism. Celor care te-ar fi ascultat atunci, le-ai fi spus că ţi-ai dat seama că era altcineva de-abia când te-ai uitat, de aproape, la hainele bărbatului. Asta s-a întâmplat când au apărut cei doi sanitari ai „Salvării", cu maşina şi cu graba lor perfect inutile şi de o ironie perfectă, care au ridicat trupul şi au dispărut cu el.

10

N-a fost decât o potrivire, ai fi spus la sfârşit. Maşinile aveau aceeaşi culoare, atât. De fapt, era altcineva!

Şi aşa ar fi rămas: un fapt divers interesant datorită qui-pro-quo-ului.

În povestirea ta, la sfârşit, va fi vorba despre sentimentul straniu al trecătorului aceluia care: *După câteva zile a văzut din nou maşina cafenie parcată în faţa blocului, şi pe bărbatul pe care îl scosese din maşina strivită, ieşind dinăuntru*.

J

Trenul de 12

Prin noiembrie se zvoni în sat că se va da o amnistiere.

La începutul primăverii se întoarseră în sat câţiva bărbaţi; îşi ascundeau părul scurt sub băşti şi sub pălării înfundate pe cap. Emilia ştia de la un avocat din Bucureşti că Paul nu intra în această amnistiere, totuşi se oprea aproape zilnic, în drum spre şcoală, aşteptându-i pe cei care veneau cu trenul de 12. Nu se întreba de ce, dar era sigură că dacă era să vină şi el, Paul ar fi luat trenul acesta. În patru ani, de când îl aştepta să se întoarcă, ideea asta i se înrădăcinase în minte.

În vacanţa de primăvară, îşi luă două zile de concediu şi se duse la el, la vorbitor. Luă un tren de noapte. Nu voia să vadă sirma ghimpată, fâşia de nisip şi foişoarele cu santinele, de acolo.

Compartimentul era pe jumătate gol. Mirosea a muşama spălată de mântuială. În lumina albastră a becului de veghe, un bărbat, căruia nu reuşi să-i distingă trăsăturile, o sâcâi aproape o oră, încercând să intre în vorbă eu ea. Emilia simţea în vocea şi în gesturile rotunjite ale bărbatului ceva care o făcu să creadă că, mai devreme sau mai târziu, risca să se trezească cu mâna lui pe picior. Stătu încordată, întoarsă cu faţa spre fereastră, până când îl auzi sforăind. Avea un sforăit greu de om bătrân. Emilia se luptă câteva minute cu dorinţa de a-i astupa gura. Bărbatul scotea nişte zgomote oribile din gât, de parcă se sufoca.

Emilia ieşi pe culoar, deschise fereastra, privi luminile gălbui, depărtate ale unui sat pierdut în mijlocul câmpiei. Scoase o ţigară din poşetă. Când ducea ţigara la gură îşi ţuguia buzele, lipindu-şi degetele de ele. Dacă n-ar fi fost ţigara s-ar fi putut spune că îşi săruta degetele.

., Coborî din tren într-o haltă: o clădire scundă, văruită cu alb, peronul îngust, câteva becuri de neon, cu – lumina lor neverosimilă. Se îndreptă spre singura bancă de pe peron. Din întunericul mirosind a ulei încins dintre linii, veneau la lumină, ca fluturii, mai multe femei cărând pachete, ca şi ea. Una din ele, înaltă şi îmbătrânită de hainele de doliu, îşi ducea bocceaua pe creştetul capului.

Cei câţiva bărbaţi care se apropiaseră şi ei de lumină aveau un aer stingher, de fiinţe rătăcite printre ele. Unul din ei, un băieţandru într-o scurtă de fâş, cu blugi decoloraţi, sparse tăcerea cu un fluierat fără rost. Când se trezi cu privirile celorlalţi întoarse spre el, îşi vârî capul între umeri de parcă i s-ar fi făcut, deodată, frig.

În jurul femeii în doliu se strânseră câteva, şi cu uşurinţa cu care intră în vorbă femeile de la ţară începură să şuşotească.

Aşezată pe colţul ei de bancă, Emilia fuma uitându-se la ele. Ţigara avea gust de parfum. Ea se gândi că stătea de zece ani la ţară şi avea de-a face zi de zi cu femei I ca acelea care se sfătuiau acum în faţa ei, dar nu învăţase cum să se apropie de ele. Niciodată nu fusese mai mult decât profesoara de franceză a copiilor lor., între ea şi femeile din sat copiii nu erau decât un paravan, ăsta era adevărul!

Când le văzu pornind – femeia cea înaltă nu era în fruntea lor, dar se vedea că ea conducea grupul – Emilia dădu drumul ţigării şi le urmă. La ieşirea de pe peron, aruncă o privire în urmă şi văzu că bărbaţii veneau şi ei.

Paul era bărbierit proaspăt. Pe obraz, deasupra unei tăieturi, îşi

lipise o bucăţică de ziar prin care răzbătuse o picătură de sânge.

Când dădu cu ochii de ea, Paul făcu, mecanic, gestul acela de demult: îşi scutură o scamă de pe mânecă. Emilia se crispa fără să vrea. Nu reuşea să se deprindă cu hainele astea de pe el. Se aşeză în faţa lui, despărţită de el de tăblia groasă a unei mese lungi. Gardienii stăteau lângă pereţi, cu armele la piept.

Tăcură la început, până auziră primele vorbe rostite încet de ceilalţi. Emilia îi aprinse o ţigară şi i-o întinse peste masă, după ce aruncă o privire întrebătoare gardianului din spatele lui. Acesta dădu din cap, căscând.

— Ai ajuns bine? o întrebă după ce trase de câteva ori din ţigară.

Emilia clătină din cap. Îşi simţea gura uscată şi aştepta să scape de nodul din gât, înainte de a deschide gura. Lui Paul îi făcea rău să o vadă plângând aici.

Paul îşi puse boneta pe masă, o netezi cu podul palmei, ca şi cum ar fi mângâiat o pisică.

— Ce mai spun ăia din sat? Ţigara asta miroase a parfum…

Emilia căută în sacoşa pe care i-o adusese. Îi trebui un minut lung până găsi ţigările. Aprinse două.

— Zilele astea m-a întrebat de tine inginerul-şef… Şi primarul. Primarul venise la şcoală să scoatem copiii la şanţuri. M-a întrebat ce faci…

— Băiatul ăla care e în locul meu se descurcă?

— Mi-a spus tanti Florina că primarul a strigat la el în mijlocul şedinţei. Întârzie dimineaţa din cauza trenului.

— Găsesc ei alt prost ca mine să se mute în comună…

— Am auzit că pleacă. Şi inginerul-şef se ceartă cu el. În ianuarie s-au bătut, pentru Camelia.

— Borţoi e tot cu Camelia?!!

— Da… Ea îşi face de cap cu cine apucă. Borţoi a găsit-o cu ăsta nou, pe biroul lui, la sediu.

— Şi tu?

— Eu, ce?!!

— Ştii ce vreau să-ţi spun. Paul se uită insistent la ea. Emiliei i se făcu milă de el pentru privirea asta.

— Nu te mai gândi la aşa ceva…

— Ţi-e greu? Paul îşi mută privirea asupra bonetei. Aici, spuse

încet, cu bromura asta… Câteodată mă întreb dacă mai sunt bun de ceva. Urmă, cu vocea schimbată Nu vreau să vorbească lumea de mine ca de Borţoi. Aş prefera să divorţezi, înainte.

— Nu te mai gândi la asta, Paul. N-o să se întâmple nimic.

— Aş prefera să divorţezi înainte, dacă se întâmplă! Emilia, aud aici tot felul de chestii. Când mă gândesc, le dau dreptate şi femeilor. Îşi trecu mâna peste faţă. Bucata de hârtie se desprinse. Emilia se uită la tăietura de pe obrazul lui. Era sigură că era o tăietură adâncă, deşi abia i se vedea urma.

Încăperea se umpluse de fum de ţigară. Zgomotul vocilor din jur scăzuse. Din când în când, se auzea din locul unde se găsea băieţandrul în scurtă de fâş câte o exclamaţie.

— Mai vorbeşte cineva de accident?

Emilia tăcu câteva clipe. Nu ştia niciodată ce răspuns aştepta Paul la întrebarea asta.

— Jean Gavrilescu, de curând – nu ţi-am spus: şi-a cumpărat maşină! eram în cancelarie; una din fete a adus vorba de accidente şi el şi-a amintit de… Spunea că ai avut ghinion! Numai atât a spus, că ai avut ghinion…

— Nu mă interesează ce spune Jean Gavrilescu! o întrerupse. Bărbaţii de lângă el nu întoarseră capul. Gardianul din spatele lui ieşi din amorţeală:

— Băăă! Înmoaie-ţi clonţu!

Paul îşi lăsă capul în jos, strângând din buze. Aşa trebuia să facă aici. Să spună „Am înţeles!” sau să lase capul în jos.

— Moş Pistol mai spune câte ceva, după ce bea la M.A.T. Treaz, nu l-am auzit.

— Şi de cealaltă?

— Frusina s-a mutat la Bucureşti. Melache nu mai vine în sat decât duminica, să joace fotbal. El mi-a trimis vorbă, şi din partea ei, că le pare rău de tine.

— Nevasta lui Pistol, nu ştiu, dar baba Aurica, mai trăia ăia patru ani?

— Nu vorbi aşa!

— Ce căutau ele la ora aia în mijlocul drumului?!!! Nu-i răspunse. N-ar fi avut ce. Îi aprinse o ţigară şi i-o întinse.

— Maşina cum arată, ai mai pus pe cineva să se uite la ea?

— E sub şopron; am acoperit-o cu preşuri.

– Dai preşurile deoparte şi-l chemi pa nea Fane să umble la praguri. Îl pui să cureţe şi motorul.

Dădu din cap şi repetă cuvintele lui, la persoana I.

* * *

Câteva săptămâni, Emilia se simţi mai singură decât înainte de vizita la Paul. La vorbitor, nu apucase să-i spună o mulţime de lucruri. Mai precis, nu îndrăznise. Paul nu dorea să afle decât noutăţile care aveau legătură cu el. Restul erau fleacuri! Dar ce i se poate întâmpla unei femei singure, într-un sat, decât fleacuri? De când era acolo, Paul nu mai era în stare să înţeleagă că şi *afară* poţi avea motive să te plângi. Îşi închipuia că lumea din sat încă vorbea despre el! Cine mai avea timp să se gândească la accidentul acela?! Inginerul-şef o întrebase de el numai după ce îi spusese ea că merge la Paul, la vorbitor. Dacă Paul ar fi văzut cu ce ton o întrebase Borţoi de el… Prietenul lui, Borţoi! Sau ce-ar fi spus Paul dacă ar fi ştiut că femeile din sat îi spuneau din nou „domnişoară", ca în primii ani.

Paul se purta de parcă toţi aceşti patru ani n-ar fi trecut. Îi punea aceleaşi întrebări ca la prima ei vizită la el.

„Emilia, tu nu ştii ce înseamnă să numeri zilele" îi spusese odată. Poate că, într-adevăr, zilele treceau mai uşor pentru ea, dar, în vreme ce el rămăsese aproape neschimbat în aceşti patru ani, de parcă reuşise să se sustragă timpului, cu ea lucrurile stăteau cu totul altfel.

„Faci riduri!" observase Paul ultima oară când fusese] a ei. Simţise în glasul lui o bucurie răutăcioasă, inexplicabilă. Ridurile erau unul dintre lucrurile despre care ea ar fi vrut să-i vorbească, unul dintre fleacuri. Ea nu reuşise să pună anii aceştia în paranteză, ca el. N-o hărţuiseră numai singurătatea şi aşteptarea, ca pe el, ei" şi toate fleacurile care pe el îl făceau să ridice plictisit? din umeri. Şi, de fiecare dată când fusese la el, trebuise să suporte în tăcere reproşul din privirile lui. Observase şi la ceilalţi, care stăteau acolo, aceeaşi expresie. Poate că nu era decât o reacţie involuntară – părerea de rău de a descoperi la altui ceea ce îţi lipseşte. Dar era ea *, vinovată că trăia *afară*? De ce o silea Paul, cu privirile acelea, să se simtă vinovată că se afla de cealaltă parte a mesei? în definitiv, asta era toată libertatea ei!

Dacă n-ar fi fost el, până la urmă ar fi plecat din satul ăsta sau ar

fi ales calea de mijloc, cum făceau ceilalţi profesori, doctoriţa şi inginerul cu care se bătuse Borţoi. Şi-ar fi găsit o locuinţă în Bucureşti şi ar fi făcut naveta. În patru ani, ajunsese să urască satul ăsta!

Stătea la şcoală de dimineaţă până seara. Muncea cu copiii în grădina şcolii, făcea repetiţii pentru serbarea de sfârşit de an, în schimb, i se făcea teamă când trebuia să intre în clasă pentru orele de franceză. Predase de atâtea ori toate textele acelea, majoritatea insipide, încât după ce, într-un timp, le ştiuse pe dinafară, acum începuse să facă aceleaşi greşeli ca şi elevii ei, lăsându-se corectată de cei mai isteţi. Scăpa de corvoada lecţiilor îngăduindu-le copiilor să-i povestească ce se mai întâmpla prin sat şi să se pârască unii pe alţii.

Într-o după-amiază acceptă invitaţia Simonei, profesoara de fizică, să meargă la ea, în Bucureşti".

Simona" avea un apartament de două camere într-un bloc din apropierea Gării de Nord. Fusese măritată câţiva ani cu un actor de la care rămăsese cu obiceiul de a vorbi afectat şi cu pasiunea pentru fotografii. Tot apartamentul era împânzit cu pozele ei. Pe spatele fiecăreia, Simona scrisese locul şi data când fusese făcută. Avea un scris rotund, plin de înfloriturі de prisos.

După ce îi arătă apartamentul şi aproape toate fotografiile, Simona aduse din bucătărie, pe o servantă cu picioare de alamă, cu o roată lipsă, un ibric de cafea şi o sticlă de „Cinzano" umplută pe trei sferturi cu lichior de nuci. Servanta, o informă Simona, era o piesă autentică. O cumpărase de la „Consignaţia". Roata lipsă nu era o problemă, dacă ştiai să umbli cu ea, firește.

— Pe Sergiu îl amuză… spuse Simona.

Cafeaua era amară. Lichiorul, lipicios de dulce. Simona fu de părere că mergea să le amestece.

— Sergiu nu se omoară după lichiorul de nuci. Emilia, deşi nu îl cunoştea pe Sergiu, îi dădu dreptate în gând.

— Nici lui Paul nu-i plăcea să bea lichior… Simona se uită lung la ea:

— Dragă, zău dacă te înţeleg! Voi, de fapt, cât aţi stat împreună?

— Trei ani şi opt luni.

— Când mă gândesc la tine, zău dacă-mi vine să mă mai mărit. Nu ştiu dacă aş fi în stare, de dragul lui Sergiu… înţelegi, nu?! De fapt, nu ştiu dacă merită vreun bărbat să-l aştepţi…

În privinţa bărbaţilor, Sâmona avea o experienţă impunătoare şi nu se jena să vorbească despre ea, în cancelarie. După părerea ei, bărbaţii nu erau buni decât de \m singur lucru, unii nici măcar de asta.

Pe Sergiu îl cunoştea de câteva săptămâni. Îl numea, cu titlu de probă, logodnicul ei. Dacă lăsai deoparte slăbiciunea ei pentru bărbaţi, Simona era o camaradă foarte bună. Multe dintre cumpărăturile pentru pachetele pe care i le trimitea lui Paul le făcuse ea. În timpul iernii, rămăsese de câteva ori să doarmă la ea, în sat. Dormiseră în acelaşi pat. Aşa dorise Simona, întâmpinând astfel rugămintea ei.

Al doilea pahar de lichior nu i se mai păru Emiliei chiar atât de dulce. Se deprinse şi cu mulţimea de fotografii de pa pereţi. Simona dădu drumul la radio şi dispăru în camera alăturată, să telefoneze. Lui Sergiu, bănui ea. Începu să se simtă de prisos. Îşi scoase ceasul din poşetă. Avea un tren peste două ore, din Basarab. Ajungea în sat pe întuneric, dar erau multe femei care lucrau în schimbul doi şi se întorceau în sat cu trenul ăsta. Putea să meargă cu ele pe drumul gării.

— În seara asta nu gătesc: i-am spus lui Sergiu să ne aducă ceva de la restaurant, o anunţă Simona când se întoarse în încăpere. Era cu un prieten, se uitau la meci, la bulgari. I-am invitat pe amândoi. O privi, zâmbind interogativ".

Emilia îşi vârî ceasul în poşetă.

— Cred că o să plec… Simona veni lângă ea:

— N-o să afle nimeni, Emilia… Dacă nu-ţi place, îi spun lui Sergiu să-i facă vânt. Le facem vânt la amândoi, dacă vrei tu!

* * *

O trezi o rază de lumină care pătrunsese prin jaluzele. Deşteptătorul ticăia, surd, pe noptieră. Perna era jilavă. Emilia se aşeză pe marginea patului. Amintirea serii petrecute în apartamentul Simonei se amesteca straniu cu ceea ce visase. Plecase de la Simona, luase trenul; stătuse într-un vagon fără compartimente, cu lămpi de neon care dădeau o lumină albă. Una dintre ele zumzăia enervant deasupra ei, iar în jur, un amestec de voci, fum de ţigară, miros de ţuică şi plânsetele unui sugar din braţele unei femei pe jumătate adormite. Se trezise în întunericul de pe drumul gării. La început, navetiştii care trecură pe lângă ea călare pe biciclete, luminându-şi calea cu lanterne, apoi o căruţă fantomatică, trasă, încet, de un singur cal, în direcţia opusă. Felinarul agăţat la spatele căruţei se legăna. Întorsese de mai

multe ori capul să se uite la lumina lui gălbuie, şovăitoare… În dreptul lizierei de salcâmi, calul nechezase o dată, străpungând adânc întunericul. Ea tresărise şi i se făcuse, deodată, frig…

…treptat întunericul se decolorase; se dizolvase într-o lumină albă, care părea că emană din praful drumului. Ea era în dreptul podeţului. Auzea, ameninţător, zgomotul apei curgând umflată pe sub scândurile putrede, în păpurişul des de pe malul celălalt, Paulse lupta de unul singur încercând să scoată maşina din mâl. Îşi suflecase pantalonii până la genunchi şi lipăia prin noroi, dând ocol maşinii. Îl strigă de mai multe ori, dar zgomotul apei îi acoperea glasul. Vru să treacă dincolo. Apa crescuse tulbure şi înecase podeţul, poate că îl şi smulsese din loc. Se lăţise mult dincolo de maluri; Paul se /opintea cu umărul, încercând să împingă maşina înapoi. Vnt „observase că apa îl înconjura. Distanţa dintre ei creştea treptat; Emilia se retrăgea înfricoşată de înaintarea apei acoperite de o spumă murdară. Deodată, văzu maşina plutind – apele o purtau la vale răsucind-o înl cetişor. Paul înota în jurul ei, întinzând câte o mână, pentru a se agăţa de portieră. Frica, furia îi strâmbau faţa. Atunci o descoperi pe mal. Îi făcu semn să vină la ei. Emilia fugea de-a lungul malului, îngrozită că apa se lăţea tot mai mult. Paul era atât de departe, încât în dreptul cioatelor de salcie nu mai reuşi să-l deosebească de ele. Se opri; valurile mărunte clipoceau lângă mal, lovind o bucată de scândură…

Se ridică de pe pat şi trase jaluzelele. Era târziu, trecuse de ora 10. Deschise fereastra: era răcoare, frunzele prunilor umezite de rouă străluceau delicat în lumina albăstruie a dimineţii. Dintr-o curte de peste drum se auzi o voce ascuţită de femeie:

— Victoriţooo…

Emilia se retrase de la fereastră. Îşi trase capotul pe ea. Se mişca încet; duminica nu ştia cum să-şi omoare timpul.

După ce îşi bău ceaiul, se îmbrăcă şi ieşi din casă. Găinile scăpaseră din coteţ. Când o văzură, o înconjurară cotcodăcind. Le numără, din obişnuinţă, apoi scoase dintr-un sac din marchiză câţiva ştiuleţi de porumb. Îi curăţă de boabe în poală, aşezată pe banca de sub pruni. Soarele începuse să ardă.

Când termină de hrănit găinile, se ridică de pe bancă şi, nemaiştiind ce să facă, porni fără ţintă prin curte. Până seara, trebuia să mai treacă atâtea ore! Dacă ar fi rămas în Bucureşti, acum s-ar fi dus

la plimbare, în Herăstrău. S-ar fi mulţumit şi cu o plimbare pe bulevard. Când era studentă îi plăceau plimbările pe bulevard, duminica. Oamenii sunt îmbrăcaţi frumos, îşi duc copiii de mână – te uiţi la ei şi n-ai timp să te gândeşti că eşti singură. Nici nu te simţi singură; parcă ai fi împreună cu ei. De ce nu rămăsese?! Doar Simona îi spusese că puteau să nu deschidă uşa celor doi. Paul o. i legase de casă, de maşina lui de sub şopron şi de satul* ăsta! O buimăci gândul acesta, cu limpezimea lui rece. Nu era prima oară când îi venea în minte, dar o găsea de fiecare dată nepregătită să-l înţeleagă, de parcă n-ar fi fost al ei. I se părea că vine dintr-o adâncime în care „dacă ar fi avut curaj să se afunde, echilibrul ei interior, tot mai nesigur în ultima vreme, s-ar fi rupt cu totul.

— Doamnă! Doamnă!!

Vocea bărbatului de la poartă ajunse cu greutate la ea. În ultimul timp i se întâmpla des să nu audă când i se adresa cineva. Nu se grăbi; avea o mulţime de ore de omorât până seara. Când ajunse la poartă, se uită întrebătoare la el. Era transpirat şi plin de praf.

— Îmi daţi un pahar cu apă? / Bărbatul nu era din sat şi nu părea să fie nici din vreunul din satele vecine. Avea aerul uşor dezorientat al orăşenilor în trecere pe la ţară. Descuie poarta şi porni înapoi, spre cişmea, fără să se uite dacă bărbatul o urmează. Răsuci robinetul, lăsând apa să curgă cu putere. Simţi cum conducta se răcea treptat. Luă cana de tablă din cui şi o umplu. Câteva picături reci o stropiră „făcând-o să tresară. Apa i se păru tulbure. Vărsă cana sub privirile nerăbdătoare ale bărbatului şi, după ce aşteptă câteva clipe, o umplu din nou. Îi întinse cana, ferindu-se să-l privească.

Bărbatul bău cu lăcomie, grăbit, de parcă se temea să nu-i ia cineva cana de la gură. Două firişoare de apă, care îi curgeau pe la colţurile gurii, se prelinseră pe piepţii hainei lui prăfuite. Îşi umplu singur cana a doua oară.

— Ai venit cu trenul de douăsprezece? spuse ea. Bărbatul dădu din cap răsuflând o dată lung.

— Mă duc la un văr. Trei sate de aici. De ieri noapte sunt pe drum, doamnă! suna ca o rugăminte.

— Odihneşte-te puţin pe banca aia.

— Aveţi câine?

— Dacă aveam, lătra până acum…

— Unii nu latră, rosti bărbatul ducându-şi gânditor mâna la gât. Sunt dresaţi să nu latre!

Îl lăsă singur, la umbră. Intră în casă. Câteva clipe, rămase în penumbra din camera de trecere. Nu era deloc îngrijorată, deşi ştia de unde venea bărbatul acesta. O ajutaseră să înţeleagă părul lui, care n-apucase să crească, şi costumul lui demodat şi strâmt, crăpat, ici, colo, la cusături. Se duse în bucătărie. Nu se obosi să deschidă frigiderul – era gol. Scoase din cămară o cutie de conserve de peşte şi o deşertă pe o farfurie. „N-o să-i ajungă!" Desfăcu şi o cutie cu carne de vacă – ultima, îşi aminti că vrăbiile murdăriseră mușamaua de pe masa din curte. Luă o faţă curată, de pânză cadrilată. N-o mai pusese de mult pe masa din curte.

Bărbatul îi urmări pregătirile într-o tăcere aprobatoare. Netezi el însuşi o cută de pe faţa de masă.

— Duminica nu gătesc. Îi spuse, stingherită, când îi puse farfuriile înainte. Pâinea e de ieri…

— Nu face nimic, doamnă. N-am mâncat conserve, de mult…

Înghiţea grăbit, pe nemestecate, şi clătină din cap că nu, când ea îi spuse că o să i se aplece.

— N-am nimic de băut în casă.

— E bună şi apa, decretă el mulţumit.

Când ea veni cu ceştile de cafea, se ridică pe jumătate de pe scaun.

— Nu trebuia să vă deranjaţi, doamnă!

Emilia scoase pachetul de ţigări din buzunarul rochiei şi îl aşeză pe masă, între cele două cești.

— Ai chibrit, îl întrebă.

— Şi chibrit şi ţigări, dar o să iau una de la dumneavoastră.

Înainte de a întinde mâna spre pachet, şi-o trecu prin păr, cu un gest inutil. Gestul păru totuşi să-i facă plăcere, fiindcă, după ce îşi aprinse ţigara, îl repetă de mai multe ori.

— Câţi ani ai? În gând, îi dăduse vreo 35. Poate că era mai bătrân, dar părul scurt îl făcea să pară de atât. N-o interesa ce avea să-i răspundă bărbatul, ci doar să-l audă răspunzând întrebărilor ei.

— Patruşunu, în septembrie…

22

— Eşti însurat?

— Am fost, mai demult.

Emilia aruncă ţigara în iarbă; o privi, un timp, cum fumegă.

— Te pricepi la maşini? O privi bănuitor:

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? Eu de-abia am picat aici, doamnă!

Se făcu că nu l-a auzit.

— Ştii să verifici un motor de maşină?

— Aaa… Asta! Mă pricep niţel. Aveţi scule? Se ridică de pe scaun. Aerul nesigur, de orăşean dezorientat, îi dispăruse. Trimise ţigara, cu un bobârnac, în mijlocul unei tufe de trandafir.

O cuprinse neliniştea din clipa când îl văzu trăgând preşurile de pe maşină. Iar când el îi ceru cheile, fu aproape gata să se răzgândească. I le aduse, în silă. Lada cu scule era în portbagaj. Dacă mai avea nevoie de ceva, găsea în şopron!

Se refugie în dormitor, aşteptând aici, tot mai neliniştită. Se trânti pe pat, cu mâinile duse la gură şi stătu nemişcată astfel până când, prin perete, răzbătu duduitul motorului. Îşi astupă urechile, tremurând. Motorul începu să vuiască. Zgomotul pătrundea, în valuri, în încăpere. Emilia îşi luă mâinile de la urechi. „Totuşi a reuşit!” Se răsuci în pat, căutându-şi loc. „A reuşit!!”

Se ghemui cu braţele în jurul genunchilor şi aşteptă

Paul jă JjălrfiZ [5 idj în încăpere fi + 118!: «*» U e «du!

pel

Unde mergem sâmbătă?

Nu trebuia decât să-şi păstreze calmul, gândise Vic: tor când şeful biroului îi ceruse să rezolve un teanc de hârtii. Le descoperise într-un sertar, tocmai la sfârşitul programului. Ceilalţi trei din birou plecaseră. Pompiliu îi întinsese teancul de hârtii şi le însemnase cu roşu pe cele care – urgent! cum, mama dracului nu le-am găsit până acum? Asta trebuia să ajungă de săptămâna trecută, şi asta! Ce-o fi păzit femeia aia?! Le faci până mâine, nu? El spusese că da, le face. Apoi îl anunţase Pompiliu) că doamna Bădescu se prezentase din nou la comisia medicală:

— I-au dat încă trei luni. Probabil că o pensionează. Ce părere ai?

— Ea *vrea* să se pensioneze?

Pompiliu îşi aprinsese o ţigară, amânând o clipă răspunsul.

— Se pare că vrea. Să-ţi pregăteşti memoriul de activitate…

— E cazul?! îl întrerupsese.

— Încă nu, îl potolise Pompiliu. Ştiu precis că femeia – vrea să iasă la pensie, e la pământ cu nervii. Depinde ce hotărăşte comisia. Tu să fii pregătit. Directorul, am aflat, vrea să rămâi la noi. E un atu şi ăsta: am putea aranja să treci pe postul ei, chiar dacă n-o pensionează, şi ei să-i dea altceva. Toată chestia e să fii pregătit, şi-l atinsese uşor cu mâna peste umăr.

— Te ocupi de astea, da? îl mai întrebase o dată, peste umăr, cu mâna pe clanţă.

Victor îşi scosese pixurile din servietă şi trăsese hârtiile spre el încă de când Pompiliu îşi fuma ţigara. Când îl întrebase din nou, de la uşă, dăduse din cap şi îi zâmbise, prietenos, fără prea mare efort.

Când se văzu singur în tot biroul, se ridică de pe scaun, ajunse în mijlocul încăperii, se uită la ceas, apoi se repezi la fereastră şi o închise. Câteva clipe, rămase cu ochii la cei care traversau curtea institutului, spre ieşire. Recunoscu pe câţiva dintre cei pe care se grăbea să-i salute primul, grangurii, şi zâmbi ironic spatelui lor. Dar în aceeaşi clipă se retrase de la fereastră. Dacă ar fi întors capul vreunul din ei şi l-ar fi văzut?

Neliniştea îi trecu de-abia când se aşeză din nou pe scaun şi scrise de câteva ori pe o foaie de hârtie, cu litere tot mai sigur conturate, „PAVELESCU VICTOR, economist, I.P.F. BUCUREŞTI”. Când nu mai avu loc pe hârtie, o strânse ghemotoc şi făcu gestul de a o arunca în coşul de gunoi. Se răzgândi şi o ascunse în buzunar. Mai aşteptă câteva minute, cu coatele pe birou, răsuflând adânc şi spunându-şi în şoaptă Calm, calm! apoi luă telefonul şi formă numărul de acasă. Se aştepta să-i răspundă mama, dar auzi vocea Corneliei.

— Eu sunt, spuse.

— Victor? Unde eşti?

— Aici, la Deva. Săptămâna asta nu mă aştepta. Avem închidere…

— …vorbeşti serios!? Să ştii că… Victor, spune-mi unde eşti!?

— Chiar ai crezut că sunt la Deva?

— Ţii neapărat să mă sperii? Închipuie-ţi că am crezut. Tot timpul uit că eşti aici. Azi dimineaţă când m-am trezit am crezut că e duminică. Încă nu m-am obişnuit; am văzut că eşti cu mine şi eram sigură că e duminică… Eşti la institut?

— Mhâm… Vin mai târziu. Peste vreo două, trei ore… Cornelia!?

— Te aud…

— …Se pare – că se pensionează. Mi-a spus Pompiliu acum 20 de minute. Vrea să se pensioneze.

24

25

—!!!??? bănui el

— Se pare că directorul vrea să mă oprească aici, indiferent dacă ea se pensionează sau nu.

— Vorbești serios? Victor! Victoraș?!!!

— Nu e foarte sigur. Nu știu ce să-ți spun… Ții minte că săptămâna trecută, când l-am întrebat de transfer…

— Dar acum nu l-ai întrebat tu!

— Nu mă întrerupe! și vârî mâna în buzunarul unde vârâse ghemotocul de hârtie; îl pipăi cu vârful degetelor. Iartă-mă! îți dai seama că și eu vreau să fiu sigur (scoase hârtia din buzunar și începu să o netezească, cu o singură mână). Am impresia că Pom… Nu-l costă nimic dacă-mi spune… Totuși sunt de două luni aici… Tu ce crezi? Cornelia, te-am întrebat ce crezi!

— Ai zis să nu te întrerup…

— În orice caz, în următoarele trei luni putem să stăm liniștiți.

— I-a prelungit? Ești sigur?! Sigur, sigur?!!

— N-avea niciun interes să mă… Cred că sigur. Știu eu!? Cred că sigur…

— Atunci, mej-em… sâm Mia. Ja. mobilă? Mototoli din nou hârtia, cu palma umezită:

<…

— Ți-am spus că nu sunt sigur, Cornelia. Dacă plec din nou înapoi?

— Ai stat doi ani acolo. Să se ducă și altul. De ce tot tu?

— Spui asta ca și cum eu n-aș vrea să rămân… Ai răbdare până iau decizia și mergem și la mobilă…

— Nu vreau să te duci înapoi! Azi dimineață am crezut că e duminică… Nu vreau!

— Cornelia… încetează… Te rog…

— Cornelia?

— …și sâmbătă? Mergem?

— Mergem, mergem… îşi scoase calculatorul din buzunar, depărtând receptorul de ureche. Vorbim deseară… După ce închise telefonul, se trezi că îi vin în minte cuvintele „şantaj sentimental” şi zâmbi. Apăsă pe cifra „0” a calculatorului, care apăru, verde, pe ecran. Apoi

26

Îşi dădu seama că nu avea nevoie de calculator şi o anulă. Luă prima hârtie însemnată de Pompiliu.

Să fie pregătit, aşa îl sfătuise Pompiliu. Ca şi cum în veei doi ani de stat la Deva făcuse altceva decât să se pregătească. „Nu e decât o situaţie provizorie”, îi spusese directorul când îl lămurise că de fapt institutul avea nevoie de un economist la filiala din Deva. „Dar pe repartiţia mea scrie I.P.F. Bucureşti, uitaţi-vă în repartiţie”. „E adevărat, sunteţi angajatul I.P.F.B.-ului, dar trebuie să vă prezentaţi la filiala din Deva”. „Soţia mea a luat repartiţia în Bucureşti. Suntem din Bucureşti amândoi. Ce facem acum? Ne mutăm la Deva?” „Soţia în ce domeniu lucrează? se interesase directorul, şi după ce îi spusese: A avut medie mare, înseamnă”. „Pe repartiţia mea scrie I.P.F. Bucureşti”. „Şi ce să facem? Aici n-ar vem niciun post liber.1 Tovarăşul Pavelescu, mergeţi, provizoriu, la Deva şi găsim noi o modalitate să vă ajutăm-Avem tovarăşi care se pensionează, câteva cereri de transfer. Există, posibilităţi! Aşa că stătuse doi ani la Deva, provizoriu] De luni la ora 9, când ajungea rapidul din Bucureşti, până sâmbătă la ora 11, când pleca acceleratul spre Bucureşti. Asta o dată la două săptămâni şi gândindu-se, în duminicile când trebuia să stea acolo în oraş, că acceleratul de ora 11 nu plecase în sâmbătă aceea. Încercând să se convingă că nu plecase. Se simţea în duminicile acelea ca un soldat în învoire. Me-*<. ciul de fotbal al echipei locale, filmul de la cinemato/ graful din centru, profesoara de engleză de la liceul industrial, care împlinise 35 de ani şi nu apucase să se \ mărite şi întrebarea dacă nu cumva şi Cornelia descopei râse un profesor de engleză sau ceva asemănător, în Bucureşti. Profesoara nu era nici ea din Deva, dar locuia de mulţi ani acolo. Primise un apartament cu chirie, în cartierul nou. Nu ieşeau niciodată împreună. Ştia că e însurat, dar nu făcea caz de asta, era mulţumită că el era însurat. „Oricum, nu m-aş mărita cu tine. Eşti prea puşti. Nu eşti bun decât de gimnastică…” Aşa numea ea

întâlnirile lor. Şi lui i se părea numele acesta cel mai potrivit. Nu-şi spuneau, decât tu. Victor încercase într-o seară să-i spună pe nume, dar ea îl oprise: „Nu fi cara

27

ghios. Ştiu cum mă cheamă!" Avea ceva foarte dur sau foarte fragil în felul ei de a fi. El prefera prima variantă. I se părea mai potrivită eu relaţiile dintre ei doi. Se ducea la ea noaptea, după ora 11, când se stingeau lu-jminile peste tot. „N-am poftă să afle ăştia din oraş că; mă culo cu tine". Asta era cauza. Nici el n-avea poftă să se afle la filială unde stătea noaptea. Nu o vizita prea des, cel mult de trei ori pe săptămână, aşa voia ea. „Dacă ai veni zilnic, ar trebui să şi vorbim", îi spusese. Totuşi discutau din când în când. Uneori despre Cornelia. 6 dată se trezise vorbindu-i despre profesorul de engleză. „Eşti gelos?" „N-am spus asta. Aş vrea să ştiu dacă există..." „în situaţia ta, e o tâmpenie să fii gelos". Stăteau pe pat amândoi, deasupra cuverturii, la lumina veio-zei de pe noptieră şi ea îl privea mirată şi compătimitoare. „Nu te mai uita aşa la mine", o rugase. „Ai auzit de Iona?" Judecând după tonul ei, ar fi trebuit să audă. Ridicase din umeri: „Cine e tipul?" „Un tip. A stat patruzeci de zile în burta unei balene..." „Asta e un banc?" „Nu. Am citit undeva de el". „Şi ce-i cu asta?" „Nimic. Mi-am adus aminte de el. Am impresia că era cam de vârsta ta". „Şi cum a scăpat de acolo?" „A intervenit cineva pentru el şi l-a dus balena la mal". „Şi care e poanta?" „Asta, că l-a dus la mal", râsese ea, apoi stinsese veioza. Întotdeauna ea stingea veioza. Îl expedia la 4 dimineaţa. De cele mai multe ori, nu trebuia decât să-l trezească, câteodată trebuia să-l convingă să plece. Făcea asta cu o voce plictisită şi cu tonul cu care se adresa probabil elevilor ei de la liceu, adică fără să-i îngăduie replică şi dându-i limpede de înţeles că gândea ea şi pentru ei. Nu se simţea umilit. De fapt, când pleca de la ea nu se întreba niciodată ce simte. Mergea încordat, atent să nu fie văzut. Avea de străbătut trei străzi, de deschis, fără zgomot, uşa de la intrare, apoi două etaje de urcat în vârful picioarelor, pe întuneric, cu cheia garsonierei strânsă în mână. Garsoniera fru era decât un culcuş, era proprietatea filialei în blocul acela de nefamilişti. O primise gata mobilată. Patul, masa, cele două taburete şi dulapul de fier aveau numere de inventar scrise cu vopsea albă în locuri vizibile. Dădea tot timpul cu ochii de vreunul din numerele acelea.

28

În primele luni, prezenţa lor i se păruse firească şi întrucâtva amuzantă. Se aşeza pe 862 sau pe 864, dormea pe 905, îşi ţinea hainele în 317, care era o vechitură scorojită sau se bărbierea în faţa lui 41. Urmaşe o perioadă când nu le mai observase. Apăruseră din nou curând după ce o cunoscuse pe profesoară. Nu-şi dădea seama de ce, dar îl scotea din sărite să le vadă, dimineaţa, când se întorcea de la ea. Îl obligau să se gândească la Cornelia, la provizoratul lui de aici şi îi aminteau, mai ales 905, de profesorul de engleză din Bucureşti. Într-una din dimineţile astea, răzui cu briceagul toate numerele, apoi, în loc să plece la serviciu, se băgă în pat şi dormi până după-amiază. Seara, telefona prin interurban la Bucureşti, îi răspunse Cornelia. „Eşti acasă!?" se miră stupid şi închise, înainte ca ea să-i răspundă. Apăsă pe furca telefonului, de parcă ar fi format numărul greşit. Vru să sune din nou, dar se răzgândi. O privea ce făcea în timpul ei liber. Chiar dacă acum o găsise acasă, poate că în următoarele cinci minute avea să iasă din casă. Medicii au de făcut gărzi, pot fi chemaţi *de urgenţă* la spital. Avea atâtea posibilităţi plauzibile.

În sâmbăta aceea, Victor întârzie la trenul de Bucureşti. Ajunse în gară exact când trenul pleca. Fugi câţiva *v* paşi, încercând nu prea convins să prindă ultimul vagon, încercă o senzaţie de slăbiciune care îl determină să se oprească în mijlocul peronului. Trenul lua viteză. Ce dracu' mi se întâmplă? se întrebă de câteva ori. Trenul trecuse de capătul peronului. Se întoarse în oraş, pe strada principală. Se opri la poştă, formă numărul de acasă. Îi răspunse mama. Nu îi spuse că pierduse trenul, ci îi comunică, nervos de parcă Cornelia ar fi ascultat convorbirea lui cu mama, că se trezise cu un control pe ţ cap. Nişte inspectori de la bancă, fabulă el aprinzându-şi imaginaţia, şi când mama îl rugă să nu se obosească prea tare, i se păru că nu îl credea şi că ea bănuia ceva. Nervos, vru să ştie dacă Cornelia era acasă. Nu, încă nu sosise, întârzie, presupuse ironic, iar mama, fără să simtă ironia lui, răspunse că da, mai întârzie câteodată.

De la poştă, merse pe strada principală, nu prea populată la ora aceea, şi se opri să mănânce la un bufet. Nu se grăbea. Era o dimineaţă albăstruie de septembrie. Ina

29

un tru mirosea a bere şi a mâncăruri cu sos, a fum de ţigară şi a

motorină, cu care erau lustruite podelele. Se aşeză la o masă de lângă vitrină. Chelneriţa veni imediat „Azi n-aţi plecat, domnul inginer". Suna ca o întrebare. De unde ştia femeia asta când pleca el?! În oraşul ăsta nu puteai să faci o mişcare fără să ştie toţi! îi explică ce se întâmplase, subliniind că fugise după tren. Aşa că, deşi nu îi ceruse, chelneriţa îi aduse o sticlă de bere şi îl îndemnă s-o bea, cu o voce plină de simpatie. Atenţia cu care chelneriţa se foia în jurul lui îl plictisi. Mâncă un singur fel de mâncare şi părăsi localul, întrebându-se de unde îl cunoştea femeia aceea. Cum n-avea ce face până la 6, când se terminau cursurile la liceu, se plimbă pe străzi. Se uită la vitrina ceaprazăriei ai cărei clienţi erau liceenii din oraş şi din comunele vecine. Şepcile acelea cu cozoroc lucios şi aerul atât de modest la prima vedere şi pe care mai degrabă le descoperi în serviete, printre cărţi, decât acolo unde le era locul. Nici şapca lui nu avusese o soartă prea grozavă. Vedea foarte rar lumina zilei, şi atunci numai pe strada îngustă care ducea la liceu. Amintindu-şi cum îşi apăra frizura cu cărare, Victor zâmbi vag, cu faţa întoarsă spre vitrină. Şapca, fumatul pe ascuns, mersul la concertele date de formaţiile acelea de muzică *beat*, *pop*, *progresivă*, unde fluiera şi bătea din picioare, se simţea încă destul de aproape de ele. Şi în facultate parcă fusese altceva? Tot elev, doar că dispăruseră şapca şi numărul matricol cusut pe umăr. Învăţase conştiincios şi din când în când se jucase de-a viaţa. Făcuse nouă luni de armată, dar nici măcar acolo nu fusese altceva decât elev şi se simţise nemaipomenit de mândru că nu i se spunea, simplu, soldat, ci „tovarăşul elev", adică un fel de egal mai mic al ofiţerilor din cazarmă. În facultate, se simţise la fel, egalul mai mic al profesorilor săi; discutase prietenește cu unii dintre ei şi îşi permisese să aibă opinii diferite de ale lor, fără ca asta să-l coste nimic rău, dimpotrivă, erau câţiva care se bucurau ori de câte ori tovarăşul student nu era de acord cu ei şi reuşea să-şi demonstreze raţional propriul său punct de vedere. Se jucase cu ei de-a egalitatea, la fel cum la *party-uvi* se jucase de-a viaţa, schimbându-şi des, cu sau fără părere de rău, par

tenerele, studente ca şi el. Nici măcar căsătoria lui cu Cornelia… Nu ţinuse prea mult la ea… O cunoscuse pe Cornelia la un party. Niciodată nu reuşise să-şi amintească de ce se apropiase de ea în seara aceea. Fiindcă era singura medicinistă din tot grupul? Şi dacă n-ar fi

fost în ultimul an amândoi, înainte de repartiţie, s-ar mai fi căsătorit? Dracu' ştie! Teoretic, existau toate şansele să iasă o căsătorie normală. Ea la policlinicăel la institut. Şi se dăduseră toate peste cap cu venitul lui> aici, provizoriu. Învăţase, fusese conştiincios şi raţional, făcuse tot ce trebuia ca să înceapă bine în viaţă, şi „viaţa" îl luase frumos, îl urcase în tren şi îl adusese aici, în oraşul ăsta…

Când se depărta de vitrina ceaprazăriei, hotărî că seara o va aştepta la ieşire pe profesoară. Va sta chiar în faţa porţii liceului. Iar a doua zi nu va mai pleca la patru dimineaţă de la ea. Va ieşi din bloc odată cu ea, indiferent ce ar fi urmat din cauza asta.

La 18, 30 făcu o pauză. Scoase din sertar cafeaua, fierbătorul şi cana. Aici la institut încă nu le întrebuinţase niciodată (la sfatul lui Pompiliu), deşi ceilalţi îşi pregăteau cafeaua în birou. „E mai bine să faci pe noul venit timid, altfel se apucă ăştia să-ţi bage beţe în roate", îi spusese când îl văzuse scoţându-le prima oară din sertar. Vârî fierbătorul în cana cu apă, cu un gest apăsat, de parcă în încăpere s-ar mai fi aflat cineva care trebuia să vadă neapărat ce făcea el acum, cu fierbătorul. Îşi zâmbi de unul singur, stingherit de ridicolul situaţiei, dar şi satisfăcut că se hotărâse până la urmă să scoată fierbătorul, chiar şi fără martori. Se aşeză pe vine, aşteptând să dea cafeaua în clocot. I se păru că aude paşi (o clipă, îşi închipui că doar i se păruse), apoi auzi, clar, paşii cuiva care se apropia pe coridor. Făcu o mişcare spre cană, amintindu-şi de recomandarea lui Pompiliu. Simţi că i se încălzesc obrajii. Se ridică în picioare şi-şi trecu mâna peste faţă, apoi se duse la uşă şi o deschise cu o mişcare bruscă.

— Nu ştiam cine e, spuse în chip de scuză bărbatul care tresărise speriat de mişcarea bruscă a uşii.

31

— Am văzut de afară lumina, tovarăşul Pavelescu. Sunt de serviciu, se justifică bărbatul.

Faptul că celălalt îi ştia numele, deşi nu se cunoşteau decât din vedere, îl făcu să iasă un pas dincolo de uşă şi să clatine politicos din cap:

— Mai am ceva de lucru…

— Înţeleg, zâmbi bărbatul. Aşa se întâmplă când eşti nou…

— Intraţi, îl invită, trecând peste observaţia maliţioasă a celuilalt. Se întoarse în birou şi scoase fierbătorul din priză. Bărbatul

nu îl urmă; rămase în prag, sprijinindu-se comod cu spatele de cadrul lat de lemn lăcuit.

— Aţi venit în locul doamnei Bădescu? îl întrebă. Şi fără să aştepte răspunsul. Nu ştiţi, ce mai e cu dumi neaei? îl întreba asta, ca şi cum ar fi fost convins că el trebuia să ştie de soarta femeii.

— N-o cunosc. Am fost adus aici să-i ţin locul. Era în concediu când am venit eu! preciza, ridicând vocea fără să vrea.

— Credeam că o cunoaşteţi, de aceea v-am întrebat. N-am vrut să vă jignesc.

— Am spus că m-aţi jignit? îl întrebă Victor, ridicând cana şi îndreptându-se spre biroul lui.

Bărbatul îşi dezlipi stânjenit spinarea de tocul uşii:

— Aşa am avut impresia… Bună-seara. Acum părea el însuşi jignit: Spor la treabă. Şi recăpătându-şi întrucâtva glasul de la început: Când plecaţi să nu lăsaţi lumina aprinsă.

Câteva clipe lui Victor i se lumină faţa de satisfacţie, îl făcuse s-o întindă cu coada între picioare pe dobitocul ăsta. Venise să-şi etaleze experienţa în faţa lui. Cu ce aer părintesc îl luase: Aşa se întâmplă când eşti nou… Voia să-i arate că el le ştie pe toate. Avusese de-a face şi la Deva cu inşi din ăştia care îşi închipuiau că ei erau stâlpii filialei. Nu făceau altceva decât să tragă cu urechea prin birouri şi pe urmă făceau pe atoateştiutorii cu ceilalţi. Asta mei de aşa ceva nu era bun. Îl întrebase dacă venise în locul femeii ălei a şi nu mai avusese răbdare să-l lase să răspundă. Era nerăbdător să-i dovedească cât era el de informat. Probabil că după asta, i-ar fi spus că are o veste pentru el. Şi cum îl întrebase dacă

32

ştia ce era cu femeia aia. Ca şi cum el ar fi fost cel mai interesat să afle ce era cu ea. „Da, mă interesează, eşti mulţumit?" Apoi începu să-şi bea cafeaua. Era prea dulce, dar o bău în întregime. Când isprăvi, puse cana cu zaţ în sertar. Descoperi pe tăblia de placaj a sertarului urmele unor cercuri închise la culoare. „Şi ea bea cafea!" Asta îl sili să se încrunte şi să strâmbe din colţurile gurii, neputincios.

Nu aşteptase în seara aceea în faţa porţii liceului. Şi a doua zi plecase de la ea, ca de obicei. Se simţise ridicol în clipa când se gândise serios la cum ar fi fost dacă ar fi aşteptat-o. Preferase să lase lucrurile cum erau. Era mai simplu aşa.

Treptat, se deprinsese cu camera închiriată în blocul de nefamilişti, cu gustul mâncării de la cantină, cu mersul la restaurantul din centru, după-amiaza, cu colegii. Nesiguranţa şi sentimentul că tot ce făcea aici în provincie era provizoriu ajunseseră să-l părăsească. Deveniseră nesiguranţa şi provizoratul de acasă. De aceea, cele două săptămâni de concediu de la sfârşitul primului an i se păruseră enervante. Cornelia îl târâse prin toate magazinele de mobilă şi decoraţiuni interioare, vorbindu-i despre planurile ei de a schimba înfăţişarea apartamentului, după ce o să te întorci de acolo. Îl dusese în vizită la colegele ei de serviciu, pe care el nu le cunoştea, doamna doctor cutare, soţul meu Victor, soţul doamnei doctor cutare, soţul meu Victor. Îl strângea tot timpul de mână, de faţă cu ei, făcându-l să simtă că adevăratul scop al vizitelor acestora era dorinţa Corneliei de a dovedi practic că el exista şi că era la fel de măritată, ca oricare dintre colegele ei. Se plimbaseră prin Herăstrău, merseseră la teatru, ca în timpul studenţiei, mâncaseră îngheţată pe stradă şi colindaseră magazinele şi în timpul ăsta se trezise de mai multe ori întrebându-se ce era *acolo*, fără să îndrăznească să se gândească până la capăt, dar tot mai plictisit de concediul ăsta fără rost. Într-o seară, telefonase din oraş profesoarei. Nu păruse mirată să-l audă, cum se aşteptase el, în vocea ei nu era nimic din stângăcia emoţionată şi din graba de a rosti cât mai multe cuvinte odată, a celor care vor

33

bese prin Interurban. Vorbea calm, răspunzând întrebărilor lui şi fără să observe că el îi spunea pe nume sau, mai bine zis, ignora acest lucru, făcându-l să simtă astfel distanţa dintre ei doi, La sfârşit, îi spusese „la revedere, Victor…", dar cu aceeaşi voce calmă, acum şi ironică, desfiinţând pentru o clipă distanţa dintre ei doi şi lăsându-l pe el să o redescopere, dezorientat, când ieşise din cabină. Astfel că ultimele zile de concediu trecuseră / obositor de încet. Cornelia, ocupată cu planurile ei de viitor, nu observase nimic.

Era Pompiliu. Dar mai curând ar fi putut fi Cornelia. Aşa crezuse când auzise zbârnâind telefonul. De ce îl deranja? N-o anunţase că întârzie?! spuse un „Alo!" nerăbdător, iritat. Dar era Pompiliu. Părea bine dispus; avea aerul cuiva care de-abia auzise o glumă bună. 11 întrebă dacă terminase „alea". Nu, dar mai avea puţin, şi se străduia ca vocea să-i sune optimist şi mulţumit.

— Le termini în seara asta? suna de parcă i-ar fi propus un pariu.

— Sigur, acceptă el, apoi aşteptă. Pompiliu tăcea. Se întreba dacă înţelesese bine şi era vorba, într-adevăr, de un pariu. Dacă nu… ce-i venise să-i răspundă aşa?! Pompiliu era oricum destul de binevoitor cu el, îl ferise de o mulţime de greşeli; se vedea că voia să-l ajute. Şi el… rezistase atâta timp fără să-i ceară nimic, ştiuse atât de bine să-i dea de înţeles că depindea de bunăvoinţa lui şi că era mulţumit cu dependenţa asta… Tocmai acum, ce tâmpenie! încerca să-i forţeze mâna.

— Toată situaţia asta… Nu vreau să mă înţelegi greşit… Chiar adineaori a venit ofiţerul de serviciu; m-a întrebat ce mai ştiu de femeia aceea… Cu ce sunt eu de vină?!

— Prostii; cucoana e atinsă de filoxeră de când o ştiu. Economistă numai cu liceul. Vechea gardă. Şi-a băgat în cap singură că ea n-are voie să greşească. Când îi făceam observaţie, începea să plângă şi îmi spunea să-i scot postul la concurs. Ea singură! O mai fi aflat şi de problema cu tine, poate, dar era atinsă dinainte. Nu te

I

lua după toţi… Termină situaţiile alea şi stai liniştit! Apropo, te grăbeşti?

Fusese atât de surprinsă, încât câteva minute nu ştiuse ce să-i răspundă. Se ridicase de pe pat (până atunci stătuse lângă el, pe jumătate întinsă, în poziţia aceea echivocă, „de gimnastică", ascultându-l amuzată), se aşezase pe fotoliu şi îşi dusese pumnii la piept, într-un fel de defensivă de copil neajutorat în clipa când el vru să se apropie de ea: „Rămâi acolo", apoi, în loc de răspuns, îi ceruse să plece. Şi cum el tăcuse, „Vrei să te dau afară?" Se uitase zâmbind la ea, Cât îi vorbise, se temuse că îl va obliga să se simtă ridicol, cu replicile ei dure. De aceea adoptase un ton neutru, de parcă ar fi vorbit despre altcineva. Acum însă, ea stătea în fotoliu şi, în încercarea ei de a-şi apăra fragilitatea, evita să îl privească. Până şi ameninţarea, „Vrei să te dau afară?" nu era decât o întrebare. Când. Îi zâmbise, ea îşi strânsese şi mai tare pumnii la piept: „Ei i-ai spuş ceva?" „Încă nu…" „Voiai să fii sigur…" observase ea. Îşi lăsase încet mâinile în poala capotului. „Nu m-am gândit la asta!" protestase. „Voiai să fii sigur, Victor", repetase,

ignorându-i protestul. Se schimbase ceva în vocea ei, deşi nu îşi recăpătase siguranţa. Îi zâmbise din nou, crispat, în timp ce ea îşi căuta o poziţie confortabilă în fotoliu, încă puţin şi totul ar fi fost ca înainte, ea ar fi început să gândească din nou şi pentru el. Or, el hotărâse, avea cârep Tui s-o facă… i, nu mai era elev; eră „ăăc Tln" oraş, în apărtămentulei. Alesese T" Îl strigă numele cu putere, excitat de liniştea nopţii. „Nu fi oaraghios, Victor. Te aud vecinii", şi se uitase la el matern, sfidându-l.

Evident că nu se grăbea.

— Nevastă-mea s-a dus cu ăla micu' la circ, râse Pompiliu. M-au lăsat cu televizorul…

Victor râse condescendent, apoi, întrebător, îi spuse că sâmbătă Cornelia voia să meargă, cu el, să cumpere mobilă.

— Du-te, îi spuse Pompiliu.

35

Mărturisirile şi invenţiile unui fost căpitan de administraţie

Frig, ploaie fină care cade pieziş, astfel că în ciuda pălăriei, simţi că obrazul ţi s-a umezit. Mergi ou paşi riguros egali (îţi dai seama de asta după zgomotul placheurilor pe caldarâm, pe care îl distingi între scârţâiturile de frâne care însoţesc opririle maşinilor la intersecţii, mugetele, cu intensităţi şi tonuri diferite ale motoarelor şi în amestecul imperceptibil de paşi, răsuflări, cuvinte schimbate din mers, produs de toţi aceşti necunoscuţi, în trecerea lor pe lângă tine). Reuşeşti, în zgomotele bulevardului, să-ţi auzi paşii. Asta are o anumită semnificaţie pentru tine, dar deocamdată nu îţi dai seama de ea şi nu e deloc sigur că vei înţelege, până la urmă, ce reprezintă.

Aseară, la cămin, i-ai spus puştiului că ai izbutit să nu te opreşti nicăieri.

„Şi-atunci unde ai întârziat până acum?"

Puştiul se dezbrăcase şi stătea pe pat, cu mâinile sub ceafă, în loc de pernă şi se uita curios la tine. Îl interesa ce îi spuneai, şi chiar faptul că din când în când rânjea golăneşte: Lasă-te, nea Jenele* lu' cine vrei să-i vinzi matale pisici moarte, era o dovadă că te asculta cu interes.

„Vorbesc serios, puiule; nu m-am oprit nicăieri. După-amiază a fost mai greu – mă gândeam să intru undeva, să iau o înghiţitură… Ştii

barul ăla mic unde se întretaie Sfinţii Voievozi cu Victoriei... sau parcă nu

36

Sfinţii Voievozi... Vizavi e o întreprindere de ştabi r Acolo au tot timpul Jamaica... *Era* să mă opresc; îţi dai seama? Reuşisem să mă abţin toată ziua! Am stat vreo cinci minute la intrare: începuse să tremure carnea pe mine – adică, cum să-ţi spun – să nu-ţi închipui că nu mă puteam abţine; nu reuşeam să mă hotărăsc, în/ telegi? Oricum, n-aş fi lungit-o ca alaltăieri: un pahar şi salut! Ştii cum am plecat? Mi-am ordonat singur: Căpitan Ionescu, înainte marş!!"

Puştiul se ridicase în capul oaselor, rânjea neîncrezător:

„Gum, bre, cu voce tare, să te audă lumea!" „Cine mă cunoaşte pe mine, puiule?" „Da, bre, da produce impresie nasoală. Când am venit eu în Bucureşti tot aşa ziceam, că cine mă ştie pă mine? Cu mata e alte treburi – eşti tot de la oraş, ştii cum e. Eu, pe stradă, dacă-mi zicea careva «Dă-te mai încolo», îl şi trosneam. Da la mine era chestia asta, să nu mă calce lumea pă coadă că-s de la ţară şi să facă mişto".

I „Ştii unde era greşeala ta, puiule? Ai crezut că stă Cineva să se uite la ce faci tu. În oraşul ăsta, dacă eşti atent să nu te ciocneşti cu nimeni, nu te observă nici dracu'. Acum vreo trei zile, am avut treabă la B.A.C. ştăteam în staţia de tramvai, la *Hala Traian*. Mai erau câţiva cetăţeni. La câţiva paşi de noi, o femeie în vârstă îmbrăcată eu un loden vechi care-i trecea de genunchi, cum se purta odată. Trotuarul era ud, de ploaie. Femeia era atât de sigură că nu se uită nimeni la ea încât i-a dat drumul chiar acolo, lângă noi. Mă uitam la ea şi s-a uitat şi ea la mine. Şi, în timpul ăsta..."

„Vrei să zici că se pişa?"

„Poţi să-i spui şi aşa..."

„O fi fost beată sau cum e ţicnită aia de tot vine la *Motanu Negru*".

„Nu interesează *cum* era! Din atâţia oameni câţi erau în staţie n-am observat-o decât eu, asta interesează! Mă tot gândesc la ea: lodenul, cum se purta imediat după război, era şi prea lung şi prea larg pentru ea (probabil

37

că-l avea de la altcineva) şi totuşi i se potrivea. Nu pot să mi-o închipui decât ou lodenul ăla vechi şi murdar... Ţi s-a întâmplat

vreodată așa ceva?”

„Eu nu mă prea uit atent la oameni, nea Jenele. Nu că n-aș vrea, da dacă te uiți prea atent la cineva, omu’ poa’ să-și închipuie că te chiorăști la el și nu se mai simte în largu lui”.

„… mă uitam, puiule, la femeia asta, care făcea ce \ făcea – vedea că mă uit la ea: nici măcar nu s-a întors cu spatele. Se uita la mine și atât…”

„Las-o, bre nea Jenele, treaba ei. Nu ți-e foame?” Tot timpul cât ați vorbit ai stat în picioare, ou servieta în mână. În clipa când puștiul a sărit din pat, ți-ai amintit că, de fapt, voiai să-i povestești că toată după – amiaza te-ai plimbat. N-ai fi spus nimic de tremurături, ci doar că ai fost în stare să *nu intri* nicăieri, deși îți dădeai seama că el n-are de unde să înțeleagă ce a înl semnat *asta* pentru tine.

Ați mâncat împreună, o conservă, direct din cutie, pe un ziar despăturit pe patul tău. Puștiul a observat că tremuri, a întins degetul spre mâna în care țineai furculița:

„Nea Jenele…”

„Spune, puiule”. Furoulița își urma, șovăitor, drumul spre gură. Nu folosea la nimic că o strângeai mai tare între degete, fiindcă nu erau numai degetele; tremurai din tot corpul. Ai ridicat din umeri: Spune, puiule. Puștiul s-a încurcat în cuvinte:

„Voiam să-ți spun ceva și-am uitat. Mă gândeam la o chestie și nu știu ce mi-a mai venit în cap și-am uitat-o”.

Ai dat din cap, ca și cum te-ar fi convins; nu prea mai aveai ce spune. Stați în aceeași cameră de suficient timp, pentru a nu te mai simți dator să vorbești doar ca să rupi tăcerea.

Măneai și te uitai prin cameră. Nu erau multe de văzut: o încăpere, într-un cămin de nefamiliști. Dulapul din perete, încuiat cu un lacăt, preșul de cârpe, pe care l-a adus puștiul de la țară, linoleumul cafeniu pe care îl spălați o dată la două zile, pe rând – dar se întâmplă ea puștiul să-l spele și mai des, fără să-ți spună – , cana

38

de faianță de pe pervaz, în care, uneori, puștiul pune câteva flori care se văd de afară, și atunci îți găsești ceva de făcut prin oraș sau îi telefonezi doamnei Mă r-culescu. Când e dispusă să te primească, rămâi la *ea,* \ peste noapte, când nu, umbli prin magazine până la ora închiderii; e plăcut să vezi oamenii făcând cumpărături – ceva din

agitaţia lor te cuprinde şi pe tine, îţi dă. un rost, chiar şi pentru câteva ore. Apoi, cauţi un loc liniştit, unde se poate bea, în tihnă, o sticlă de rom. Există o mulţime de blocuri vechi unde uşa de la intrare rămâne deschisă toată noaptea şi unde, în ungherul de sub scară, nu deranjezi şi nu te deranjează nimeni până dimineaţa. Dacă te gândeşti mai bine, nu faci niciun sacrificiu, în asemenea nopţi. Asta te ajută să vezi în camera de la cămin ceva mai mult decât un bârlog de noapte. Cu celălalt lucrurile sunt mai simple – când eşti tânăr, provizoratul înseamnă, înainte de toate, o fă – , găduială de mai bine. Fireşte că nu îl împiedici pe puşti să-ţi fie recunoscător, după ce îi laşi camera la dispoziţie, cu toate că recunoştinţa lui te stinghereşte puţin. După ce aţi golit cutia de conserve, puştiul a vrut s-o ducă undeva pe culoar.

„Am eu un loc, nea Jenele". „Mai bine dă-o-ncoace, puiule. O duc eu jos". „Lasă, bre, că şi ăştilalţi face la fel, dă-i dracu' dă găinari. O lansez eu, că am o sticlă s-o tragem – albitură!"

Cuvintele lui despre sticlă te-au găsit nepregătit; te-ai încordat din tot corpul, ca după o lovitură în burtă. Ţi-ai strâns, cu putere, obrajii între degete, simţind cum strânsoarea slăbeşte încetul cu încetul, cum, treptat, fie-eare fibră din tine se înmoaie. Te-ai întors cu spatele şi ţi-ai strâns vârfurile degetelor între dinţi. La început n-ai simţit nimic – durerea a venit brusc şi aproape că te-a speriat cu intensitatea ei, grea, surprinzătoare.

„O să mă duc eu, te-ai întors cu faţa spre puşti. Te urmărea, stingherit. Vreau să iau şi puţin aer". „Păi albitura, ce facem cu ea?" „Găseşti tu cu cine s-o bei, puiule". „Da' ce, bre, mata chiar vrei să te laşi? Dă-o-n sacâz!"

39

„Nu-mi mai dă voie doctorul, puiule", i-ai răspuns, fără să ştii la ce îţi folosea minciuna asta. În clipa aceea nu voiai decât să ieşi mai repede din încăpere.

În spatele blocului, lângă lăzile de gunoi, era destul de întuneric pentru a voma fără să te vadă nimeni – dacă ai fi urmat teoria pe care o expuseseşi puştiului, ai fi putut face asta şi în mijlocul drumului, cu aceleaşi riscuri. Adică, în cel mai rău caz, ai fi avut un martor de care nu ţi-ar fi păsat. Sau nu ţi-ar fi păsat că ai martori?

Stăteai cu capul în jos, sprijinindu-te cu o mână de zid şi ţi-a venit din nou în minte femeia aceea, cu privirea ei nepăsătoare de om

bătrân şi singur, cu lodenul ei vechi, larg şi lung. Ai înjurat-o, de parcă s-ar fi aflat din nou lângă tine, în aceeaşi poziţie indecentă, ca în urmă cu trei zile, în staţia de tramvai.

Ai părăsit bulevardul, fără să ştii când; acum străbaţi o stradă unde e ireal de multă linişte. Bura care a căzut până acum s-a oprit. Te sprijini cu spatele de un gard înalt de fier, laşi servieta din mână şi îţi ştergi faţa de picăturile minuscule de apă. Umbli de aproape două ore, ai obosit, dar ai mâinile reci şi picioarele îngheţate. Simţi din nou neliniştea şi slăbiciunea de aseară. Acum a apărut încă ceva, de care ţi se face frică: te-ai crispat din tot corpul şi nu-ţi mai poţi stăpâni gândurile... puştiul e un băiat cumsecade, ce i naiba se întâmplă cu mine! e frig, aerul miroase ciudat, un miros ameninţător, biroul colonelului, în ziua aceea *i* şi colonelul însuşi, bărbierit la sânge, cu vinele de pe j, frunte umflate. Strigă, pentru a fi auzit şi de cei din birourile alăturate:

„Căpitan Ionescu, armata se dispensează de serviciile dumitale. Apoi, încet, dezamăgit: Cât credeai c-o să-ţi meargă? Nu mai puteai să bei în restaurant decât cu pistolul pe masă?" Nu-ţi aminteşti decât de ouvintele colonelului, care, în timp ce vorbea, bătea cu ară

40

tătorul în cristalul de pe birou. Din încercarea ta de a uita scena n-ai reuşit decât să îţi ştergi din memorie ceea ce i-ai spus atunci colonelului. Răspunsul pe care i-l dai acum face parte din versiunea întocmită de tine, după aceea:

„Tovarăşe colonel, permiteţi să raportez. Ger să fiu trecut în rezervă pe caz de boală. În acest dosar se află rapoartele comisiei medicale care a constat că am devenit inapt pentru serviciul activ", îi spui colonelului. Răspunsul lui e cu totul altul decât cel povestit de tine mai târziu. Nu te felicită pentru activitatea ta şi nu îţi spune că nu ştie cum se va descurca de aici înainte fără tine; a trecut la un ton de-a dreptul dispreţuitor, îl asculţi tot mai indignat:

„O zi întreagă i-am rugat peăia să nu te degradeze. Am înţeles că ai avut necazuri cu nevastă-ta, când ai luat-o razna cu băutura, dar am zis că ai şi tu capul pe umeri. Ştii ce se întâmplă dacă o nimereai pe femeia aia?"

Îi răspunzi distant, cu voce răsunătoare:

„Mă surprinde ceea ce îmi spuneţi. Consider că sunt calomniat".

„Să ştii, continuă colonelul, fără să ia în seamă replica ta, că numai copiii te-au scăpat de degradare. Am raportat că ai grijă de ei, că nu le lipseşte nimic. Am *lăcut* tot ce-am putut, să te scap fără pete".

Figura imensă a colonelului dispare brusc. Cineva strigă în tine: „Cât e ceasul, vă rog? Cât e ceasul, vă rog?" cu o voce ascuţită şi batjocoritoare pe care nu poţi s-o recunoşti şi s-o faci să înceteze. Îţi duci înfrigurat mâinile la gură: vocea se aude tot mai repede, până când cuvintele pe care le rosteşte devin neinteligibile. Te întrebi, neputincios, ce se întâmplă cu tine. Porneşti în fugă, în josul străzii. Alergi eu amândouă mâinile duse la gură şi cu răsuciri potrivnice ale umerilor, de parcă te-ai strădui să scapi de o povară. Începi, deodată, să numeri. DACĂ POT SĂ NUMĂR PÂNĂ LA O SUTĂ... îţi spui de mai multe ori. Nu îndrăzneşti să îţi duci gândul până la capăt. Ţi se pare că ai pierdut – şirul. O iei de la capăt, rar, şcolăreşte. Ajungi la cincizeci, nu mai alergi, dar din numărat n-ai curajul să

te opreşti. Continui, cu voce tare, ca şi până acum, deşi faptul că cei doi sau trei oameni care au trecut pe lângă tine au întors capul în urmă a devenit stingheritor. Rosteşti numerele tot mai încet, nehotărât. Ceea ce te face să continui e o teamă aproape mistică – ai apucat să spui că vei număra până la o sută, şi acum ţi se pare că de îndeplinirea condiţiei pe care ai enunţat-o depinde realizarea celei de-a doua jumătăţi a gândului tău, care a devenit, acum, o constatare independentă, *mai poţi gândi*.

Ai ajuns pe străzi complet necunoscute ţie, pavate eu piatră de râu. Descoperi, obosit, că ţi-au dispărut; servieta şi pălăria. Pălăria nu ştii unde ai pierdut-o, dar îţi aminteşti că ai lăsat servieta lângă gardul de fier, pe strada care dădea în bulevard. *A luat-o cineva până acum*! îţi spui şi încetezi să te mai gândeşti la ea. Adică vrei să încetezi, dar era o servietă din piele de porc, cu cusături duble. O ai de pe vremea când lucrai în armată. Era atât de încăpătoare şi de trainică... Poat*e că* n-*a văzut-o nimeni! în*să niciun argument nu te poate hotărî să te întorci pe strada aceea. Porneşti, la întâmplare, într-un labirint de străduţe cu case fără etaj, unele învelite cu carton asfaltat. În ourţile minuscule, eu garduri de şipcă văruite, caişi desfrunziţi, cu crengile înnegrite de umezeală.

Te întrebi ce va spune puştiul când te va vedea fără servietă şi

pălărie. Ştii că lui îi vei spune tot, deşi s-ar putea să râdă, ca de obicei. Însă ceva tot va înţelege din ceea ce îi vei spune, chiar dacă ţie ţi se va părea» în primul moment, că i-a scăpat ce era mai important şi râde prosteşte, furat de amănunte.

Puştiul pricepe o mulţime de lucruri, dar n-a învăţat încă să răspundă imediat. Ai zice că nu-i pasă ce crezi i despre puterea lui de înţelegere. Staţi de trei ani în i aceeaşi cameră, totuşi nu eşti sigur că are încredere în tine. Când i-ai povestit cum ai prins-o pe nevastă-ta-acasă, cu un bărbat – ei doi într-o cameră şi copiii încuiaţi în cealaltă, cum ai aşteptat până când bărbatul s-a îmbrăcat şi a plecat, fiindcă cu el n-aveam nimic „puiule, cum ai dus-o apoi pe malul Dunării noaptea.

42

cu pistolul în spate şi i-ai spus apoi să facă zece paşi: şi ea a făcut cei zece paşi şi tu ai tras şi n-ai nimerit-o pentru că era întuneric, dar aşa ţi-ai închipuit, că ai nimerit-o, cum ai plecat şi, a doua zi, ai aflat că a văzut-o cineva în gară, cu hainele ude, dar întreagă, nici măcar rănită, puiule! şi s-a urcat într-un personal şi de-atunci n-a mai văzut-o nimeni, adică nimeni din oraş, puştiul a ascultat toate astea rânjind şi întrerupându-te cu remarci porcoase. Când ai isprăvit, n-a mai zis nimic. Ai fost convins că te-a crezut, fiindcă de atâţia ani de când tot repeţi povestea asta ai început s-o crezi şi tu, cu atât mai mult cu cât era adevărat că nevastă-ta aducea bărbaţi acasă, în lipsa ta, după cum adevărat era şi că odată ai tras, cam de la zece paşi într-o femeie, fără s-o nimereşti. Însă femeia aceea nu era nevastă-ta, dar când ai tras erai sigur că i era ea, venită în restaurant în bătaie de joc, după ce fugise din oraş şi toată lumea avusese timp să afle că fu – gise. Se aflase şi motivul pentru care fugise, acela că nu mai erai bun de nimic. Probabil că îl răspândise ea însăşi, poate cu bună credinţă, fiindcă unei femei ca ea orice bărbat, dacă ar fi fost singurul, i s-ar fi părut bun de nimic.

Ai tras în femeia aceea convins că era, şi focul acela de pistol, din restaurant, a stins în tine orice dorinţă de răzbunare chiar şi după ce ai aflat că nu era ea. Pentru tine, povestea cu nevastă-ta s-a încheiat în seara când ai avut atâta şansă, încât glontele să se înfigă în peretele opus, aproape de tavanul restaurantului, fără să fi atins pe nimeni.

De-abia după vreo două săptămâni ţi-ai dat seama că puştiul nu te crezuse. Era noapte, lumina stinsă, şi chiar înainte să adormi puştiul

te-a întrebat:

„Nea Jenele, şi ţi-ai dus mata nevasta, noaptea, pe malu Dunării?”

„Nu ţi-am spus, puiule, cum a fost?!” „Da, bre, mi-ai spus, da acu zi-o p-aia dreaptă. Oi fi eu de la ţară, da nici aşa…” „Adică te-am minţit, nu?”

„Vrei mata să zici că nu le-ai înflorit deloc?” glasul puştiului suna nepăsător, dar ai ghicit în el o încor

43

dare, pe care în prima clipă n-ai reuşit s-o înţelegi şi care ţi-a alungat somnul. *Ce importanţă are pentru el dacă i-am spus adevărul sau nu*? te-ai întrebat.

„Să zicem că ţi-aş fi spus povestea asta ca şi cum s-ar fi întâmplat altcuiva; te-ar mai fi interesat dacă am înflorit-o?”

„Ai spus că ţi s-a întâmplat matale”.

„Şi ce-i cu asta?”

a – „Zic că n-ar fi trebuit s-o înfloreşti! Spui că eşti prieten cu mine”.

„Tocmai din cauza asta aş fi avut dreptul să exagerez; eu n-am vrut să *mă laud* în faţa ta!” / „Ăştia din cămin zice că îţi cam place să le umfli…” / „Se poate, puiule, dar în faţa ta n-am vrut să mă laud”.

„Nea Jenele, eu cred că trebuie să ai pe cineva cu care să vorbeşti cinstit despre toate alea”. Vocea puştiului suna copilăreşte. Te-ai simţit obligat să-i răspunzi:

„Puiule, ştii ce-i aia un război de poziţii?”

„Ceva cu şanţuri… tranşee le zice la treburile alea!” Promptitudinea aproape mecanică a răspunsului te-a făcut să zâmbeşti.

„Un război de poziţii durează cât timp adversarii au forţe egale. Când unul din ei e mai puternic, s-a terminat cu războiul de poziţii. Aşa e şi cu prietenia”.

Puştiul n-a răspuns. Din noaptea aceea n-a mai adus vorba despre nevasta ta.

Simţi că există o anumită legătură între faptul că rătăceşti pe străzi unde n-ai mai călcat niciodată şi faptul că ţi-ai amintit tocmai acum de discuţia aceea cu puştiul. E posibil să fie şi o asociaţie întâmplătoare, provocată de aceeaşi stare de spirit – atunci, ca şi acum

„nu ştiai precis unde vei ajunge. Nesiguranţa te face să te simţi vulnerabil. Dacă puştiul ar fi acum în locul tău, gândul că s-a rătăcit i-ar face plăcere, eşti singur, fiindcă el însuşi îşi încearcă puterile. Pentru el nesiguranţa e un imbold, pentru tine, doar un avertismeh Ycă trebuie să

cauţi drumul înapoi. Când ajungi să ai astfel de convingeri – recunoşti fără prea mare părere de rău, te mulţumeşti să te aperi. Discuţia ta cu puştiul n-a fost altceva decât apărare, întocmai ca încercarea exasperată de acum de a ieşi de pe străduţele astea cu pavaj colţu-ros, nepotrivit pentru picioarele tale obosite. *I* Ai renunţat să priveşti înainte şi să cauţi capătul străzilor. E aproape întuneric; te mulţumeşti să vezi pe unde calci. Asta îţi ridică moralul: acum ştii precis ce faci.

Ocoleşti o baltă care pare inofensivă, dar care poate ascunde o gură de canal neastupată – eşti sigur că tocmai asta ascunde! Te fereşti de noroi – există deja pe bombeurile pantofilor un strat, care a apucat să se usuce pe margini, dar care pare o formă de curăţenie în comparaţie cu magma cafenie de pe trotuar – , mergi, în echilibru instabil, pe bordură. Picioarele îţi lunecă în prăpastia rigolei, când unul, când celălalt, şi te întrebi cum ar fi dacă ar aluneca amândouă, în acelaşi timp. Nu te simţi deloc îngrijorat de posibilitatea asta, probabil pentru că e cel mai rău lucru care ţi s-ar putea întâmpla acum.

Ai ajuns pe o stradă unde trec tramvaie. E o oră neutră. Tramvaiele, cu lumina lor gălbuie, circulă goale, fantomatic. Piatra cubică a pavajului străluceşte întunecat, reflectând verde albăstrui lumina neoanelor. Amestecul acesta – granit şi răsfrângeri de lumină – îţi trezeşte o nostalgie căreia nu reuşeşte să-i identifici obiectul.

Te sui într-un tramvai şi tot timpul drumului te uiţi la o femeie care citeşte o carte cu coperta învelită în hârtie de ziar. Femeia are faţa calmă, luminată numai pe jumătate de lumina care cade pieziş. Jumătatea feţei rămase în umbră, fruntea uşor aplecată îi dau o aparenţă de linişte şi echilibru perfecte. Ideea că armonia ar putea dispărea în clipa când femeia se va ridica de pe scaun sau, plictisită de citit, va închide cartea, stârneşte în tine o precipitare ciudată, care te împinge să cobori din tramvai cu două staţii mai devreme.

E în tine, acum, o bucurie delicată, neobişnuită şi, de aceea,

puţin apăsătoare. Rămâi să aştepţi tramvaiul

45

următor. Respiri adânc, de câteva ori, aerul rece. *Ce simplu e*! Eşti atât de mulţumit, încât renunţi să te întrebi ce anume e simplu, de ce e simplu etc. Te bucură chiar înţelesul imediat al cuvintelor acestora, care sună la fel de limpede ca poeziile pe care le-ai învăţat în copilărie şi care îţi revin din ce în ce mai des în memorie.

*

* * *

— Arăţi cam mototolit, nea Jenele! te întâmpină puştiul şi-ţi face cu ochiul. Nu-i răspunzi; te aşezi pe marginea patului şi zâmbeşti.

— Ce-i, bre, cu mata?

Dai din cap într-o parte şi zâmbeşti mai tare. Puştiul se aşază lângă tine:

— Spune, bre, ce ai?

Te amuză nedumerirea lui şi cauţi s-o prelungeşti cât mai mult. Zâmbeşti cu buzele strânse, întorci capul într-o parte. Puştiul îţi pune, îngrijorat, mâna pe umăr.

— N-am nimic, puiule. Tocmai asta e: n-am nimic.

Râzi. Puştiul te ascultă câteva clipe, încă bănuitor, apoi începe să râdă şi el:

— Nea Jenele, să-nnebunesc, ziceam că eşti pulbere!» – De două zile nici măcar o înghiţitură! îi spui cu mândrie.

— Da' ce, bre, chiar vrei să te laşi de pileală, la vârsta dumitale?

— Ţi se par aşa mulţi cincizeci şi unu de ani?

— Da' ce, umbli să te însori?!

— Cine ştie…

— N-oi vrea să zici că te-ai lăsat din senin. Ai mata ceva în cap…

— Tu ştii de câţi ani stau eu în căminul ăsta? îl întrebi, cu vocea schimbată.

— Parcă mi-ai spus…

— Nu ţi-am spus. De opt ani şi două luni…

— Zicea băieţii că eşti cel mai vechi din cămin… îşi aminteşte puştiul. Da, oricum, să stai atâţia ani aici e ceva.

— Mai adaugă la ăştia încă zece de umblat prin ţară. Nu crezi că ajunge?

46

— De ce să ajungă?

— Aşa. Te întreb ajunge sau n-ajunge!!!?

— Asta mata ştii, puştiul ridică din umeri. Loveşti nervos cu palma în marginea patului.

— Eu te-am întrebat *ajunge* sau *n-ajunge*!

— Ce, bre, ai zăpăceală la cap? De unde să ştiu eu ce socoteli ai mata?

Furia ţi-a trecut imediat, acum te miri că te-ai putut înfuria.

— Puiule, mă asculţi? îl întrebi cu un fel de umilinţă. Dă din cap supărat, dar gestul vrea să însemne că te ascultă.

— Puiule, tu ai putea să-mi spui despre tine ceva de care să-ţi fie ruşine? Un lucru pe care nu l-ai mai spus nimănui?

Puştiul te priveşte cu seriozitate; pare surprins de întrebare:

— Păi ce, mata eşti prieten cu mine? Stai cu mine în cameră că n-ai încotro. Mata stai *aici* – eu cât o să mai stau? Dacă nu-mi dă garsonieră ăia de la întreprindere – da-mi dă că-s al patrulea pe lista de anu ăsta, îmi găsesc undeva cu chirie şi tot mă uşchesc de aici la primăvară. Înţelegi cum vine treaba?

— Ţi-a spus ţie cineva că n-o să plec eu de aici înaintea ta?

— Să fii sănătos, da nu cred. Eu de când am venit n-am ştiut cum să plec mai repede, să-mi găsesc rostu meu. Mata te-ai învăţat aşa…

— Şi, în aceşti trei ani (deodată eviţi să i te mai adresezi într-un fel anume) … în aceşti trei ani ţi-ai închipuit că suntem obligaţi să ne suportăm unul pe altul?

— Nu că mi-am închipuit. Aşa a fost; ce trebuie să te superi acu? Mata ai fost om cumsecade, da şi eu cred că m-am purtat salon. Poate că m-am prins şi eu că mata te uiţi la mine ca la un prost. Poate că nu mi-a convenit chestia asta, da' am zis „Cu nea Jenei nu mă cert!" Ţi-am zis că pe alţii i-am pocnit pă treaba asta. Bre nea Jenele, când am vrut eu să m-aprdpii de mata, te uitai mata chiorâş la mine. Acu, sunt eu de vină?

Te ridici încet de lângă el, îţi treci podul palmei peste ţepii de sub barbă, asculţi hârşâitul lor uscat, ca

de perie. *O să trebuiască să mă bărbieresc*, descoperi, în gând. Şi cu glas tare:

— Ai dreptate, puiule. Probabil că ai dreptate. Apoi descui uşa

dulapului din perete, scoţi pămătuful de bărbierit şi celelalte, le vâri în buzunarele hainei şi te duci în spălător. Te opreşti înaintea şirului de chiuvete, chiar sub becul agăţat în perete. Îţi săpuneşti obrazul fără să te uiţi în oglindă. „Bărbieritul e cel mai potrivit lucru pentru cineva care nu vrea să se gândească la nimic", îţi aminteşti că i-ai spus odată puştiului. Acum ai prilejul să constaţi că afirmaţia ta nu e în întregime adevărată.

Începi să te razi şi singurul lucru pe care îl vezi în oglindă e spuma alb albăstruie care îţi acoperă obrajii şi de sub care apare, în urma briciului, pielea ta gălbuie, plină de pete. Oare puştiul, dacă ar fi vrut, ar fi avut să-ţi spună ceva de care să-i fie ruşine? În prima clipă nu te îndoieşti că ar fi putut avea, şi te gândeşti la perioada obscură a oricărei adolescente, prin care desigur că a trecut şi el. Ceea ce te încurcă e cinstea brutală cu care ţi-a vorbit. Te întrebi câte şanse de a greşi în viaţă are un om ca el, care ştie dinainte ce va face. / Puţine, dar asta numai câtă vreme e singur; la ora asta, K a fi singur, pentru el, e totuna cu a sta aici, în cămin. Gând nu vrei decât să te porţi *salon* cu cineva e ca şi cum ai fi singur (în momentul acesta, te gândeşti la tine ca la un element din demonstraţiile tactice pe care le făceai cu ceilalţi ofiţeri din administraţia unităţii). Însă cu cât cercul din care faci parte se lărgeşte, sporesc proporţional şansele tale de a greşi, pentru că nu poţi şti dinainte şi ce vor face ceilalţi. Greşelile tale virtuale ajung să depindă de ei, nu de tine. De-abia atunci cunoşti teama şi înveţi să te aperi, dar e suficient ca cineva din jurul tău să facă un pas, un anumit pas şi eşti matematic condamnat să greşeşti (îţi ştergi urmele de săpun de pe faţă). Puştiul ar trebui să-ţi fie recunoscător *dacă* îi vei spune toate astea. De fapt ai şi acceptat că, din punctul tău de vedere, recunoştinţa lui n-are importanţă – ai deja o anumită experienţă în privinţa asta.

48

Străbaţi Culoarul în grabă. În cameră e întuneric. Te* opreşti puţin în prag. Auzi respiraţia egală a puştiului „care doarme sau, mai degrabă, se preface că doarme. Nu. aprinzi lumina; aşezi în dulap pămătuful, briciul, săpunul, cu mişcări care vin singure şi încui apoi lacătul fără să ai măcar o clipă nevoie de lumină sau să trebuiască să te gândeşti la ce faci. Fiecare mişcare o cheamă, pe cealaltă – tu nu eşti decât martorul preciziei mâinilor tale. De-abia când ai auzit ţăcănitul

scurt al lacătului ai avut o clipă, o fracţiune, de dezorientare.

Te întorci la uşăpăşind fără zgomot, ca şi cum puştiul ar dormi cu adevărat, *sau poate că totuşi doarme*. Pui mâna pe întrerupător şi eşti gata să apeşi, ca să te-convingi.

Ajungi din nou pe culoar înainte de a te fi hotărât să apeşi pe butonul întrerupătorului. Încui uşa. Câteva clipe, rămâi nemişcat şi asculţi cu răsuflarea oprită, strângând cheia camerei în pumn. Dincolo nu se aude nimic,» dar asta nu dovedeşte, totuşi, nimic! Tocmai pentru că; nu eşti sigur te depărtezi de uşă în vârful picioarelor.

Te opreşti în faţa cabinei telefonice din staţia de autobuz. Înainte de a intra în cabină te uiţi la ceas, *e prea târziu pentru a telefona*. E prima oară când îţi spui I că doamna Mărculescu va trebui să te primească, indi/ ferent de dispoziţia ei din noaptea asta. Te urci în autobuz. Şoferul conduce maşina şi discută cu două controloare îmbrăcate în uniforme; amândouă sunt foarte tinere şi îi povestesc şoferului despre casetofonul unui Vasile şi despre afacerile strălucite pe care le face acel. Vasile cu *blugi* pe care îi cumpără la Timişoara, în talcioc, şi-i vinde aici. Şoferul nu le prea răspunde. Ţi se pare că are ceva împotriva celui despre care vorbesc cu admiraţie cele două fete. La un moment dat, îl auzi. spunând:

— Bă fetelor, o duce bine dumnealui, da şi când l-o prinde, o să vedeţi voi ce bine o s-o ducă!

49

După câteva staţii, maşina e aproape plină. Oameni «are se grăbesc să găsească un scaun liber. Expresia de – admiraţie nostalgică dispare de pe feţele celor două fete. Una îi şopteşte ceva şoferului, cealaltă se duce, grăbită, în celălalt capăt al maşinii.

Controloarea care a rămas lângă şofer ajunge acum în dreptul tău. I-ai arătat permisul de la distanţă, dar ea, după ce ţi-a aruncat o privire cercetătoare, vrea să-l vadă mai de aproape. Îi dai permisul. Fata se uită la el, se convinge că e în regulă şi ţi-l înapoiază. Înainte de a trece mai departe, îţi mai aruncă o privire, la fel ca aceea dinainte. Te întrebi ce anume din înfăţişarea ta i-a atras atenţia. La pantaloni eşti încheiat, noroiul de pe pantofi ţi se pare un amănunt neglijabil. Întorci capul şi te priveşti în geamul întunecat. Nu vezi mare lucru: obrajii supţi, dunga groasă dintre sprâncene, părul rărit de pe frunte şi, sub bărbie, linia gâtului, care se lungeşte nefiresc. Duci mina la gulerul

cămăşii, unde ar trebui să se afle nodul cravatei. Degetele reci ating pielea pieptului şi coboară până la maiou prin cămaşa descheiată, închei nasturii cămăşii, în afară de cel de la guler, pentru a simula o ţinută de sportiv, apoi îţi recapitulezi acţiunile din ultimele ore. Cravata ai uitat-o, probabil, în spălător, astfel că o poţi considera pierdută. Era o cravată demodată, în carouri şi cam murdară, dar încă destul de bună pentru serviciu. *În definitiv*, *poate* să *se ducă dracu'*! O să-ţi cumperi alta, cravatele sunt ieftine.

* * *

Ajungi într-un cartier de blocuri cu patru etaje. Străbaţi câteva alei. Mergi repede, şi te ciocneşti cu un bărbat solid, care începe să râdă în timp ce tu îi ceri scuze, cu voce înăbuşită. Râde, se clatină şi nu pricepe ce-i spui tu, fiindcă scoate un pachet de ţigări din buzunar:

— Ia câte vrei, te îndeamnă.

Iei o ţigară, îi mulţumeşti străduindu-te să pronunţi cuvintele cât mai limpede, ca să eviţi o nouă încurcătură.

50

— Foarte bine, eşti domn; ai luat numai una! Am< vrut să te-ncerc! Râde din nou şi vrea să-ţi mai spună» ceva.

— Sunt foarte grăbit, îl întrerupi rugător.

— …eşti domn! Fac cinste; mergem aici, la „Geamuri multe"…

Reuşeşti să treci pe lângă el.

— Unde te duci? Fac cinste! Du-te, dacă eşti prost! c' îl auzi strigând în urma ta.

Blocul cu iederă. Intri pe cea de-a treia uşă; urci la primul etaj. Apeşi scurt pe butonul soneriei.

Auzi paşi în spatele uşii şi treci în dreptul vizorului. Te laşi examinat, întrebându-te cât de larg se va deschide uşa – dacă se va deschide. Se deschide şi, împotriva bănuielii tale, nu întâmpini nicio rezistenţă. Doamna Mărculescu te invită înăuntru, cu o voce joasă, calmă fără efort. Recunoşti cu plăcere holul minuscul şi mirosul de mobilă veche, care te întâmpină de la intrare. Miros de mobilă veche şi de piele bună. Te descalţi, laşi pantofii pe ştergătorul de papură, iar doamna Mărculescu îţi arată o pereche de papuci bărbăteşti scâlciaţi.

— Nu mi-aţi spus că veniţi, domnul Ionescu. Nu e un reproş, ci o amabilitate de gazdă.

— N-am ştiut nici eu, răspunzi evaziv.

— De două săptămâni n-aţi mai trecut prin biroul nostru. M-a întrebat doamna Bulugioiu ce e cu dumneavoastră.

Te întrebi dacă femeia din faţa ta şi cealaltă îşi fac confidenţe.

— Nu ştie nimic, sesizează ea aerul tău interogativ, îţi face loc să intri în camera în care te primeşte de obicei.

— Am avut câteva lucrări de terminat, spui, şi te-simţi puţin mai degajat. Tomuleţ a fost în concediu. A trebuit să mă descurc singur.

Te aşezi pe un scaun lângă masa lungă, de şase-locuri, dar doamna Mărculescu îţi sugerează că ar fi mai comod pe fotoliu. Alegi fotoliul care e aşezat cu* spatele la uşă. Urmează câteva clipe de tăcere, vă priviţii politicos – adică fără insistenţă.

51

— Doriţi un ceai, ceva cald? întrebarea e, desigur, consecinţa puterii ei de observaţie, care nu s-a lăsat înşelată de artificiul bărbieritului proaspăt – e şi acesta un mod de a-ţi spune că n-arăţi prea grozav.

— Ar fi bună o ceaşcă de ceai. Spui „ceaşcă de ceai" subliniat.

Rămâi singur. De fiecare dată când vii aici, te simţi v\ bine în camera asta, nu prea mare, în care femeia a îngrămădit (e cuvântul cel mai propriu) un pat, în care pot încăpea cu uşurinţă două persoane, o masă de suiragerie, care, chiar şi nedesfăcută, cum e acum, pare imensă, scaune tapiţate, două fotolii îmbrăcate în piele – dar acoperite economicos cu huse de pânză înflorată, şifonierul lung aproape cât tot peretele, o vitrină cu geamuri de cristal, încărcată cu pahare şi bibelouri, despre care, deşi nu te pricepi, bănuieşti că sunt usturător de tscumpe, şi o etajeră populată cu cărţi vechi, unele îmbrăcate în piele. Deasupra patului, atârnă un tablou în culori întunecate, cu câteva pisici adunate în jurul unei străchini pe jumătate pline cu un lapte cenuşiu.

Tabloul e singurul lucru care nu-ţi place în încăperea asta. Culoarea improprie a laptelui sau înfăţişarea hămesită a pisicilor care parcă se pândesc una pe alta sau nuanţele întunecate sau toate astea la un loc te fac să ocoleşti tabloul cu privirea. Uneori, te uiţi la el ca la dreptunghiul unei ferestre dincolo de care e întuneric. Alteori – poate din cauză că tabloul e atârnat deasupra patului – ţi se pare că doamna Mărculescu va sări să se alăture grupului de pisici din jurul farfuriei cu lapte şi, trecând peste absurditatea ideii tale, ai descoperit că există

chiar şi un loc liber pentru ea, în partea dreaptă «a tabloului.

Excesul acesta de imaginaţie se datorează, poate, particularităţii relaţiilor voastre de a exclude discuţiile amănunţite despre trecut, ceea ce pentru tine a fost, până acum, un lucru cât se poate de bine venit. În afară de ce ştie toată lumea din întreprindere despre ea, că ocupă un post neînsemnat la serviciul „Personal" şi că e singură de mulţi ani, doamna Mărculescu nu ţi-a mai spus decât că a fost măritată în tinereţe (n-ai încercat să afli dacă a fost măritată sau *ea s-a măritat*) cu un domn

foarte bine situat, mai în vârstă decât ea, care i-a lăsat câte ceva. Doamna Mărculescu are mult simţ practic, astfel că educaţia ei de modă veche, care nu se observă decât în felul ei de a vorbi nu te mai stinghereşte.

Aduce ceaiul pe o tavă; alături de ceaşcă se află o zaharniţă şi un cleştişbr argintat, de care ai învăţat să te foloseşti cu destulă îndemânare. Acum însă o rogi. să îţi pună ea cele două cuburi de zahăr în ceai.

— Aşteptaţi să se mai răcească. Se aşază pe celălalt fotoliu.

— Mă bucur că aţi venit.

— Aş fi vrut să vă telefonez...

— Totdeauna mă culc târziu; stau în fotoliu ăsta şi ascult la radio. Zâmbeşte: Când eşti singură, adormi mai greu.

— Totuşi aveţi un avantaj, sunteţi la dumneavoastră acasă. La cămin sunt nopţi când nu pot închide ochii de-zgomot.

— De ce nu vă mutaţi în altă parte?

— Nu-mi pot permite. Sunt încadrat doar cu jumătate de normă. Asta e legea.

— Dar (mă iertaţi că vă întreb) nu primiţi pensie din partea armatei? îmi amintesc că aşa i-aţi spus doamnei Bulugioiu.

— Dânsa m-a întrebat, precizezi. Cu pensia mea e o poveste încurcată, foarte încurcată...

Te priveşte întrebătoare, dar nu eşti încă pe deplin hotărât. Taci un timp, dar expresia feţei ei nu se schimbă.

— Puteţi să veniţi mai aproape? Se aşază pe marginea patului, în stânga ta, cu aerul că vrea să-ţi facă pe plac. Deşi a început să zâmbească, curiozitatea n-a părăsit-o.

— Pensia o trimit copiilor… (– Aveţi copii?

— Un băiat şi o fată. Eu am umblat prin ţară, mult timp. Nu puteam să-i iau cu mine. I-am lăsat acasă, în grija unei rude. Am aranjat ca pensia să le fie trimisă lor. Împrejurările m-au silit să plec de lângă ei. Numai împrejurările… E o poveste încâlcită. Aş putea să vă spun?

53

— De ce să nu puteţi? Are exact tonul cu care te-a întrebat, mai devreme, dacă vrei ceai.

— E vorba de încredere… nu ştiu… Te opreşti; nu vrei să fii nepoliticos.

— Nu ştiţi dacă puteţi avea încredere în mine, te completează. Nu pare jignită. Dacă n-aţi fi avut, aţi fi venit aici, la ora asta?

— Eram sigur că totuşi v-am deranjat.

— …mă gândeam la motivul vizitei. Nu sunteţi chiar adolescent, ca să veniţi la ora asta pentru… în fine. Surâde şi pe faţa ei ridată apare un aer tineresc. În primul moment, am crezut că e o criză de adolescenţă, târzie.

Vorbeşte prietenoasă şi aerul acela tineresc nu i-a – dispărut de pe faţă nici după ce a încetat să zâmbească. În clipa asta ştii că ei îi vei spune, deşi simţi cum buzele ţi se strâng involuntar, într-o dorinţă secretă de muţenie, Ype care o învingi cu greutate, ca pe un nod în gât.

— V-am spus că am fost obligat să plec de acasă… Mai corect ar fi fost „alungat" sau „aproape alungat"… în parte, vinovată de ceea ce mi s-a întâmplat e nevasta mea… Mergeam în control, la alte unităţi, controalele – ţineau şi câte o săptămână. Ea se întâlnea cu diverşi bărbaţi. Ajunsese să-i aducă şi acasă… Copiii încuiaţi într-o cameră şi ei, încuiaţi în cealaltă… băiatul avea cinci ani, fetiţa, trei – mi se plângeau că îi ţine încuiaţi în cameră…

Ţi-ai dat seama ce însemna asta de-abia când colegii au început să-ţi facă anumite aluzii. În astfel de situaţii, soţul află ultimul cum stau lucrurile, fiindcă ceilalţi îşi închipuie că ştie. Într-o seară ai întrebat-o dacă ştia ceva despre zvonurile care circulau prin oraş. De ce n-ai – recunoaşte, nu erai sigur – puteau fi glume proaste, de şpriţ. Ea nici măcar nu ţi-a răspuns. Şi-a adunat lucrurile, de faţă cu tine, şi a plecat. N-a durat o jumătate de oră. şi tot ce făcea, scosul rochiilor din şifonier, valizele deschise pe masă, era atât de făţiş, încât ţi-ai închipuit că juca teatru. Ai aşteptat-o câteva ore. Când ai auzit trenul de noapte, te-ai

gândit că s-a dus la gară. Firește, nu ți-a trecut prin cap că plecase. Te-ai gândit doar la comentariile celor care ar fi văzut-o sân. gură, cu valizele, în sala de așteptare… După plecarea

5.4

ei, toți s-au simțit datori să-ți spună deschis ce se întâmpla în timpul absențelor tale din oraș.

— În asemenea împrejurări fiecare îți spune mai mult decât știe, comentează femeia.

Cel mai dureros a fost când femeia care venea să facă curățenie, după ce i-ai dat ceva de băut, ți-a spus că nevasta ta obișnuia să te pună la îndoială, de față cu martori. Cu alte cuvinte, vinovat de ceea ce se întâmpla-erai tu. Ai cerut să fii trecut la altă garnizoană. Din nefericire, comandantul unității a tergiversat lucrurile:

— Eram oarecum prieteni. Pretindea că nu trebuie să iau în serios părerea civililor, cât timp toată lumea din unitate e convinsă că afirmațiile nevestei mele nu erau decât murdării, iar comandantul unității are o părere excelentă despre mine. Își închipuia că regulamentul serviciului interior e valabil și în afara cazărmii.

— Și v-ați certat?

Femeia te ascultă cu interes; vezi pe fața ei ceva care seamănă foarte mult cu mila. Te întrebi dacă de așa ceva ai nevoie, dar continui să-i povestești.

— Nu m-aș fi putut certa cu el…

În fiecare seară te duceai la restaurantul din centru și beai până la ora închiderii. Dimineața întârziai la raport, iar el se făcea că nu observă. Pentru asta îi erai recunoscător, dar, pe de altă parte, sperai că astfel l-ai fi putut sili să-ți aprobe mutarea în altă unitate. Îi povestești varianta reală a întâmplării cu focul de pistol tras în restaurant.

— Așa erau timpurile, ofițerii umblau înarmați. Asta te făcea să te simți superior celorlalți, care n-aveau arme. Puteai dispune de ei.

Când s-a deschis ancheta, lucrurile ar fi luat o întorsătură mult mai neplăcută dacă comandantul tău n-ar fi reușit să convoace o comisie medicală formată din oameni influențabili. Și el fusese numit membru în comisie. S-a descoperit că ai fi avut o criză provocată de o boală de nervi și ai fi fost trecut în rezervă, pensionar. Comandantul ți-a ordonat să pleci din oraș: cineva spusese că toată ancheta fusese

opera lui, a colonelului – capodopera lui de strateg. Probabil că a fost o glumă „dar cum nu se ştia nimic precis despre anchetă, a prins.

55

În tot oraşul. Ai lăsat copiii în grija unei rude şi ţi-ai făcut bagajele.

— La început, intenţionam să mă stabilesc undeva, cât mai repede şi să-mi aduc şi copiii. Zece ani, n-am reuşit să mă opresc nicăieri. N-am dus-o prea grozav în anii aceia. Munceai unde se nimerea şi ce se nimerea, fiindcă nu puteai să te opreşti nicăieri mai mult de câteva luni. Când încep să te cunoască, oamenii îţi pun întrebări, capătă acest drept. Iar tu îţi închipuiai că răspunzând, mai devreme sau mai târziu, ai fi ajuns să te încurci. De altfel evitai să te gândeşti la povestea asta, şi dacă stai într-un loc vreme îndelungată, ajungi să te gândeşti, vrând, nevrând. Femeia te priveşte cu îndoială.

— Vreau să spun, când *ştii* că ai un loc al tău. În situaţia mea, de atunci, n-aveam timp pentru asta.

Dar ai putea spune, la fel de bine, că nu doreai să ai timp. Cu toate astea, cei zece ani au trecut foarte încet. Când umbli dintr-un loc într-altul simţi fiecare minut, devii tu însuţi un instrument de măsurat timpul, şi asta din cauza grabei şi a noutăţilor de care te izbeşti ia fiecare pas. Există o anumită teorie care te contrazice, cu cât evenimentele sunt mai multe, cu atât timpul trece mai repede; dar aceasta e valabilă, numai pentru cineva care nu se grăbeşte! Dacă eşti grăbit, noutăţile ţi se par banale, uneori nici măcar nu le observi; ceea ce te urmăreşte e sentimentul necunoscutului care te înconjoară.

De-abia când ai ajuns aici, în Bucureşti, ţi-ai dat seama la ce îţi folosiseră aceşti zece ani: puteai spune o poveste destul de verosimilă despre întâmplările acelea, fără să-ţi mai fie teamă că te vei încurca.

— În aceşti zece ani, n-aţi fost niciodată să vă ve a tdeţi copiii?

Întrebarea femeii te surprinde. Nu… nu te-ai gândit la asta. Voiai să-i aduci să stea cu tine, după ce te-ai fi stabilit undeva. N-ai îndrăznit nici măcar să le scrii. Te îngrozea ideea că scrisorile tale, înainte de a ajunge la ei trebuiau să treacă prin mâinile celor de la poşta din oraş. Erai convins că orice scrisoare adresată lor, chiar neiscălită, ţi-ar fi fost atribuită ţie, şi asta ar fi răscolit din nou vechea poveste.

— Prima scrisoare pe care am trimis-o în oraş a fost pentru femeia aceea din restaurant.

Îi păstraseşi adresa într-un carnet de care n-ai îndrăznit să te desparţi, deşi, de nenumărate ori, te-ai gân* dit să-l arunci. I-ai scris după aproape doi ani de la venirea ta în Bucureşti şi i-ai explicat din nou că fusese o confuzie. Ceea ce te interesa, dacă avea ceva împotriva întoarcerii tale în oraş, ai lăsat să se subînţeleagă.

Ai crezut că nu-ţi va răspunde, totuşi ţi-a răspuns, şi încă foarte repede. Toată scrisoarea ar fi putut încăpea pe o carte poştală.

— Şi acum o ţin minte.

„Se ştie că a fost o confuzie (lipsea orice formulă de adresare) şi se cunoaşte starea dumitale din acea seară. Dar, indiferent de aceste circumstanţe, gestul acela este incalificabil".

— E de neînţeles un asemenea răspuns după atâţia ani…

— Dimpotrivă! Înseamnă că atunci i-a fost îngrozitor de frică. Se mai poate şi ca gestul meu s-o fi umilit foarte mult. Dacă aş fi rănit-o (nu spun asta cu cinism), frica ti s-ar fi încheiat firesc odată cu durerea. Femeia nu s-ar mai fi simţit ameninţată de mine, ci de ceea ce i-ar fi putut aduce rana. Aşa, nu i-a rămas decât frica şi probabil că mai târziu nu s-a gândit decât că *atunci* i s-ar fi putut întâmpla orice, fără ca măcar să fi avut timp să afle că era o confuzie.

Totuşi scrisoarea a însemnat mult pentru tine numai prin simplul fapt că era un răspuns, un drum deschis! E adevărat, vreme îndelungată l-ai ignorat – îţi puseseşi mari speranţe în răspunsul acela; îţi închipuiai că dacă îi se va răspunde – şi asta reprezenta o şansă dintr-o sută, după tine – răspunsul va fi binevoitor.

— Impresia mea e că aspectul convenţional al scrisorii ar fi trebuit să vă determine să-i scrieţi din nou, pentru a primi un răspuns ca de la om la om. Sunt convinsă că fiind vorba de o situaţie neobişnuită, femeia s-a

simţit obligată să adopte tonul acesta oficial. O a doua. scrisoare i-ar fi schimbat părerea.

— Nu cred; scrisoarea e convenţională numai la prima vedere. Dacă ar fi fost cum spuneţi, femeia s-ar fi folosit de „dumneavoastră", ori vă amintiţi, a scris „starea dumitale", presupun, cu intenţia de a mă umili. Amintiţi-vă şi de restul scrisorii. E răspunsul cuiva care ştie să folosească cuvintele cu multă precizie. De altfel „acum nu mai are importanţă. Ar fi avut doar dacă atunci „imediat după primirea

scrisorii ei, le-aş fi scris copiilor. Băiatul avea 17 ani, fetiţa, 15. Aş fi putut să-i chem aici, chiar şi pentru câteva zile. Sunt sigur că ar fi venit. Sau, dacă n-ar fi venit, ar fi ştiut cel puţin că mă interesează soarta lor…

— N-aveţi dreptate, domnul Ionescu, te întrerupe femeia, cu tonul unei pledoarii sentimentale, aţi renunţat la pensia de militar pentru copii. Asta nu e o dovadă?

— Se poate, dar copiii trebuie să te simtă, cum să vă spun – să te poată atinge.

Tu ai devenit pentru copiii tăi un simplu mandat poştal expediat de o instituţie publică; e aproape ca şi I cum n-ai exista. Anul trecut, când le-ai scris, ţi-ai dat, seama că aşa stau lucrurile. Mai precis, abia acum două luni, când ţi-au răspuns. Îi rugaseşi să vină să-i vezi. N-ai putea spune că ţi-au răspuns fără respect, dar era un respect rece, respectul datorat unei instituţii.

— E o scrisoare de opt pagini scrise mărunt şi îngrijit, cred că fetiţa a scris-o. Un scris rotund şi plăcut, poate puţin cam şters, dar pentru o femeie ăsta nu e un, defect prea mare – mă gândesc la situaţia ei actuală: s-a măritat şi lucrează într-un atelier de croitorie. Băiatul e sudoar, urmează să se însoare. Dacă am înţeles bine, amândoi s-au mutat din casa veche. A rămas acolo ruda care i-a îngrijit, o femeie care are acum vreo şaptezeci de ani. I-am scris şi ei câteva rânduri.

— Dar copiii ce v-au răspuns?

— M-au refuzat. Mi-au scris că n-ar fi o întâlnire prea plăcută, în momentul de faţă, dar că mai târziu… Sunt multe feluri de a spune cuiva nu. Mă gândisem să mă duc eu la ei. Credeam că am dreptul, după atâţia ani trăiţi cum i-am trăit eu.

Dar ei ţi-au dat de înţeles că n-ar fi fericiţi să te vadă. N-ar avea rost să te duci. Nu te gândeşti la tine, ci la ei. Cine ştie dacă nu s-ar simţi obligaţi să-ţi arate afecţiune; în cel mai bun caz, i-ai sili să se prefacă. Dar dacă ai şti că te gândeşti *numai* la ei, ar fi cu totul altceva, însă nu eşti sigur. Ai început să te temi, nici tu nu ştii de ce; te temi şi simţi că teama asta n-are nicio legătură cu ei doi: >.»

— N-aş putea să vă explic…

— Uneori, spune ea, alegându-şi cu grijă cuvintele, ca şi cum ar lua cu penseta greutăţi pentru o balanţă de farmacie, şi mie mi se face teamă, nelămurit. Din cauza insomniei, nici eu nu ştiu. Nu sunt

deprinsă să mă analizez. Când mi se întâmplă aşa ceva, ascult muzică.

Tace, te priveşte, aşteaptă. Te laşi aşteptat. Se ridică, de pe pat şi duce în bucătărie ceaşca goală şi zaharniţa, cu cleştişorul ei argintat. Se întoarce purtând pe tavă două pahare cu picior, în care a turnat cam trei degete de lichid roşietic, probabil vişinata din care ţi-a dat şi acum trei săptămâni. Protestezi fără energie, îi spui că de câteva zile n-ai mai băut alcool.

— Puteţi face o excepţie, insistă ea. Înţelegi în ce scop, în ciuda tonului aproape neutru cu care te invită să iei paharul.

— Nu e nevoie! Ţi-a trebuit aproape un minut ca să găseşti propoziţia asta nevinovată. Acum îţi dai seama – de fapt ai înţeles din clipa când ai văzut-o aducând paharul, în care e într-adevăr vişinata, că tot ce va urma va fi, în linii mari, identic cu ce s-a întâmplat de fiecare dată când ea a fost dispusă să te primească… Astfel că în timp ce ea aprinde veioza de pe noptieră Xpaharul de vişinata te aşteaptă pe masă), întrerupi lumina plafonierei, apoi, fără şovăială, iei paharul şi-l dai. Pe gât.

Când dispare şi lumina veiozei, în întunericul din încăpere, vezi, de foarte aproape, mai întâi faţa inexpresivă a femeii, apoi lodenul ei vechi şi larg şi lung.

59

Acasă la Saizu

Accidentul de la mână îl scăpase de o mulţime de griji pe Saizu. Într-o noapte, la fabrică, îşi strivise degetele la presă; leşinase de durere, s-a trezit la spital. Acolo a stat 19 zile. N-avea dureri prea mari – putea să doarmă, era mâncare bună şi bandajele i le schimba o soră tânără şi vioaie care era tot din Dâmboviţa, dintr-un sat aproape de al lui. Văzuse că nu mai avea degete, dar, cât a stat în spital nu s-a prea gândit la asta. Dormea şi mânca bine şi pălăvrăgea cu sora despre cunoştinţele lor comune. Noaptea, înainte de culcare se gândea ce simplu e să rămâi fără degete. Vasăzică săpase în grădină toată ziua, legase cam jumate de vie, îi împrumutase toporul lui Dexan ăl mic, îi dăduse vreo două neveste-sii, că-i pusese ciorba fierbinte în farfurie, pe urmă se dusese la gară. Pe drum îi sărise o dată lanţul la bicicletă. Vreo cinci minute stătuse până să-l aşeze la loc pe foaie, năduşise de grăbit ce era. Ajunsese la gară tocmai când venea trenul. Nici la fabrică nu i se întâmplase ceva de ţinut minte. Pe la 3 dimineaţă, i se făcuse

somn şi se dusese puţin la fereastră. Şi să te trezeşti din senin cu mâna apucată la presă! îşi amintea de nevasta lui Cinzecidelei; o văzuse când o lovise trenul la barieră. Locomotiva venea şi ea stătea pe linie şi se învârtea pe loc, căpiată. Nu strigase, sau n-o auzise el că şuiera sirena locomotivei. Se învârtise pe loc, parcă pierduse ceva pe jos, până o luase locomotiva în bot. Lui i se părus**e**

60

atunci că femeia a vrut s-o lovească trenul. Cinzecidelei era încurcat cu una mai tânără, din Ghimpaţi, şi nu mai dădea prin sat cu săptămânile. Cum să te lovească trenul aşa!? se gândise atunci şi mai târziu o spusese, la M.A.T., de faţă cu Cinzecidelei. Ăla nu zisese nimic, era în doliu; plecase la femeia lui din Ghimpaţi şi o bătuse. Săriseră vecinii, altfel o omora, că dacă-şi omorâse muierea măcar s-o omoare şi pe ea, să scape. În nopţile de la spital, Saizu nu mai era sigur că Cinzecidelei era de vină că o călcase trenul pe nevastă-sa. El nu se trezise cu mâna la presă?!!! îşi mângâia nedumerit bandajul şi ieşea pe coridor să se plimbe. Despre degetele lui, doctorii îi spuseseră că o să se vindece, ceea ce îl făcuse să-şi închipuie că cioturile îi creşteau sub bandaje. Când îi făcură foaia de ieşire vru să afle cum rămâne cu el, când o să se vindece? Pe soră o întrebă mai întâi, apoi pe doctorul care îi scria foaia. Amândoi îi spuseră că s-a vindecat. Păi, cum m-am vindecat, mă frate!? începu să se înfurie. Ce fac eu cu mâna asta? Vă bateţi joc? Eu lucrez în Bucureşti de 18 ani, mai ştiu şi eu câte ceva. De ce m-aţi mai ţinut aici?! Sau să-mi fi zis din capul locului, mă nene, nu te bucura, că nu te mai faci bine! da nu, te vindeci, Saizule! şi mă trimiteţi acasă cu mâna boantă! Suntem oameni, dom' doctor, o să am şi eu obraz – faceţi-mi ceva cu mâna asta! Doctorul se ridicase de pe scaun, cu o supărare neputincioasă. Ce vrei să-ţi mai fac?! Du-te la mă-ta, să te facă din nou! Crezi că eu fabric degete? Doctorul era unul slab şi tânăr, şi Saizu se gândise mai târziu că să-i fi tras una îl punea jos – chiar aşa povestise la M.A.T., mă frate, când mi-a zis aşa, n-am mai ţinut cont că doctor, că spital; l-a dat jos, din pumn! Cum era să dea în el!? Vii tu, un om străin care ai tăiat mâini întregi şi picioare şi-ţi pare rău că nu mai ai ce să-mi faci! Nu vă supăraţi, dom' doctor, am zis şi eu, nu ţineţi… Nu mai am acu, da la toamnă. – v-am spus că am vie. Se face vin bun la noi! Ştie şi fata asta, că e din judeţ cu mine… Vorbea fără să se gândească ce spune şi de parcă doctorul ar fi fost Cinzecidelei, cu

femeia lui călcată de tren. Da' i-am arătat că nu sunt prost, povestise la M.A.T. Zic, acu, ridică-te d-acolo. Şi să te saturi să duci omul cu vorba.

61

Curvuliţa aia înlemnise lângă perete. Şi când am ieşit de acolo, o dată s-a uitat la mine. Mă, n-am cum să vă-spun de frumos. Şi-a dat şi ea seama cu cine avea de-a face. N-au chemat miliţia, nu nimic; m-au lăsat să plec, vorba aia, treaz nemâncat. Şi mi-au dat şi concediul ăsta medical.

Când se terminaseră cele două săptămâni de *medical*, Saizu se întorsese la fabrică. Dar n-a mai putut să lucreze la presă. Câteva săptămâni, i s-a dat să împingă un cărucior cu piese, prin secţie. I se părea că se uită toţi la mâna lui, aşa că într-o dimineaţă, cu mâna asta, tov director! Lucrez aici de când s-a început cu fabrica; mă ştiţi, vorba aia! Puneţi-mă şi pe mine să fac ceva – daţi-mă la electricieni, că se uită puţoii ăştia la mine! De la trei bază, am ajuns la cărucior. Zice Isaic că are nevoie de un om, daţi-mă pe lângă el. Mă mai învaţă şi el, cu ce mai ştiu şi eu… şi ajunsese, la patruzeci de ani, cu categoria a III-a, bază, ucenicul lui Isaic. Mă frate, eu nu-l dau pe băiatul ăsta pe zece ingineri. Isaic, s-a defectat strungul! Se duce la strung. Numai se uită la el – drept la buba lui se opreşte. Sau cu muzica. A pus difuzoare în secţii şi dă muzică, să nu se plictisească omul. Şi mai învaţă şi pentru facultate. Băutura îl strică, că se face repede. Şi numai vodcă îi place; şi-o amestecă el cu sirop, pune şi felioare de lămâie în ea, s-o facă acrişoară – şi-o bea ca pe apă. Le are şi el pe-ale lui, că umblă cu una, arhitectă, şi el, electrician… nu-i convine… Bărbat de oraş, prost: să fi fost aia şi primăriţă, muierea-i tot muiere, el aşa ştia. Mă băiete, eşti ca şi copilul meu, vorba aia. O fi ea arhitectă, da' n-are ce ai tu! Că e una la noi în sat, învăţătoare. Se ţine cu unu de e tractorist, şi ea e mai mare la cămin, e şi cu U.T.C.-ul, are greutate, da' nu-i trece lu' ăla pe dinainte.

Isaic reuşise la facultate, dar nu se însurase cu arhitecta cu care umbla, ci cu o colegă, iar el rămăsese în locul lui Isaic, un fel de şef de tură peste electricieni. Se deprinsese să pună şuruburi cu o singură mână, să refacă tot felul de contacte la maşini, să înşurubeze becuri şi să schimbe tuburi de neon. Acasă, se gândise, la început, să-şi facă o sapă mai uşoară, o săpăligă, dar

62

amână chestiunea, prins cum era în plasa unor convorbiri fără

sfârşit, cu Cinzecidelei. Ce-a fost a fost, „mă, omule! Te-ai găsit tu mai văduv decât văduvii. N-ai copii, te descurci cu banii – ia-ţi o femeie pe lângă tine. Am zis şi eu o dată o vorbă proastă. Ce, tu trebuia să te potriveşti?! Poate băusem un pahar în plus, poate, ştiu eu, mai zice omul. Cinzecidelei, eu nouăşpe zile am stat fără muiere, când am fost cu mâna. În spital şi e greu. Să-l trimiţi la mine pe ăla care mai zice ceva şi tu să-ţi vezi de treabă, înţelegi? Tu să-ţi vezi de treabă; eu discut! Astfel că în momentul când celălalt se lăsă convins de argumentele lui, trecuse destul timp încât Saizu să uite sau să nu mai aibă chef de planul lui cu săpăligă. La urma urmei, muncea de 20 de ani în Bucureşti (îi plăceau cifrele rotunde), îi făcuse şi femeii treaba la colectivă, plus via şi grădina; am obosit, fă! mai descurcă-te şi singură. Cum auzi, şi ia copiii cu tine, fiu-i mai ţine sub fustă – tata mă trimitea cu caii de la opt ani. Am făcut şi şcoală. Lasă-i dracu', profesori, nu te uita în gura lor. Zic şi ei, că d-aia iau bani, să zică. Primăriţa trimite-o la mine, că o lămuresc eu! O lămurise pe primăriţă, într-o duminică, arătându-i mâna fără degete, dă-mi tu altele, Măriuţo, şi să fie al dracu' care n-o veni, şi la răriţat, şi la cules, şi la ce-o mai fi. Se trezise cu câteva hârtii, amenzi: că-şi lăsa grădina nesăpată, aşa că se dusese la primărie, e păcat de hârtie, Măriuţo. Tu risipeşti hârtia pe mine, şi-ai văzut ce zice cu economia. Nu mai te *forţa*, că eu am liber de la doctor. Ţi-o spun pentru hârtii, să nu le mai trimiţi degeaba.

Acum, vom face ceva asemănător cu un joc de imagini. Punctul nostru de vedere va rămâne, fără nicio aluzie, acelaşi. Personajul nostru va rămâne acelaşi, Saizu. Dar noi, vreau să spun C.T., autorul acestei naraţiuni, va deveni o prezenţă discretă, asemănătoare firelor care fac păpuşile să mişte din mâini, să clatine din cap (aprobator sau dezaprobator), să meargă, să alerge şi chiar să deschidă gura. Totodată, e cazul să vă folosiţi de imaginaţie pentru a vă închipui o încăpere, mai mult înaltă decât încăpătoare. E vorba de raportul 6, în

63

metri, faţă de 2 X 1, 90, în aceeaşi unitate de măsură, închipuiţi-vă, de asemenea, două scaune cu picioare de metal; unul din ele e ocupat de un bărbat care moţăie. Apoi o masă lipită de perete: n-are importanţă care dintre ei – sunt vopsiţi în verde. Pe masă se găseşte un magnetofon de tip „Tesla". Magnetofonul funcţionează, în afară de aceste obiecte, pentru întregirea atmosferei, nu fiindcă

urmăresc să vă plictisesc cu o descriere, vom încărca încăperea şi cu un dulap de fier, din speţa celor vopsite cu „pistolul”. Singurele obiecte balzaciene din încăpere sunt ibricul de cafea, cu fierbătorul înăuntru, o cană „inox”, cazonă, cu un strat subţire de zaţ de cafea, umed, pe fund. Balzaciene sunt şi mirosurile, unul dens, de tutun, celălalt, mai curând persistent decât dens, de jumări de porc încălzite din nou. Acum, se aude, adică el auzi un hârâit urmat de un fâlfâit cunoscut. Se sculă de pe scaun, frecându-şi ochii cu podul palmei. Se apropie de masă; câteva clipe, rămase cu ochii măriţi la rola care se învârtea, fâlfâind din capătul liber al benzii. De când, dracu’, se terminase? ăia se uitau acum la difuzoare, ascultând zgomotul ăsta de l-a furat somnul pe Saizu, ce-i pasă! Se uită la ceas, mai erau două ore până la ieşirea din schimb. Noaptea, orele astea trec cel mai greu. Opri magnetofonul, ceva roşu, asta trebuia acum! Deschise dulapul. Avea de ales din trei rafturi cu benzi. Când plecase, Isaic i le însemnase, trăsese câte un semn cu tuş, pe cutii. Cu roşu, negru şi verde. Verdele era pentru muzica potrivită la începutul schimbului, liniştită; te făcea să te simţi bine, chiar dacă se întâmpla să nu-ţi dai seama că o auzeai. Dar dacă ploua sau era o zi de sictir, Isaic îi spusese să pună muzică din cutiile însemnate cu negru. Asta o auzeai şi dacă umblai la difuzor şi-l dădeai încet de tot, se potrivea în orele când n-aveai chef de nimic. Le ştia el mai bine decât Isaic, le învăţase pe vremea când lucra la presă. I se ura tot făcând aceleaşi mişcări – ziua, nu prea simţi, da, în schimbul de noapte, parcă eşti altul. Îţi vin tot felul de gânduri. *Atunci*, ţi se par la locul lor, da asta e, că nu sunt şi tot vin, n-ai timp să le prinzi pe toate. Le mai laşi să treacă, dar când te crezi mai prins de ele, odată

64

Începi să zici *adică cum*, vrei să alegi unul singur din toate şi te trezeşti că nu mai ai nimic în cap, de parcă ai dormi. Dar dacă e muzica asta, îţi intră ea în cap, şi. tot e ceva. Cel mai rău e când ţi se face somn. Mai întâi, te taie lumina pe pleoape; clipeşti, te freci pe la ochi, no-rocu mă-tii de neon. Dacă ai timp, ieşi la fereastră, ăar nici ieşitul la fereastră nu ajută totdeauna. El nu-şi mai amintea nici măcar când se întorsese de la fereastră. Îl trezise durerea şi îşi văzuse mâna apucată de pistonul presei. Atunci să fi fost Isaic, cu muzica lui!

Mândra mea, pusei briciul să mă raz, Măi, mândruţo, toate fetele fac haz! Măi, măi, că flăcăul s-a-nsurat, Măi, mă, nu mai umblă

noaptea-n sat!

Saizu ieşi din încăpere, îngânând fals vocea ascuţită, de pe bandă. Străbătu un culoar lung, unde nu erau instalate difuzoare şi liniştea se lipea de pereţi, rece. Îi luă frigul. Când pornise, se gândise la Paula, acum nu mai era sigur că dorea s-o vadă. Totuşi deschise uşa laboratorului. Se opri în prag; îi mirosea a amoniac:

— Ce făcurăţi, fetelor, că pute de-ţi ia nasul!

O femeie într-un halat şifonat şi gălbui de atâta spălat, prin care se vedea linia bine rotunjită a chiloţilor, se apropia de el:

— Iar ai pus muzică populară, Costele…

Încercă s-o ocolească, dar femeia i se aşeză înainte. Saizu îi privi fără chef picioarele şi-şi vârî mâinile în buzunarele salopetei.

— De, Paulo, vrei să pun numai d-astea, d-ale voastre? Simţea privirea femeii umblându-i pe faţă. Se uită pe deasupra ei, spre celălalt capăt al încăperii unde două laborante stăteau lângă o masă acoperită cu plăci albe de faianţă:

— Spărseraţi ceva? cu vocea ironic prudentă a bărbatului care se ştie singur între mai multe femei. Miroase ca la privată…

Se strecură pe lângă Paula, o atinse în treacăt, pe neobservate, cu mâna peste şold.

65

Una, tânără de tot, care spăla nişte eprubete, se uită la el pe sub sprâncene, apoi îi întoarse spatele. Avea umeri subţiri şi aproape că nu i se vedea fundul, atât era de slabă. Saizu se întrebă ce ar fi găsit un bărbat la una ca ea. Ţârul ăsta de muiere ţinea la supărare; erau mai bine de două luni de când îi atinsese una peste fund, fără niciun gând – nu-i plăceau astea slabe – , numai aşa, cum i-ar fi dat bună ziua. Fata răsucise capul spre el: eu nu sunt Paula, ai înţeles? Eşti proastă, fetico, îi răspunsese moale în gând, stingherit.

Ajunse în celălalt capăt al încăperii, călcând cu grijă şi ţinându-şi mâinile aproape de corp. Laboratorul alb, plin de sticlărie subţire, de balanţe mititele, îl făcea să se simtă greoi şi stângaci, de aceea aici vorbea mai tare ca de obicei, să-şi învingă stânjeneala; ce dracu', lucra de 20 ani în Bucureşti, dar se uita cu admiraţie la femeile astea, care se învârteau printre mese, atingând fără teamă baloanele de sticlă, eprubetele şi mânuind fără grijă balanţele delicate. Asta îi plăcuse la Paula, îndemânarea degetelor ei, care apucau sticlăria fină din

laborator şi ciuguleau cu penseta greutăţile minuscule – o femeie atât de plină de viaţă, cu mâini groase şi şolduri late şi care avea pipăitul atât de delicat. Niciodată nu înţelesese de unde îi venea Paulei delicateţea asta. O auzi, râzând în spatele lui:

— Bei o cafea? E gata! vorbea de parcă ar fi fost numai ei doi. Saizu se făcu că n-o aude şi se aşează pe un taburet, lângă cele două, care îşi făceau de lucru cu un reşou. Paula veni în faţa lui:

— N-auzi, Costele? bei o cafea, acum nici măcar nu-l mai întreba.

— Băui una la 12; nu mai dorm pe urmă. Femeile scoaseră din sertarele mesei ceştile pline.

— Ne-a zis şeful că ne penalizează dacă ne mai găseşte cu cafea, îi lămuri Paula. Am vărsat puţin amoniac pe jos, să nu se simtă mirosul.

— Poate ne spui, nea Saizule!

— E şi el nou, îşi dădu Saizu cu părerea.

— De ce se leagă el de cafeaua noastră? Ne ajunge şi pe noi oboseala. Eu ies din schimb şi mă duc la piaţă.

66

Îi fac pachetul lui Mihai, stau şi cu fetiţa până pleacă la şcoală, spuse una. De obicei nu o auzea vorbind. Deschidea gura doar când i se îmbolnăvea fata şi atuâici părea că vrea să învinuiască pe cineva.

— Şeful e şef; că-i bătrân, că-i tânăr, el dă ordinele, cugetă Saizu. Când a fost cu colectiva la mine în sat; avea alde tăticu' două rânduri de cai. Da cai serioşi! Nu voia tăticu' să-i dea, şi vine un băiat, n-avea 30 de ani, Saizule, bagi caii la colectivă, e clar? Şi tăticu' nu era un d-ăla care se sperie de oricine; a făcut amândouă fronturile, da' a băgat caii la colectivă. Nu s-a uitat la vârsta băiatului; a văzut că e puterea la el şi a băgat caii… Se opri; nu-l asculta niciuna din ele – nici măcar Paula.

— Da o ţigară fumezi? asta îl întrebă. Vârî mâna în sertar şi scoase de acolo un pachet, cam mototolit.

Saizu dădu din cap:

— N-am chef de tutun…

— Cam de multe treburi n-ai chef, Costele, râse Paula şi făcu pachetul ghemotoc, între degete.

Saizu se uită cu părere de rău la pachet, apoi, mirat, la degetele ei.

Se auzea vâjâitul apei de la duşuri. Vestiarul se umpluse de aburi; mirosea a săpun şi a transpiraţie. În jur, lipăit de picioare goale,

voci, râsete. Saizu stătea pe bancheta lungă de lângă perete, cu hainele adunate lângă el. Îşi seosese pantalonii de salopetă, rămăsese în izmene şi cu ciorapii în picioare; purta izmene lungi, cu şireturi înfăşurate peste fluierele picioarelor. Îşi culese pantalonii din grămadă şi şi-i trase încet, fără să se uite în jur.

Un băiat se trânti pe banchetă, ud şi împroşcând stropi de apă calzi.

— Ce n-ai venit să faci un duş, nea Saizu!? Saizu îşi strânse cureaua.

— Vezi, mă, că mă stropeşti.

Celălalt începuse să se şteargă cu prosopul, mai întâi pe faţă, apoi, ridicându-se în picioare pe banchetă, se frecă pe spinare:

— A zis Laurenţiu că s-au ars două tuburi la ei în secţie. Nea Saizu!? Laurenţiu zice că s-au ars…

— Mă, tu nu poţi să te îmbraci mai întâi ca oamenii, şi să stai de vorbă cu mine? Ce-s eu, tac-tu, să mă uit la curu' tău?!!

Celălalt răsufla zgomotos; acum se ştergea pe piept şi pe burtă:

— Da… nici ca dumneata!… Stai cu lunile într-o pereche de izmene. Fă şi dumneata duş, ca toată lumea… Dai jos microbii…

— Comisia de te-a calificat luna *trecută* ţi-a dat şi patalama de doctor, Valică? Mie, acu 20 de ani, mi-a dat numai categorie, da poate pe voi vă face şi doctori.

Se aplecă să-şi înnoade şireturile la pantofi. Treaba asta îi luă totdeauna minute întregi; îi trebuia multă îndemânare pentru a lega cele două capete ale şiretului, cu o singură mână. Acum rămase cu unul din capete, rupt, în mână. Uite ce ai dracu' e şi ăsta! îi aruncă o privire supărată lui Valică şi neştiind ce să facă cu capătul rupt de şiret îl vârî în buzunar. Cine îi dădea lui sfaturi, Valică! Ieşi din vestiar cu şireturile atârnând.

Când ajunse în curtea fabricii, lumina îl făcu să clipească de mai multe ori la rând, obosit. Pătrunse în şuvoiul de oameni care se îndrepta spre poartă. Pavajul din curte, umezit de rouă, semăna cu o blană de şobolan.

— Nea Saizu! veni din urmă. Nea Saizu!! îşi rări paşii, omul îl ajunse din urmă.

— Ai să trăieşti!

— Şi mata.

— Mergi la tren?

— Păi, până mi-oi lua casă în Bucureşti… Celălalt se uită la el dintr-o parte, ne în crezător i

— Că n-oi veni în nebuneala asta! Toată lumea de pe pământ s-a adunat aici…

— La cât ai tren? îl întrerupse Saizu.

— La şi 45. Aveam unu mai bun, da l-a suspendat.

— Şi ai timp să-l prinzi?

— Când nu-l prind, îl iau p-ăla de 10. Am şi eu socotelile mele. Mai intru la „Ferometal", văd ce e şi prin „Alimentară". Omul făcea paşii repezi, străduindu-se să se ţină după el.

68

— Nea Saizule, am şi eu o treabă cu matale. Te pricepi, că eşti cu muzica. Le-am luat un magnetofon la băieţi şi nu mai merge – nu registrează…

— Du-l la reparat.

— La mata mă gândeam, că ne cunoaştem. Ăştia de aici nu-mi face treabă bună; ai?

Saizu tăcu câteva clipe, nehotărât. Îşi ascunse în buzunar mâna fără degete.

— Mă, frate, eu sunt electrician, nu ştiu să umblu în magnetofon; acolo sunt alte şmecherii.

— Nu vrei să m-ajuţi, nea Saizu. Ai început şi mata ca ăştia…

Saizu vru să-i răspundă ceva înţepător, dar când găsi se trezi că rămăsese singur; celălalt era acum la vreo zece paşi în spatele lui:

— Tot ţăran ai rămas, mă, frate, zise, de parcă celălalt ar fi putut să-l audă. Apoi îşi lungi paşii, grăbindu-se să se depărteze de fabrică. Se urcă într-un autobuz şi se aşeză pe scaun, în spatele şoferului. Umbla de atâta vreme cu autobuzul, de la fabrică la gară, de la gară la fabrică, încât teama lui că s-ar putea rătăci ori că s-ar putea da jos la altă staţie dispăruse. Înainte, rămânea în picioare, cât mai aproape de uşă. Acum, dacă găsea vreun scaun liber, se aşeza liniştit şi închidea ochii, moţăind; număra staţiile în gând. Dar de neliniştea de la început nu scăpase de tot. Uneori, tresărea şi se uita pe geam, zăpăcit, întrebându-se unde era. Se temea încă de străzile oraşului acestuia. De aceea, când avea de făcut cumpărături nu intra decât în magazinele din

cartierul gării. Aici se întâlnea cu consătenii lui veniţi după coturi de burlan, pâine, camere de bicicletă, sârmă pentru vie, baterii de lanternă, haine pentru copii – pentru ei, cartierul acesta pestriţ începuse să semene cu cooperativa din mijlocul satului.

Se urcă la coada trenului şi o luă prin vagoane. Îi găsi pe ai lui. Îi păstraseră loc.

— Ce-ai venit, Costele, aşa târziu?!

— O fi avut el vreo treabă, nu, Costele? Saizu îşi aruncă servieta pe grătarul de bagaje:

— Luaraţi şi voi ceva? Eu n-am mai ajuns.

69

— Stai să plece trenul; să nu ne trezim cu patrula…

Saizu se aşeză pe banchetă, sprijinindu-se cu cotul de rama ferestrei. Când se urni trenul, suflă o dată, adânc i

— Ia ziceţi.

Scoaseră o sticlă de ţuică şi un păhărel de plastic, care începu să treacă din mână în mână. Când îi veni rândul, Saizu răsturnă paharul pe gât şi-l împinse, repede, mai departe.

— Gare-mi dă o ţigară, spuse.

— De ce nu-ţi cumperi!

— Am eu plăcere să fumez de la tine, Cinzeeidelei.

E bine?!

— Nu prea e bine…

— Ce, mă, vrei să ţi-o plătesc!!?

— Mă încălzeşte pe mine 15 bani…

— Atunci, dă – o încoace, dă-te dracu'. Luă ţigara şi după ce o aprinse şi trase câteva fumuri din ea, îşi întinse picioarele până sub bancheta din faţă.

— Am ajuns şi noi acasă, Cinzeeidelei, spuse, şi-bătu încetişor, cu mână fără degete, în învelitoarea de vinilin a banchetei.

Moştenirea

*".

— Vezi ce faci pe acolo! îi spusese maică-sa. Ieşise în prag în urma lui, însoţindu-l cu privirea cât el descuiase lacătul magaziei din fundul curţii, scosese bicicleta cea veche, rămasă de la taică-su, şi pornise cu ea de coarne, spre poartă.

Când deschisese poarta auzise din nou vocea maică-sii:

— Ai grijă de banii ăia! Subţire vocea şi temătoare, ea totdeauna când pomenea despre bani. Îi era frică de bani maică-sii. Când pleca să cumpere ceva, îi ţinea strâns ascunşi în pumn, de parcă hârtiile acelea mototelite ar fi avut o putere neştiută, care trebuia ţinută în frâu. Când îi număra, migălea fiecare hârtie, netezind-o cu podul palmei şi privind-o încruntată, de mai multe ori.

Lui nu-i era frică de bani, dar când auzi vorbele maică-sii îşi duse iute mâna la piept. Simţi teancul de hârtii care îi umfla haina şi mâna îi coborî. Erau acolo: douăzeci de sute, băgate în portofelul cu acte.

Se cocoţă pe şaua bicicletei şi porni în jos, pe uliţă.

Era o dimineaţă cu lumină alburie, mai mult ceaţă decât lumină. Glodul frământat de roţile tractoarelor începuse să se usuce. „Ăştia strică drumul cu tractoarele lor!" gândi el, trecând cu bicicleta peste o ridicătură. „... dar şi gloaba la tăticu'..."

71

Taică-su o călărise 12 ani şi i-o lăsase lui, de bună. Roţile bandajate, spiţe lipsă, dar, ce-i drept: nu trăgeai tare de ea, mergea!

Acum ar fi vrut să apese mai tare pedalele, să ajungă din urmă grupul numeros de biciclişti care venea din celălalt capăt al satului şi se pregătea să dea colţul, pe drumul gării. Era şi Luca între ei; pe el voia să-l ajungă. Se ridică de pe şa, călcând vârtos când pe o pedală, când pe cealaltă. Lanţul începu să trosnească, tras cu repeziciune de roata dinţată dintre pedale. „Mă, să nu te rupi! Să nu te rupi că te ia mama dracu'!!"

Când se apropie de ei, tuşi de vreo două ori. Luca era în faţă, călare pe bicicleta lui cu schimbător de viteză şi două rânduri de frâne.

Unul întoarse capul şi-i anunţă, în treacăt, pe ceilalţi:

— A venit şi al lui Americanu. Mai întoarseră capul vreo doi, tot într-o doară, de parcă voiau să-i arate că tot ce îi interesa era să se convingă că era el, ori mai bine zis, al lui Americanu, dar asta nu le spunea mare lucru. Dacă ar fi fost vorba numai de el, adică de unul care începuse *naveta* de câteva luni, toţi ar fi încetinit, intră şi tu, mă cutare, între noi! Şi zi, mergi la treabă, ai!? Ce să faci, mă! Şi s-ar fi uitat unul la altul şi ar fi ridicat toţi din umeri, ce era să facă! Iar el le-ar fi răspuns ce şi cum, după ce şi-ar fi luat locul lui. Aşa, trebui să-i ajungă din urmă, să-i ocolească şi să se mulţumească să meargă pe marginea drumului

unde noroiul nu fusese bătut de roţile bicicletelor.

— Hai bună-dimineaţa, zise.

— Bună… răspunseră şi-şi urmară vorba.

Un timp tăcu, ascultându-i, cu ochii la drum, să-şi aleagă cărare printre şleaurile de tractor. Vorbeau despre cum era vremea. Fusese iarnă lungă! Au trecut ele Babele şi tot nu poţi să zici că s-a împrimăvărat. Aşa a fost drumul anul trecut pe timpul ăsta? Era mai bine?! da nu zici că te umplea praful şi te treceau toate apele până la gară! Şi nu la schimbul doi – acum, la trenul de 6! Terminaseră ăia de la G.A.P. şi cu discuitul şi cu semănatul. Da ia să încerci acum să bagi tractorul în

brazdă! Automat, se năməleşte!! urmă cam un minut de tăcere şi de priviri aruncate în lungul drumului, adică mai încape vorbă?

— Da cu bulodzerul nu-l scoţi, nea Mitrane? întrebă el, grăbit, să nu i-o ia altul înainte şi să schimbe vorba.

— Cum e acuma?! Nu face buldozerul nici pe sfert cât boul! hotărî grav cel întrebat. Apoi, pricepând cui răspunsese: Ce, Dexane, erai şi tu aici?

— Cu buldozerul scoţi şi zece tractoare, urmă el, apăsat. Pui mata boul lângă… Nu se compară! şi întoarse capul, să descopere aprobare pe feţele celorlalţi.

Mitran îşi dădu şapca pe ceafă, trecându-şi degetele, greblă, printre firele rare de păr de pe frunte. Îşi înălţă sprâncenele, pus în încurcătură şi ştiind că toţi vor să-l audă cum o să-l înfunde pe ai lui Americanul.

— Asta a călărit pe bou, mă frate, îi lămuri el. De-aia nu-i place lui boii!

Începuseră râsete şi câţiva se uitară la el cu veselie rea: Te pui tu cu Mitran!?

— Ce-i trebuie bou, bre nea Mitrane? Are bicicleta lui tat-su!

Asta era Luca…

— I Luca, alde tăticu' a avut car cu boi; voi dormeaţi cu caprele în casă – sau nu mai ţii minte?

— Şi cu ce s-a ales tat-tu din boii lui: că ţi-a lăsat hârbul ăsta? Eu când am început naveta, m-a dus ăla bătrân la „Victoria" şi mi-a zis să aleg. Care bicicletă mi-a plăcut aia am luat-o. Îmi spui mie de tat-tu…

Dexan se ridică iar de pe şa. Lanţul bicicletei începu să trosnească, dar izbuti să ajungă în faţă, în dreptul lui Luca.

— Cât a dat tat-tu pe bicicleta asta? întrebă.

— O mie acum patru ani. Da' nu mai găseşti ca asta – *semicursieră*.

— I s-a cojit vopseaua, îi arătă el. Plus câte piese i-oi fi schimbat în ăştia patru ani…

— Ia mai lasă-ne, mă Dexane, strigă Mitran. Vii şi teee bagi în sufletul nostru. Şi tu, Luca, nu-i mai răspunde! A început şi ăsta să ne critice, ca alde tat-su!

73

Vru să-i răspundă ceva usturător, cât era Mitran de bătrân, să-i arate că ştia şi el să vorbească. Şi să fi avut o bicicletă ca lumea, ar fi luat-o înaintea lor, ca să le arate că dacă mersese pe lângă ei era fiindcă voise să le dea bună-dimineaţa, nu să li se bage în suflet. Pe când rămânând în spatele lor, ieşea că Mitran avea dreptate. Numai că acum necazul de a-i lăsa să se îndepărteze nu i se păru prea mare. Îşi trecu încet mâna peste umflătura de bani de la piept, „o să vedeţi voi bicicletă!" le promise în gând. Totuşi faptul că patru luni el trebuise să tot rămână în urmă îl sâcâia mai departe, făcându-l să se uite cu ură la cauciucul roţii din faţă, plin de bandaje. „Fir-ai al dracu', cu americanii şi prostia *din* tine!"

Taică-su fusese printre primii care plecaseră să lucreze la Bucureşti. Îşi dăduse acareturile la colectivă, tot printre primii. Ceruse listă pentru ele. Când îl întrebaseră la ce-i trebuia lista, răspunsese că voia să se ştie, doar ca să se ştie. Să nu vie careva şi să-i zică mai târziu că a dat mai mult decât el. Lista o pusese bine, acasă, într-o ascunzătoare, şi din ziua aceea n-a mai vrut să ştie nici de car, nici de boi, nici de celelalte acareturi. Şi-a găsit Iog la C.F.R., mai întâi la spălat vagoane, apoi la *Revizie*. Mergea pe jos, 5 kilometri până la gară, de unul singur. Pleca totdeauna înaintea celorlalţi şi, în gară, nu aştepta trenul pe peron, ci mai departe, lângă magazia de cereale. Dacă se aşeza careva lângă el, să-şi ţină amândoi de urât până venea trenul, îşi căuta loc în altă parte, de parcă se temea să nu fie văzut cu ceilalţi din sat. La întors, la fel, umbla singur. Ajungea ultimul în sat. Până acasă, golea o sticlă de ţuică, să i se pară drumul mai scurt; acasă, se aşeza la fereastră şi bea altă sticlă, de-o litră, ca şi prima – numai că pe asta o

bea cu paharul şi fuma uitându-se în sus, pe geam. Când se sătura de uitat, scotea lista de acareturi din ascunzătoare – nu pe*» a ştia el să citească, dar îi plăcea să pipăie hârtia aia şi să se uite la rândurile scrise cu cerneală, care însemnau că colectiva primise de la el atât şi atât. Nu spunea nimic; doar se uita la hârtia lui, dădea din cap mulţumit, o vâra înapoi în ascunzătoare. Până să se culce, ieşea de două, trei ori în prag, să se uite

74

În sus. De la obiceiul ăsta i-a venit prima poreclă, Gât-strâmb. A purtat-o câţiva ani. Americanul i-a zis lumea când s-a aflat la ce-i trebuise lista pentru acareturi, umbla numai de unul singur şi se tot uita la cer.

Începuse să i se acrească lui taică-su de uitatul la cer şi de umblatul de unul singur. Intrase într-o seară în sat, abia mai ţinându-se pe picioare, şi înjura în >gura mare că îmbătrâneşte omul şi americanii ăia nu mai vin să-i dea partea lui de la colectivă, înapoi.

— N-am intrat, mă, în rând cu lumea, ameninţa taică-su spre cer, cu pumnul. geam folosit, mă – că-mi zice lumea Gâtstrâmb, aia?

Acasă, scosese lista şi se dusese la umblătoare cu ea.

Până atunci, se ferise taică-su de ceilalţi din sat, să nu-l vadă americanii cu ei. Acum îi ocolea ca să nu-şi audă porecla cea nouă şi să nu-i râdă oamenii în nas.

Când apărură primele biciclete în sat, îşi cumpără şi el una, să nu-l ajungă lumea, dimineaţa, pe drumul gării. De întors, se întorcea ca şi până atunci, pe jos, cu bicicleta de coarne şi bându-şi litra de ţuică şi uitându-se din obişnuinţă la cer.

Când a uitat lumea de ce-i spunea Americanul, trecuse prea multă vreme de când umbla de unul singur şi ori că se învăţase aşa, ori se temea să nu-l repeadă vreunul mai cu ţinere de minte – tot singur se ducea şi se întorcea. Asta până l-au găsit într-o zi, ţeapăn, pe drumul gării.

Aşa că el, în loc să intre la şcoala de şoferi, încălecase pe bicicleta lui taică-su şi-şi căutase de muncă la Bucureşti. Dar când apăru el pe bicicletă, îşi amintiră oamenii de unde îi venea lui taică-su porecla. Adică Americanul se ţinuse atâţia ani cu nasul pe sus şi nu se apropiase de nimeni; fiu-su ce credea, că aşa merge?! Să stea fiecare la locul lui! Nu-i spuseră nimic în faţă, dar nici nu-l primiră între ei. Doar

Luca îl întrebă odată, în faţa la M.A.T., cu degetul în sus, după un avion de la *Utilitară*:

— Mă Dexane, nu-s ăştia americanii?!!!

Să fi fost numai ei doi, ar fi sărit să-l bată pe Lucia.

75

Până să dea apucase să se uite şi la ceilalţi. Făcuseră cere în jurul lor, rânjeau şi-l priveau întrebător, de parcă Luca le-ar fi luat vorba din gură.

— E de la *Utilitară*, răspunsese şi-şi făcuse liniştit loc printre ei. După ce se depărtase bine:

— Să-ţi cumperi ochelari, chiorule! strigase.

În gară ajunse ultimul, se opri chiar în mijlocul peronului. Asudase şi îşi simţea urechile încinse. Sări de pe bicicletă şi îi făcu vânt să cadă cu zgomot pe dalele cenuşii de beton. Se convinse că erau toţi cu ochii pe el, de-abia apoi începu să izbească cu tocurile pantofilor în spiţe, îndoindu-le şi rupându-le. Oamenii se strânseră repede în jurul lui, la început cu exclamaţii de uimire, unii râzând. Treptat, tăcură, uitându-se la roţile strâmbate ale bicicletei Americanului.

Când el o ridică în braţe şi o dădu o dată de pământ, unul din ei spuse:

— Las-o, mă, că-i ajunge! şi-l traseră deoparte.

Elefantul

„Pentru cineva căruia nu-i reuşiseră prea multe în viaţă, corneliu era un tip destul de optimist. Îşi începea drumurile prin oraş de dimineaţă de tot, când îşi terminau treaba măturătorii şi le isprăvea pe seară, când începeau plimbările pe strada principală. Dimineaţa, corneliu ducea scrisori şi mandatele poştale ale pensionarilor care erau, după părerea lui, cei mai nerăbdători oameni din lume. La prânz, vâra pe sub uşi sau în cutiile poştale instalate la poartă ziarele de dimineaţă, care de-abia atunci soseau din capitală. Seara, umbla după banii pe care îi datorau abonaţii de tot felul şi înmâna telegramele fulger venite peste zi. Blândeţea lui neobosită, şapca dată strengăreşte pe ceafă, dar şi faptul că el era aducătorul de noutăţi în oraş făceau ca apariţiile lui să stârnească bună-dispoziţie în toate cartierele oraşului. Nu trebuie să se înţeleagă din asta că el, corneliu, reprezenta un prilej de distracţie vulgară, cum era de pildă defilarea elefantului de la circurile ambulante care ne vizitau uneori oraşul. Am observat că toate

circurile astea n-aveau decât un singur elefant şi se pare că singurul rost al elefantului era să defileze pe străzi împopoţonat cu pene şi cârpe şi cu spinarea împodobită de o domnişoară cu pulpele goale, care făcea graţios bezele, de acolo de sus. Copiii, care însoţeau cu ţipete de entuziasm elefantul călărit de domnişoara cu pulpele goale, îl ignorau pe corneliu. Astfel că exclamaţia „Uite-l pe

Corneliu!” şi mulţumirea de a-l vedea trecând pe stradă nu conţineau nimic infantil sau ţinând de nostalgia copilăriei, însuşi felul de a rosti „Uite-l pe Corneliu!” diferea considerabil de „Uite elefantul!”. Chiar dacă cele două exclamaţii ar fi aparţinut uneia şi aceleiaşi persoane, în vreme ce apariţia elefantului era remarcată prin sublinierea exagerată a cuvântului *elefant* („Uite ELEFANTUL!”), apariţiile lui corneliu prilejuiau exclamaţii a căror greutate se afla exclusiv în *uite*, restul fiind pronunţat aproape în şoaptă. Adică, „UITE-L pe corneliu!”. E posibil ca mulţumirea multora dintre martorii apariţiilor sale să fi venit tocmai de acolo că Corneliu era corneliu, omul care traversa anotimpurile şi anii, viguros şi zâmbind cu blândeţe, şi aducea noutăţile. Iar noutatea cea mai importantă era de a-l vedea neschimbat pe corneliu. Asta liniştea temerile multora. Gorneliu locuia singur într-o casă modestă, în partea de sus a oraşului. O construise el însuşi, ca mulţi alţii, în primii ani de după război. Era pe vremea crizei de locuinţe, iar corneliu se însurase doar de câteva luni; n-a aşteptat să strângă bani, de cărămidă – ţigla se găsea greu, tabla deloc. Şi-a făcut casa din chirpici şi a învelit-o cu carton smolit. Îşi construise casa astfel, cu gândul să îşi facă alta mai târziu. Şi chiar dacă atunci nu s-a gândit la aşa seva, tot i-ar fi dat prin cap, în cele din urmă, să-şi ridice o casă ca lumea. Dar la timpul potrivit, rămăsese singur, şi corneliu nu era omul care îşi face casă nouă numai pentru el. S-a mulţumit cu adăpostul acesta provizoriu. Avea ceva bani puşi deoparte şi duminica, după câteva pahare la berărie, se lăuda că are cu ce începe o viaţă nouă. Despre nevasta lui vorbea cu bunăvoinţă şi dacă era întrebat povestea, după unele rugăminţi, cum se despărţise de ea. În asemenea momente, corneliu, care de obicei folosea limbajul uscat al funcţionarilor de poştă, revenea însufleţit la expresiile populare consacrate: „bună de gură”, „rea de muscă”, „taler cu două feţe”, „prost ca noaptea”, „lasă-mă să te las”, „frumos şi vânos”, „când mi-era lumea

mai dragă", „parcă l-am văzut pe dracu'", „haz de necaz" şi „i-am dat papucii". Când termina, amintea de economiile sale şi de trecerea de care se bucura la femeile

coapte, ceea ce nu însemna în primul rând că se lăuda, ci că ştiuse să se consoleze şi privea încrezător viitorul. Optimismul lui se vedea şi din grija cu care se îmbrăca, îşi călca uniforma de poştaş de două ori pe săptămână, iar insigna de alamă prinsă de şapcă strălucea totdeauna proaspăt lustruită. Se bărbierea zilnic şi mergea la frizer o dată pe lună. În afară de asta, era mersul lui sprinten, de om tânăr. Deşi împlinise aproape 50 de ani, corneliu era neschimbat de foarte multă vreme.

Într-o dimineaţă – era zi de lucru – corneliu ieşi din casă şi o luă în jos, pe strada principală, spre *Poştă*. Era începutul lui iunie, când se luminează devreme şi, deşi nu are prea mare importanţă, dar pentru curiozitatea cititorului, s-a nimerit să fie senin şi răcoare.

La *Poştă*, intră în încăperea unde mirosea a cerneală, a hârtie veche şi a urină de şoareci şi luă în primire scrisorile şi mandatele din ziua aceea. În timp ce le sorta pe cartiere şi străzi, schimbă câteva cuvinte cu telefonista de serviciu.

— Azi, ajung şi la mine pe stradă, îi spuse. Se opri, brusc cuprins de nelinişte şi uitându-se buimac la teancurile de scrisori aşezate pe masa lungă din faţa lui.

— S-a întâmplat ceva rău, corneliu? îl întrebă telefonista.

El scutură din cap, deşi neliniştea nu-l părăsise pe de-a-ntregul. După câteva clipe, încordarea îi dispăru. Ridică privirea spre ea, scărpinându-se pe frunte:

— Nu-i nimic, spuse. Parcă m-a furnicat ceva. De fapt, şi începuse să se îndoiască că avusese într-adevăr ceva anume.

Când ajunse din nou în stradă, cu taşca încărcată, avu o clipă de nehotărâre. De obicei pornea într-o direcţie oarecare, mânat de instinct şi totdeauna ajungea mai întâi în cartierul unde avea de împărţit cele mai multe scrisori.

Îl văzu, aprobe de capătul străzii, pe fostul judecător, care ieşise să-şi facă plimbarea de dimineaţă. Se îndreptă spre el.

— Salut, Corneliu! Judecătorul era un om nerăbdător.

— Tot respectul, domnul judecător.

79

Judecătorul se opri în drum şi începu să bată mărunt cu bastonul în dalele trotuarului:

— Ce se aude, corneliu, cu pensia mea; mai vine luna asta?

Judecătorul avea chef de vorbă. Erau şi zile când se mulţumea să îi dea bună-dimineaţa şi îşi vedea de plimbare. Azi, avea chef de vorbă.

— La timpul ei, răspunse, fără a-l întreba pe judecător, ca în alte daţi, la ce îi mai trebuiau banii şi cum îi mergea cu diabetul. Se despărţi repede de bătrân, sub motiv că aştepta lumea. Ajunse pe străzile din partea de jos a oraşului, „unde locuia judecătorul. Aici lăsă o citaţie, câteva scrisori pe care nu le aştepta nimeni şi o pensie alimentară. La spital, lăsă trei scrisori în cutia de corespondenţă. Nu-i plăcea când cei cărora le ducea scrisori erau bolnavi. Asta îl făcea să se simtăântruc ătva vinovat faţă de cei care îşi trimiteau scrisorile prin el.

— Spune-le multă sănătate, îi ceru portarului, care ieşi din ghereta lui, când îl văzu.

Urmară blocurile din centru. Aici era mai simplu decât în cartierele vechi unde trebuia să strige din poartă în poartă şi să se apere de câini dacă intra în curţi. Vâra scrisoarea în cutia ei; urca scările doar pentru recomandate. Totuşi, ideea că scrisorile aduse de el aveau de aşteptat în celulele acelea numerotate îl făcea să aibă o părere proastă despre blocuri. Aici toate stau la cutie, filosofa corneliu şi pentru o clipă zâmbetul lui blând era înlocuit de expresia severă a celui care descoperă partea neplăcută a binefacerilor. Bine măcar că au căldură de-a gata… se îmbuna, aruncând o privire recunoscătoare caloriferului din hol. Iarna, îşi încălzea mâinile pe ţevile lui. Aici locuiau foarte mulţi nou-veniţi în oraş şi majoritatea aveau un văr, un frate, un prieten sau o logodnică să le scrie. Erau şi câteva femei singure, dar ele mai mult trimiteau decât primeau scrisori. Unora, e drept, puţini, nu le aducea decât note de plată. Se simţea stingherit când vâra în cutiile lor formularele acelea tipărite. Dacă ar fi fost localnici, născuţi şi crescuţi aici, lucrurile ar fi stat cu totul altfel; ar fi avut tot timpul să-şi facă prieteni şi să-şi găsească logodnice

80

aici în oraş, iar el nu s-ar mai fi simţit stingherit de singurătatea lor. El, de exemplu, primea vreodată scrisori? E adevărat, într-o vreme aşteptase una şi se gândise chiar şi la ce ar fi făcut dacă ar fi primit-o.

N-ar fi citit-o imediat; când aştepţi mult timp un lucru şi bănuieşti despre ce poate fi vorba, nu e bine să te grăbeşti. El nu s-ar fi grăbit. Ar fi respectat întocmai litera regulamentului, care spunea – nu-l ştia pe de rost, dar în linii mari: „Scrisorile trebuie predate destinatarului pe cât e cu putinţă, personal. Scrisorile, recomandate se vor preda destinatarului numai contra semnătură. Şi atunci, corneliu, factorul poştal, ar fi fost obligat să meargă acasă la cetăţeanul Corneliu şi să-i lase scrisoarea în cutia de la poartă, ori, dacă era o recomandată, să-i ceară numitului Corneliu să semneze re-cipisa de primire. Când aşteptarea se prelungise, folosind anii ca unitate de măsură, corneliu complicase şi mai mult lucrurile. Devenise atât de mult corneliu, încât şi-ar fi zis câteva zile la rând că cetăţeanul Corneliu lipsea de acasă şi ar fi păstrat scrisoarea în taşca de toval până când regulamentul l-ar fi obligat să trimită scrisoarea înapoi expeditorului; de-abia atunci ar fi deschis-o. În epoca aceea începuseră să-i placă femeile coapte, fiindcă şi ea ar fi trebuit să fie la fel, şi descoperea câte ceva din ea în fiecare dintre ele, dar fără a îndrăzni să ducă asemănarea prea departe. Tot atunci prinsese gust să semneze de primire în locul judecătorului. Dimineaţa, când el ducea pensiile, judecătorul lipsea de acasă, îşi făcea plimbarea. Corneliu n-o găsea acasă decât pe menajeră. Ea şi judecătorul îmbătrâniseră împreună; începuseră să semene. Judecătorul împrumutase de la ea obiceiul de a vorbi în mijlocului drumului cu toţi cei pe care îi întâlnea, iar menajera, felul lui de a fi bănuitor şi prudent. Corneliu vorbea cu ea ca şi când ar fi fost judecătorul însuşi, politicos şi străduindu-se să rostească în întregime fiecare cuvânt:

— Am venit cu pensia, spunea.

— Da, şi?! rostea menajera-judecător.

— Îmi semnează cineva de primire?

81

— Eu nu mă bag; domnul judecător ştie el ce să semneze…

— Atunci, vin mâine.

— Cum să vii mâine? femeia avea chiar aerul nerăbdător al judecătorului. Aşa că semna el, imitând eu atâta îndemânare iscălitura judecătorului, încât menajera se bătea uimită peste gură:

— Falsifici, corneliu! Falsifici… şi era de parcă judecătorul însuşi s-ar fi mirat de îndemânarea lui.

Devenise pe de-a-ntregul corneliu de-abia când căpătase obiceiul de a aştepta să i se citească scrisori din partea fiilor plecaţi în armată, de la fata măritată cu un băiat din Bucureşti, de la bărbatul care n-avea dreptul decât la atâtea cuvinte pe lună, şi eu i-am spus, corneliu, nu te băga, măi omule!!

Luă parte la schimbul de scrisori dintre o laborantă de la fabrica de ciment şi un fotbalist dintr-un oraş din Ardeal, care nu se mai hotăra să o ceară în căsătorie, dar îi povestea, în schimb, meciurile în care dădea goluri, şi corneliu se simţea tot atât de mândru ca şi ea de îndemânarea fotbalistului.

Aşteptă o lună întreagă, împreună cu băiatul frizerului răspunsul unei vedete de cinema la întrebarea dacă n-ar vrea să vină o dată în oraş, fiindcă băiatul dorea să-i arate caietul lui de caligrafie. Fură amândoi decepţionaţi, ar fi trebuit să ne răspundă, nu-i aşa corneliu? şi hotărâră să nu se mai ducă la niciunul din filmele în care apărea actorul acela.

Pătrunse şi în tratativele dintre părinţi şi fiul lor Bebe, care îşi lăsase nevasta şi copilul de doi ani şi plecase la Bucureşti, să devină inginer, deşi nu făcuse decât două clase de liceu. Bebe trimitea, la intervale neregulate, scrisori în care amănunţea viaţa lui de viitor student, se declara plictisit de agitaţia capitalei şi gata să renunţe la tot şi să se întoarcă acasă. În P.S. cerea bani de drum şi pentru nevoi întâmplătoare şi se interesa de sănătatea copilului. Îşi descria cu atâta putere de convingere greutăţile şi dorinţa de a veni acasă, încât în ziua când tatăl său spuse că s-a săturat să-i tot trimită bani, corneliu o făcu în locul lui. Imitând perfect scrisul tatălui, îi expedie lui Bebe şi o carte poş

tală, exprimându-şi nădejdea de a-l vedea sănătos acasă, dar admise totodată – asta din partea lui – că Bebe putea să mai întârzie, dacă credea că era cazul.

Când isprăvi de împărţit scrisorile la blocurile din centru, corneliu se opri în piaţă, în dreptul artezienei cu cei patru delfini de teracotă. Se aşeză pe marginea bazinului. Îi veni din nou neliniştea de dimineaţă, dar acum i se răspândi în tot corpul, făcându-l să tremure. i' Era de parcă urma să i se întâmple ceva, presimţea – şi acum mai puţin tulbure decât prima oară. Îi rămăseseră doar câteva scrisori în taşcă;

după ce le-ar fi dus, tot i-ar fi rămas una. Ştia asta de dimineaţă. Era chiar scrisul ei, parcă mai puţin împodobit ca înainte, însă bucla lui C era la fel de frumos rotunjită, o semăna şi acum cu o cochilie de melc, r-ul avea ochiul rotund şi piciorul ca secera… Şi numai ea punea o spirală mititică în locul punctului de pe i! Vârî mina în taşcă, printre plicuri, încercând să ghicească cu buricele degetelor care era. Trase afară o scrisoare. Trebuia să o ducă directorului liceului. De-abia acum îşi recapătă siguranţa. Se ridică de pe buza de ciment a bazinului, porni spre partea de sus a oraşului. Când împărţi şi aici scrisorile, nu stătu să afle ce îi scria fotbalistul laborantei de la fabrica de ciment. Nu-l interesară nici măcar veştile de la bărbatul care nu avea voie să serie decât atâtea cuvinte pe lună. De-abia când ajunse în faţa casei lui Corneliu îi trecu graba. Scoase plicul din taşcă – era ultimul – apoi, cu creionul scrise cu litere mari de tipar, LIPSEŞTE şi porni înapoi, spre Poştă, *du*pă ziarele de dimineaţă.

Fugă în doi

Nu mai erau multe de spus. Încă de dimineaţă Emil o anunţase că pleacă. Scenariul ăsta se repeta de fiecare dată. Emil pleca şi venea fără un motiv precis. După câteva luni de absenţă îl descoperea în faţa casei, în *Tra-bantul* lui verde – cu cotul sprijinit pe marginea portierei şi cu pipa goală atârnându-i într-o parte, deasupra bărbiei. Eta nu ştia niciodată când vine, dar ştia că trebuie să apară, cel puţin de două ori pe an. Aici în oraş nu stătea decât câteva zile. Îşi făcea meseria de consultant tehnic liber profesionist – Eta se îndoia că îndeletnicirea aste figura în nomenclatorul meseriilor –, apoi într-o dimineaţă, o anunţa, în treacăt, că o ia din loc. Se deprinsese să nu-l mai întrebe încotro, şi de multe ori ar fi vrut să afle dacă el ştia încotro avea de gând să ajungă. Când se întorcea, Emil îi aducea tot soiul de fleacuri neobişnuite. Nu erau nici lucruri frumoase, nici lucruri cu care să-ţi poţi face ceva; erau fleacuri şi singura lor însuşire era înfăţişarea lor bizară. Acum îi adusese o piatră, rotundă şi roşie ca un măr. Chiar aşa îi spusese i „Ce părere ai de mărul ăsta?” îl ţinuse în buzunarul hainei de când îl găsise, în apropierea unei cariere de bazalt din Apuseni. Ce căutase acolo?! Emil nu răspundea niciodată direct la asemenea întrebări. De obicei îi punea şi el o întrebare: „Tu ce cauţi în orăşelul ăsta amărât?” De fiecare dată când apărea aici, pe faţa lui se instala o anumită mirare, ca şi cum el venise fără a nădăjdui

84

prea mult să o mai găsească în oraş. „Atunci de ce ai mai venit?” „Fiindcă!” zâmbea el, nesigur.

Acum stăteau împreună pe terasă – el se legăna pe balansoar. Casa ei se afla pe dealul de la marginea oraşului. De aici cuprindeai cu privirea cele câteva blocuri cu patru etaje din centru, arteziana cu delfini de teracotă din piaţă, o parte din cartierul turcesc, cu casele aşezate cu spatele la stradă şi cu vechiul turn al geamiei, iar la capătul străzii principale, clădirea 4 de cărămidă a gării.

Localnicii pretindeau că gara era prea mică în raport cu importanţa oraşului. La început, când îi auzea dezbătând acest subiect, Etei îi venea să râdă. În ultima vreme era şi ea de aceeaşi părere.

Când Emil îi ironiza provincialismul, ea îi răspunse, cu o seriozitate pe care nu şi-o cunoştea, că trebuie să simţi că aparţii unui anumit loc. „La ce ajută asta?” vru el să ştie. Eta îi răspunse repede, ca şi cum s-ar fi aşteptat la cuvintele lui: „Ca să ştii cine eşti!” „Crezi că e nevoie?” Pipa lui goală îşi părăsi locul din colţul gurii. Eta observă că dinţii i se tociseră din cauza pipei; îi spuse asta înainte de a-i răspunde la întrebare. El îi dică din umeri. Până la urmă tot trebuie să ne tocim dinţii în ceva. „Am început să cred că e nevoie. Şi asta fără să mă fi provincializat!” „înainte n-ai fi spus-o!” Era o undă de ironie în vocea şi în zâmbetul lui de bărbat tânăr şi fără griji. Aşa fusese când îl cunoscuse şi aşa reuşise să rămână, cu toate că trecuseră atâţia ani de când terminaseră facultatea.

Când discutau despre aceşti ani, el o privea cu o uimire preocupată, ai fi zis, de propria ei cauză. Firește, ştia şi el că trecuseră opt ani, dar pentru el fuseseră opt ani plini de întâmplări, niciunul nu semănase cu altul, nu se scurseseră într-o succesiune amorfă – nu formaseră o perioadă, ci îşi păstraseră fiecare locul în memoria lui. Eta era convinsă că (pentru ea) anii aceştia trecuseră altfel. Şi se întreba ce anume i se întâmplase ei deosebit decât aşteptarea apariţiilor lui. Câteva gradaţii în plus la salariu, câteva trepte suite în ierarhia fabricii. Casa asta de la marginea oraşului – e drept, o casă cum nu şi-ar fi putut face în Bucureşti! Dar în

85

«fără de asta? În concediu, nu pleca niciodată din oraş; nu îşi lua mai mult de două săptămâni pe an la date diferite deşi avea dreptul la

mai mult. Îşi lua liber când apărea Emil şi se întorcea la fabrică a doua zi după plecarea lui.

II

De dimineaţă fusese cald; acum era zăpuşeală. La marginea câmpului se strângeau norii şi se apropiau încet de oraş. Când norii veneau din direcţia aceea, ploua întotdeauna. Bărbatul acceptă observaţia Etei cercetându-şi, cu o privire absentă, tenişii uzaţi. Reacţiona imprevizibil: sări de pe balansoar şi făcu un semn larg în direcţia norilor, într-o chemare mută. Apoi se întoarse spre ea. Avea ceva să-i spună, dar ori nu-şi găsea cuvintele, ori cuvintele de care s-ar fi folosit nu îi plăceau.

— Nu te chinui degeaba, îl sfătui. Când vrei să faci pe ipocritul, capeţi o mutră de om obişnuit.

El îşi scoase pipa din gură, cu aerul că tocmai scăpase de o îndatorire neplăcută. Se aşeză iar pe balansoar, cu faţa spre ea.

— Ţi-l mai aminteşti pe Simi?

Eta îşi căută prin memorie. Nu descoperi nici n

Simi.

Emil reîncepu să se legene.

— Simi de la laboratorul profului de rezistenţă – tipul ăla mic şi slab care se învârtea în jurul lui Paulescu…

— Nu-mi amintesc. N-am fost de prea multe ori la orele lui Paulescu.

— Păcat… Simi era tipul care îl ţinea de vorbă pe prof. când îmi cerea condica de prezenţă. Turuia până îl făcea să uite de condică.

— Tu ai fost şef de grupă la voi? îl întrerupse. Părea contrariată. Apoi schimbând tonul stingherită: la noi în grupă, era Wainberg.

— Mda, eu am fost…

— N-am vrut să spun asta. Dar îl ştii pe Wainberg cât era de conştiincios, şi la şedinţe totdeauna cerea să-l schimbe.

— Nu ştiu dacă îţi aminteşti; eu am terminat înaintea lui. Am fost al optelea pe ţară.

În ultima vreme, Emil îi amintea des că terminase facultatea printre primii.

— N-am mai avut timp să mă gândesc la toate astea. Şi eu n-am memoria ta, Emil.

— Nu e vorba de memorie. Ţii minte numai ceea ce ţi se pare important – nu vorbesc numai de tine, ci în general. Simi probabil că nu era un tip important pentru tine.

— Emil, ştii foarte bine că nu mă duceam la orele de laborator, şi ştii şi pentru ce… adăugă încet.

— Îl mai păstrezi?

— …e în spatele dulapului din baie.

— Credeam că te-ai hotărât să nu-l mai ţii…

— Să-l arunc!?

— N-am spus să-l arunci, protestă el, dar fără energie.

— Ai spus să *nu-l mai ţin*! SĂ NU-L MAI ŢIN!!

— Nu ţipa, spuse el încet. Apoi, întorcându-se către balustrada terasei. O să fie furtună. Îi arătă pielea de pe braţ, încreţită. Simt peste tot nişte furnicături sâcâitoare.

— Câteodată îl visez, spuse ea cu o voce lipsită de culoare. Încearcă să deschidă ochii…

— Nu te mai gândi la asta! De ce nu laşi dracu' oraşul ăsta, să vii cu mine?

— Asta n-ar fi viaţă pentru doi. Şi chiar dacă ar fi, n-aş avea curaj; m-am obişnuit aici în oraş.

— Am văzut, ai poza la panoul de onoare.

— Nu râde de lucrurile astea, Emil. Sunt mulţi aici care visează să se vadă la panoul de onoare.

El o privi ironic.

— Poţi fi la panoul de onoare şi fără să visezi să te vezi acolo, îl contră ea.

Zigzag-ul unui fulger lumină adânc cerul.

— Ar trebui să intrăm, spuse ea.

87

J:

— Să mai aşteptăm puţin. Înăuntru trebuie să fie înăbuşitor. Poate începe ploaia. Nu mai stau mult nici eu…

— Măcar mănâncă ceva înainte.

— Nu mi-e foame; totdeauna când plec la drum nu mi-e foame.

— E ciudat, pentru un om care merge atât de mult ca tine.

— Cine ştie, poate că îmi place să umblu atât tocmai de dragul emoţiei dinaintea fiecărei plecări.

— Şi cu benzina ce faci?

Emil ridică din umeri, ceea ce putea însemna fie că nu-i pasă, fie că asta nu era o problemă pentru el.

Eta intră în casă şi se întoarse după câteva clipe aducându-i un pachet frumos, portocaliu, pe care scria cu litere mari negre. Emil luă pachetul, îl mirosi:

— Marfă capitalistă, spuse meditaisiv.

— Mi l-a dat un vaporean. Nu mai ţin minte de unde zicea că-l-a adus.

Emil vârî pachetul în buzunarul pantalonilor.

— N-am mai fumat de mult tutun olandez.

Pe crengile copacului de pe marginea trotuarului se auziră primele picături de ploaie. În aer se simţea acum un miros dulceag de praf. Picăturile se îndesiră brusc. O rafală de vânt trimise ploaia şi pe terasă. Emil îi făcu semn femeii să intre în casă.

Balansoarul pe care stătuse el rămase să se legene, mişcat de bătaia vântului.

III

Bătrânul Klaus (Klaus cel Verde, cum îl recomanzi autostopiştilor pe care îi culegi de pe drum) se descurcă greu pe serpentinele acestei şosele de munte. Nu îl ajută nici aerul rece, nici mirosul de răşină de brad care pătrunde în cabină. Gâfâie la fiecare urcuş şi chiar – la pantele mai accentuate – se opinteşte, urlând din adâncul celor doi cilindri ai săi, care ar fi trebuit segmentaţi de câteva luni. Pepenii galbeni din spate nu cântăreso prea mult – cam 200 de kile, la care se adaugă cele 73 ale tale. Asta ar echivala cu greutatea a doi autosto-pişti tineri, cu un copil de cinci, şase ani şi cu bagaj puţin, în vremurile lui bune, Klaus o scotea la capăt şi cu trei autostopişti – domnul, doamna şi prietenul (a) familiei – cu valize mari, cu sacoşe şi tot ce" – şi mai iau ăştia după ei când merg la munte. Odată i-ai dus pe unii care, în afară de plapumă, perne, aşternuturi şi două oale cu mâncare gata pregătită, îşi luaseră şi butelia de aragaz după ei. Dacă n-ar fi fost butelia – plină, firește – ţi-a spus pe drum tatăl familiei, ar fi mers cu trenul. După părerea lui, faptul că C.F.R.-ul nu permite să se circule cu butelii în tren era o scăpare regretabilă din regulamentul căilor ferate.

Fiul, în vârstă de vreo treisprezece ani, p\irta un fes de lână, să

nu-l tragă curentul din maşină şi transpira abundent. Nu avea voie să facă mişcări de prisos, nu avea voie să deschidă gura decât pentru a spune ceea ce aşteptau de la el mama şi tata şi, în general, era atât de crispat în mişcări, încât, la început, ţi-ai închipuit că era oligofren. Te uitai din când în când la el, prin retrovizor. Ochii îi fugeau spre geamul de lângă el, mai întâi involuntar, apoi, cu un fel de curiozitate vicleană, în timp ce gura – o gură învăţată să articuleze fiecare cuvânt până la capăt, sunet cu sunet, – debita cu supunere răspunsurile aşteptate de mama, care voia să-ţi arate câte ştia Artur. Părinţii, aveau vreo patruzeci, patruzeci şi cinci, fiecare, erau nişte tipi obosiţi de viaţă. Gând nu se mai preocupa de soarta lui Artur, tatăl căpăta o figură plictisită, cu fălcile căzute grotesc. Ceea ce îi făcea energici şi plini de porniri constructive era grija lor faţă de Artur. Probabil că dacă le-ai fi spus că îşi nenoroceau copilul cu educaţia pe care i-o dădeau, cu principiile de doi bani pe care încercau să i le bage pe gât, exact cum i-ar fi dat untură de peşte, amândoi te-ar fi crezut nebun sau, în cel mai bun caz, o dovadă vie a malignităţii gândirii tineretului din ziua de azi. Treptat însă teroarea pe care cei doi o exercitau asupra băiatului aceluia, pe jumătate îndobitocit de interdicţii, ţi-a produs o reacţie ciudată: îţi venea să vomezi, şi

până la urmă senzaţia asta a devenit atât de imperioasă, încât a trebuit să opreşti maşina şi să te ascunzi după tufele înalte de soc, de la marginea drumului şi să aştepţi până ţi-ai revenit.

Puştiul nu-ţi era nici el simpatic; privirea care-i fugea hoţeşte într-o parte, gura docilă şi muşchii obrajilor deprinşi să stea într-o poziţie nefirească, un fel de poziţie de drepţi permanentă. Într-o zi, te gândeai, puştiul deve –, nit bărbat în toată firea (dar ce bărbat putea fi acesta?) avea să descopere că pe lume există şi altceva decât supunerea ipocrită la interdicţiile educative ale părinţilor. Va descoperi că muşchii obrajilor pot sta şi în altă poziţie decât în aceea chinuită cu care i-a învăţat el. Dar la ce îi va folosi această descoperire când o va face? Probabil că până atunci se va deprinde să privească hoţeşte, în timp ce gura îi va articula cu docilitatea exact răspunsurile care se aşteaptă din partea lui. Iar descoperirea că faţa poate avea şi altă expresie i se va părea unul dintre multele lucruri aşa-zise nefolositoare cu care a avut de-a face. Dar e posibil şi ca lucrurile să se

întâmple invers, şi bărbatul acela care va descoperi libertatea va încerca, stângaci la început, să se bucure de ea. Şi poate că gândul că a fost lipsit atâţia ani de acest lucru – sau dacă nu gândul, sentimentul acela ascuns, care atunci va exploda şi va căpăta un nume precis – îl va face să-i urască pe cei din jur. Şi el îşi va închipui că a se bucura de libertate înseamnă, înainte de toate, a-i lipsi pe alţii de ea.

Te întrebi dacă n-ai făcut o prostie cumpărând pepenii. Investiţia asta te-a scuturat de toţi banii din buzunar. Ţăranul care ţi i-a vândut, cu *Volga* lui hodorogită, ma părea chiar nenorocit că a fost silit să ţi-i vândă eu 15 lei kilu'.

Când l-ai întrebat dacă n-ai nevoie de autorizaţie, ţi-a spus că nu e căzu, că nici el n-are, fi'ncă, dom şef, ăştia din piaţă, când te duci cu marfă în oraşe d-astea cu turişti, nu-ţi zice nimic, că are lumea ce să cumpere.

Gând l-ai găsit pe drumul de ţară pe unde ai scurtat traseul, stătea lângă maşină şi fuma, uitându-se în

lungul şoselei. „Ajută-mă şi pă mine, dom şef, să mă urnesc d-aici. Sunt şi eu recunoscător".

Volga, mare, neagră, prăfuită, probabil o fostă maşină oficială, casată şi ajunsă în mâinile ăstuia la cine ştie ce licitaţie, nu avea decât scaunul şoferului. În rest, lăzi cu roşii şi pepeni galbeni. Ţăranul te-a lămurit că a cumpărat-o fiindcă are arcurile zdravene şi e încăpătoare, că altfel nu dădea banii pe ea. Aşa cum era, doar cu un scaun şi plină de lăzi şi de pepeni, maşina a-răta mult mai firesc decât dacă ar fi avut şi scaunul de lângă şofer şi bancheta din spate. Avea botul lung şi portbagajul la fel, tablă groasă, astfel că înghiţea benzină în draci, dom şef, te usucă; o maşină din altă epocă.

IV

Soarele întârzie la marginea câmpului, în momentul acela de nehotărâre dinaintea apusului. Fumezi, balansoarul lui stă nemişcat, sprijinit de perete. Te gândeşti la el; vrei să-l aşezi pe balansoar, dar nu reuşeşti să ţi-l mai aminteşti, deşi n-au trecut decât trei săptămână de absenţă. Ceea ce obţii e doar un fel de portret robot – *Trabantul* lui hodorogit, cotul sprijinit pe marginea portierei, tenişii uzaţi cu care era încălţat ultima oară. Apoi, obiceiul lui de a nu-şi face program nici pentru următoarele cinci minute şi talentul lui de a găsi fleacuri

ciudate! „N-am poftă să mă adaptez, Eta! Toţi sunteţi adaptaţi – şi?! Balamucurile1 sunt pline de adaptaţi!” Asta ţi-a spus în loc de rămas bun; s-a urcat în maşină şi s-a îndepărtat spre strada principală, atât de repede cât îi îngăduia motorul bătrânei sale rable.

Eşti obosită. La fabrică n-ai avut de lucru mai mult ca de obicei, dar, uneori, liniştea din laborator – pe care fetele nu îndrăznesc s-o tulbure, din cauza ta, ai simţit de mult asta – începe să-ţi pulseze în cap, stârnindu-ţi neliniştea şi, câteodată, teama. Faci zilnic aceleaşi şi aceleaşi măsurători, pe aceleaşi eşantioane, se întâmplă să mai greşeşti şi atunci o iei de la capăt, fără să

te gândeşti la nimic, în timp ce fetele – simţi şi asta – îşi comunică pe muteşte: „Şefa a greşit!” cu satisfacţia răutăcioasă a femeilor, care nu acceptă decât în silă să fie conduse tot de o femeie.

Pe măsuţa rotundă, aşezată ca de obicei între tine şi balansoar, ceaşca de cafea se răceşte. Te uiţi la ceas; Grig Iliescu ţi-a spus că vine după 7, ceea ce înseamnă că va apărea la 7 fix.

Nu te plictiseşte prezenţa lui, dar nici nu poţi spune că îţi face prea mare plăcere ideea de a şti că vine. Îl vei primi în sufragerie, nu aici. Eşti convinsă că dacă l-ai invita pe terasă – deşi n-ai face-o! – s-ar simţi stingherit. Lui nu-i plac balansoarele şi n-are nici gustul fleacurilor ciudate, ca toţi tipii ambiţioşi şi nu prea dotaţi. A făcut facultatea târziu, la seral, cu recomandarea fabricii şi cu detaşare în Bucureşti.

Când ai fost repartizată aici era tehnician şi făcea o mulţime de alte lucruri. Aduna cotizaţii, fonduri pentru tombole, mobiliza brigăzile de artişti amatori şi părea omul cel mai fericit că poate strânge cotizaţii şi fonduri, că sarcinile suplimentare – care sfârşiră prin a-l desprinde de munca lui de tehnician – se îngrămădeau pe capul lui. Ţie însă ţi s-a părut totdeauna crispat, iar veselia lui, casantă, aşa că îi urmăreai neîncetatul du-te-vino prin secţiile fabricii, cu un început de compătimire.

Când s-a întors de la facultate crisparea i-a dispărut, dar n-a căpătat aerul de suficienţă al acelora care nu visează decât să se vadă stăpânii unei diplome. Nu mai era vesel, ci protector cu ceilalţi din fabrică, ceea ce pe unii îi scotea din sărite – fie şi numai pentru amănuntul elementar că trebuiseră să renunţe la „Bă Grigore!!” pentru

„Tovarăşu' inginer…" În ultimul timp, se zvoneşte că va fi numit şeful secţiei unde lucrează; directorul, care în particular mărturiseşte că nu-l înghite pe Iliescu, îl elogiază în şedinţe. Cam aceleaşi elogii ţi le-a adresat şi ţie pe vremea când urma să fii numită şefa laboratorului.

Grig Iliescu se invită la tine, o dată, la patru zile de aproape un an. Nu îl refuzi, fiindcă e singur, ca şi tine şi, până acum – orice s-ar spune prin oraş despre

92

voi – n-a făcut decât să aştepte. \/ aşteptare puuu-coasă, fără apropouri de niciun fel, dar de o tenacitate care, uneori, te irită. Când a venit Emil, şi-a întrerupt şirul vizitelor, apoi a reapărut, ca şi cum săptămâna cât a stat Emil la tine n-ar fi fost decât o simplă paranteză.

— S-a calat motorul, unchiule! şi trânti capacul capotei.

— Adică cum s-*a calat*?

— S-au sudat pistoanele de cilindri! Defecţiunea nu-l impresionă prea mult pe celălalt.

— Vorba e ce fac cu pepenii, că se borşesc în maşină. Emil ridică din umeri, apoi îl sfătui să-i vândă chiar acolo la marginea drumului.

— I-aş vinde, dom şef, da cine să bagă pă drumu' ăsta? Tot de-al de mine; şi ăia are marfa lor.

— Vorbeşte cu cineva să te tracteze…

— Păi cum să mă trateze; că dacă mă scoate la drum îi fac concurenţă: la noi în sat toată lumea e cu pepeni şi roşii. Altceva nu merge să pui. Încearcă ăia de la ce-ape, vai dă încercatul lor; strică răsadu…

Se aşezară la umbra unuia dintre merii înşiraţi pe marginea drumului, dincolo de şanţ. Ţăranul fuma, iar el îşi sugea pipa goală, scoţând un fel de ţiuit înăbuşit.

— Dom şef, nu te aranjează să facem o treabă împreună? Cât îmi dai pă pepenii ăştia? făcu un semn spre Volga.

— Ce dracu' să fac cu ei, unchiule?

— Îi sui în *Trăbănţel* şi-i duci la vânzare. Ţi-i dau cu optsprezece lei kilu', ai?

Ceva din vocea ţăranului îi dădea de înţeles că îi vinde ieftin. Asta nu însemna, totuşi, că ceea ce îi propunea era o afacere tocmai curată. Dar când nu ai un venit sigur, accepţi şi astfel de combinaţii. Bătrânul Klaus are nevoie de reparaţii, iar tu de o pereche de tenişi şi

93

de nişte cămăşi. Cu cele trei mii pe care le ţii în buzunar nu poţi face mare lucru.

— Dom şef, păcat dă pepenii ăştia! Ia-i pă garanţia mea! că la ăştia din sat nu-i dau, să râză de mine! Azi o săptămână, am luat douăşcinci dă lei pă kil la Govasna.

V

Sorbi o înghiţitură de cafea. Soarele a mai coborât puţin. Gâmpul s-a înroşit într-o nuanţă sângerie, oribilă, îţi întorci privirea spre strada principală. Lumea a ieşit la plimbarea de seară: din piaţa din centru, încet, până la gară şi înapoi.

Dorinţa de a bea o înghiţitură de GoniaG îţi vine brusc, ca o idee. Te duci în bucătărie, bei din sticlă, trei înghiţituri – ai vrea să crezi că mici, dar nivelul lichidului rămas în sticlă te împiedică. Ajungi în hol şi deodată simţi nevoia să-l vezi. Intri în baie, desprinzi dulăpiorul din perete. E acolo, în spatele peretelui de sticlă, în lichidul limpede. Îşi ţine ochii închişi. Gând iei borcanul din nişă, corpul lui se leagănă, ca şi cum ar fi prins viaţă. Are fruntea înaltă, puţin bombată, ca a lui Emil, şi cum stă ghemuit îţi aminteşte de Emil când doarme.

Lent, ca în vis, borcanul începe să-ţi lunece printre degete, în timp ce îţi şopteşti înspăimântată că nu trebuie să-l scapi. Degetele nu te ascultă, iar mintea ta înfricoşată emite imaginea lui Grig Iliescu, aşteptând politicos şi atent.

VI

S-a oprit să vândă pepenii în alt orăşel, înainte de Govasna; cunoştea locul. De fapt, ştia unde e piaţa şi

94

care e strada principală în mai toate oraşele din ţară.

La intrarea în oraş încetini; după primul colţ de stradă putea să se afle plutonierul major mustăcios care, aici, scăpa într-o jumătate de oră de tot chitanţierul de amenzi.

Plutonierul era acolo, iar pe dreapta, un şir frumuşel de maşini. Nu dădea amenzi mai mari de 40 de lei – biletul de intrare în oraş, cum spunea, tăind chitanţele.

Emil zâmbi văzându-l. Odată îi spusese Etei: „Fiecare din noi cade în teâte o capcană. Unii îşi dau seama; dar acceptă lucrurile cum sunt. Alţii nu le acceptă, dar sunt neputincioşi în faţa unui mecanism

mai tare decât puterea lor de a-l desface. Mai sunt şi câţiva care îşi dau seama despre ce e vorba şi au şi forţa de a scăpa. Dar nu definitiv – totdeauna dai peste una mai sofisticată decât puterea ta de înţelegere. Şi atunci nu-ţi rămâne decât să fugi. Tot timpul să fugi. De relaţiile prea strânse, de obişnuinţe, de comoditate, dar mai ales de situaţiile sigure".

Opri într-un loc ferit, la marginea pieţei. Înainte de a se da jos din maşină, se uită prudent în jur. Asta îl făcu să-şi amintească de pachetul de tutun dăruit de Eta. Nu se hotăra să-l desfacă, fiindcă, totuşi, o pipă goală e de preferat uneia pe care nu ştii când o vei putea umple din nou.

Crapii de prăsilă

Nu poţi începe oricum o povestire. Trebuie să alegi calea cea mai simplă. Asta era ideea lui Saizu, care în tren nu se apuca să povestească până nu bea două măsuri de ţuică. Ţuica, explica el, te ajută s-o ei de-a dreptul.

Despre Modoianu, unul din satul lui, puteai, să zicem, să începi într-o sută de chipuri. Că era cam smucit, că făcuse războiul la artilerie şi-l lovise o schijă în şold, că avea grădină de zarzavat pe malul râului şi îşi făcuse şi iaz, pentru peşte; astea erau treburi pe ocolite şi, s-o spunem pe şleau, nu era el singurul smucit din sat care făcuse războiul la artilerie. Şi el (Saizu), să fi avut locul ăla pe malul râului, şi-ar fi făcut iaz cu peşte.

„Modoianu ăsta, mă cumetre, un colţ de pâine să fi avut, nu-şi băga colţii în el – îl tăia cu cuţitaşu! De-aia îi şi zicea lumea aşa, Modoianu! Era un ins socotit – cred că-şi număra şi paşii! – şi nu ţi-ar fi ieşit din ale lui nici să-l omori. Până şi nevastă-sa tot Modoianu îi zicea.

Cu iazu lui, nu se ştie. Unii zice că şi l-a făcut el. Alţii, că îl avea de la tat-su. Io cred că de la tat-su, că şi crapii ăştia nu cresc aşa, una, două: şi el ţinea doi crapi, de icre, avea pă puţin cinşpe kile fiecare. Când sărea noaptea din apă, se auzea în tot satu, ziceai că dă cu puşca. În 47, cu seceta, căra Modoianu apă cu căldara în iaz, că-i rămânea peştele pă uscat. Noaptea, se culca

96

Într-o colibă, lângă mal, cu câinii dezlegaţi, să nu-i fure vagabonţii peştele. I-a bătut pă câţiva cu ciomagu…

Când s-a început cu colectiva şi-a venit ăia de la regiune să lămurească lumea, şi-a dat Modoianu pământu'; nici n-avea cine ştie

ce: vreo două pogoane, că mai vându-se. Iazu, a făcut el ce-a făcut şi l-a păstrat. După mamă, venea văr cu preşedintele satului şi a închis ăla ochii. Mârâia lumea pân' sat, cum e românu al dracu', că de ce să rămâie Modoianu cu iazu. Numa alde tăţicu ţin minte ce-l mai înjura acasă", el îşi băgase căişorii.

Modoianu, deştept, nu s-a lăsat pe văr-su, s-a învârtit la cadastru dă o hârtie că iazu lui e în loc inundabil. Hârtia ştampilă, cu semnături grele – nu-l durea capu'.

Când a văzut lumea care-i treaba cu colectiva şi a început să intre pă navetă, Modoianu meu, negustor; se ducea cu peşte ba la Bucureşti, ba la Titu, în funcţie dă cum era preţu. Făcea şi zile la C.A.P. pentru autorizaţie. Altfel n-avea treabă, nu tu program, nu tu schimburi – o ducea ca pensionarii!"

Când ajungea aici cu povestitul, lui Saizu îi venea rândul din nou la măsura de ţuică. Trăgea cu ochiul pe geam, şi dacă avea trenul întârziere îşi aprindea o ţigară, gusta din ţuică şi se mai uita prin jur. Dacă băga capul în compartiment vreunul care avea ceva de vânzare, iconiţe, reviste, ghiuluri de tombac, piepţini contra păduchilor, cerea marfa, întreba de preţ – o dată chiar a cumpărat un pix de lemn strunjit pentru o nepoată – şi dădea din cap. Era mult! De-abia atunci golea măsura. Dacă coropcarul îl întrerupea din povestit, Saizu se uita strâmb la el:

— Ia vezi la vecini, nenică! Noi cunoaştem.

După ce omul închide uşa, Saizu îşi trăgea nasul, nemulţumit:

— Lân coropcă, dă speculant!

Tăcea până îl zgândărea careva să zică mai departe. La unii nu era vorba de curiozitate – ştiau povestea, nu era decât bucuria lucrului spus cu cap şi coadă.

„Păi a dus-o, cumetre, Modoianu până acu vreo câţiva anişori. Gasă de cărămidă, maşină la fiu-su – din iazu ăla. Îl mai lărgise şi-i făcuse împrejmuire cu sârmă ghim

97

S i.

pată. Şi ajunsese, la dracu', de hrănea peştele ou nutreţuri combinate, d-alea de se dă la pui să crească mai repede. Şi nu zici că se impute ceva la ăia la cadastru şi se trezeşte Modoianu cu hârtia anulată de sus. Aia de la C.A.P. puseseră ochii pă iaz: se pomeneşte cu ei la

poartă:

— Modoiene, ăsta-i terenul C.A.P.-ului, dacă-ţi convine să-l mai ţii, plăteşti atât şi atât!

— Păi, până acuma n-a fost?! că nici ăsta nu era prost, se pricepea să te întoarcă.

— A fost, da era zonă inundabilă; că ştii tu mai bine cum era.

Ce să mai zică Modoianu! Seara a băgat plasa şi-a început să scoată peştele. De vreo cinci ori, poate şi mai bine s-a dus la fiu-su la Bucureşti, cu maşina încărcată. A prăduit peştele pă la restaurante.

Crapii ăia mari îi tot scăpa lui Modoianu; ba sărea pă dasupra plasei, ba i-o rupea când nimerea înăuntru".

Aici, se oprea din nou şi cerea o măsură de ţuică, peste rând. Fuma o ţigară, cu ochii la geam până trăgea. de el careva:

— Hai, nea Saizu, că mai e decât o staţie!

„Mă cumetre, să fi fost altu' mai înţeleg, da Modoianu ăsta, cât era el de socotit: s-a dus în casă, a luat vreo cinci sticle, le-a umplut cu carbit şi s-a dus să le arunce în apă. Ce-i trebuia lui cinci sticle, că după ce-a 2 vârlit-o pă prima a ieşit crapii amândoi, cu burta în sus. N-am fost de faţă, da cine l-a văzut cică a rămas Modoianu cu ochii holbaţi la crapii lui de prăsilă.

A strigat lumea să arunce şi sticlele alelalte. El, nimic; cu ochii la iaz. Şi în cap i-a intrat cioburi când a făcut sticlele explozie.

După aia, unii cică a stat el, dinadins! Pă dracu', dinadins! A uitat de el când a văzut crapii ăia morţi, cât era de mari!"

Saizu isprăvea de povestit chiar când venea timpul să se dea jos din tren. Când ieşea din compartiment, mai băga o dată capul pe uşă:

— Mă cumetre, da cel puţin şi-a făcut omu' damblaua!

Cei de o vârstă cu Saizu tăceau, cu un aer de încuviinţare. Chiar aşa fusese cu Modoianu.

După ce se urnea trenul, se găsea vreunul mai tânăr care deschidea gura:

— De ce nu zice, mă frate, că după două luni a făcut fiu-su rost de altă hârtie şi a luat iazu înapoi?!!

— C-aşa îi place lui, îi răspundea careva, în silă.

98

Tapetul

(fragment din jurnalul zilnic al Minei P.)

Duminică, 6 octombrie 197…

Ora 14.

În momentul acesta, condiţiile sunt suficient de coapte. Tapetul cu peisajul de munte a fost lipit pe peretele din sufragerie. Maşina de spălat funcţionează perfect. Vlad P. a plecat de exact 73 de minute la meci, pe stadionul „Republicii" Mina P., soţia lui, stă pe fotoliu, în sufragerie şi urmăreşte, zâmbind deocamdată, programul T.V.

La ora 14, 02, râde, spune – „Ce drăguţi sunt!" şi întoarce capul (din obişnuinţă) spre fotoliul gol de alături. Râde mai departe, dar cu un serios minus de însufleţire, mecanic aş zice. Apoi se ridică de pe fotoliu, n-are importanţă cum, să zicem grăbită, merge în baie unde maşina de spălat rufe funcţionează (perfect, evident!), la capacitate maximă. Nu există niciun motiv serios s-o urmez. Doar ştim toţi cum arată o cameră de baie într-un bloc de 9 etaje, nu mai vorbesc de maşinile de spălat rufe. Spre deosebire de Mina P., eu nu-mi pot permite să scriu despre orice şi oricum. Ar însemna să mă desfiinţez cu bună ştiinţă dacă aş scrie de exemplu: „În sfârşit, cumpărat mobilă de sufragerie. Am transportat-o cu particulari. Ne-au cerut banii înainte etc". Sau dacă aş da de înţeles că Mina P. sunt eu şi aş avea naivitatea să cred una ca asta. Nu, stimat cititor, eu sunt autorul, o instituţie care nu răspunde de faptele salaria

100

Vi… = →" Uj. UIU uiuui un plugiaiii. iiisuiuya nu-i poate împiedica pe X să-şi înşele nevasta, nici pe Y să practice jocuri de noroc pe bani. Şi dacă nevasta lui X se plânge Instituţiei, comite o eroare. Instituţia nu are calitatea să se amestece în căsnicia salariaţilor, decât dacă, din întâmplare, acesta este profilul instituţiei. Ori autorul, noi ca să zic aşa, nu suntem nici tribunal, nici secţie de miliţie, şi bandă de magnetofon cu atât mai puţin. Noi nu luăm act decât de ceea ce ajută bunului mers înainte al instituţiei noastre. Jurnalul Minei P. nu ne interesează, îl ignorăm. Nu intră în preocupările noastre, ba chiar ne dăunează, ea orice concurenţă neloială. Dar există; dacă aş afirma contrariul aş fi silit să mă întreb deschis, Mina P. există? Nu, stimat cititor, asta în niciun caz! Preferăm să aşteptăm ca Mina P. să se întoarcă din baie. În definitiv (cum îi place ei să scrie), concurenţa nu înseamnă faliment. În clipa asta clăteşte rufele în cadă, cu apă rece şi Bluto dă de pământ, metodic, piesă cu piesă, cântând… în sfârşit, e

vorba de nişte ghivece. Peste 10 secunde o să apară ălălalt, cu spanacul lui conservat, cu mutra aia de idiot şi-o să fluiere din pipă…

20.VI.197… în sfârşit, cumpărat mobilă sufragerie! Am transportat-o cu particulari. Ne-au cerut banii înainte, ca la stat. Erau 3. Camion cu doi cai. Mi-au plăcut caii, mai ales cel negru. Avea o privire f. expresivă. La intrarea în bloc, ne-au mai cerut câte o sută de fiecare, fiindcă nu funcţionează liftul. Mi-a fost frică că Vlad n-o să vrea, din cauza mea. Totuşi le-a plătit. Scaunele am preferat să le duc eu. Au picioarele f. delicate. Aici ne-au mai cerut nu mai ştiu cât, ca să monteze mobila. Vlad i-a dat afară. Ne-am certat când am rămas singuri. Tocmai azi! Acum doarme în camera din fund, pe patul pliant. Destul pentru azi. E 12; deşi aş mai fi vrut să scriu ceva în caiet.

21.VI.197… (duminică) Trezit dimineaţă. Vlad odată cu mine. Ne-am împăcat imediat. Despachetat mobila. Mi-a venit să vomez, cred că de la mirosul de lac. Vlad m-a întrebat dacă sunt preg*nant. De*zamăgit că nu. Montat

101

rbi mobila până la 11, 30. Vlad a plecat la meci. Întrebat dacă vin cu el. Aş fi vrut să mă invite (de reţinut diferenţa întrebatzinvitat, rimează). Totuşi nu m-aş fi dus. Nu suport banchetele acelea scorojite şi brutalitatea de acolo. Aşteptarea aceea stupidă. Se dezbracă, urlă, miros a transpiraţie, te împroaşcă cu coji de seminţe. Până şi felul cum îşi sting ţigara e oribil. O strivesc cu toată talpa, ca pe o râmă. Şi după ce urlă şi bat din palme, se uită unii la alţii cu nişte ochi! Am văzut şi femei care fac la fel. Eu m-am simţit absolut izolată. Între Vlad şi ei. Totuşi a fost interesant ca experienţă şi cred că am o sensibilitate normală. Mă bucur că Vlad se duce acolo şi nu stă acasă, ca alţii, deşi simt că duminica, din cauza asta, nu mai contez pentru el. De dimineaţă, mi-a tras o palmă peste fund în timp ce turnam ceaiul; m-am opărit la mână. N-a observat nimic. Seara, terminat de montat mobila. Amândoi în dormitor. Acceptabil. M-a întrebat din nou dacă sunt *pregnant*. Ce repede adoarme după aceea! Ciudat, mie nu mi se face somn. Totuşi îl înţeleg.

24.VI.197… Nervoasă. Mâncărime groaznică la degete. Să fie din cauza perhidrolului? Repezit o clientă. Sper că nu e din cartier. Apar tot timpul figuri noi. N-am ajuns să-mi cunosc nici vecinele din bloc, deşi stăm aici din februarie. Şefa m-a avertizat să nu se mai repete. Are

dreptate, deşi nu cred în teoria ei cu dusul în centru. Alea au clientele lor. Oricum, am observat că celelalte fete ies mai bine ca mine, deşi nu prea au imaginaţie. Lucrează numai după şablon. Însă ştiu să fie amabile. Şi nu spun mare lucru. Alina măcar nu zice decât da, doamnă, cum să nu, doamnă. Tocmai acum, când avem atâta nevoie de bani, am repezit-o pe proasta aia. Noroc că Vlad a mai luat o categorie. Tot e ceva. Dacă intra la facultate, acum era în anul 4. Mă întreb dacă mai eram împreună. Toma a lăsat-o pe Georgiana, după ce i-a făcut un copil. Am bănuit de când l-am văzut cu ea că e un nemernic. Sau dacă intram eu! Ce-mi trece prin cap!!

102

25.VI.197... Nu scap de mâncărimi. Iritaţie. Vlad înţelegător, dar nu atât cât aş avea nevoie. L-a întâlnit pe R. Se însoară la primăvară. E desenator tehnic. Mai pictează, cel puţin aşa i-a spus lui Vlad. Am pierdut acuarela de la el când ne-am mutat aici. Mai bine; Vlad putea să dea peste ea, cine ştie ce şi-ar mai fi închipuit. Mă întreb cum arată acum. Ştia să facă buchete din fire de iarbă. Să zicem că asta e o crizantemă... Era puţin nebun. În sfârşit, n-are importanţă. Vlad s-a culcat devreme. E de-abia 11, nu mi-e somn deloc.

26.VI.197... Şefa absurdă. Pretinde că mă port urât cu clientele. Pe Alina a făcut-o să plângă. Când a văzut-o pe Alina că plânge, a lăsat-o moale. Cred că asta urmărea. Ce femeie! Nu i-am povestit lui Vlad. Era prost dispus. Ar fi vrut să asculte muzică. Nu mi-a spus nimic, dar l-am văzut când umbla în raftul cu benzi. N-ar fi trebuit să-l las să vândă magul. Amândoi pe canapea, în sufragerie. Nici măcar n-am stins lumina. Puţin dezamăgită. Neatent.

27.VI.197... Seara mers la tata. Îi datorăm o mulţime de bani. E deprimant la el; miroase oribil a tutun şi praf peste tot. Nu mi s-a părut că observă. Răutăcios, înjură. Totuşi vesel. Am impresia că pozează. De când nu mai e mama, nu face altceva decât să pozeze. Era într-o cămaşă în carouri. M-a întrebat dacă-mi place. Mama) nu l-ar fi lăsat să poarte aşa ceva. Cred că e gustul femeii ălei à la care se duce. Vlad a tăcut tot timpul. A trebuit să-i cer eu. Aş fi preferat s-o facă el. La început cred că n-a vrut să ne dea. I-am spus că vrem să aranjăm camera copilului. N-am procedat prea corect, am simţit că Vlad era nemulţumit. L-am prins de mână, pe sub masă. Vlad s-a culcat pe patul pliant.

28.VI.17… (duminică) Cumpărături. Găsit carne de viţel pentru friptură Vlad. Scandal la coadă. O babă încercat să ia prin faţă. Penibil. Baba chiar părea bolnavă. Vlad la meci. Scris în caiet două strofe. Observ că nu mai scriu atât de des ca înainte, deşi am mai

103

multă experienţă de viaţă. Arătat lui Vlad. Mi-a spus că i-a plăcut. Neatent. Duminica, se poartă, foarte ciudat.

30.VI.197… Din nou discuţie cu şefa. Nervi. Totuşi mi-am păstrat calmul. N-am poftă să mă dau în spectacol în faţa fetelor. Ea n-are decât. După-amiază, căutat covor sufragerie. Găsit tocmai în centru. Nu e chiar ce aş fi vrut. Trebuie să i-l arăt şi lui Vlad. Cumpărat alifie contra mâncărimilor. Miroase urât. Mă tem să nu mă complexeze dacă durează prea mult timp. Nu ştiu ce e cu Vlad. Tot mai indiferent. Plictisit? Totuşi ieri a venit să mă aştepte. N-a intrat, dar şefa n-a scăpat prilejul să-mi spună că mai e o jumătate de oră. I-am răspuns că n-aveam de gând să plec. Şefa s-a uitat de câteva ori prin vitrină, la Vlad. Când mai era un sfert de oră, m-a întrebat de ce nu plec. Ca să mă umilească, aşa cred. N-aveam clientă. Aşa că n-am făcut decât să stau pe scaun şi să mă uit în oglindă, la Vlad. N-a observat; stătea pe grilajul de la marginea trotuarului şi fuma. Când am ieşit nici măcar nu mi-a zâmbit. Va trebui să-l întreb ce e cu el.

3. VII.197… Cumpărat covorul. Vlad voia să-l punem în camera din fund. I-am arătat că era prea mare. Întins în sufragerie. Combinaţie reuşită cu mobila. Aş fi vrut ca Vlad să fie mai bucuros. Mi-a spus că e bucuros, când l-am întrebat eu. Acum nu se mai vede linoleumul aproape deloc. E o realizare. Dar pereţii goi. Tablouri? Vlad distant.

4. VII.197… (duminică) Maşina de spălat defectă. Nu mai e în termenul de garanţie. Spălat rufe toată ziua. Cearşafurile m-au epuizat. Sunt frântă. Şi mâine e luni; stau toată ziua în picioare. De telefonat mâine pentru maşina de spălat.

7. VII.197… Visat R. Scris în caiet două strofe.

8. VII.197… Cumpărat cravată ziua lui Vlad. Peste o săptămână. Concediu la mare? Văzut rochii de vară în oraş. Drăguţe, dar parcă aş vrea altceva. Totuşi probat

104

una, deşi n-aveam bani la mine. Atât de plăcut să încerci lucruri noi! *A real pleasure*! *A* treia cravată Vlad în ultimii ani. N-am

imaginație?! Asta (bleu petrol, dungi albe) pentru costum de seară. Ce zăpăceală și în capul meu; n-are decât costumul negru de la nuntă. Cred că la costumul acela m-am gândit când am cumpărat cravata. Am impresia că nu-l mai încape. Era în permisie când l-a cumpărat. Ce caraghios era tuns la zero și slab și stângaci. Spunea că nu mai știe să meargă pe stradă, nu vorbea decât în jargonul ăla stupid; mă obseda cu „Ordonați!" Nu știu cum să-l întreb; cred că mi-e și teamă. Uneori am impresia că în cinci ani n-am făcut decât să ne înstrăinăm unul de altul.

9. VII.197... Cliente puține din cauza ploii. Vorbit cu șefa despre tablouri și în general. Încep s-o înțeleg. Divorțată de două ori. Acum singură. N-are decât 40 de ani. trebuie să fie îngrozitor. Totuși are un caracter infect. Invidioasă; sunt sigură că nu poate să mă sufere, și am impresia că nici măcar nu-și dă seama. Reparat mașina de spălat. Un puști de vreo 19, 20 de ani, cu niște biugi nespălați; se uita la mine ca un porc. Mă întreb ce își închipuia. Se apucase să desfacă motorul. Se întorcea tot timpul să-mi privească picioarele. Când a venit Vlad, plină de nervi. Îmi venea să-i arunc pe fereastră pe amândoi. Pe Vlad primul. După ce a plecat electricianul, dat cu cremă pe mâini, apoi mângâiat Vlad pe obraz. Mă așteptam să strâmbe din nas. Nicio reacție. Plâns în baie.

10. VII.197... Pregătiri de concediu. Luni plecăm. Cumpărături mărunte. Nu ne putem permite prea multe. Costum de baie nou, papuci de plajă, deodorant, pastă de dinți. Ajuns acasă cu senzația că am uitat ceva. Probat costumul de baie. Arăt acceptabil. Vlad încântat. Totuși nu mi-a plăcut cum se uita la mine. Mă studia.

Duminică, 6 octombrie 197...

Ora 14, 40.

S-a așezat din nou în fața televizorului. Rufele sunt întinse la uscat pe cele trei sârme de pe balcon. Acum se lasă anesteziată de imaginile unui documentar de călă

105

torii. E transpusă, anulată treptat, i se sugerează diverse sentimente și senzații. Privește uimită un castel din secolul al 15-lea. Forfota dintr-o piață de vechituri și obiecte de ocazie, de unde reține figura unui cerșetor cu fața artistic zbârcită, o dezorientează. E condusă cu blândețe printre cei ce vând, cumpără sau cască gura. Se uită lung la grupul de tineri care cântă la ghitară și din gură, în mijlocul

drumului. Cercetează neîncrezătoare o maşină imensă, pictată pe aripi cu stângăcie. Vede indiferentă o fată care se urcă la bordul maşinii. E ajutată să înţeleagă şi să-şi formeze o opinie. Din când în când este readusă în fotoliu; pur şi simplu determinată să se bucure că se află în fotoliul ei, aici în sufragerie, în vreme ce i se înfăţişează tabloul unor case dărăpănate, cu acoperişul cârpit. Îşi aminteşte, global, de cele trei camere ale apartamentului, mobilă, tapetul de pe perete; simte chiar o anumită duioşie faţă de toate astea.

Documentarul s-a terminat, dar ea rămâne încă aproximativ cinci minute sub efectul anesteziei. Priveşte aiurea pe geam, constată că cerul e senin şi îşi spune că e o vreme destul de frumoasă pentru octombrie. Castelul din secolul al 15-lea s-a amestecat cu piaţa de vechituri, cu figurile câtorva persoane, cu vocea potolită a comentatorului. Toate acestea la un loc formează o perspectivă foarte nimerită pentru admiratul combinaţiei dintre cerul senin de octombrie şi rufele întinse pe balcon.

Mă tem că am anticipat lucrurile; deocamdată, persoana care stă în fotoliu şi se uită pe fereastră, în sus, seamănă într-o oarecare măsură cu Mina P. (mă refer mai cu seamă la aspectul fizic), dar nu este chiar Mina P. Asemănarea ei, de moment, cu persoanele care urmăresc, din cine ştie ce motive ascunse, documentarele de călătorii mă incomodează. Mă îndeamnă la analogii livreşti care m-ar purta în cine ştie ce fundătură primejdioasă. Documentarul acesta de călătorii nu e decât un accident în viaţa de duminică a Minei P. De obicei, la ora asta, Mina limpezeşte rufele cu apă rece şi se gândeşte să-şi răsplătească munca fie cu o cafea, fie cu o înghiţitură de vişinată. Din punctul meu de vedere, mai interesante sunt duminicile cu o înghiţitură de vişinată.

106

UUpa ce pune aopui ia sticla şi răsuna o aata aame tvi-şinata e tare!), Mina are o mică criză de conştiinţă. Nu i-o provoacă senzaţiile rapide (şi cenzurate cu asprime) pe care i le dă înghiţitura de alcool, nici teama că ar putea ajunge ca „alea care beau pe ascuns", ci intransigenţa, dezaprobarea şi dezgustul ei faţă de mirosul de alcool pe care îl emană uneori Vlad P. Se simte vinovata, evident o vinovăţie direct proporţională cu cantitatea de alcool băută, adică foarte mică, dar suficientă" pentru a se întreba dacă nu cumva e nedreaptă cu Vlad.

Urmează câteva minute de tandreţe *in absentia*, materializată într-un şir de diminutive, rostite în şoaptă sau gândite. Când isprăveşte cu diminutivele, Mina îşi descoperă atitudinea maternă faţă de Vlad, adică dreptul de a-i oferi recompense şi pedepse şi redevine intransigentă, dezaprobatoare etc.

15, 10. S-a ridicat din fotoliu. Dispare câteva momente din încăpere. Se aude uşa dulăpiorul din perete, în baie. Se întoarce, întinzându-şi pe mâini o cremă albă. Priveşte absentă în jur. Masa şi scaunele din faţa ei se transformă în simple obstacole, pe care le ocoleşte, frecându-şi palmele una de cealaltă. Ajunge în dreptul tapetului, priveşte peisajul de munte, ca şi cum s-ar uita pe fereastră, cu atenţie, strângând uşor pleoapele. Păşeşte instinctiv înainte, dar asta n-o apropie de cei câţiva copaci aflaţi la mare distanţă de obiectivul fotografului. Dimpotrivă, pătrunde în unghiul mort din care hârtia devine o suprafaţă care absoarbe lumina, şi peisajul dispare. Mina se retrage un pas şi peisajul umple din nou hârtia lipită pe perete. În dreapta, muntele verde cafeniu, cu grupul de copaci cu coaja albicioasă, în mijloc, o vale pietroasă; bolovani de râu, aurii, şi tufe cu frunze pălite de toamnă. În stânga, aproape, un pârâu înspumat, din care se ridică abur. O nouă anesteziere. Mâinile continuă singure operaţia întinderii cremei, apoi, treptat, coboară; se întind moi de-a lungul trupului. Mina dispare în peisaj, într-o a doua încercare inconştientă de a evada din sufragerie. Să zicem că se află lângă firul apei sau mai departe, în dreptul copacilor. Îşi apasă mâinile pe burtă, zâmbeşte blând, vag mulţumită. În clipa asta faţa Minei exprimă o seninătate plină, solidă, feme

107

devreme. Ori, noi n-am pătruns în acest apartament pentru a admira expresii rubensiene, pentru aşa ceva există muzee.

26. VII. 197... Am şi început să mă cojesc pe spate. La mare, o mulţime de străini. Stânjenitor. Am fi vrut să facem economie. În tren, hotărâsem să stăm în gazdă şi să gătesc eu. Gând am trecut de Constanţa şi a văzut marea, Vlad exuberant. E prima oară când mergem la mare împreună. Oprit la Eforie (ce nume!). Văzut lacul. Nu e cum îmi închipuiam. Nu ştiu de ce eram sigură că o să văd pe mal cel puţin o moschee, ca la Constanţa. Tot timpul m-am gândit la pepeni galbeni. Am crezut că sunt preg*nant. Nu* i-am spus lui Vlad. Ciudat ce

frică mi-a fost. Ca atunci când am crezut că sunt bolnavă de hepatită. Am luat o cameră la hotel. Ideea lui Vlad. Avea dreptate; suntem tineri. Am văzut că unii de vârsta noastră dormeau în maşină. N-aş face aşa ceva. Mai curând aş lăsa maşina acasă. Cât am stat acolo, de câte ori vedeam un cuplu cu maşină, ziua, mă întrebam unde dormeau noaptea. Într-o seară am văzut doi blonzi care se plimbau de mână, pe faleză. Unul din ei bărbos. Oribil! Slavă domnului că nu sunt români. I-a văzut şi Vlad. Mi-a spus că îi priveşte. Vlad înoată extraordinar, într-o zi, mare calmă, plecat de lângă mine (eram lângă geamandură), s-a dus în larg. Ieşit pe mal ca să-l pot vedea. Nu mi-l închipuiam atât de curajos. Mândră! Aş fi vrut să-l vadă şi alţii. La un moment dat mi s-a părut că nu se mai poate întoarce. Era atât de departe şi singur. Frică, dar fi. lucidă, mi-a părut rău că nu sunt una din alea care ţipă. Nu puteam să ţip, nici n-aveam curaj să intru în apă după el. Obsedată de ideea că dacă intru se îneacă din cauza mea. N-am înţeles de ce. Întrebat ce m-aş face fără el. Nu m-am gândit niciun moment la răspuns. Când a ajuns la mal s-a uitat f. ciudat la mine. Mi s-a părut că îi era ruşine de ce făcuse. N-am îndrăznit să-i spun nimic. Totuşi, acum sunt sigură că aştepta să-i spun ceva. Din cauza asta, două zile, un fel de răceală între noi. Cunoscut pe plajă o pereche, cam de vârsta noastră. El mi s-a părut cam obosit, deşi f.

108

f. amabil. Ea cam peizană. Bucureşteni şi ei. El şofer pe T.I.R –, camioanele acelea lungi care seamănă cu nişte vagoane de tren. A fost prin f. multe ţări, cel puţin aşa pretinde ea. Ea nu ştia să vorbească decât despre bijuterii şi mâncare de regim pentru el. M-a bătut la cap că e greu să faci mâncare de regim care să aibă şi gust bun. Îmi venea să râd, totuşi puţin intimidată, din cauza lui; la început cred că am şi invidiat-o. Vlad i-a invitat într-o seară la restaurant. Nu ne-am gândit că ne vor invita şi ei seara următoare. În orice caz, nu ne-am gândit că vor încerca să ne eclipseze. M-am simţit umilită şi cred că şi Vlad, deşi nu mi-a spus nimic direct. Am făcut schimb de adrese. Vlad, de-abia în ultima zi, mi-a spus că bănuie că el învârte cine ştie ce pe lângă şoferia lui. Mi s-a părut f. copilăros în clipa aceea. I-am spus că pentru nimic în lume n-aş vrea să-l văd bolnav de stomac. Dispărut mâncărimea de pe mâini, dar cheltuit enorm.

27. VII. 197… Coafat o adolescentă. Împlineşte 18 ani. I-am

schimbat nuanţa părului. Din negru închis, negru castaniu. Voia bucle mari. Reuşit s-o conving pentru bucle mici, cocker. Groaznic de emoţionată. M-am gândit tot timpul la banchetul de la Bac şi la R. Ce stupid m-am pieptănat atunci. Mi-am făcut nişte onduleuri imense. Mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă R, n-ar fi început să râdă de mine. Doamna Mina?! Vă rog, doamnă Mina… Poate că de fapt s-a intimidat; eram şi în rochia aceea lungă, verde. Când se intimida, devenea grosolan. În sfârşit! Când a plecat a vrut să-mi dea ceva. Mi-a venit s-o plesnesc. I-am spus să-şi cumpere o batistă mai bine. M-a făcut să mă simt foarte nu ştiu cum: foarte *femeie. E prim*a oară când simt că nu mai am 18 ani. Vlad neînţelegător, deşi i-am explicat. Pătat cearşaf oribil. S-a dus pe patul pliant. Uneori îi invidiez pe bărbaţi. Ameţeli…

28. VII. 197… Dimineaţă scandal în autobuz. Un hoţ. Şoferul a oprit maşina. A ţinut uşile închise până când păgubaşul ne-a controlat pe toţi. Cineva a găsit portofelul pe jos. Toţi furioşi. Mă întreb ce s-ar fi întâmplat

dacă hoţul ar fi pus portofelul în buzunarul cuiva. Aş fi vrut să văd cum arată. Ameţeli. Vlad mă priveşte ciudat. Am impresia că mă studiază.

29. VII. 197… Vlad întors de la meci groaznic de beat. Ochii roşii, faţa descompusă. A bătut cu piciorul în uşă. Mi-a spus nişte lucruri, Doamne, nu-mi venea să cred. Infect! Infect! Infect! „M-am săturat de toate fiţele tale, fă!" M-a OBLIGAT să-l descalţ! A vomat pe covorul din sufragerie. Cu cine m-am măritat, Doamne?!!

Ora 16, 09.

Ce se poate spune despre o femeie care bea singură cafea, în bucătărie. O femeie pe care nu dorim să o idealizăm, dar nici să facem din ea un personaj meschin, lipsit de orice lumină. Poate că cea mai potrivită atitudine ar fi să ne lăsăm purtat de libera ei iniţiativă, să înfăţişăm, să descriem; într-un cuvânt, să mizăm pe bunăvoinţa Minei de a deveni un personaj literar. Să căutăm explicaţii faptului că, în clipa asta, ea scapă linguriţa din mână – o linguriţă oarecare dintr-un metal oarecare – şi se apleacă, cu oarecare încetineală, o ridică şi o aşază pe masă, cu gesturi absente. Nu se gândeşte la nimic precis, îşi bea cafeaua cu înghiţituri mici, ţinând ceaşca cu trei degete. Inelarul şi degetul mic sunt ascunse, moi, în căuşul palmei. Aceeaşi moliciune şi

pe faţă. Muşchii sunt relaxaţi. După fiecare înghiţitură, gura rămâne întredeschisă. Mina are un aer care ar putea părea plin de seninătate, dacă n-ar fi trecut atât de puţin timp de când a terminat de spălat rufele. Nu e vorba decât de oboseală. De aceea ceaşca de cafea tare. Mina priveşte în gol. Gândurile îi vin cu timiditate, în frânturi, legându-se unele de altele la voia întâmplării şi cum Mina nu le urmăreşte, niciunul dintre ele nu capătă consistenţă, nu o supără, nu îi face plăcere. Trece printr-o stare neutră, de echilibru perfect al contrastelor ei interioare, se ignoră.

Trebuie să acţionăm, să facem ordine, să luăm cuvântul... să... din punctul ei de vedere, asupra căruia nu vom insista, Mina ar fi avut toate motivele să se considere mulţumită în duminica aceea şi, în general, de că

te va săptămâni bune. Apartamentul era aproape în întregime mobilat. Compus din trei camere, plus dependinţele obişnuite, adică fără garaj la demisol, apartamentul răsfăţa (acesta e cuvântul) mobilă cu aplice de material plastic de culoare brună, care puteau părea, cu bunăvoinţă, reliefuri în lemn. Douăsprezece scaune tipiţate erau răspândite în sufragerie şi în dormitor „dulapurile şi servantele erau masive, iar masa din sufragerie, deşi scundă, nu era lipsită de prestanţă, din cauza picioarelor ei groase, terminate în labă de leu. Vitrina, cu oglinda ei imensă care, din cine ştie ce motive, provoca iluzii vizuale groteşti, reflecta deocamdată doar un serviciu de cupe de şampanie, care păreau de cristal, şi câteva bibelouri ieftine, de faianţă, astfel că trei dintre rafturile de sticlă groasă erau goale încă. Dar nu o goliciune posomorâtă, ca, să zicem, o gingie ştirbă de bătrân decrepit, dimpotrivă, puteai compara cele trei rafturi goale cu gingiile noilor născuţi, cărora le-au şi răsărit dinţii de lapte. Amintim, în treacăt, tapetul de pe peretele din sufragerie, o adevărată fereastră deschisă spre un peisaj de munte, toamna. În dormitor, aceleaşi cuvinte de laudă. Un pat dublu, cu două noptiere şi două veioze drăguţe, cu abajurul pictat în culori pastelate. Fiecare dintre cele două jumătăţi ale patului era acoperită eu o cuvertură de lână miţoasă, una roşie, cealaltă roz. Dar şifonierul cu trei uşi care, la lumina scăzută a celor două veioze, păreau (ai fi jurat) că au la mijloc câte un blazon în toată puterea cuvântului, reliefate migălos cu dalta în lemnul străvechi şi pe

care era atât de plăcut să le privești, visător, câteva minute, înainte de culcare? Dar covorul din sufragerie, de un roșu aprins și atât de gros, încât piciorul se înfunda în el? Și toate acestea nu doar la suprafață. Dacă doriți, iată bucătăria, cu dulapurile cochete, fixate în pereți, mașina de gătit cu gaze și oala de fiert sub presiune. Goală sau aproape (se află acolo un pat pliant sprijinit de perete) este numai camera din fund, dar există și pentru ea planuri de viitor, care vor fi aplicate, traduse în viață, la momentul potrivit. Un pat cu grilaj, câteva scaune mititele, o masă adecvată și un covor mai puțin pretențios, pentru început. Totuși, trebuie s-o spunem, viitorul acestei încăperi e încă ne

sigur, adică enervant. Ori de câte ori se gândește la camera din fund, Mina devine nemulțumită, de Vlad, de ea însăși și chiar de înfățișarea apartamentului lor. Atunci devine reflexivă și dispusă să-și amintească amănunte din viața ei de liceană. În definitiv, ea (și Vlad? f Poate că și el) a sperat ceva mai mult de la viață atunci, în ultimii doi ani de liceu, dar acest ceva a rămas la fel de imprecis ca și atunci. A rămas o simplă dorință, greu de formulat și amestecată cu repulsia ei de neprevăzut, de accidental, încât s-ar putea crede că nu e decât o variantă „Louis Quinze" a mobilierului din sufragerie și din dormitor, masiv, solid. În clipele ei de reflexivitate, Mina e tentată uneori să creadă că nu prea își dă seama de ce se întâmplă cu ea și nici de ce se întâmplă în jur, ceea ce îi provoacă un scurt acces de panică, de parcă ar fi descoperit că s-a rătăcit. Dar reușește să înlăture starea aceasta incomodă spunându-și că exagerează și uitându-se drept înainte. În definitiv, orice drum duce undeva, de ce să-ți pierzi timpul uitându-te în jur și nerecunoscând nimic, când poate după primul colț vei regăsi strada pe care o cauți? Dar dacă verbul „a lupta" reprezintă pentru Mina & Vlad P. un simplu cuvânt de dicționar, totuși au trăit amândoi (trăiesc) momente când se simt nemulțumiți de ei înșiși și vor să li se întâmple ceva cu totul nou, care să-i metamorfozeze, să-i îndrepte, să-i lege din nou de dorința ca viața să le ofere ceva important, imprevizibil. Dar asta nu înseamnă că Mina & … renunță la ordinea verificată a mecanismului celor șapte zile ale săptămânii. Dorința de neprevăzut, de evadare… „Puteți petrece clipe de neuitat la numai 13 kilometri de București într-o ambianță plăcută, familială, decor natural, serviciu ireproșabil, la HANUL CU PREPELEAC. Nu uitați, la

numai 13 kilometri de Bucureşti, la HANUL CU PREPELEAC!”

…nu se poate manifesta oricând, marţea de pildă, fiindcă asta ar însemna să ajungi obosit la serviciu, miercuri, şi atunci?!! Nu, pentru aşa ceva există după-amiezile de sâmbătă, cu aglomeraţia excitantă de pe străzile capitalei, cu înghesuiala de pe LIPSCANI, cu forfota de la „Unirea”, cu necunoscuţii din staţii, cu cântăreţii ambulanţi din tramvai, cu „Unde te

112

grăbeşti, puicuţo!”, cu miliţieni gravi şi cetăţeni dubioşi, cu estropiaţi care te storc de generozitate, cu taxiul căruia îi faci semn, în timp ce îţi numeri pe pipăite banii din poşetă. Sau din buzunar. Dar sâmbăta nu e decât promisiunea pentru ceea ce va fi *la vie en rose*, de mâine. Dar, ce să mai lungesc vorba, stimat cititor, cunoşti lucrurile acestea, ca şi mine. Să ne întoarcem mai bine la Mina P. şi la duminicile ei. Adică la aşteptare! Ce Iog mai nepotrivit decât un apartament mobilat aproape în întregime, pentru a aştepta neprevăzutul!?, şi nici măcar un telefon de care să-ţi poţi lega aştepta-i rea. Iar acum, cafeaua băută în bucătărie, de una sin*i* gură, ascultând susuratul înăbuşit al apei în ţevile as-i cunse în perete. Bineînţeles că te ajunge o nostalgie şi aproape fără să ştii când, completezi energia pe care ţi-a jdat-o cafeaua cu o porţie de bună dispoziţie din sticla ascunsă în dulapul din perete. Dar buna dispoziţie întârzie, aşa că Mina iese pe coridorul care leagă bucătăria de restul apartamentului, se aşază din nou pe fotoliu, în faţa televizorului. Apoi iese pe balcon, se uită în jos, la aleea pustie din faţa blocului, în vreme ce coroanele desfrunzite ale plopilor îi împung privirea, cenuşii în aerul albăstrui al după-amiezii comprimate, de octombrie. Umbrele plopilor, posomorâte, luciul stins al care-serilor de autoturism, văzute de sus, minuscule, pete multicolore pe pavajul aleii, rufele atârnate pe balcoanele blocurilor vecine, toate astea o fac să se întoarcă în cochilie şi să arunce o nouă privire, lacomă, peisajului de munte de pe peretele opus.

4. VII. 197… Certat cu tata (pe 30). Mers la el; i-am povestit scena cu Vlad. A râs. Stingherit să mă vadă acolo. După o oră a venit şi femeia aia. Sunt sigură că o aştepta. Vulgar; încerca să pară mai tânăr şi era caraghios. Băuse. Mi-a spus să mă întorc acasă. Voia să mă expedieze din cauza femeii ăleia. O urăsc! Am umblat pe străzi până la 11 noaptea. Când am văzut cât era ceasul mi s-a făcut frică. M-am dus

acasă la şefa. Era noapte, dar tot se simţea mirosul de la abator. Ce cartier ciudat; dacă n-ar fi fost tramvaiul aş fi zis că sunt la ţară. Mai încolo, se vedeau blocuri, lumină la ferestre. Mi-a

113

venit să plâng. Şefa nu dormea. I-a părut bine să mă vadă. Nu m-a întrebat nimic. Mi-a dat un pahar cu vin de smochine, dulce, a stat lângă mine până l-am băut. M-a întrebat dacă mi-e foame. Foarte emoţionată şi obosită. Adormit pe scaun. Dimineaţa m-am trezit în pat, lângă ea. Nervoasă. Are guşă şi pungi sub ochi, miroase a grăsime şi a tutun. Ţine pe noptieră nişte păpuşi oribile, cu feţele cojite. Băut cafeaua împreună. Senzaţie de miros de mucegai. Avea vocea spartă; m-a făcut să mă simt deprimată. Dimineaţa, cartierul groaznic. Case mici, înghesuite, vechi, acoperişuri de carton gudronat, iarbă peste tot, până şi în caldarâm. Mirosul de la abator, în tramvai, şefa mi-a spus că mă invidiază. „Un bărbat e un bărbat. Decât să stai singură…" N-am ştiut ce să-i răspund. Deprimată. După-amiază, şefa m-a întrebat dacă merg la ea din nou. N-aş fi suportat. M-am uitat tot timpul la ea, să văd dacă le povesteşte ceva fetelor. N-am observat nimic, totuşi mi s-a părut că Alina se uita la mine cam ironic. Tocmai ea, proasta! A fost logodită până acum cu un mai ştiu câţi bărbaţi şi au lăsat-o toţi. Întors acasă. Senzaţie de gol. M-am încuiat în camera din fund. După o oră, a venit şi el. A încercat uşa. Îl auzeam mergând prin casă, de câteva ori a tuşit. Seara a încercat din nou uşa. Adormisem, n-am auzit decât când a vrut să forţeze uşa. M-am trezit ţipând. A-xizeam cum împinge cu umărul în uşă şi vedeam clanţa mişcându-se. Ştiam că e el, dar înspăimântată. Ce caut eu lângă omul ăsta? A plecat de lângă uşă, l-am auzit cum răsufla greu. E prima oară când îl aud răsuflând aşa. Mi s-a făcut frică, n-am putut să dorm toată noaptea. Plecat din casă la 4 dimineaţa. Plimbat pe străzi. Frig. Dimineaţa, oamenii se mişcă mecanic, cei care ies din casă la cinci dimineaţa, dezorientaţi, duşmănoşi. Când am vrut să mă sui în autobuz, o femeie m-a împins de pe scară, a întors capul după mine cu ură: „Eu mă duc la serviciu!" Un bărbat în vârstă a început să râdă. Avea o servietă veche, scorojită, dinţi galbeni, mirosea a săpun de ras prost, şi râsul ăla ca un nechezat… M-am apropiat de el şi l-am întrebat ce doreşte. S-a întors cu faţa la mine şi s-a strâmbat ca un maimuţoi. Era mai scund decât mine; stătea cu bărbia ridicată şi vedeam

114

cum i se mişcă nodul din gât. A început să rânjească. Totuşi am rămas lângă el. Mă simţeam de parcă aş fi fost singură, deşi ştiam că era lângă mine. Mi s-a făcut milă de el şi de nevoia lui de a atrage atenţia asupra lui. Nu m-am dus la serviciu. Consultat un avocat. Mi-a spus să mă gândesc la motivele de divorţ. Nunţiii prea inspiră încredere. După-amiază mers la film. Nu-mi amintesc decât de un copil care se ţinea cu amândouă mâinile de un sertar şi se uita în sus, nu ştiu la ce. Filmul era în culori. Seara întors acasă, după el. Rupt caietul; trei sferturi din ce scrisesem acolo era despre el. Mă întreb dacă voi mai putea începe altul. El a încercat de câteva ori să discute cu mine. A ciocănit în uşă. Am întrebat cine e. N-a răspuns. S-a dus în sufragerie. Până am adormit, m-am simţit spionată. În timpul nopţii a trebuit să mă duc în baie, din obişnuinţă era să mă culc în dormitor, când am ieşit. El doarme în sufragerie. Dimineaţă (alaltăieri), am văzut că a şters pata de pe covor. Când am trecut prin sufragerie, s-a ridicat de pe canapea. Am ieşit din casă înainte ca el să apuce să deschidă gura. Când sunt acasă îl aud tot timpul, se plimbă prin sufragerie, se duce în baie, dă drumul la apa din bucătărie, şi am impresia că absolut fără rost, doar ca să-l aud eu. Mă simt de parcă m-ar obliga să-l spionez. Ieri nimic deosebit. La serviciu, apoi acasă. Dormit în camera din fund. Trezit de câteva ori, noaptea, fără motiv. Şefei i-am spus că am reuşit să aranjez lucrurile. Am impresia că nu mă crede. Alina se uită la mine ironică. Totuşi se abţine de la comentarii. Sunt sigură că a aflat. E incomod de scris pe pliantul ăsta. Şi pereţii atât de goi.

6. VIII. 197... De când nu mai gătesc mă deprimă să intru în bucătărie. Am umplut găleata de gunoi cu cutii de conserve. Mănânc singură, aici în cameră, pe pervaz. Alina mănâncă la o cantină, destul de aproape de serviciu – două staţii de autobuz. Ar fi o soluţie. În definitiv, părerea ei despre mine mă lasă rece. Am fost din nou la avocat. Mi-a spus că îmi trebuie motive mai serioase. Mi-a sugerat că le-ar putea găsi el. Cinic: „Legile ocrotesc familia". „Chiar şi dacă familia e o cursă

115

de şoareci?" Şi-a închipuit că glumesc. „Acesta nu e motiv de divorţ..." Sper să găsesc alt avocat.

7. VIII. 197... După-amiază, Alina mi-a spus să mă uit afară.

Pieptănam o clientă. L-am văzut. Stătea sprijinit de grilaj şi fuma. Alina era liberă şi, mai întâi am vrut s-o rog să termine ea pieptănătura. M-am gândit că el ar fi observat. M-am descurcat destul de bine, deşi f., f. nervoasă. Spionată. Când am plecat, i-am spus să nu se apropie de mine. A mers până în staţia de autobuz în spatele meu. Simţeam tot timpul nevoia să întorc capul. Acum, ca şi cum eu l-aş fi spionat pe el. Nervoasă.

8. VIII. 197... Alina a cumpărat un lanţ de aur şi nişte cercei de la o clientă. Destul de ieftin. Vrea să-şi facă verighete. N-o auzi toată ziua decât de logodnicul ei. Pretinde că logodnicul a cerut-o în căsătorie. Mi s-a făcut milă de ea. A povestit de nu mai ştiu câte ori că şi-a găsit un logodnic. S-a învoit şi s-a dus la C.E.C. să scoată bani pentru aur. O aiurită... În definitiv, logodnicul ar trebui să facă verighetele. Şi şefa i-a spus asta. Alina, într-adevăr obraznică, i-a răspuns că ar vrea şi altele să facă acelaşi lucru dacă ar avea de ce. Şefa nu i-a răspuns. Schimbat câteva cuvinte în sufragerie. Se mai vede urma de pe covor.

11. VIII. 197... Va trebui să rup câteva pagini de aici. Deşi mi-ar plăcea să le vadă şi el (cu condiţia să i le citesc eu însămi). Cred că nu mă cunose încă suficient de bine. Eram hotărâtă să nu mă împac cu el.

12. VIII. 197... (duminică) Pur şi simplu m-a prins de mâini. În sufragerie. N-a scos un cuvânt. Nici măcar nu ne-am uitat unul la altul. La început i-am spus să-mi dea drumul. Cred că chiar voiam să-mi dea drumul. Apoi mi-am dat seama că şi eu îl strângeam. Totuşi n-am vorbit toată seara. Şi ieri dimineaţă am fost destul de stingheriţi. Câte zile au trecut de când n-am mai luat dejunul împreună! Toate lucrurile acelea de care începusem să mă plictisesc, trezitul înaintea lui.

116

ceaiul, sandvişurile mi s-au părut ieri minunate. Nu i-am spus nimic despre asta, totuşi cred că a simţit. Alina şi şefa supărate încă. Azi a stat cu mine, nu s-a dus la meci.

16. VIII. 197... Zilele astea o mulţime de vizite. Mers şi la cinema, de două ori, împreună. Nu înţeleg ce găseşte lumea la Peter O'Toole. Are nişte ochi se n*eb*un, voce spartă şi face nişte gesturi ridicole. Plus că arăta ca o paiaţă în armura aia ruginită. Mi-a plăcut Sophia Loren. Câţi ani o fi având? Vlad impresionat de film, deşi spune că nu respectă cartea. Ne-am contrazis în privinţa cărţii. El spunea că *Don Quijote e* într-un singur volum, eu că sunt mai multe. Până la urmă am zis ca el.

Alaltăieri, la tata. S-a făcut că nu ştie nimic, dar când s-a dus Vlad în baie, s-a uitat la mine cu apropo. M-a făcut să mă simt f. stingherită, de parcă ar fi vrut să mă şantajeze. Pe viitor, va trebui să am grijă să nu-i mai spun nimic. A devenit de nerecunoscut de când nu mai e mama. Alaltăieri, mai neglijent ca oricând. Cum de îl suportă femeia asta!? Ieri, la Zamfireşti. Cred că Vlad are dreptate în privinţa lui. Au casa plină de lucruri scumpe. În sufragerie am văzut un tapet foarte frumos, cu un peisaj de munte în timpul iernii. M-am uitat cam lung. Ea ne-a întrebat dacă nu suntem amatori şi noi de aşa ceva. Vlad a spus da înaintea mea. Ne-au adus unul să-l privim. Nişte fâşii de hârtie băgate într-un tub de carton. Am stabilit să venim săptămâna viitoare să-l cumpărăm. F. scump, dar am rezolva problema tablourilor. El ne-a povestit câteva chestii interesante din călătoriile lui. Vlad captivat.

17. VIII. 197... Vlad m-a întrebat dacă să se ducă să lucreze doi ani în străinătate. M-a făcut să plâng; spunea „numai *doi* ani". L-am întrebat dacă s-a plictisit de mine. S-a enervat şi a plecat de acasă. S-a întors tocmai la 11, 30. Mirosea a băutură. S-a culcat în camera din fund.

18. VIII. 197... Dimineaţă, i-am spus că vreau să cumpărăm mai întâi un mag şi pe urmă mobila de bucătărie.

117

WU pă. /\ piteai, leu a să-şi uca teami. a» ui înţeleg ce e cu el.

21. VIII. 197... Cumpărat televizor. Instalat în sufragerie. Imagine f. bună. Văzut un film de război, plin cu orori. Vlad a urmărit tot programul.

22. VIII. 197... Logodnicul Alinei a dispărut. I-a luat o groază de bani şi bijuteriile pentru verighete. Şefa a sfătuit-o să anunţe miliţia. Nu vrea. Mi-e milă de ea. M-am gândit ce m-aş face doi ani fără Vlad. Trebuie să-i scot neapărat din cap ideea cu lucratul în străinătate. N-am înţeles de ce n-a vrut să cumpărăm mag. Sunt sigură că încă e pasionat după muzică, deşi nu-mi spune.

23. VIII. 197... Vlad s-a întors pe la două de la defilare. Obosit. A dormit până la 6. Vizită la Zamfireşti, după tapet. Stat f. puţin. Pretext că mă doare capul. Mi-era teamă că el va începe din nou să povestească. Vlad nu şi-a dat seama de ce am vrut să plecăm atât de repede. Nemulţumit, totuşi nu mi-a reproşat nimic.

24. VIII. 197... Voiam să mergem la Băneasa, la Grădina

Zoologică, ideea lui Vlad. Până la urmă am rămas acasă şi uitat la televizor. Discutat despre mobila de bucătărie. Am făcut socoteala că putem să cumpărăm o garnitură completă. Cu asta, terminăm banii de la tata. Suntem cam strâmtoraţi din cauza ratelor, trebuie să ne limităm la strictul necesar. Şi am văzut o mulţime de lucruri drăguţe în oraş. Nu i-am spus nimic lui Vlad de teamă să nu aducă din nou vorba despre lucratul în străinătate. Aş vrea să-i pot cumpăra un mag.

27. VIII. 197... Ieri, vizită la Zamfireşti să ne înveţe să lipim tapetul pe perete. N-am găsit-o decât pe ea. El, plecat în cursă. Stat până la 12 noaptea; ea nu voia să ne lase să plecăm. Îi convine, dimineaţa n-o scoală nimeni la 6. Jucat licitaţie şi macao. Ajuns acasă la 12, 30. Totuşi, atât de mulţumită că el lipsea, că nici n-am simţit când a trecut timpul. În plus de asta, ea a vorbit de boala lui de stomac. N-am nimic cu el, dar aproape că

mi-a părut bine că e bolnav. Crezi că sunt fericiţi? l-am întrebat în autobuz pe Vlad. Nu mi-a răspuns. Azi după-masă, mers la ginecolog. Nu mai e doamna Şvabu. I-am povestit de intervenţia de anul trecut. Mi s-a părut că pot să am încredere în el, totuşi, când m-a întrebat cine mi-a făcut intervenţia, nu i-am spus. M-a consultat. A fost groaznic. M-a făcut să urlu cu fiarele alea. La sfârşit m-a întrebat dacă vreau neapărat să rămân *pregnant*. Nici să vorbesc nu mai puteam, mi s-a părut. că vrea să-mi spună că nu se mai poate şi am început să plâng. „Trebuie să rămân!" De fapt, voia să-mi spună că tratamentul e f. dureros şi poate să dureze şi câteva luni. Mi-a spus că sunt femei care renunţă, de frica durerilor.; Seara, povestit lui Vlad. Totuşi nu i-am spus nimic de dureri şi de fiarele alea oribile. N-aş vrea să-l impresionez. I-am spus că fac injecţii. Totuşi destul de impresionat. Dacă ar şti...

29. VIII. 197... Alina a făcut reclamaţie la miliţie. Spune că toţi bărbaţii sunt porci. Fetele au râs de ea. A început să plângă. Şefa i-a luat apărarea. Sunt nedespărţite de câteva zile. Început tratamentul. Ce dureri, Doamne!

30. VIII. 197... învoit de la serviciu. Cumpărat mobilă bucătărie. În sfârşit! Transportat bine cu o furgonetă. Ne-au ajutat doi colegi de la Vlad de la fabrică. S-au înţeles să-i ajute şi Vlad când vor avea nevoie. Amândoi vor să-şi cumpere mobilă. Însuraţi de curând. Ne-au ajutat şi la montat. Pregătit gustări. Le-a plăcut vişinata mea. Vlad a dus la

gunoi masa cea veche şi dulăpiorul. Când l-am văzut că le ia din casă, emoţionată. Mă obişnuisem cu ele. Vlad: „Adio, vechiturilor!" Deci n-a mai rămas decât camera copilului.

2. IX. 197… (duminică) Invitat pe Zamfireşti la noi. Văzut un film italienesc la televizor, împreună. La începutul filmului, ea plictisitoare cu întrebările ei, „Gigi, ai fost şi acolo?" Vlad complexat. Totuşi drăguţi; ne-au arătat cum să lipim tapetul pe perete. Cât au stat la nou el a luat trei pastile de stomac. Sper că Vlad a observat.

119

Mi s-a părut cam neatent cu ea şi distant. Mă tem că l-am influenţat cu părerile mele despre ea. După ce au plecat, i-am spus că ar fi trebuit să fie mai politicos. N-am vrut să fiu nepoliticos". Mi-a venit să râd; părea mirat. Mâine trebuie să mă duc din nou la doctor… Doamne, sper să nu mai urlu!

4. IX. 197… Alina e îngrozitoare. Mi-a spus că l-a văzut pe Vlad cu o femeie, pe „Republicii", ieri seară. M-a iritat şi am întrebat-o dacă i-a găsit miliţia logodnicul. Povestit şefei. I-a spus Alinei să-şi vadă de treabă, îmi pare rău că am rupt caietul cu poezii. Vlad nu se mai dezlipeşte de lângă televizor. A adus o antenă cu care se pot prinde bulgarii. Au program destul de asemănător cu al nostru, dar dau mai multe filme şi sport mult. La televizor, îmi place să mă uit la fotbal. Vlad spune că nu e acelaşi lucru. Mă întreb cum ar arăta alături de altă femeie.

Ora 18.

Lumina a scăzut. În sufragerie au apărut umbre. Culorile tapetului s-au amestecat într-o pată unică, dreptunghiulară, imensă. Peretele seamănă acum cu o fereastră deschisă spre întuneric. Mina s-a aşezat din nou înaintea televizorului. Meciul de fotbal de pe stadionul „Republicii" s-a terminat. În curând Vlad se va întoarce acasă. Aşteaptă. Un bărbat cu păr cârlionţat îi zâmbeşte şi îi spune, cântând, că e din nou fericit şi o îndeamnă să danseze. Vocea mai întâi, apoi chipul cârlionţat se depărtează treptat, împreună cu ecranul televizorului, în timp ce Mina se întreabă, tot mai serios dacă nu e de fapt primăvară. În definitiv ar putea fi… Apoi se miră de ce nu-şi vopsesc femeile părul în verde… Urmează o pată de întuneric. Lucrurile prind din nou contur; e drept, cam şters şi într-o lumină cenuşielăptoasă. Mina priveşte în jur şi descoperă, cu o curiozitate

nesigură, că se află într-o încăpere lungă şi îngustă, mai degrabă un coridor. De-a lungul pereţilor, pe rafturi de scândură, mai multe obiecte de sticlă. Senzaţia că se află pe un coridor i-o întăreşte şi praful de pe rafturi şi de pe pereţii înalţi. Un loc de trecere, căruia de obicei nimeni nu-i

acordă atenţie. Sub unul dintre obiectele acelea de sticlă, un balon, arde albastră flacăra unei spirtiere. Se pregăteşte o experienţă chimică, îşi spune. I se pare că ceea ce vede aici, amestecul acesta de praf, obiecte de sticlă cu pereţii subţiri rânduite pe rafturi, flacăra spiritetei sub balonul pe jumătate umplut cu un lichid roşietic îi este cunoscut. Neputinţa de a găsi numele exact. Un lapsus care răspândeşte o anumită doză de obscuritate asupra încăperii, dar şi asupra propriei sale persoane. Se întreabă când. Strânge tivul rochiei între degete, încercând să-şi amintească. Răspunsul vine prin degetele care pipăie ţesătura subţire a sarafanului de liceană. Ridică instinctiv mâna, pentru a completa răspunsul. Descoperă dreptunghiul de stofă groasă pe care e cusut numărul matricol. Acum ştie! Coridorul care duce la cancelarie. Undeva, la capăt, trebuie să fie draperia de catifea de culoarea tutunului şi pendula de pe perete. Dar poate că lucrurile s-au mai schimbat, doar au trecut atâţia ani. Uniforma şi lichidul roşietic din balonul de sticlă, se simte contrazisă de ele. Nu s-a schimbat nimic; e îmbrăcată în uniformă şi dacă ar întinde mâna, s-ar arde la flacăra spirtierei. Ideea asta simplă o face fericită, îşi aminteşte deodată de R. şi porneşte de-a lungul coridorului, numărând tablourile înşirate pe pereţi. După ce va trece de al cincilea tablou, PETRU PONI, chimist, va ajunge în faţa scării, va urca două etaje şi se va duce să-l aştepte în faţa uşii de lângă cabinetul de ştiinţe sociale. Nu se grăbeşte, ştie, cu o bucurie intensă, că are tot timpul să ajungă în faţa uşii de unde va ieşi el. Zâmbeşte bătrânilor demodaţi cu papioane pleoştite şi cu pălării de Charlot. Unul ei ei are mustăţi groase, cu vârfurile răsucite. Seamănă izbitor cu profesorul de muzică. E chiar el! descoperă contrariată, întrebându-se ce merite l-au adus în rândul celebrităţilor. Probabil fiindcă ştie să cânte la vioară. Şi când te gândeşti că toţi râdeau de el când intra cu vioara lui în clasă, chiar şi ea râdea din când în când. Acum să vedem cine o să mai râdă de el. Ceva o îndeamnă să se grăbească. Porneşte cu paşi tot mai repezi spre scara

interioară. Uneori se sună mai devreme la ultima oră, cum a putut să uite. Porneşte pe scară. Strigăte, tropot de paşi şi o mulţime amorfă.

121

compactă de uniforme năpustindu-se de sus asupra ei. Nu va putea străbate… Se lasă prinsă şi împinsă înapoi de mulţimea trupurilor îmbrăcate în uniformă… Fericirea intensă de acum câteva clipe se diluează cu repeziciune, transformându-se în propria ei nostalgie. Fusese citat de aproape de el… o nouă pată de întuneric străpunsă tot mai adânc de un zgomot care prinde treptat o formă cunoscută; se limpezeşte în sunete. Se transformă într-o-voce. Ton neutru, dicţie impecabilă. Cuvinte. Propoziţii. Ştiri politice. Deschide ochii. Doi bărbaţi îşi strâng mâna (recunoaşte într-unul din ei un şef de stat), în jurul lor reporteri cu aparate de filmat şi microfoane. Crainicul T.V. îi oferă lămuriri asupra împrejurărilor care determină strângerea de tpână. Cei doi zâmbesc cu faţa pe jumătate întoarsă spre ea, încercând astfel s-o convingă că îşi zâmbesc, dar Mina îşi părăseşte postul de pe fotoliu. Aprinde lumina şi se uită la ceas. Apoi inspectează dormitorul, bucătăria şi chiar camera nemobilată de la capătul culoarului. Faptul că a bănuit de la început rezultatul acestei operaţii, că va descoperi încăperile goale, n-o împiedică s-o ducă până la capăt. Deschide uşile încet, aprinde lumina şi o stinge imediat, în fiecare încăpere, ca şi cum s-ar teme să nu deranjeze pe cineva care se odihneşte. Când se întoarce în sufragerie, se uită dezorientată la cele două fotolii din faţa televizorului, apoi la pereţi, cu atenţie, ca şi cum ar căuta o fisură în vreunul din ei…

14. IX.197… Mă întreb dacă merită să continui tratamentul. Doctorul f. optimist. N-am cu cine să vorbesc. Sunt sigură că dacă i-aş spune Alinei s-ar bucura. Ea şi şefa, scorpiile! E a doua oară că întârzie. Măcar dacă ar inventa ceva mai plauzibil! „Am avut treabă la fabrică”. Şi mirosul ăsta de parfum care i-a intrat în piele. Mă simt de parcă ea ar fi fost tot timpul între noi. Şi n-am curaj să-i spun nimic. Acum, sunt sigură că dacă i-aş spune că ştiu ar fi în stare să mă părăsească. Aproape că nu mă bagă în seamă… Aseară n-am mai putut să suport; i-am spus că miroase a transpiraţie şi l-am rugat să se ducă la duş. Credeam că n-o să vrea, S-a dus. Aş fi vrut să intru după el în baie şi să-l curăţ

122

cu peria. Nu m-aş fi oprit până nu i-aş fi înroşit pielea. Cred că aş suferi mai puţin dacă ar fi altă femeie, dar tocmai snoaba aia. Azi s-a întors mai devreme. Probabil că el a venit din cursă. Îmi vine să-i dau un telefon şi să-i spun tot. Totuşi simt că n-aş fi în stare.:

18. IX.197... S-a întors devreme. Stau îngrozitor cu nervii. Iar m-am certat cu o clientă. Doamne, de ce a trebuit să mă fac tocmai coafeză? Am fost şi azi la doctor. Oribil.

22. IX.197... A început să-mi fie silă de jurnalul ăsta. În ultimul timp, ori de câte ori vreau să scriu, trebuie să deschid caietul la paginile goale. Nu mai suport să citesc nimic din ce am scris înainte. Am făcut de vreo; câteva ori experienţa asta în ultimele zile şi m-am simţit îngrozitor după aceea. Se scrie Quijote, nu Chihote! V. a lipit ieri tapetul pe perete. A spus de vreo zece ori că Zamfireştii ne-au cerut prea mult pe el. Evită să vorbească despre ea, dar când am vrut să-l ajut să întindă aracetul pe perete mi-a cerut să stau deoparte. Când a terminat, s-a aşezat pe canapea. Vreo jumătate de oră n-a făcut altceva decât să se uite la tapetul lui. Era încântat. De fapt, şi mie îmi place, chiar dacă e de la ea. Acum, mă simt f. ciudat în sufragerie. Ca şi cum ar fi dispărut un perete. Mobila mi se pare mică şi caraghioasă. N-am fost niciodată la munte!

26. IX.197... Alina e în spital de ieri. A luat două flacoane de Luminai. Am vorbit toată ziua despre ea. Fetele f. impresionate de curajul ei. Şefa a plâns. E prima oară când o văd plângând. A făcut o criză de nervi. Credeam că e prietenă cu Alina şi de fapt o detestă. Şi tot spectacolul ăsta cu plânsul! Ne-am simţit toate stingherite când am auzit-o ce spunea de Alina. N-are niciun pic de bun simţ. Tocmai acum şi-a găsit s-o facă gâscă şi proastă. Pe urmă s-a luat la ceartă cu Antonela. De fapt s-a legat de noi toate. A întrebat-o dacă are curaj să rămână singură. Ce absurditate! Antonela are doi copii. Cum să rămână singură. Scorpia! Cită răutate e în femeia asta! Biata Alina, cu cine s-a împrietenit.

123

29. IX.197... Alina s-a mutat la şelă. Acum un şi p*le*acă împreună. Nu pot să le înţeleg. Însă în niciun caz nu sunt de acord cu ce insinuează Antonela despre ele. Ce scandal ar fi dacă ar afla şefa! Alina se fereşte să vorbească cu noi. F. atentă cu clientele, parcă i-ar fi teamă de ele. Azi, una i-a făcut observaţie că a ţinut-o prea mult sub cască; şi

cel puţin dacă ar fi avut dreptate! Alina n-a scos un cuvânt. Când am vrut să-i iau apărarea a ţipat la mine s-o las în pace. Îmi venea să-i smulg părul din cap. Mă întreb ce m-aş face dacă nu m-aş duce la doctor. E un om atât de bun! Mi-a spus că mă admiră. M-a întrebat de ce nu vine şi Vlad cu mine la policlinică, azi. I-am povestit; ce ciudat, tocmai când mă îmbrăcam! Eram în spatele paravanului şi vorbeam cu el. Mă întreb cum m-aş fi simţit dacă i-aş fi povestit înainte de a mă fi aşezat pe masă. Dar cred că nu i-aş fi povestit înainte. Am ieşit de după paravan şi nici măcar nu-mi trăsesem fermoarul la fustă. Mi-a arătat cu degetul, stânjenit, fermoarul: „Domnişoară…" Sunt sigură că aşa mi-a spus. F. fericită. V. s-a întors târziu. Mirosea a parfum. Nici măcar nu mi-a spus de unde vine. S-a dus în bucătărie şi a mâncat singur. Acum e în dormitor, cu ea. Dacă l-ar auzi cum sforăie. Sau dacă l-ar fi văzut atunci, când a vomat pe covor. „Domnişoară…". Doamne, ce om bun! Şi eu uit tot timpul cum. Îl cheamă!!

3.X.197… Aseară eram amândoi în dormitor. Îşi punea pijamaua. Mirosea altfel şi l-am întrebat dacă ea şi-a schimbat parfumul. Mi-am dat seama ce l-am întrebat de-abia când s-a uitat la mine. Am fugit din cameră; m-am încuiat în camera din fund. Mi-era frică să nu vină după mine. N-aş fi crezut că e în stare să mă urască. Azi dimineaţă m-a întrebat dacă vreau să divorţez, de parcă tot eu aş fi vinovată. Mi-am dat seama că şi lui îi e frică de mine. Îi tremura vocea când m-a întrebat. N-am ştiut ce să-i răspund. După-amiază la doctor. Aş fi vrut să-i povestesc. N-am ştiut cum să încep. Are acelaşi nume ca şi R., de-abia azi mi-am dat seama. Mi s-a părut caraghioasă potrivirea asta.

124

Ora 20.

A sosit momentul să recunoaştem că ne-am înşelat asupra Minei P. Potrivit calculelor noastre, la această oră Mina ar fi trebuit să fi plecat din casă. Ar fi ajuns în staţia de autobuz, de la capătul aleii şi ar fi aşteptat câteva minute. Apoi ar fi făcut semn taximetrului care se îndrepta gol, spre centru oraşului. Şoferul ar fi oprit câţiva metri mai încolo sau chiar lângă ea. Mina s-ar fi urcat în maşină şi când şoferul ar fi întrebat-o încotro vrea să meargă, n-ar fi ştiut, poate, ce să răspundă. Ar fi rostit numele primei străzi care i-ar fi venit în minte. Drumul cu maşina i s-ar fi părut interminabil, deci l-ar fi întrebat pe şofer dacă nu poate merge mai repede. S-ar fi trezit, deodată, din aşteptare, auzind

vocea şoferului: „Am ajuns!” şi până s-ar fi dat jos din taxi ar fi fost convinsă că aşa e.

De-abia când ar fi rămas singură şi-ar fi dat seama că s-a înşelat şi ar fi luat-o în josul străzii (pe urmele taxiului), apoi ar fi dat colţul la întâmplare, pe o stradă necunoscută, şi ar fi descoperit că e plăcut să-ţi fie frică.

Or, ea s-a apropiat de tapetul de pe perete, a atins mai întâi cu vârfurile degetelor hârtia lucioasă, apoi cu toată palma, astupând un anumit punct de pe suprafaţa ei.

Acum râcâie hârtia cu unghia degeţelul arătător. În curând va ajunge la tencuială.

E timpul să ne dizolvăm.

7.X.197... Astăzi, (...).

Maestrul de lumini

După-amiază ne topisem ultimii bani la jocuri mecanice, în patru ore, vârâsem împreună cu Rafail mai bine de 300 de monede de un leu în râşniţele alea. Rafail încercase la automatul de pocher, eu trecusem pe la toate. Când se ducea să schimbe bani, Rafail mă chema să-i ţin locul, de frică să nu vină careva să-i sufle combinaţia cea mare.

— Păzeşte cutiuţa, belfere! mai încearcă şi tu, poate pică la tine.

Când ne-au mai rămas doar 10 lei, Rafail mă puse să-i joc eu pe toţi.

— Eu am mai golit tinicheaua asta de două ori. A început să mă cunoască; nu mai deschide gura, spuse.

Automatul ne înghiţi şi ultima monedă, aşa că din motive tehnice ne retraserăm.

— Ce părere ai, Antoane? Date dracului automatele astea! Cu două, trei jucăriii ca astea, te umpli de bani în Bucureşti. Ar fi moartea golanilor, rânji el şi-mi atinse una zdravăn pe spate.

Străzile se umpluseră de lume care ieşise să-şi facă plimbarea de seară. Rafail întorcea capul din mers după femei, sticlindu-şi galeş dinţii la ele. Era îmbrăcat într-un tricou fără mâneci prin care i se vedeau muşchii groşi. Rafail ar fi umblat şi noaptea numai în slip, să i se vadă muşchii. Lângă o namilă ca el, eu n-aveam nicio şansă. Chiar şi Magda, care de vreo săptămână mă

126

bătea la cap că vrea să se mărite cu mine, la început mă întreba

tot timpul ce face prietenul meu pictorul. Aşa se recomanda Rafail, pictor, deşi mă îndoiam că a fost vreodată în stare să acopere cu culori şi alte pânze în afară de cele pentru afişe. Rafail nu făcea decât lucruri care se termină repede. La el, simplitatea era o; chestiune de comoditate – desenele lui nu aveau niciodată mai mult de douăzeci de linii. Cel mai bine „îi reuşeau portretele în tuş, acelea pe care le vindea cu 15 lei celor care îi pozau. Bineînţeles că Rafail n-ar fi dat o para chioară pe desenele astea; le considera un fel de obligaţii de serviciu. Visul lui era să se apuce de pictură adevărată, să aibă atelierul lui, cu lumină multă, şevalet şi un ucenic care să-i amestece culorile. Ciudăţenia era că deşi ştiam că Rafail, chiar dacă ar fi trăit 100 de ani, cât avea de gând, n-ar fi ajuns niciodată să aibă atelierul lui, totuşi, când se pornea să vorbească despre atelierul acela, ascultându-l nu numai că eram convins că îl va avea, dar aş fi putut să jur că îl şi are.

— Ai mai lăsat bani la hotel? vru să afle Rafail. Am ridicat din umeri. Apoi am întors capul după o blondă care semăna cu Magda şi care umbla agăţată de braţul unuia. Nu m-aş fi mirat prea tare, să fi fost chiar Magda. Eu i-o suflasem unui ospătar de la „Potcoava de aur”. Acum însă Magda era convinsă că vrea să se mărite cu un intelectual. Chiar şi cu unul ca mine.

— Intelectualii au concepţii moderne despre viaţă… spunea ea visătoare.

— În anumite privinţe, sunt la fel de retrograzi ca şi ceilalţi, i-am răspuns, uitându-mă lung la ea. Magda era o femeie bine. Dacă îi intra în cap că ţine la tine, te făcea să simţi că aşa e, dar îi plăceau prea mult bărbaţii. Visul ei era să se mărite cu un fraier respectabil şi să-şi facă de cap. În domeniul ăsta, Rafail era liniştit; niciuna dintre femeile cu care umbla nu s-ar fi gândit să se mărite cu el.

— Ştii ce, belfere? Hai la Govedaris să-i cerem un împrumut.

— Că grecul e prost să-ţi mai dea… Ţi-a mai dat de două ori, luna asta.

— Acum te duci tu şi-i ceri, mă lămuri Rafail.

127

— Nu mă prea incintă ideea…

Rafail se holbă la mine:

— Cum, mă, când ai pâinea şi cuţitul în barul lui, să nu-i ceri?! îi spui că-i laşi barul pe întuneric. Lovi necăjit cu pumnul în podul

palmei. Nu mă pricep eu să umblu la marafeturile alea, că… Uită-te la păpuşile astea! Uită-te la minunăţiile astea de firme!! Noi n-avem dreptul să ne bucurăm de ele?! Vrei să strângi banii la ciorap? Belfere, nu decât o vară pe an.

— Am zis că nu mă duc?

— Ce cutră-mi eşti, Antoane. Să-ţi laşi prietenul să se dea de clipa morţii…

— Tu chiar vrei să plecăm lefteri de aici?

— Luna care vine stăm potoliţi. E-n regulă?

Biroul lui Govedaris ţinea loc şi de depozit pentru ţigările şi lăzile cu băuturi străine. Intraserăm amândoi şi, uitându-se la etichetele pe care scria „Camel", „Kent", „Black & White", „White Labei", „Pall Mall", „Courvoi-sier", White Horse", Rafail îmi şopti:

— Parcă ar fi peştera lui Ali-Baba.

Govedaris se îmbrăcase într-un costum bleumarin, cămaşă albă şi papion cu dungi verticale, roz. Când auzi uşa deschizându-se, sări de la masă şi întrebă cine e, cu o voce neliniştită.

— De ce nu bateţi la uşă? ne întâmpină indispus.

— Am bătut, minţi Rafail.

Vocea impertinentă a lui Rafail îl făcu pe Govedaris să se lumineze la faţă; se uită la el, de sus până jos, cu un fel de admiraţie pentru statura şi înfăţişarea de vlăjgan sănătos a pictorului.

— Dacă zicea dumnealui că aţi bătut la uşă îl credeam, râse Govedaris.

„Dumnealui" se apropie de masa unde stătea Govedaris. Acesta se ridică şi îi întinse mâna. Avea palma grăsuţă, cu degete scurte, negricioase. Când ne strânserăm mâna, înclină ceremonios din cap. Cu Rafail nu dădea niciodată mâna. Nu ştiu dacă asta era din cauză că el nu dădea mâna cu Rafail sau invers.

Pe peretele din spatele lui Govedaris atârna un desen în creion, înfăţişându-l chiar pe Govedaris. În colţul din

128

stânga al kârtiei, un R cu bara verticală groasă, un adevărat par; bucla R-ului acoperea, rotunjită ca o ciupercă, bara verticală şi se scurgea, subţiindu-se pe măsură ce cobora. Era o linie parcă fără capăt, ai fi zis că dispărea în hârtie. Portretul lui Govedaris semăna izbitor, deşi tras numai în câteva linii. În locul unde ar fi trebuit să se afle ochii,

Rafail se mulţumise să tragă două cercuri, goale. De câte ori vedeam portretul ăsta, eram silit să recunosc că Rafail, cu toate păcatele lui, era un desenator talentat. Era acolo ceva mai mult decât politeţea şi papionul în dungi ale lui Govedaris; era chiar GOVEDARIS, cu privirea lui albastră, fără fund. Ca şi Rafail, Govedaris era un om imprevizibil. Acum se uita întrebător la mine.

— Un avans…

— Domnul Anton, v-aş da – am încredere în dumneavoastră. Dar se află şi vin şi ceilalţi. Când lucrezi cu sezonieri, trebuie prudenţă. Ăştia îmi iau banii şi-o şterg. Pe urmă îi pun eu, din buzunar.

— Totuşi lucrăm de doi ani împreună. Mă corectă:

— Două veri, nu doi ani. Aşezaţi-vă undeva. Pe lăzile astea. Îşi aprinse o ţigară şi puse pachetul pe masă. Rafail se întinse, spuse în treacăt permiteţi şi ciuguli două ţigări din pachet. Govedaris îl urmări, zâmbind îngăduitor. Acum şase ani aveam un barman. Cel mai bun barman pe care l-am avut aici, tot sezonier. Nu întrecea măsura, politicos cu clienţii, nu bea când era de serviciu. A lucrat la mine patru sezoane la rând. Ultima oară, a venit miliţia şi l-a ridicat chiar de aici din local. Făcea speculă cu devize. De unde era să ştiu!?

— Ne compari cu găinarii tăi? se revoltă Rafail. Anton a fost maestru de lumini la „Atlantic", eu am expus la „Dalles", în mijlocul Bucureştiului. Am făcut amândoi un palat din hruba asta. Jocuri de lumini, decoruri – şi te târguieşti cu noi pentru câteva sute! Şi mai spui că bunicul tău a fost marinar!

— Ce, mă golanule, rânji vulgar Govedaris, marinarii sunt fraieri?

— Bunicul tău a fost marinar isteţ şi darnic şi casa lui era mereu plină de oaspeţi, se răsti Rafail la el. El

a văzut oamenii care nu ştiau ce-i marea, nu văzuseră vase nici vâsle. Taică-tu, măcar că n-a fost ca el, i-a semănat…

— Cine poate spune că îşi cunoaşte tatăl, îl întrerupse melancolic Govedaris.

Urmă o tăcere stânjenitoare. De fiecare dată când se întâlneau, Rafail şi Govedaris îţi aruncau două, trei replici din astea ciudate, care aveau ceva din păsărească copiilor. Govedaris îşi aprinse altă ţigară şi se întoarse spre mine cu chef de vorbă:

— Îl cunosc pe şeful de sală de la „Atlantic”. E o poveste şi cu ăsta… Prin câte a trecut…

— Ne dai banii ăia sau nu?!! îl întrerupse Rafail. Govedaris întinse moale mâna, arătându-i o ladă pe care scria „Pall Mall”:

— Ia trei calupuri de acolo. Hai patru! îmi aduci 850 înapoi!

— Nţ! făcu Rafail. Asta-i treabă de picolo; mă trimiţi să vând ţigări la colţul străzii!?

Celălalt zâmbi ironic, uitându-se mai întâi la Rafail, apoi la mine. Îşi vârî mâna în buzunar la haină, lăsându-se într-o parte, în spatele biroului.

— Nu suntem de la controlul averii, comentă Rafail.

— Ia mai du-te în mă-ta, se supără Govedaris. Glumim, da, ia vezi. 400! V-ajunge la amândoi. Aşează banii pe masă, bătând nervos cu palma deasupra lor.

Rafail mătură banii şi-mi făcu semn să mă ridic. O luarăm spre uşă.

— Te lasă nervii, Gogule, observă el. Nu mi-am dat seama dacă răutăcios sau cu părere de rău pentru Govedaris.

Pe coridor se auzea înfundat zgomotul cratiţelor de la bucătărie şi se simţea un miros amestecat de mâncare. În faţa ghişeului unde se primeau comenzile, doi ospătari ronţăiau grăbiţi dintr-o farfurie cu alune. Nu-şi îmbrăcaseră smokingurile. Când trecurăm, pe lângă ei, unul ne făcu cu ochiul:

— În ce ape e șefu’?

Rafail se opri lângă ei. Voiam să trec mai departe, dar mă prinse de braţ. Îşi vârî degetele în alune.

130

— Cam întors pe dos. A ieşit în pierdere cu patru foi. Îşi îndesă alunele în gură.

— În noaptea asta iar stă cu ochii pe noi, prevăzu celălalt. E în stare să-şi bage unghia în gât şi pentru cinci lei.

— Asta e comerţul, filosofă al doilea. Cinci lei de la unul, cinci lei de la altul…

Celălalt aprobă, cu aerul că ştia şi el atâta lucru.

— De acord, spuse. Dar să ajungi în poziţia lui şi tot să ţi se scurgă ochii după mărunţiş… Eu sau tu, da! îşi vârî capul în gaura ghişeului: Sanda, mai trimite nişte alune! apoi se întoarse iar spre al

doilea: Nu e elegant!

— Asta e cuvântul! întări Rafail convins. Ai ţigări?

— Nişte Marlboro. Sunt deeale scurte, dom Rafail, îl preveni înainte de a scoate pachetul din buzunar.

— Ce spui de ei?! mă întrebă Rafail după ce ne depărtarăm de cei doi. Nu e elegant!!

În sala barului, femeia de serviciu făcea ordine printre mese. Mai era puţin până la deschidere. Femeia nu ne observă; împingea scaunele la locul lor, potrivea frapierele, netezea feţele de masă. Nu i se auzeau paşii. Rafail rămase câteva clipe între uşile batante, făcându-mi brusc semn să nu mă mişc. Se uita prin sală cu aerul chinuit al unuia care are un nod în gât.

— Ai văzut ce linişte, şopti. Când o să am atelier, o să pictez o treabă ca asta. Trase lung din ţigară, scutură scrumul pe mochetă şi o luă printre mese.

— Sărut mâna, tanti! zise.

Femeia îşi întoarse faţa tuciurie spre el, după ce îmi aruncă, fugar, o privire.

— Ce faceţi, domnul Rafail? şi îi zâmbi cu plăcere.

— Mă plimb, tanti! Ai mai găsit vreo brăţară? Femeia zâmbi şi mai tare:

— Ce-s eu de vină! Aici nu trebuie făcut curat? Azi am găsit o legătură de chei, tot la masa aia din fund. Nu e de la clienţii noştri. La noi îşi pierd lucruri numai ai de vin şi ei să vadă cum e. Nu ştiu. Zic că le ia minţile!

— Mai ai brăţara? o iscodi Rafail.

— Eee… prea vreţi să le ştiţi. O am, n-o mai am, treaba mea. Eu fac curat aici. La closete tot eu fac curat. Vine câte unul şi. să mă scuzi, borăşte pe jos – curăţ, nu mă supăr. I s-a făcut omului rău. Alta s-ar scârbi. Brăţara o ţiu acasă. Mi-a cerut-o fii-mea, şi nu i-am dat-o. O ţiu şi eu să mă uit la ea.

— Dacă voiai s-o vinzi, îţi găseam imediat cumpărător. Eu de exemplu, ce zici?

— Nu fac eu afaceri cu dumneavoastră.

— De ce, tanti?

— Nu ştiţi să ţineţi banii în mână; vă trec printre degete, râse

femeia. Se întoarse spre mesele ei: Acuşi începe vânzoleala!

Rafail o luă spre ringul de dans. Lângă perete erau nişte panouri înalte, acoperite cu pânză vopsită şi atârnate cu sârme subţiri de tavan. Vopseaua de pe ele forma o combinaţie de nuanţe de roşu. Rafail trăsese cu pistolul pe pânză cercuri concentrice cu centrul în colţul de sus al panoului din dreapta – de la roşu incandescent, la roşu sângeriu, apoi roşu pal, trandafiriu şi în stânga, pe margine, un roşu gălbui, prăfos. „Parcă ar fi soarele! exclamase naiv Govedaris când văzuse prima oară combinaţia. „Nu sunt decât nişte cercuri de vopsea!" replicase Rafail.

— Ia vino, belfere, să schimbăm, decorul! strigă. Pur şi simplu întoarserăm panourile pe dos. În locul combinaţiei de roşu, apăru una de albastru. Vopseaua era trasă în dungi orizontale. Rafail rânji:

— Păcat că n-o să fiu aici când o vedea Govedaris marea pe perete.

— De unde ştii că bunicul lui a fost marinar? mi-am amintit.

— De nicăieri. Nu era vorba de bunicul lui, răspunse, îmi întinse două sute. Mâine dimineaţă vii cu Magda la hotel sau te duci tu la ea?

— Habar n-am. Dacă e ceva, te sun de la recepţie. Îmi atinse una peste umăr. Porni printre mese, spre uşa din faţă.

132

Maestrul de lumini se caţără la reflectoarele atârnate de o parte şi de alta a ringului şi le schimbă filtrele. Cu acest prilej, sparse unul dintre dreptunghiurile de sticlă colorată care cu o seară înainte luminaseră soarele de pe fundalul panourilor atârnate de tavan. Cu noile filtre, reflectoarele aveau să lumineze marea.

Maestrul de lumini verifică poziţia reflectoarelor din fundul sălii, acelea care aveau să-şi reverse lumina asupra orchestrelor. Îşi aminti de plângerile omului de la tobe, care îi spusese că lumina îi bătea în ochi, orienta fascicolul de raze cu două grade spre stânga.

Înainte de a se retrage – o retragere temporară! – maestrul aprinse şi stinse reflectorul mobil instalat pe balconul de unde avea să vegheze asupra sălii întregi.

„Spectacolul poate să înceapă!" îşi zise îngândurat maestrul şi părăsi sala cea mare.

Deocamdată nu era decât un murmur de voci. Chelnerii, cu smokinguri negre şi purtând la gât papioane în dungi – gustul lui

Govedaris – aşteptau prin colţuri. La cel mai mic semn, se repezeau să primească comenzile. Era ora apetitivelor: acum toţi trebuiau să se grăbească. Govedaris însuşi mergea la mese, se înclina cu politeţea lui de ospătar stilat. Nu întreba niciodată „Ce doriţi?", ci spunea direct: „La ora asta, vă putem servi coniac, vodcă, dacă doriţi, whisky – «Black 8 c White» r Ballantine's». Pentru doamna, «Florio», «Cinzano», spul" nea rar şi cu seninătatea neutră a unuia care te anunţă *X* că doi şi cu doi fac patru, nu pentru că aşa vrea el, *i* ci pentru că atâta fac. Era în vocea lui o putere de convingere aproape impersonală, făcând din el purtătorul de cuvânt al unui ceremonial strict care consta, pentru început, în a bea un apetitiv. Mergea apoi la bar, se *l* aşeza la rând, în spatele celorlalţi ospătari. „Mişcaţi-vă mai repede!" şoptea nerăbdător. „N-am zis să fugi, se întorcea spre un picolo prea zelos. Nu-mi strica mie atmosfera cu tropăieli, e clar?!" Mişcarea de care vorbea Govedaris era foarte greu de deprins. Trebuia să mergi repede şi totodată să ai aerul că nu te grăbeşti. „Chelnerul nu e un trepăduş!" explica Govedaris şi le-iirăta neiniţiaţilor mersul de chelner. Făcea paşi mici.

133

Iuţi, ţinându-şi corpul mult pe spate şi gâtul ţeapăn. Nici tava nu trebuia dusă oricum, chiar dacă pe ea nu se afla decât un pahar gol. „Paharul ăsta trebuie purtat!" îi instruia el pe picoli.

Când rumoarea din sală sporea, Govedaris trimitea orchestra pe ring. Cu un minut, două înainte de intrarea orchestrei, venea un picolo să mă anunţe. Scădeam treptat lumina din sală. Exista un anumit punct limită, când începeau să se audă voci protestând; atunci aprindeam reflectoarele de fundal. În seara aceea, pe peretele din spatele ringului apăru marea de pe panourile lui Rafail. Se auziră exclamaţii de plăcere. Saxofonistul începu o improvizaţie – sunete lungi, bemolate lenevos. Am aprins reflectorul mobil şi i-am căutat faţa, plimbând fără grabă fascicolul de lumină prin sală. Saxofonistul era un fălcos cu părul gras, pieptănat pe spate; avea aerul imobil melancolic al unui buldog adormit. În lumina reflectorului, figura îi sclipea, de parcă se unsese cu ulei. În spatele lui, începu un foşnet ritmic: bateristul dădea cu periile lui de sârmă pe pieile gălbui ale tobelor mici, de parcă voia să-l oblige pe celălalt să se grăbească. Saxofonistul îl ignoră, urmându-şi improvizaţia lentă. Bateristul îl scoase din amorţeală, cu bubuituri repezi în toba mare. Am aprins cele două reflectoare pentru orchestră.

Atunci începură şi ceilalţi doi, pianistul şi saxofonistul tenor. Nu mi se păreau grozavi, nişte meşteşugari care îşi foloseau sculele cu exactitate şi atât. Lui Govedaris îi plăcea muzica lor ştearsă, foarte potrivită ca decor pentru mirosul pătrunzător de friptură, care umplea treptat sala.

Acum chelnerii se mişcau ceva mai domol, îngreunaţi de tăvi cu mâncare. Din clipa când porneau primele tăvi de la bucătărie, lui Govedaris îi dispărea neliniştea. Se retrăgea în biroul lui. Îşi lăsa acolo haina şi papionul şi cu mânecile cămăşii suflecate se aşeza pe un scaun în faţa ghişeului de la bucătărie. Adulmeca transpirat mirosul de fript, prăjit şi fiert, în timp ce ochii lui albaştri căpătau nuanţe metalice de ac de balanţă urmărind carnea şi peştele şi măruntaiele înşirate pe tăvi. Din când în când, se ridica de pe scaun şi vâra capul în gaura ghişeului: „La bucătărie! Păstraţi măsura!!”

134

Când chelnerii aduceau primele farfurii goale, îşi părăsea postul de la ghişeu. Îşi îmbrăca din nou haina şi, cu papionul la gât, se muta în sala mare, lângă tejgheaua de zinc a barmanului, pentru a-i spune şi acestuia cuvântul de ordine. La ora asta, îmi trimitea din nou vorbă printr-un picolo, care lăsa lângă mine, pe o tavă, o cană mare de cafea, ţigări şi o sondă cu bere (în spatele reflectoarelor se făcea înăbuşitor de cald). După ce terminam berea, stingeam reflectoarele care luminau orchestra. Aşteptam vreo douăzeci de secunde şi aprindeam reflectorul mobil. Descopeream cu el, pe ring, perechea de dansatori, „Marinarul şi Sirena”. „Marinarul” era un blond păros, solid, care părea pur şi simplu cules din port şi adus pe ring să danseze. Avea în mişcări o graţie înnăscută şi o expresivitate naivă; la cei 30 de ani ai lui, când dansa era ca un adolescent îndrăgostit, care face pe cocoşul. „Sirena” era brunetă şi mai scundă decât el. Era balerină într-un oraş de provincie. Dansau împreună numai vara, în timpul sezonului. Singurul dans care le ieşea într-adevăr bine era cel pe tema „Marinarul şi Sirena”. La celelalte, contrastul dintre naivitatea lui şi gesturile ei studiate făcea ca graţia lui să pară vulgară, iar mişcările ei stilizate – artificiale. Pe ringul barului, tocmai dansurile astea se bucurau de succes. După numărul celor doi, urma o pauză de vreo oră. Era rândul meu; dădeam drumul la magnetofon.

Deasupra tuturor, maestrul îşi începu jocurile de lumini. Mâinile lui iscusite aduseră în sală lumina trandafirie a zorilor, apoi înecară

totul în lumina albastră verzuie a unui diluviu de raze; scufundat pe fundul mării, barul strălucea întunecat, cu fosforescenţa difuză a epavelor.

Apele se retraseră treptat, covârşite de lumina aspră a unui soare deşertic, dătător de miraje, iar când lucrurile fură de ajuns de uscate apăru verdele ierburilor şi, deasupra, umbrele blânde ale norilor de ploaie. Apoi maestrul aduse înserarea. Urmări cu privire binevoitoare doi tineri care începuseră să danseze. Învăluiţi în propria lor lumină, razele tari izvorâte din ochiul maestrului nu-i stingheriră. Ringul se umplu de perechi şi mae

strul se întoarse asupra celor de la mese, răspândind asupra lor liniştea, echilibrul, cu ochiul lui verde. Se întoarse apoi şi cu ochiul trandafiriu ocroti cea dintâi pereche, pierdută acum printre ceilalţi. Maestrul lăsă lucrurile în voia lor.

Pe la două, Govedaris veni să mă întrebe dacă ştiam ceva de Magda. Nu ştiam decât că trebuia să vină de o oră.

— Am telefonat la „Amfora". A plecat de acolo pe la 12, ţinu să mă informeze.

— S-o fi dus să-şi ocupe loc pe plajă, am presupus.

— A găsit şi pe cineva să-i ţină de urât, spuse, cu aerul că-mi cerea părerea.

— S-ar putea. Cu programul ce facem?

— Se descurcă băieţii cu muzica şi fără ea, spuse. Să mai vină o bere? mă întrebă înainte de a coborî.

— Mai întâi o cafea.

Când am rămas singur, mi-am dat seama că de fapt o aşteptam pe Magda. Totuşi nu eram sigur că o aşteptam pe ea sau pe cineva care să vină aici, pe balcon şi să mă întrebe „Ce faci, Toni?" Noaptea e neplăcut să te uiţi de unul singur la distracţiile altora. Mă obişnuisem să ştiu că înainte de a se urca pe ring să cânte, Magda apărea, la început fără s-o simt, apoi aşteptând-o să apară, şi-mi trecea mâna prin păr şi mă întreba (cu o curiozitate care mă făcea să mă simt plin de importanţă) ce făceam. Prima oară, venise pe la începutul sezonului. Îşi terminase programul şi urcase la mine. „Nu te plictiseşti aici?" „Mă mai dau jos, din când în când". S-a uitat prin sală. „E interesant să vezi lumea asta, de sus". Suna ca un compliment. „La «Atlantic» e tot aşa?

mă întrebă. Fetele de acolo cum cântă?" N-am găsit că era momentul să-i răspund. Dacă îi spuneam că nici eu nu călcasem vreodată acolo, ar fi fost dezamăgită. Figuram printre vedetele lui Govedaris. Puteam să născocesc ceva, rapid, după metoda lui Rafail dar, n-aveam chef, cu ea. Am lăsat-o să-şi pună imaginaţia la treabă.

Aurora se înălţa din patul slăvitului Titon să ducă lumina nemuritorilor şi oamenilor. De departe se auzi

glasul ascuţit al unei corăbii pornind sau întorcându-se de pe alte meleaguri. Cu puterile slăbite, în haine de rând, maestrul se îndrepta spre lăeaşul său de odihnă. Se bucura, fără umilinţă pentru ochiul său tainic, de lumina dimineţii. Oamenii trecură pe lângă el şi, înşelaţi de hainele lui de rând, de slăbiciunea puterilor lui, 'nu-l cunoscură. Într-un loc, maestrul văzu o femeie cu un om al mării. Femeia semăna cu alta, ştiută de el. Maestrul îşi simţi inima încolţită şi se minună de alcătuirea rosturilor sale care îi îngăduiau să închipuie marea, uscatul, norii şi iarba, iar ziua să simtă îndoiala şi slăbiciunea, ca oricare dintre cei ce treeeau pe lângă el. Apoi îşi urmă drumul.

La recepţie era ca şi pustiu. Holul era gol, omul cu registrul dormea cu capul în mâini. În spatele lui, lângă rastelul cu chei, un afiş standard, cu o tânără care tocmai ieşea din mare şi-şi întindea braţele perfect bronzate spre cineva care se afla înaintea sau în spatele meu. Am luat telefonul de la capul recepţionerului şi am format numărul camerei noastre. Suna ocupat, ceea ce însemna că Rafail era înăuntru, singur. Am traversat holul în diagonală, de-a lungul unei carpete care amortiza paşii, am urcat scările. Uşa camerei noastre era închisă cu cheia. De obicei, rămânea deschisă. Am bătut de câteva ori, tare. Rafail îmi deschise după vreo cinci minute. Avea faţa umflată de somn şi un aer bănuitor, de-a dreptul ridicol.

— De ce ai închis; eşti cu cineva? I-am întrebat în şoaptă.

— Mmnnnu… Intră. Rămase în spatele meu şi închise din nou uşa cu cheia. Vru să-mi spună ceva, adică avu de gând numai. Se trânti pe pat şi făcu un semn spre noptieră, mormăind ceva, cu faţa în pernă. M-am descălţat, am aruncat cuvertura de pe patul meu şi m-am întins îmbrăcat pe cearşaf. Câteva clipe, m-am gândit la Magda…

— Trezeşte-te, belfere! mă ridicase în capul oaselor şi mă zgâlţâia de umeri. Mă mai zgâlţâi de câteva

137

ori şi după ce am deschis ochii, apoi mă lăsă să mă dezmeticesc:

— Am dat lovitura, mă anunţă. Ne-am făcut oameni!

Rafail spunea „Am dat lovitura!" şi când câştiga 6 lei la „Loz în plic".

— Patru aşi din prima încercare! Tot la cutia de ieri! Avem o mie în cap, belfere!!! Trase de sertarul noptierei: Vino să-i vezi!

Mai întâi am căscat.

— Te cred, lasă-i acolo. Înseamnă că stăm binişor.

— S-a luat norocul după noi, Antoane!

— Plătim hotelul înainte? i-am sugerat.

— Să risipim banii ăştia pe hotel?! îi investim în ceva, pe termen scurt şi cu câştig mare, ce zici?

N-am zis nimic. Era prima oară când îl auzeam vorbind despre investiţii. Nu-mi plăcea cuvântul ăsta. Nici tonul lui Rafail; parcă voia să se agaţe de ceva. Până acum, se mulţumise să plutească.

Închise sertarul noptierei, se aşeză pe pat, râgâi lung, satisfăcut şi se uită interogativ la mine. Mă scărpinam pe piept, încet, cu vârful degetelor. Mă simţeam asediat de privirea lui. M-am întins şi am şi căscat, cât am putut mai convingător, ca şi cum aş fi fost singur. Manevra asta mi-a reuşit mai bine decât era nevoie; Rafail se ridică de pe pat şi îşi aduse un scaun chiar în faţa mea:

— Belfere! crezi în viziuni?

N-aveam chef să discut cu el pe tema asta; de fapt, cutumele asociaţiei noastre nu admiteau decât pălăvrăgeala. Niciodată nu reuşisem să anticipez vreuna din replicile lui. Acum, nu vedeam legătura dintre dorinţa lui de a face investiţii şi părerea mea despre viziuni:

— Cred că te-ai scrântit.

Dădu din mâini, de parcă ar fi admis că exista posibilitatea asta:

— Aseară, când mi-au ieşit ăia patru aşi la automat, am avut o viziune, şi descrise cu amândouă mâinile un semicerc deasupra mea, de parcă m-aş fi aflat sub un clopot de sticlă. Eram în atelierul meu şi pictam pe ci

138

ne va căruia îi ieşeau patru aşi. Aia se îngrămădiseră lângă mine, să se zgâiască la automat, zbârnâia soneria şi eu mă simţeam, cum să

spun?! Nu eram asolo. O senzaţie foarte dubioasă; ea în visele alea când stai într-un colţ şi te uiţi la tine ca la un ins oarecare…

— Filosoful chinez care visa că e un fluture care visa că e un filosof…

Deveni subit patetic şi desfiinţa cu mâna stângă clopotul de sticlă de deasupra mea;

— M-am văzut, belfere! Şi zbârnâitul soneriei era acolo; îl făcusem verzui! Şi după asta, iar m-am trezit în faţa automatului. M-am prins că ceva scârţâie şi m-a luat frica. Îmi venea să mă las pe vine şi să urlu de frică. Îţi dai seama ce înseamnă să *te vezi*? Nu ştiu cum am ajuns aici; parcă aş fi venit pe întuneric… Chiar crezi că m-am scrântit?

Am ridicat din umeri; niciodată nu-l crezusem în toate minţile sau mai bine zis preferasem să nu-l cred în toate minţile. Era mai comod. Acum era incomod şi să nu-l cred în toate minţile.

— Ca să aaorm, m-am gândit la atelierul meu. Eram acolo!

— Ucenicul era şi el *acolo*?

— Nu era niciun ucenie, nu fi dobitoe. Era atelierul meu. Ce mama dracului, nu eşti în stare să înţelegi atâta lucru!!? se aşeză pe marginea patului, lângă mine. Se uită dezorientat prin cameră, apoi la mine şi mă strânse de umăr: Antoane, trebuie să investim mia asta…

— Vrei să-ţi faci atelier?

— Aş lua o cameră cu chirie – nu în Bucureşti, la mine în oraş. Pe deal, în cartierul vechi; acolo e totdeauna soare. Şi nici nu m-ar costa mult. Belfere, am nevoie să stau liniştit un an, să nu mai fac portrete de cinci lei şi decoruri pentru de-alde Govedaris. N-am mai ţinut pensula în mână de când am terminat facultatea…

N-aveam încredere în el tocmai acum, când vorbea serios. Aşa cum îl ştiam, nu i se potrivea seriozitatea. Pentru mine Rafail nu era decât un tip căruia îi plăcea să se joace cu pistolul de vopsit şi să-şi arate muşchii seara, pe faleză. Seriozitatea îl făcea să pară ridicol şi.

ceea ce mă irita, mă simţeam şi eu contaminat de ridicolul lui.

— Şi eu visez să-mi cumpăr un „Trabant", pictore?

I-am amintit. Dacă ai poftă de combinaţii necurate, nu mă bag. Îmi ajunge că mă învârtesc prin barul lui Go-vedaris!

Se ridică de lângă mine, făcu vreo câţiva paşi pria cameră, nervos. Vorbi, fără să mă privească:

— Anul trecut erai de altă părere. Când i-am spus lui Govedaris că ai lucrat la „Atlantic”, aia nu era o combinaţie necurată?

— Nu te-am rugat eu să-i spui.

— Şi te primea dacă nu-i spuneam?! Risca el să primească pe cineva din afară?

— Eu *sunt* din afară!

— De ce? Că-ţi spune „dumneavoastră”? Dacă vrei, poate să-ţi spună şi „domnule general”. Nu-l costă nimic. Ştie precis cât ne face pielea la amândoi şi nu e omul să-l duci cu preşul. Crezi că n-a avut de unde să afle că n-ai lucrat în viaţa ta la „Atlantic”? Eşti naiv, belfere!

Se aşeză pe marginea patului şi mă prinse de umăr:

— Intri al patrulea dacă aranjez un pocher zilele astea?

— Naivii au noroc la pocher? începu să rânjească:

— Intri?

— Nu ştiu. Să mă mai gândesc.

— Hai undeva să mâncăm şi-mi răspunzi după aia. Nu-i bine să iei hotărâri pe nemâncate.

— Nu mi-e foame. Cobor mai târziu.

— Atunci ne vedem deseară, la bar. O luă spre uşă.

După ce a plecat Rafail, m-am întins din nou pe pat, cu ochii în tavan. Pur şi simplu simţeam nevoia să fac o recapitulare.

I) în 197... profesorul Anton T. vine pentru prima oară pe litoral, în scopuri turistice.

a) Tânărul profesor este un am echilibrat. Coeficientul său de siguranţă şi seriozitate este direct proporţional

140

cu cei patru ani de când funcţionează ca profesor la liceul nr. 2 din oraşul său.

b) Şi-a raţionalizat fondurile afectate concediului, astfel încât să poată sta exact o săptămână pe litoral.

c) Nu-şi poate îngădui prea multe; principalele sale distracţii sunt cele gratuite: se plimbă, stă pe nisip la soare, aruncă priviri discrete femeilor singure, joagă fotbal pe plajă.

d) Cheltuielile sale, în afară de cele inevitabile, se reduc la: 25 lei risipiţi la *botvling*, 200 lei la „Cazino”, un pachet de ţigări *Lucky Strike* (30 lei), cumpărat de la un chelner. Scoate ţigări din pachetul acesta numai în împrejurări deosebite. Fumează deci Lucky *Strike* patru zile.

e) Trimite pe adresa liceului o ilustrată (cu acest prilej a fumat o *Lucky Strike*, scriind textul).

II) Un tânăr pictor îi face, pe stradă, portretul în tuş. Pozând pictorului. Anton T. se gândeşte că va arăta portretul colegilor, în cancelarie. Cu această ocazie le va expune părerile sale despre diferenţa dintre o fotografie „la minut", cum îşi fac aproape toţi, în locurile turistice şi de agrement, şi un portret. Zâmbeşte satisfăcut gândindu-se la cuvintele „Un portret bine executat are şanse să-ţi semene totdeauna; o fotografie nu e decât un simulacru!" În zâmbetul lui apar nuanţe de superioritate, deoarece, fără îndoială, profesoarele îl vor privi cu admiraţie.

(– Belfere, credeam că îţi baţi joc de mine! îi va spune mai târziu Rafail.)

a) Autorul portretului îi propune să meargă împreună la o bere. (mi-a servit şi mie povestea cu Dallesul, şi cred că ceea ce i-a plăcut la mine a fost încurajarea pedagogică pe care i-am adresat-o:

— Aici sunt multe aspecte interesante pentru un picior talentat!).

— Ai venit doar pentru o săptămână?!! era deza? măgit. Şi după aia ce faci?

— Mă întorc acasă…

— De ce nu intri picolo undeva. Mai ai două luni de stat degeaba. Dacă vrei, îţi aranjez eu trampa.

— Prefer să mă întorc acasă.

— Ţi-e teamă că te compromiţi, rânji. Te pricepi la lumini? Reflectoare, chestii din astea…

— Cum să nu! Am câştigat un premiu, la liceu, cu „Sânziana şi Pepelea". Luminile au fost jumătate din spectacol.

III) Se angajează sezonier, la barul lui Govedaris.

a) Se mută la hotel, în camera pictorului.

b) Pictorul îi propune să-şi unească fondurile.

c) După o lună, Anton se gândeşte cu neplăcere la calculele meschine pe care le făcuse în prima săptămână. Dintre ţigările străine, nu mai fumează *Lucky Strikei*; nu-i mai plac.

VI) La sfârşitul sezonului, Anton T. se întoarce în oraşul său.

a) Povesteşte entuziasmat, în cancelarie, că a fost maestru de

lumini într-un bar, pe litoral.

b) Naraţiunea sa este primită cu neîncredere. Nu o-feră amănunte în plus.

c) între el şi colegi se strecoară răceala. Epitetele „încuiaţi" şi „meschini" apar des în gândurile lui Anton despre ei.

d) îşi aminteşte cu nostalgie de existenţa lui de maestru de lumini.

ÎNTREBARE: Se face Rafail între sezoane?

RĂSPUNS: Exact ce face şi în timpul sezonului: afişe, decoraţiuni interioare, portrete de 15 lei. Felul lui comunicativ de a fi îl ajută să-şi găsească prieteni cu uşurinţă. Reuşeşte să se descurce oriunde; evident, în oraşele care au o populaţie mai numeroasă de 50.000 locuitori. Are fobia oraşelor mici, de provincie. Umblă mult, nu plăteşte impozit şi din când în când se gândeşte la atelierul lui. Eventual, povesteşte despre expoziţia pe care a deschis-o anul trecut, la „Dalles".

ÎNTREBARE: Ce a făcut Rafail înainte?

RĂSPUNS: Seca ce eu n-aş fi îndrăznit dacă primeam repartiţia într-o şcoală comunală. A luat lucrurile pe cont propriu.

ÎNTREBARE: De ce n-ai fi îndrăznit?

RĂSPUNS: Probabil din cauza temperamentului meu de „belfer" veritabil. Când te hotărăşti să faci o meserie ca asta înseamnă că nu-ţi plac surprizele.

142

J

ÎNTREBARE: Repartiţia într-o şcoală comunală n-ar fi fost o surpriză?

RĂSPUNS: Ba da. Dar aş fi avut grijă să-mi repet zilnic că acolo e nevoie de mine şi numai de mine, pentru că eu sunt Anton T., un om serios şi capabil şi căruia îi plaoe să îşi facă datoria.

ÎNTREBARE: Absolut sincer?

RĂSPUNS: în măsura în care aş fi reuşit să mă conving că aşa e, da, absolut sincer! Şi aş fi avut toate motivele să vreau să mă conving.

v) Anton începe să aştepte vacanţa de vară, încă de la începutul primăverii. Se gândeşte tot mai mult la ceea ce va face ca maestru de lumini, în timpul sezonului. Sub pretextul unor repetiţii cu elevii, exersează în sala de festivităţi a liceului. Capătă dexteritate în mânuirea reflectorului mobil. Îşi notează conştiincios observaţiile

privitoare la diferite combinaţii posibile de lumini.

VI) Pleacă de la liceu înainte de sfârşitul anului şcolar, de teamă să nu găsească postul de maestru, ocupat.

a) îl regăseşte pe Rafail, închiriază amândoi o cameră, îşi pun fondurile în comun.

b) Visează la un „Trabant".

(„în doi ani aici poţi să strângi bani de maşină!

— Dar rişti". – discuţie între doi picoli.)

c) o cunoaşte pe Magda; după un timp, îi mărturiseşte că e profesor. Îi spune asta destul de stânjenit, amintindu-şi de săptămână pachetului de *Lucky Strike*.

— Şi nu mai cunoşti pe nimeni la „Atlantic", întreabă Magda. Îi răspund că nu, cu conştiinţa împăcată.

— Poţi să-ţi faci din nou relaţii, comentează ea, optimist, situaţia.

d) Magda vrea să se mărite cu el. ÎNTREBARE: Cu tine sau cu fostul maestru de lumini de la „Atlantic?"

RĂSPUNS: Eu visez un „Trabant", Rafail, un atelier şi un ucenic să-i amestece culorile, Magda visează să se mărite.

VII) Rafail câştigă 1.000 lei la jocuri mecanice şi îi propune profesorului o investiţie cu câştig mare.

143

a) Anton se sperie de ideea pictorului.

b) Rafail se decide să îşi caute un atelier şi să se ocupe un an numai de pictură. Intenţia lui de a renunţa la fişe, decoraţiuni interioare şi portrete de 15 lei pune sub semnul întrebării cariera de maestru de lumini sezonier a profesorului.

ÎNTREBARE: Nu cumva eşti meschin?

RĂSPUNS: E pierdere de vreme ce vrea să facă Rafail; nu e în stare de nimic serios. Se joacă şi atâta tot!

ÎNTREBARE: Faptul că cineva renunţă ia siguranţa pe care i-o oferă un post retribuit lunar şi se hotărăşte să se descurce singur nu poate fi interpretat ca o dovadă de seriozitate?

RĂSPUNS:!!! Şi pseudonimul pe care şi l-a ales? Rafail, de la Rafael Sanzio. Ce fel de seriozitate poate avea un tânăr care alege prenumele unui pictor renumit în toată lumea, îl transformă într-o caricatură şi se împodobeşte cu el?

ÎNTREBARE: Nu ţi se pare că asta e treaba lui?!

VIII) Rafail renunţă la ideea investiţiei sau cel puţin are aerul că renunţă. Îl invită pe Anton, al patrulea la o partidă de pocher.

a) Dilema profesorului, care se gândeşte la trăsătura esenţial reprobabilă a pocherului şi, pentru a elimina orice contradicţie, evită să-şi amintească de partidele de pocher pe care le joacă, din când în când, cu colegii, în oraşul său.

b) Rafail descoperă naivitatea profesorului. ÎNTREBARE: N-ai impresia că singurul naiv în toată povestea asta e Rafail şi că dumneavoastră, maestre, aveţi tendinţa de a deveni o javră?

Bucătăria barului. Maşina de gătit e rece. Vasele strălucesc în rafturi sau agăţate de pereţi. Patru cazane enorme stau cu gura în jos pe o masă acoperită cu tablă zincată. „Cazanele astea ar putea da de gândit unuia cu frica lui Dumnezeu…" rânjise Rafail când intraserăm în bucătărie. „Taman patru, dom Rafail!" i-o întorsese unul dintre parteneri, chelnerul care fusese de părerea că procedeele lui Govedaris nu sunt elegante. Al doilea era barmanul, un lungan flegmatic, îngrijorător

de calm şi îngrijorător de tăcut. „Du-te şi adu o masa din bar", îl rugase Rafail, amabil. „Intră şi dumnealui?" iscodise barmanul când rămăseserăm în trei. „Joci?" îmi transmisese Rafail întrebarea. Dădusem nehotărât din cap: „Jucaţi să vă distraţi sau altfel?" „N-o să ne belim între noi, domnul Anton", îmi explicase chelnerul, intrând cu masa în braţe. Facem un pocăraş elegant în patru, nu!?" „E mai antrenant în patru…" stăruise Rafail. De barman mi-era teamă, prea părea, dintr-odată, preocupat de tăcerea lui. „Dacă vă face plăcere…"

Barmanul adusese o sticlă de „Florio". „Plătim nemţeşte". propusese Rafail. Barmanul scuturase din cap şi se bătuse cu arătătorul în piept. „Păcat că n-avem gheaţă, ciripise ospătarul şi se răsucise spre Rafail: Te-ai bine cu ,,șefu', dom Rafail, suspinase, cu admiraţie. Să-l fi rugat eu sau Gicu (şi făcu semn cu bărbia în direcţia barmanului), ne sictirea pe amândoi". „Vine şi el, mai târziu, spusese Rafail. Nu scoţi cărţile?" Chelnerul aruncă pe pluşul aspru de pe masă două pachete de cărţi sigilate în ţiplă: „Ce cărţi de plastic am avut… Puteai să le freci o noapte întreagă; le spălai şi le făceai noi! Astea transpiră imediat… Cu femei, dom Rafail! uitai de joc când te uitai la

ele!” „Tu ești băiat de viață, Costele! Aveam în facultate un coleg – a ajuns-pictor mare – în fiecare săptămână își aranja un pocher. Nu juca decât cu cărți de plastic tipul”. „Cărți fine; alea îți bucură și privirea. Este, Gicule?”

Faptul că partida avea loc, întrucâtva, sub patronajul lui Govedaris îi urcase acțiunile lui Rafail. Până și pe fața inexpresivă a barmanului apăruse o umbră de admirație pentru trecerea de care se bucura pictorul. Chelnerul îl tămâiase vreo cinci minute pentru asta. Se băteau perifrazele și formulele eneomiastice la gura lui. Asta până reușise să ajungă la punctul dureros: „Spune-i> dom’le, să ne mai lase să răsuflăm și noi nițel; numai pe capul nostru stă. N-avem voie și noi să ne alegem cu un ban grămadă? Fas! Zi, Gicule”. „Și pas. Știe șefu’ ce face. Nu te lasă să intri la apă”. Justețea observației barmanului mi-l făcuse și mai antipatic. Treptat, mirosul de mânca, re sleită din bucătărie fusese covârșit

145

de cel al fumului de tutun. Sticla de „Florio” ajunsese la jumătate din conținutul inițial.

Înaintea chelnerului era o grămadă de mărunțiș, metal și bancnote, adunat de la Rafail, care îi explica de fiecare dată la ce mersese și ce îi intrase. Mărturisirile erau, de altfel, reciproce, cu un plus de voioșie din partea chelnerului. Barmanul îi studia pe amândoi, iar eu îl studiam pe barman. După vreo zece mâini, fața lui inexpresivă începu să se lumineze a înțelegere. Mizăo dată, și dinaintea chelnerului se evaporă un sfert din grămada de mărunțiș, iar Rafail trebui să scoată o sută din buzunar. O făcu, plasându-i barmanului un compliment, astfel că apariția sutei pe masă trecu neobservată.

Turul următor, chelnerul își luă câștigul înapoi, și acum suta împodobea grămada lui de mărunțiș:

— Elegant! declară el.

Barmanul dădu și el o sută la iveală, uitându-se de câteva ori țintă la tezaurul lui Costel. Cu privirile astea, îmi câștigă simpatia. Am mizat câteva mâini împotriva lui. A plusat de două ori și l-am refuzat:

— N-am cu ce să merg, domnul Gicu. Cu două perechi?!

Apoi am plusat și eu, mai curând simbolic.

— Eu mai vreau 50, spuse calm. I-am cerut încă zece, peste ai lui:

— Vreau să mergi la sec, domnul Gicu, i-am zâmbit.

— Nu se poate, se încăpăţână el, şi-mi ceru încă 25. Asta mi-l făcu şi mai simpatic. I-am arătat mai întâi trei dame:

— Ajung?

— Nu, şi făcu un gest spre pot.

— Mai am şi doi optari…

Când am tras banii spre mine, fălcile i s-au încordat o clipă.

— Ce zici norocul, dom Rafail? comentă chelnerul.

— A făcut treaba aia, când era mic… îl lămuri pictorul. Nu punem de cafea?

Cafeaua am făcut-o eu, fără grabă, trăgând de timp, ca la fotbal. Govedaris apăru chiar în clipa când începu apa să clocotească. Strictă coincidenţă. Ne făcu prietenos

cu mâna şi îl chemă pe Rafail în biroul lui (relatarea discuţiei din birou i-o datorez lui Rafail).

G: Cum e? Au început să iasă?

R: încă pipăie.

G: Barmanul stă cel mai bine; e blindat de bani. Ai grijă cu ăsta. Te lasă lefter, fii atent.

R: Crezi că mult o să îngădui ca aceşti peţitori obraznici să-şi facă de cap în ograda ta!? Dar puterile mele…

G: Dă-mi o chitanţă pentru trei mii.

R: Măcar acum ai putea să ai şi tu obraz şi să mi-i dai pe încredere. Mâine ţi-i dau înapoi.

G: Şi dacă pierzi? Mai bine facem chitanţă.

Se întoarseră amândoi în bucătărie. Costel adusese şi pentru Govedaris un pahar de „Florio”. Govedaris se făcu că nu observă nici paharul, nici scaunul pe care îl adusese barmanul.

— Să lăsaţi curat aici. Şi să n-aud că a ieşit scandal, că vă zbor.

Ieşi.

— Avem şi noi o zi liberă, şi ne-o strică şi pe aia, se lamenta Costel, după ce auzi uşa de la intrare închizându-se. Barmanul îi explică, amestecând cărţile, că „şeful” nu voia decât să ne ferească de încurcături.

Se mai iviră câteva sute pe masă. Costel, cu un care de nouari, exclamă din nou „Elegant!”, luându-le banii lui Rafail şi barmanului.

Câştigă şi de la mine, cu o chintă la as, apoi de la barman, cu două perechi, şi de la Rafail, tot cu două perechi.

— Gicule, mai adu o sticlă, ceru cu un ton de *leader*. Îmi întinse cărţile. M-am mirat, simţind că i se umeziseră mâinile.

— Dom Rafail, ce treburi ai dumneata cu şefu'?

— Nicio treabă, răspunse pictorul, ironic.

— Eşti tare, dom Rafail. Eu n-am auzit ce brăţară vrei să cumperi!? Face 50 de mii, uşor. Da e sigură. Aurul îl bagi în buzunar, nu se vede. Cu ţigările, cu blugii, cu astea te încarci… îl apucă de braţ pe Rafail: Pune-mă şi pe mine în legătură, dom Rafail; nişte lănţişoare, două, trei verighete!!

Rafail îşi retrase braţul:

— Costele, mai jucăm?

Barmanul intră cu sticla.

— E amator şi Gicu, dom Rafail, urmă Costel. Celălalt probabil că trăsese cu urechea, fiindcă ştia de ce era amator:

— Aşa se aranjează o problemă, Costele? îl mustră, blând, pe chelner. Suntem oameni serioşi, domnul Rafail, îl asigură el pe pictor.

Rafail îşi luă aerul lui Govedaris, din ziua când îi cerusem avansul. Îmi făcu semn cu mâna (moale) să împart cărţile.

Chelnerul începu să mizeze aiurea. Probabil că îşi pusese multe speranţe în Rafail, pentru a câştiga rapid „un ban grămadă". Nu mai spunea nici „Elegant!", nici „Fin!"; juca îndârjit, exact ultimul lucru la care te-ai fi aşteptat de la un tip ca el. Luă câteva mâini, la rând, scuturându-l mai ales pe barman. De la el se alese cu câteva mii. Aduna banii de pe masă, fără să se uite la ei sau la vreunul din noi, ignorând până şi remarcile binevoitoare pe care le făcea Rafail despre stilul lui de joc. La un moment dat, ceru 4 mii. Eu şi barmanul am aruncat cărţile. Pictorul le scărpina pe dos pe ale lui, mişcându-şi degetele cu încetineală:

— Cum vrei tu, Costele!

Chelnerul avea o pereche de optari, pictorul, trei aşi.

— Ai câştigat, dom Rafail! spuse Costel, cu un fel de admiraţie uimită. Îşi şterse sudorea de pe faţă.

La 11 noaptea, am făcut încă o pauză. Înaintea lui Rafail se strânseseră mai bine de 10 mii. Chelnerul se duse acasă (locuia în

gazdă la un bătrân, aproape de bar).

— Vrea să-şi ia banii înapoi, comentă barmanul. Nu-i de meserie. Domnul Rafail, vă spun cât suntem între noi; nu face să vă încurcaţi. Asta vinde „Loz în plic", îl ştiu, e din Timişoara. E om de 5 lei! A fost însurat cu una şi l-a lăsat. Eu am fată de crescut, domnul Rafail; vreau să aibă casa ei, toate ale ei! şi-l privi întrebător pe pictor.

— De ce nu vorbeşti cu Govedaris, Gicule? rânji Rafail.

— Sunt sezonier, domnul Rafail. Discută şeful cu mine?

148

— Nici cu mine nu discuta, la început, îl lămuri Rafail. Mai ai şi tu răbdare.

Când se întoarse Costel, desfăcurăm al doilea pachet de cărţi. Chelnerul continuă să transpire şi să piardă. Mai bine zis, banii lui trecură de la el la barman; de la barman, ajunseră la mine. Rafail l-a curăţat de tot, la o mână jucată în trei – Costel, barmanul şi Rafail.

— Mă împrumută cineva? întrebă chelnerul. Întinse mâna spre barman.

— Stai potolit, îl sfătui barmanul. Jocul e joc! Costel se ridică şi o porni spre uşă. Cheia de la intrare era la Rafail. Se întoarse şi i-o ceru.

— Stai aici până terminăm! îi spuse barmanul, şi ignorându-i deodată prezenţa: E în stare să aducă miliţia peste noi.

Costel nu protestă. Arăta de parcă odată cu banii i se terminase şi energia. Se aşeză la loc pe scaun şi aruncă o privire tristă banilor de pe masă:

— N-am noroc, dom Rafail…

— Îţi scoţi tu pârleala, Costele, îi spuse pictorul. Suna ca o urare.

După vreo jumătate de oră, Costel dormea, cu capul în piept, iar barmanul ne anunţă că nu mai joacă nici el.

— De ce, Gicule?

— Domnul Rafail, eu nu sunt ca ăsta, prost, să mă scuturaţi de bani. Sunt om serios. Atâta vreau să-i spuneţi lui şefu': „Gigi, barmanul, e om serios". Costele! trezeşte-te!!

Câteva zile mai târziu, după-amiază. Două trenuri care urmează să plece în direcţii diferite, amândouă „via Bucureşti". Sezonul nu s-a terminat încă, peroanele sunt pline. Zgomot, agitaţie, valize, copii rătăciţi, cetăţeni în pantaloni scurţi. Pictorul ţine o pungă de plastic într-o mână şi sacul de voiaj în cealaltă.

— Zici şi tu că i-ai câştigat la „Loto”. Ce dracu’, belfere, ai jumătate de „Trabant” aici!

— De ce nu-i iei tu? A fost ideea ta!

— Ţi-i donez ţie, belfere.

Punga de plastic trece din mâna lui într-a mea.

149

— La anul mai vii?

— Dacă o să am cu ce…

— Baftă, pictore!

— Îţi trimit un tablou prin poştă, belfere. Baftă!

Maestrul îşi deschise ochiul înăuntru, travestindu-se pentru cea din urmă oară. Călători şi nu-l cunoscu nimeni. Doar urma trecerii sale o simţi un om obscur, care îşi descoperi norocul într-o pungă de plastic pe care scria „Reţeaua I.T.H.R. Constanţa vă aşteaptă”.

La capătul călătoriei sale, ajuns într-un oraş de provincie, maestrul se împacă cu rolul de dascăl. O anume Magda veni, câteva săptămâni mai târziu, să-l însoţească. Maestrul îi trecu cu vederea slăbiciunile, atât cele trecute, cât şi cele care au urmat. Ochiul său tainic îşi mai arătă rareori puterile, numai pentru a sărbători bucuriile *suorum puerorum*.

ÎNTREBARE: Ce s-a întâmplat cu Rafail?

RĂSPUNS: Avea destul talent, vlăjganul naibii!

Vârtejul bucureşteanului

Aici Dunărea era lată şi plină de vârtejuri. Pescarii din sat le cunoşteau; celor mai primejdioase le dădeau nume.

Vârtejul care l-a înghiţit pe tatăl lui Simion s-a numit Anaforul lui Hălciuc. Era un vârtej de trei ani.

Haiduc avea vreo opt copii răspândiţi în satele din jur. Îi avea de la cinci neveste. N-o luase pe niciuna cu acte; stătea cu o femeie până punea ochii pe alta. Atunci o izgonea pe cea de acasă, cu copii cu tot. Pe Simion îl făcuse cu ultima. Mai avea de la ea şi o fată, care fugise la 14 ani cu un băiat din alt sat.

Când s-a aflat de moartea lui Hălciuc, băieţii mai mari, nişte vlăjgani zdrenţăroşi, au apărut acasă la el, să-şi ia partea. Au golit casă, cu lăcomia necruţătoare a omului sărac. Barca a luat-o cel mai mare. N-au lăsat decât năvodul întins pe pari, în curte, fiindcă era prea putrezit.

Simion ar fi plecat din sat încă de atunci; voia să meargă undeva să muncească până ar fi adunat bani de barcă, dar n-a îndrăznit înainte ca vârtejul să-şi fi schimbat locul. Hălciuc ar fi fost în stare să se supere dacă n-ar fi aşteptat, aşa i se spusese. Taică-su fusese om cu palma grea şi Simion o simţise des peste ceafă.

Împlinise 19 ani, când vârtejul s-a mutat ceva mai în josul apei, devenind Anaforul de la salcâmi. Asta se întâmpla pe vremea primelor „Pobede".

151

Când a părăsit satul, Simion se pricepea să vâslească, să dea cu năvodul şi citea pe litere. Nişte pescari l-au dus cu barca la Tulcea. Ar fi rămas acolo, dar gara era pe malul Dunării şi în sat se vorbea că un Hălciuc era frânghier în Bucureşti. În Tulcea, nu cunoştea pe nimeni. A ajuns în Bucureşti, cocoţat pe acoperişul unui vagon de tren. Nu l-a speriat mărimea oraşului. Instinctul lui de om crescut pe malul apei îl ajuta să se orienteze cu uşurinţă, dar şi-a dat seama că, întrebând din om în om, cum avusese de gând, ar fi murit de foame înainte de a afla unde stătea frânghierul.

A scăpat de stinghereala de nou venit când a descoperit Dâmboviţa. A stat aproape o jumătate de oră pe un pod, uitându-se compătimitor la râul tulbure; satul lui n-avea decât vreo treizeci de case, dar o apă de o sută de ori mai mare ca asta.

A pornit în jos, pe chei, convins că astfel avea să se descurce. S-a despărţit de râu în dreptul unei îngrădituri, aproape de marginea oraşului, unde câţiva bărbaţi săpau o groapă uriaşă cu cazmalele. Simion se pricepea la săpat, dar nu se grăbi să se apropie. Învăţase de la taică-su că locul e al celui care vine primul. Se aşeză pe buza gropii şi aşteptă să fie luat în seamă. De-abia când i se păru că săpătorii înţeleseseră ce căuta el acolo şi asta nu îi făcea răuvoitori se duse lângă ei şi ceru o cazma.

Prudenţa lui instinctivă îl ajută s-o scoată la capăt, până ajunse să înţeleagă câte puţin din ceea ce vedea în jurul lui. Făcea raţionamente elementare, dar cu un simţ al realităţii atât de viu, încât ignora totdeauna amănuntele de prisos. Astfel că în ziua când pe şantierul unde muncea fu adus primul excavator, Simion ceru să fie trecut la zidari, deşi săpatul îi aducea un buzunar de sute în fiecare lună.

Uitase de scopul venirii sale în Bucureşti, furat de metronomul chenzinelor din fiecare lună. Hârtiile albastre de o sută apăreau rar de tot la el în sat, iar cei care le aduceau – de la Tulcea sau de la Sulina – le puneau la păstrare în lada cu lucruri.

Îşi ţinea toţi banii la el, într-un buzunar pe care şi-l cususe în cracul drept al pantalonilor. Se despărţea cu

greutate de ei, calculându-şi cheltuielile zilnice cu o zgârcenie naivă. Nu mergea niciodată cu tramvaiul, dar îşi petrecea serile la *moşi*, în Obor, încercându-şi puterile la tiribombe, de unde se întorcea cu căţeluşi, balerine, pisicuţe şi sirene de ipsos. Împodobi cu figurinele acestea stângaci vopsite toată casa femeii la care locuia cu chirie. Femeia, văduva unui croitor de cartier, cu părul vopsit cu coajă de nucă, cu pudra şi cu roşul ei de buze aprins, semăna uimitor cu balerinele şi sirenele aduse de el. Simion nu reuşi niciodată să-i aprecieze vârsta, încurcat de pudra care îi acoperea faţa. Îşi dădu seama doar că nu mai era prea tânără.

Nu ştia din ce trăia femeia. O vedea din când în când croind capoate şi şorţuri pentru vecinele din cartier. Capetele cupoanelor le tăia apoi cu foarfecele în fâşii înguste, pe care le cosea unele de altele şi le înfăşură în nişte gheme uriaşe. Cu ghemele acestea pestriţe făcea preşuri.

Femeia nu îi spunea pe nume, ci numai „domnu' Simion" şi îi dăduse de înţeles că el nu trebuia să-i zică nici „bre", nici „mătuşă" şi cu atât mai puţin „măicuţă", fiindcă n-am vârsta, domnu' Simion!

După primele luni, îl deprinsese să-i spună „doamnă" şi „săru' mâna", în loc de „să ne vedem sănătoşi", iar seara, în camera din mijloc, cum nu prea aveau ce să-şi spună, îl punea să-i citească ziarul, ajutându-l să lege literele în cuvinte întregi, în timp ce îşi potolea neastâmpărul degetelor croşetând interminabile panglici de dantelă.

Când el venise prima oară de la *moşi* cu o balerină şi un căţeluş în braţe şi i le dăduse, femeia îl întâmpinase cu un nu trebuia să vă deranjaţi, domnu' Simion, dar părea foarte mulţumită şi ameţi de atâta învârtit prin casă cu cele două figurine, căutându-le loc printre ouă de lemn vopsit, papuci minusculi din scoici lipite şi aşezându-le, în cele din urmă, pe măsuţa din dormitor, între două pernuţe rotunde, cu feţe de satin.

În dormitor, mirosea amestecat a umezeala zidurilor şi a lucruri vechi şi ăsta e tabloul de la nuntă, domnu' Simion; când mi-aduc aminte – nici douăşdoi de ani n-aveam! iar el uitându-se fix la femeia din fotografie.

153

Încremenită de emoţie sub voalul de mireasă, gălbui, cu o mână uitată de braţul bărbatului de lângă ea.

Era prima oară când Simion intra în camera ei şi simţea o stinghereală plăcută la gândul că ea alesese tocmai încăperea asta pentru figurinele aduse de el. Iar când văduva se întoarse spre el, ca şi cum ar fi vrut să-i spună ceva, dar se răzgândi înainte de a deschide gura, stinghereala îi spori într-atât, că nu mai ştiu ce să facă cu mâinile. Le duse la spate, le vârî în buzunare, le duse din nou la spate şi răsuflă uşurat când se întoarseră în camera din mijloc. În ziua următoare, Simion se duse la *moşi*, dar nu pentru a-şi încerca puterea la tiribombe, ci să-i aducă văduvei altă figurină, cu care să-şi împodobească dormitorul. Câştigă o balerină de la prima încercare şi se întoarse grăbit acasă. Întinse văduvei balerina, uitându-se în altă parte, iar ea, ce repede v-aţi întors, domnu' Simion, îl rugă, cu figurina în braţe, să deschidă uşa dormitorului, apoi, de lângă el, aprindeţi lumina, domnu' Simion, aproape şoptit, cu un glas care îl făcu pe Simion să se trezească cu mâna în părul ei vopsit cu coajă de nucă. O auzi scâncind o să sparg statueta asta, domnu' Simion, o săltă de la pământ, zău că se sparge… Ce trebuia să facă mai departe?!! incomodat deodată de trupul din braţele lui. Câteva clipe rămase nemişcat, sufocat de o panică inexplicabilă. Se lăsă condus de şoaptele, apoi de mâinile ei, care îl ajutară să descopere ce avea de făcut, până când se trezi cu desăvârşire singur, ameţit de întunericul unor valuri călduţe.

Îşi spuneau mai departe „doamnă" şi „domnu'". Acum, Simion nu mai era curios să-i afle vârsta. Dimineaţa, se ferea să se uite la ea. Stătea treaz, cu faţa spre perete, până când ea, pudrată, îl chema în bucătărie să mănânce.

Văduva îl învăţă să folosească cuţitul şi furculiţa, îl obligă să-şi descoasă buzunarul din cracul pantalonilor şi îl duse la „Vulturul de mare" să-şi cumpere haine de duminică şi de purtat zilnic. Apoi, fiindcă el nu voia să se despartă niciun moment de banii pe care îi strânsese, îi explică prin ce mijloc putea să-i ţină la el, fără buzunare cusute cine

mai ştie pe unde. I se păru şi lui mai comod să poarte în buzunar carnetul verzuliu, mai

154

sigur decât toate lăzile de zestre din lume, dar găsi că era ciudat că în loc să plătească el fiindcă statul îi păstra banii, statul era cel care îi plătea lui pentru asta.

Nu avea pe cine să întrebe. Văduva îi spusese că şi statul câştiga ceva la treaba asta, dar nu fusese în stare să-i explice în ce consta acel ceva.

Cei cu care lucra pe şantier nu ştiau nici *ei* şi nu voiau să audă de niciun cec. Erau tot de la ţară, ca şi el, dar Simion se simţea altfel decât ei, care-„în pauza de masă de la 12 nu vorbeau decât despre ceea ce păţiseră cu pământul; îl primiseră, îl dăduseră înapoi, ce era să facem! şi acum nu mai ştiu la ce să se aştepte. Simţea în discuţiile lor o dezorientare adâncă şi, la început, nu reuşise să înţeleagă cum de puteau oamenii aceştia să râdă de ceea ce li se întâmplase. Veneau din satele din jurul Bucureştiului dimineaţa, cu trenul unii, alţii cu autobuzul, stăteau pe şantier 10 şi 12 ore, de dragul banilor, iar seara se întorceau acasă cu traistele încărcate cu pâine şi salam şi cutii de conserve. Unul din ei, mai bătrân, lua în fiecare seară câte trei cărămizi, pentru un coteţ. Făcea asta de câţiva ani. Într-o zi a adus o damigeana cu vin şi un borcan cu carne de porc în untură, că îşi ridicase casă nouă. Alţii adunau cuie şi sârrnă sau câte un săculeţ de *ţiment*, ducându-le în traistele din care, dimineaţa şi la prânz, scoteau mâncarea de acasă. Văzându-i, Simion îşi închipui că era la mijloc ceva asemănător cu dobânda pe care o primea el de la C.E.C., adică o ciudăţenie la care avea şi statul de câştigat. Aşa că schimbă întrerupătoarele şi prizele din casa văduvei, cu unele noi, aduse de pe şantier, şi turnă o cărare de ciment, în curte. Când vru să înlocuiască gardul vechi de scândură cu unul de beton, văduva se împotrivi speriată, fiindcă una e, domnu' Simion, să-ţi lingi degetele de miere şi alta să-ţi bagi mâna în borcan până la cot.

Simion nu se mai ducea decât sâmbăta la moşi, dar acum îmbrăcat în costumul cel bun şi cu cravată la gât. Aici putea să râdă cât voia de tare, fără să audă observaţiile văduvei, îşi slăbea nodul de la cravată şi-şi descheia gulerul pentru a respira în voie, şi când i se făcea «cald umbla cu haina pe umăr.

155

Stinghereala de nou venit la oraş, care îi dispăruse în prima zi, pe pod, îi revenise, dar complicată de conştiinţa propriei sale ignorante de când aflase de la văduvă că oamenii în oraş nu fac ce vor, chiar dacă sunt înconjuraţi de necunoscuţi, ci numai ceea ce se cuvine. Vorbesc de oamenii cumsecade,domnu' Simion! preciza ea, cu o admiraţie vădită pentru oamenii aceia, făcându-l astfel dornic să se numere printre ei. Orele petrecute sâmbăta la Obor erau singurele din toată săptămâna când Simion nu-şi bătea capul cu dorinţa asta şi scăpa de stinghereală dându-se în lanţuri până ameţea şi pocnind capsele tiribombelor cu barosul de spart piatra. Când se auzea pocnitura, la capătul de sus al stâlpului, i-ar fi plăcut ca văduva să fie şi ea printre cei care ţipau Aaa!!! şi Bravo!!! dar asta ar fi însemnat şi un om cumsecade nu face cutare lucru, domnu' Simion! Aşa că se mulţumea să îi aducă, seara, figurinele de ipsos. Văduva nu se plictisea să le primească: Pentru mine sunt!!? cu o emoţie care sporea cu fiecare sâmbăta. După un timp, Simion observă uimit că văduva începuse să întinerească. Lăsase să-i crească părul şi îl împletea în două cozi, pe care le răsucea coroniţă, în creştetul capului. Vocea îi devenise mai limpede, şi când vorbea cu el lungea cuvintele, subţiindu-şi glasul copilăreşte. Întinerirea ei avea şi părţi mai puţin plăcute. Preocupată să-şi înnegrească cât mai bine părul, văduva uita uneori mâncarea pe foc, astfel că sosurile ei aveau un iz de ars. Dar Simion primea erorile ei culinare cu atâta înţelegere, că văduva, care nu reuşea să înţeleagă ce era cu ea, se pierdea de emoţie.

Înainte, văduva se plângea că are prea multe de făcut în gospodărie. Acum, aşteptând ca el să se întoarcă de pe şantier, timpul i se părea prea lung, aşa că muta mobilele prin casă, văruia bucătăria, fără să fie nevoie, şi se ducea la piaţă de câte trei, patru ori pe zi.

Grădina ei buruienoasă se umpluse de flori şi de araci de tomate. Făcuse rost de nişte becuri de reflectoare arse, le vopsise şi, cu migală, le dăduse înfăţişarea unor capete de bărbaţi rotofei şi zâmbitori. Croise şi pălăriuţe de fetru pentru scăfârliile lor chele şi le înfipsese în grădină, în vârful unor nuiele de răchită. În zilele ca

vânt, capetele acelea zâmbitoare se legănau, de parcă s-ar fi eschivat să răspundă la întrebările cuiva invizibil, aflat în grădină. La început, văduva fu încântată de ele. Dar mai târziu, când ea însăşi era

frământată de întrebări obscure, i se păru că toate aceste clătinări evazive n-aveau alt scop decât să o scoată pe ea din sărite. Becurile rămân becuri! comentă de una singură situaţia, totuşi de fiecare dată când trecea pe lângă ele spărgea câte unul, cu o neatenţie vinovată.

Clătinatul din cap al bărbaţilor acelora ironici devenea de nesuferit văduvei în serile când Simion se ducea la *moşi*. *Atunci*, i se întâmpla să spargă chiar şi figurinele primite de la el, deşi umbla cu ele cu mai multă grijă ca înainte. Într-o sâmbăta, nu mai rezistă şi îl rugă: Domnu' Simion, ia-mă şi pe mine… cu atâta umilinţă, că Simion îi răspunse bâlbâindu-se că el de mult… cum să nu… chiar voiam… Văduva dispăru val-vârtej în dormitor să-şi facă toaleta, iar el, în costumul cel bun, se duse în grădină, pe bancă, să o aştepte. Privi şi el capetele bărbaţilor şi furat de legănarea lor zâmbitoare nu-şi: dădu seama când trecu timpul. Se înserase când inin; în casă: doamnă! doamnă, n-auzi?! şi pătrunse în carcera ei, întrebându-se ce şotie de fetiţă răsfăţată mai punea văduva la cale.

O găsi în faţa oglinzii. Căzuse pe spate. Degetele îi rămăseseră încleştate pe puful cu care se pudra şi a fost cu neputinţă să i le desfacă şi atunci şi mai târziu.

Noaptea, după ce vecinele chemate de ei au spălat-o pe văduvă şi au întins-o pe masă, Simion se trezi înaintea unui cortegiu nesfârşit de vecini şi de rude îndepărtate care invadară casa înştiinţate de instinctul infailibil al moştenitorilor. Se simţea abandonat, de parcă văduva s-ar fi lăsat să moară pentru a-l sili astfel pe el să explice de nu mai ştiu câte ori cum stătuse în grădină şi o aşteptase să se îmbrace şi am văzut, ăăă… nu mai ieşea! Şi eu? Ce era să fac! cum intrase după ea în cameră şi aşa mai departe, dar mai ales, anume ca el să fie silit să-şi închipuie că toţi cei cărora le dădea explicaţii bănuiau ce fusese între ei doi. Într-un târziu reuşi să scape de toţi şi se apropia de masă. Vecinele uitaseră

să o fardeze pe văduvă, dar nici acum, când îi văzu faţa aşa cum era, Simion nu reuşi să îi aprecieze vârsta. Mai întâi îşi zise că era mai tânără decât o crezuse, dar când buzele femeii începură să se subţieze din cauza căldurii şi faţa îi deveni ceroasă, el nu mai ştiu ce să creadă. Nu era prima oară când vedea morţi, dar toţi cei de până atunci încremeniseră într-o expresie definitivă de linişte indiferentă, în

vreme ce văduva părea că încearcă mai multe măşti pentru a o găsi astfel pe cea mai potrivită. Dimineaţa, când Simion se uită ultima oară la ea, văduva nu mai semăna cu ea însăşi.

Îşi dădu seama că greşise promiţându-i văduvei că o duce la moşi, de-abia la câteva luni după ce plecă din casa ei.

Se mutase la un florar, în acelaşi cartier. Casa acestuia, lungă şi scundă, îi amintea de a văduvei. Încăperile dădeau dintr-una într-alta, tot ca în casa văduvei, dar spre deosebire de ea, care nu avea decât trei camere, florarul, „La Pascu, coroane, jerbe, luminări de nuntă şi de botez împodobim, buchete pentru ocazii", îşi împărţise casa în şapte sau opt cămăruţe şi îi făcuse intrări la ambele capete.

Când îl primise în gazdă, Pascu îi spusese că fostul chiriaş îl ajuta primăvara la săpat grădina şi îi uda grădina, în afară de chirie, băiatule! Şi nu-mi aducea stricate în casă, nu mi-a venit beat, ferească dumnezeu, şi la 10 seara se băga la el în cameră! Simion acceptă şi el aceste condiţii, din nostalgie după casa văduvei. Florarul şi nevasta lui stăteau în primele două camere ale casei – lui îi închiriară camera de la intrarea din spate.

Simâon aduse şi aici figurine de ipsos câştigate la tiribombe, dar cum florarul strâmbă din nas văzându-le, îşi împodobi camera cu ele, iar, când nu mai avu unde să le pună, le dărui copiilor din cartier.

Florarul nu avea copii. Ducea un război fără sfârşit cu ţâncii care îi rupeau florile din grădină. Prăsise în curte vreo zece câini, corcituri de toate neamurile, dar aceştia dormitau tot timpul, sătui, la umbră. Pascu le dăduse nume omeneşti şi el, care nu cunoştea numele

158

nici unuia dintre copiii pe care îi prindea în grădină, nu se încurca niciodată în numele celor zece câini ai săi.

La „Pascu, coroane, jerbe etc" veneau zilnic clienţi, daiflorarul prefera să nu aibă de-a face cu ei. Comenzile le primea nevasta lui, el nu se ocupa decât cu cazurile speciale. Câinii nu catadicseau nici ei să bage în seamă acest du-te vino de oameni străini, din curte.

Simion bănuise că florarul îşi lăsa nevasta să se ocupe de clienţi fiindcă nu se pricepea să vorbească cu oamenii. Se convinse de contrariu într-o după-amiază când în faţa casei opri o maşină lungă cât o şalupă şi cu steguleţe pe aripi, din care coborâră doi bărbaţi înalţi, blonzi, rumeni la faţă. Numai unul dintre ei vorbea româneşte, dar

stricat şi ajutându-se de gesturi. Pascu nu fu deloc impresionat de maşina şi de înfăţişarea lor. Vorbi cu ei zâmbind şi făcându-i să zâmbească cu glumele lui de florar. Îi plimbă prin grădină, stârnindu-le interesul, cu flori rare, mirarea, cu hibrizi ciudaţi şi uimirea, cu flori de câmp pe care reuşea să le crească în grădină. Cel care vorbea făcu, la plecare, o analogie între flori şi femei, care îi tăie lui Pascu cheful de vorbă. Îşi luă la revedere de la ei cu răceală şi ignorând mâna întinsă a celui cu care vorbise.

Florarul avea o repulsie pe care nu reuşea să şi-o învingă faţă de tot ceea ce i se părea grosolan sau lipsit de perdea. De aceea, ori de câte ori era silit să iasă din curte, umbla într-o camionetă „Packard" cu care îşi ducea dimineaţă la piaţă florile şi: nevasta.

Copiii, cu strigătele lor ascuţite, cu coatele şi genunchii juliţi, dar mai ales cu cruzimea cu care îi călcau florile în picioare, aproape că îl scoteau din minţi. Celor pe cape reuşea să îi prindă le ţinea discursuri moralizatoare, tremurând de indignare şi ocolind cuvintele tari. Deşi nu suporta porcăriile, florarul trecea cu vederea, cu o slăbiciune inexplicabilă, expresiile deocheate deprinse pe şantier, care îi scăpau lui Simion seara, când ieşeau amândoi în grădină. Treaba lui Simion era să mute printre straturi furtunul kilometric cu care Pascu trimitea o ploaie fină peste florile sale. Pe Simion nu-l lăsa să le ude, fiindcă florile ar fi simţit imediat mâna străină şi nu le-ar mai fi priit apa. De altfel nici Simion

nu era dornic s-o facă. Îndeletnicirea de florar i se părea femeiască – în piaţă, îi spuse celuilalt, nu văzuse niciodată bărbaţi vânzând flori. Asta fiindcă bărbaţii oferă florile, nu le vând, se supărase Pascu. Simion dusese vreodată flori unei fete? Dar ştia cum se proceda dacă voia să facă cunoştinţă cu o fată? Florarului începuse să-i meargă gura cu repeziciune: *Unei domnişoare cu care dorim să facem cunoştinţă îi vom oferi flori albe, spre a-i dovedi puritatea intenţiilor noastre*. Sau, dacă făcuse cunoştinţă cu ea şi nu ştia cum să-i declare că o iubeşte, ce trebuia să facă? urmă cu vocea unuia care citeşte: *Domnişoarei căreia dorim să-i declarăm dragostea îi vom aduce trandafiri roşii. Boboci, dacă dorim să-i arătăm că o iubim, dar situaţia noastră materială nu ne îngăduie pe moment de a o cere în căsătorie. Trandafiri înfloriţi, dacă vrem să comunicăm domnişoarei cererea*

noastră în căsătorie. Simion îl privi neîncrezător, amintindu-şi de tufele de trandafir din grădina văduvei, apoi ridică din umeri; el avea altceva de făcut în Bucureşti, nu să ducă flori la femei.

În noaptea aceea, prima oară după aproape patru luni de când se mutase aici, o visă pe văduvă. Mai întâi, visă că era singur, în barcă, pe Dunăre; trăgea la năvod. Apa era tulbure. Venea plină de cioate şi de hoituri umflate cimpoi. Dar năvodul ieşea uşor, nu se încurca în ele. Simţi deodată sforile plasei întinzându-se – fu sigur că se agăţase o buturugă putredă de ochiurile ei. Acum, năvodul atârna greu. Simion trăgea de el încet, să nu se rupă sfoara. Se văzu în barcă cu ceva negricios verzui, ca nămolul de baltă – părea un putregai cioturos. Începu să descurce ochiurile năvodului, trăgând cu putere de perii cafenii, aspri, în care era înfăşurat putregaiul. Auzi glasul văduvei înainte de a-şi da seama că era ea – dată pe tot trupul cu vopsea de coajă de nucă şi cu încă ceva, care îi asprise pielea. Văduva nu scotea decât un gângurit, săltând ciudat, ca peştii, pe fundul bărcii. Atingând-o, Simion simţi în degete asprimea buretoasă, inconfundabilă, de coajă de copac înmuiată în apă. Îşi aminti de femeia cu trup de lemn, de care se vorbea în sat că îi trage pe pescari în casa ei de pe fundul Dunării, exact în clipa când văduva, care nu în

160

cetase să gângurească, ajunsese cu un picior în apă\ îşi simţi mâna prinsă în încâlceala umedă a părului ei lung; văduva ajunsese şi cu celălalt picior în apă. Îl privea rugător.

Se trezi împingând cu amândouă picioarele în tăblia patului şi cu amintirea tulbure a spaimei din vis, care se dizolvă pe măsură ce el recunoscu unde se găsea.

Dimineaţa, visul îi rămase în minte atât de amănunţit, că simţi o dorinţă irepresibilă de a-l povesti cuiva. Se abţinu în faţa florarului, care o cunoscuse pe văduvă, dar când ajunse pe şantier îl luă deoparte pe şeful de echipă. Acesta era un fost predicator într-un sat din Moldova. Venise de mai mulţi ani în capitală cu una dintre enoriaşele sale minore. Pe şantier, avea reputaţia unuia care suferise mult din dragoste.

După ce îl ascultă, şeful de echipă îi spuse că probabil văduva suferea de singurătate acolo unde ajunsese. Asta n-ar fi fost mare lucru, adăugă el – prost era că învăţase drumul până la Simion şi de

acum încolo putea să vină la el de câte ori avea chef. Din câte se pricepea el, dacă Simion voia să scape de ea, n-avea altă cale decât să-şi pună pirostriile pe cap. Ştiindu-l însurat, văduva n-ar mai fi îndrăznit să vină la el, noaptea.

Gândul la însurătoare nu îi plăcu deloc lui Simion. Doar nu pentru asta venise el în Bucureşti. Pe şantier, auzise nenumărate lucruri despre femeile din acest oraş, care îi tăiau şi mai mult cheful. Că îşi făceau de cap n-ar fi fost nimic, erau şi la el în sat femei de soiul ăsta, dar o femeie căreia, una, două, îi sticlesc ochii după rochii noi şi pantofi cu toc subţire şi îşi schimbă ciorapii în fiecare zi, cum auzise că fac astea tinere de aici, îţi aduce sărăcia la uşă, într-o săptămână. Aşa că începu să-i vorbească văduvei, seara, înainte de culcare. Uite ce era nevoit să facă! Şi doar, cât trăise, se purtase bine cu el! Dacă ar fi fost şi acum înţelegătoare şi ar fi rămas acolo unde era sau, cel puţin, să nu-l mai fi speriat în somn…

Într-una din seri, când el şoptea pe întuneric, auzi perdeaua foşnind, cu toate că închisese şi ferestrele şi uşa. Asta îl convinse că văduva îl auzea şi că, să fi vrut

ea, ar fi putut să nu mai vină. Dar după o săptămână de rugăminţi, în cursul cărora văduva îşi dovedea prezenţa atingând perdeaua sau aşezându-se pe scaunul de lângă sobă, care scârţâia, ea îi strică din nou somnul. De fapt, după aceea Simion n-a fost sigur dacă dormea şi visa că era treaz ori descoperise, treaz, că văduva apăruse pe marginea patului. Era îmbrăcată ca în ziua când o găsise căzută în faţa oglinzii şi îl ruga să se ridice din pat. Voia s-o ducă la bâlci, cum îi promisese. Când el îi aminti că acum ar fi fost cu neputinţă să îi îndeplinească dorinţa, văduva se supără şi îl prinse de picior, încercând să-l dea jos din pat. Simion lupta să rămână în aşternut, cu o încetineală greoaie, de broască ţestoasă, care o făcu pe văduvă să chicotească. Astfel că după ce scăpă de prezenţa ei, nici măcar faptul că se afla în încăperea aceasta nu-l ajută să-şi regăsească siguranţa de sine. Rămase treaz până în zori, când se îmbrăcă şi porni aiurea pe străzi. Ajunse, fără să ştie cum, pe malul Dâmboviţei, dar acum n-o mai luă în josul apei, ca în prima zi, ci împotriva ei. Chicotitul văduvei îi răsuna parcă şi acum în urechi.

Un tramvai se apropie şi trecu uruind pe lângă el. Îşi târa

remorca legănându-se pe şine. Lăsă în urmă un miros de fier încins.

Mirosul acesta şi sentimentul nelămurit pe care i-l stârni tramvaiul depărtându-se îl făcură pe Simion să se hotărască.

O oră mai târziu, se afla pe peronul gării şi întreba Ceferiştii la ce oră avea tren spre Tulcea; Plecă după-amiază, cu un personal. Ajunse la Tulcea după miezul nopţii şi, cum nu avea cu ce merge mai departe la ora aceea, rămase în gară până dimineaţă.

Puse piciorul în sat tocmai pe la prânz. Uliţele erau pustii, acasă nu găsi pe nimeni. În curte, văzu o pereche de pantaloni de doc întinşi la uscat, pe sfoară. Nu-şi bătu capul cu ei, se duse în spatele casei unde, pe vremea asta, trebuia să se usuce fânul. Fânul era acolo, răsfirat cu furca, să-l prindă soarele mai repede. Se culcă pe un maldăr, fără să se sinchisească de hainele de duminică cumpărate cu văduva, la „Vulturul de mare”.

162

Se trezi a doua zi, spre seară. În curte era un om care îşi făcea de lucru cu ochiurile rupte ale unei setei. Amintindu-şi de pantalonii întinşi pe sfoară, Simion se duse la el. Se aşeză pe vine în faţa lui, în tăcere. Celălalt ţinea capul în jos de parcă era singur ori, mai curând, de parcă ar fi fost supărat. Când Simion întinse de plasă pentru a-l ajuta să facă nodurile mai uşor, celălalt îi mulţumi cu un fel de mârâit. Nu se îmblânzi nici măcar când Simion îi spuse cine era. Îşi strânse setea şi se duse cu ea în casă. Simion rămase în curte, stingherit. Ce se întâmpla aici? După câteva minute, celălalt ieşi din casă împreună cu maică-sa. Vorbeau în şoaptă. Maică-sa îl apucase de mână, trăgându-l spre ea. Omul se legăna, nehotărât, de pe un picior pe altul. Când Simion se îndreptă spre ei, celălalt îşi trase mâna dintr-a maică-sii şi o luă spre poartă. Maică-sa se întoarse de-abia acum către el. Îşi duse mâinile la gură şi începu să se văicărească, tot mai ascuţit, fără lacrimi, Ce mai voiaaa?! Ce mai voiaaa?!!! Simion se opri, buimăcit, la câţiva paşi. „Ce ai, bre?” „La ce-o mai fi venit, doamne! femeia se jelea din gât, ca la mort. Nu suntem noi şi-aşa vai de capu’ nostru?!” „Zi, bre, n-auzi? de ce strigi!?” Simion simţi un nod în gât, care îi tăia răsuflarea. „Du-te, mamăă, nu ne băga şi pe noi! Că nu te-am învăţat euuu!”. Acum striga ascuţit de tot, cu faţa la drum, de parcă voia să adune lumea. Simion se lăsă în genunchi, bătu cu palmele în pământ: „Nu mai zbiera, bre; zi! Vrei să plec? Zi ce vrei!” Femeia parcă nu-l auzea. „De unde are el,

Doamne, hainele astea? De ce să ne trezim noi cu miliţia pe cap pentru el?!" „Ce miliţie, bre!" Simion se ridică. Femeia se şterse la gură cu dosul palmei. Se uita neîncrezătoare ia el, nemaiştiind ce să spună. Adică el nu era în legătură cu al lu' Ciortan, Costel ăla mic?! Tot aşa venise şi ăla, îmbrăcat bine; se juca cu banii. Azi o săptămână i-a ridicat miliţia pe alde Ciortan, pe toţi, că de ce l-au ascuns pe Costel... Simion scoate din buzunar carnetul cu coperţi verzui: „Vezi, bre, nu-s de furat şi banii sorişi aici?" Ce ştia ea?! Femeia îşi suflă nasul într-un colţ de basma: „Nu ne face, Simioane mamă, să pătimim nevinovaţi pentru tine... Că alde Ciortan... să-i fi văzut.

163

săracii..." Simion ridică din umeri; nu era treaba lui. 11 lăsa să intre în casă sau nu? Maică-sa se trase din faţa uşii.

După o oră, femeia se ducea în sat să-l aducă „pe ăla" acasă şi să ia ceva de la bufet. Dacă o vedea pe Chiva lui Şipcă, trebuia să-i spună că Simion întrebase de ea şi numai dacă întreba şi Chiva de el, trebuia să-i spună şi de cecul lui, nu înainte!

Simion plecă din sat după o lună. Se întoarse în Bucureşti însurat, nu cu Chiva, ci cu altă fată din sat, care voise să ştie ce mai făcuse el pe unde fusese.

Doi ani au stat în casa florarului, până când suma din carnetul verzui ajunse pentru a plăti prima rată la apartament.

Văduva l-a mai vizitat noaptea pe Simion numai de vreo trei ori, şi atunci fără să-l mai sperie, ci numai pentru a-i stârni nostalgia după primii ani ai venirii sale în capitală. În semn de recunoştinţă, Simion îi făcu o cruce de mozaie, cu materiale luate de pe şantier.

În sat, s-a mai dus o singură dată, într-un concediu. Atunci era să se înece într-un vârtej care apăruse în primăvara acelui an, astfel că vârtej ului i s-a spus Anaforul buGureşteanului.

Contractul t*".

r ei o *k*

Ţârâitul soneriei de la intrare nu îl găsea niciodată nepregătit pe bătrânul domn *NL* Cu ani în urmă, aşteptase mult timp câanumită hârtie din partea oficialităţilor: hârtia nu venise, dar el rămăsese cu deprinderea de a asculta soneria ca şi cum ar fi ştiut dinainte că trebuia să o audă.

Pe butonul ei apăsau cam aceleaşi persoane şi, cum de câţiva ani

numărul acestora scăzuse considerabil, lui M. i se întâmpla foarte rar să se înşele asupra identităţii celui aflat de cealaltă parte a uşii.

Acum îşi îndulcea ceaiul de dimineaţă, aşezat la masa din sufragerie, când auzi un semnal – exagerat de lung, după părerea lui. Nu se grăbi. La ora asta nu putea fi decât administratorul! Bănuia pentru ce venise şi nu prea avea chef să-i răspundă. Dar – trebui să recurecunoască M. – individul ăsta se pricepea să scoată omul din minţi: avea toate însuşirile necesare – perspicacitate, răbdare şi timp de pierdut. Până nu demult, administratorul mergea la vânătoare. M. îl văzuse de câteva ori, duminica, scoţând din portbagajul maşinii vulpi împuşcate a căror blană roşietică mirosea încă a fum. În bloc, în loc de fum, administratorul întrebuinţa soneria ca să te facă să ieşi din casă. În ultima vreme, M. era silit să aibă de-a face eu fostul vânător de două, trei ori mai mult decât vecinii săi.

165

Ajunse în hol, înainte ca administratorul să apese pe sonerie a doua oară. Deschise uşa fără să se mai uite prin vizor. Celălalt, roşu la faţă, aştepta cu registrul deschis.

— Întreţinerea, domnu' avocat, îi spunea „domnu' a-vocat" dintr-o ottf Ştuânţă dln câăe respectul era pe cale să dispară.

— Nu mă supăram dacă îmi dădeai bună dimineaţa. Celălalt ridică din umeri.

— V-am dat bună dimineaţa… Apoi îşi coborî privirea în registru: Aveţi de plată…

M. îl întrerupse, uitându-se la figura lui cât putu mai îngrijorat. Simţea nevoia să îşi amâne răspunsul.

— Eşti cam roşu la faţă…

Bărbaţii care trec de 45 de ani – şi administratorul se apropia de 50, – sunt susceptibili la astfel de observaţii. Celălalt îşi ridică privirea de pe registru:

— Am puţină tensiune, domnu' avocat. Trag în partea la tata. Frate-meu Mitică e de-o vârstă cu dumneavoastră şi n-are nimic…

Lui M. nu-i plăcea să i se vorbească despre vârsta lui, mai ales pe un asemenea ton. Se încruntă nemulţumit. Administratorul îşi închipui că nemulţumirea aceasta avea legătură cu înfăţişarea lui, cel puţin aşa deduse M. din cuvintele lui:

— Acu m-am ridicat de la masă, de-aia ziG că m-am înroşit!

M. simţi că celălalt dorea să îi confirme valabilitatea explicaţiei.

— Nu te juca ou tensiunea, rosti, visător. Individul ăsta merita să-l pună puţin pe jeratic Continuă, cu aerul că aici ar fi fost soluţia:

— Ştii că Alina e la medieină!?

— Nepoţica? Ţineţi minte când o plimbam eu motocicleta?! Atâtica era! Şi deşteaptă de mică!

M. zâmbi, emoţionat de elogiul administratorului. Totuşi nu uită să arunce o privire discretă spre registru. Administratorul îl sprijinise de şold, într-o poziţie inofensivă. Din păcate, nu era şi o poziţie stabilă. Era cazul să arunce o momeală:

166

— M-a vizitat săptămâna trecută. Îşi linişti conştiinţa, amintindu-şi că nu exagera prea tare.

Celălalt prinse momeala altfel decât îşi închipuise el:

— Şi noi avem pe nepotu-meu – inginer! Băiatu' lui Mitică, mijlociul. Ăilalţi doi, mai golănaşi. Asta a avut ambiţie să înveţe…

M. descoperi în vocea administratorului şi altceva decât plăcerea de a se lăuda cu un membru al familiei sale. Dar, în definitiv, nici celălalt nu avea copii. Şi poate că apucase momeala mai bine decât sperase el:

— N-ai putea să vii miercuri? îl întrebă încet. Totuşi i se păru că răsunase tot palierul de glasul lui; simţi cum urechile începeau să i se încălzească.

Registrul se mişcă ameninţător:

— Ieri a fost miercuri, domnu' avocat!

— Miercurea viitoare, îi sugeră M. Flutură din nou momeala, energic: Poate vine şi Alina până atunci!

Registrul se opri, pentru un moment, într-o poziţie intermediară. M. îşi îndreptă ochii spre uşa vecină, superstiţios.

— O să punem de la fond… Da să ştiţi că miercuri, gata! E a treia oară, domnu' avocat!

— Fac rost până atunci, spuse, nu prea convins.

— Mai bine v-aţi gândi la ce am discutat noi, domnu' avocat. Nu mai aveţi nicio bătaie de cap după aia.

M. nu-şi amintea cu plăcere de discuţia aceea.

— Nu stau chiar atât de rău, răspunse repede. Administratorul ridică din nou din umeri.

Când se întoarse în sufragerie, găsi ceaiulj-ce. Un ceai rece nu face două parale, gândi cu părere de rău. Pusese *două* linguriţe de zahăr în ceaiul ăsta! Aşa că îl bău, înmuind în el feliile de pâine. Mâncând, asculta ritmul lent al pendulei. E ogt L îşi zise, ca şi cum ar fi pariat cu cineva aflat în încăpere. Apoi se uită la cifrele aurii de pe cadran. Era opt. M. zâmbi satisfăcut, gândindu-se la adversarul său imaginar. În clipa următoare, se strădui

să şi-l scoată din minte. Se ferea să împingă jocul acesta prea departe.

Se ridică de la masă. Făcu ordine, cu o meticulozitate de om singur. Începu cu dormitorul. Pe pat, întinse o cuvertură tocită, din păr de cămilă, şi aşeză deasupra, din obişnuinţă, o carte deschisă la întâmplare. Înainte, când se întorcea seara, acasă, asta îl ajuta să i se pară suportabil intratul în dormitor. Trucul nu îi reuşea totdeauna: un dormitor gol, chiar şi cu o carte pe pat, rămâne deprimant. Atunci, deschidea patefonul şi asculta muzică. Patefonul era încă bun, dar nu-l mai scosese de mult de sub pat. Duminica, îi ştergea cutia de praf, fără să o deschidă.

În sufragerie, când veni rândul cănii de ceai, deveni prudent. Nu mai avea decât patru căni, desperecheate. Fuseseră cinci doar cu câteva zile în urmă. Vârî cana în buzunarul halatului. I se părea mai sigur aşa, decât să o transporte în mână.

Treburile casnice îi luau tot mai mult timp. Praful se lăsa şters mai greu, petele de grăsime de pe farfurii nu se înduplecau să dispară, scamele de pe covor erau mai numeroase decât altă dată. M. observa asta de-abia când isprăvea şi se întreba cât e ceasul. Ghicea totdeauna, cu o eroare de două, trei minute.

Era ora nouă când termină şi se hotărî să se îmbrace.

Spre deosebire de bătrânii care rămân singuri, M., care trăise de unul singur toată viaţa, ţinea să se îmbrace decent. Înainte, n-avea nevoie în acest scop decât de aţă, se şi nasturi. De când ieşise la pensie învăţase să se folosească şi de foarfecă. Desfiinţa cu ea haina unui costum vechi, pentru a prelungi agonia pantalonului. Ori renunţa la pantalon, pentru a acoperi lipsurile unei haine, după ce, pentru început, sacrifica vesta. Alina îi aducea câte o cămaşă nouă, dar asta nu se întâmpla decât de două ori pe an.

Înainte de a ieşi din casă, J se opri în faţa oglinzii celei mari din hol. Era de cristal, la vremea ei, îl costase o mulţime de bani. Dacă n-ar fi fost crăpată, ar fixând ut-o: îi ajungea oglinda din baie. Se deprinsese, de curând, să îşi declare inutile lucrurile din casă. După ce le vindea, le redescoperea utilitatea. Aşa i se întâmplase

168

cu balansoarul care, ziua, reprezenta singurul lui mijloc de *a* „sta singur fără să facă nimic/

II

În cartier i se spunea pare, în lipsă de altceva mar bun. Nu era decât o fâşie de pământ mărginită de un brâu de beton, unde încăpeau, înghesuiţi, câţiva arţari, nişte tufe de trandafir agăţător, care n-avea de ce să se agaţe „şi patru bănci aşezate faţă în faţă, pe două rânduri.

Când el ajunse în parc, băncile erau ocupate. Fostul prăvăliaş armean, care avusese magazin şi după război şi căruia i se spunea Căpitanul din cauza vocii sale răsunătoare, juca table cu inginerul pensionar Şerbănescu. Lângă ei, mai importanţi, fostul medic veterinar, care trata şi acum pisicile şi dinii de casă din cartier, Portăxeluliost funcţionar la fisc, ŞLE aul până de curând şofer la I.T.B., singurul dintre ei care mai avea părul negru.

— Târziu, avocatule! comentă răsunător Căpitanul.

— Am avut treabă.

— Are multe procese pe rol… spuse fostul funcţionar. Şi fiindcă nu râse nimeni, spuse din nou, mai tare r De-aia a întârziat, că are procese multe. Râse de unul singur, întinzându-se alene. Era mic, negricios şi fuma ţigări ieftine, cu un ţigaret lung de chihlimbar. Stătea totdeauna picior peste picior, ca la fotograf, şi îi plăcea să îşi privească unghiile, îngrijit pilite. Glumele lui nu prea provocau râsul, totuşi persevera, mulţumindu-se să râdă de unul singur. Acum, gluma lui îl făcu pe Căpitan să-şi strângă picioarele sub bancă şi să-l întrebe pe inginer, cu o voce răstită, peste câţi ani are de gând să-şi joace „cinci, doiul". Paul, care făcuse tot războiul pe un camion de alimente şi scăpase neatins din două bombardamente, sugea mentosan şi desena ceva pe nisip, cu o nuia. Deocamdată erau numai câteva linii. Se opri din desenat şi se întoarse spre fostul funcţionar.

169

— Portărelule… Se opri pentru a sparge mentosa-l între dinţi.

Fostul funcţionar de fisc îşi scoase ţigaretul din gură i

— Portăreii sunt agenţi de urmărire, preciza. Eu… am lucrat la conturi. Când spunea „eu”, lăsa totdeauna o pauză.

— E tot aia, spuse Paul. Adică, ce vorbesc! tu eşti mai rău decât portăreii!

Fostul funcţionar zâmbi, de parcă i s-ar fi făcut un elogiu:

— Te deranjează că eu… şi cum nu mai ştiu ce să «pună, făcu un gest larg, ca şi cum ar fi închis o paranteză, cu mâna în care ţinea ţigaretul.

— Pe mine!? Tu n-ai cum să mă deranjezi pe mine… Afirmaţia lui Paul păru să-l descumpănească pe celălalt. Se răsuci către veterinar:

— Îl auzi, domnul doctor?

Veterinarul avea aerul că Paul îi luase cuvintele din – gură. El şi fostul funcţionar de fisc nu îşi adresau niciodată, nici chiar când jucau table, mai mult de zece cuvinte.

— Avocatul e un om prea fin pentru tine, spuse. Controversele se încheiau totdeauna la el.

Căpitanul şi inginerul Şerbănescu lăsaseră tablele, pentru a urmări discuţia lor. Inginerul, care fuma rar, fiindcă avea ceva la plămâni, îşi aprinse o ţigară. Era văduv de aproape un an şi de câtva timp îi apăruse pe faţă o expresie de mirare care nu îi dispărea nici măcar în zilele când reuşea să-i câştige o partidă Căpitanului. După ce trase câteva fumuri din ţigară nu-l mai interesară cuvintele celorlalţi: dorea numai ca ţigara să-i rămână cât mai mult timp aprinsă. Îşi ţinea buzele ţuguiate şi, din când în când, se uita cruciş la capătul aprins al ţigării, care i se apropia treptat de degete. Căpitanul, în schimb, dădea din cap, întorcându-se spre toţi care deschideau gura, astfel că avea aerul că e de acord cu fiecare în parte. El se uita, când şi când, la M. şi plescăia nemulţumit, din buzele lui groase, uşor răsfrânte. Nu îi plăceau discuţiile în contradictoriu.

Paul se înfierbântase. Ăştia de teapa portărelului nu ştiau decât să zgândărească lumea! Ce avea el cu avoca

179

tul? îşi aducea aminte domnul portărel? Pe vremuri, îl saluta pe avocat până la pământ. Şi întorcându-se către medicul veterinar, fiindcă şi fostul funcţionar făcuse la fel:

— Până la pământ, domnule doctor. Şi avocatul îşi scotea totdeauna pălăria în faţa ăstuia!

M. Începu să se simtă stingherit. Aşa era, dar la ce mai folosea asta? „Pe vremuri…!" Dar vremurile se schimbaseră şi se schimbaseră atât de tare, / că el se trezise într-o zi din avocat, portar. Nu umblase împotriva curentului, îşi ţinuse gura, în politică nu se băgase niciodată, totuşi fusese destul ca asesorul acela să îndrepte degetul spre el şi să spună că avocaţii ca el n-aveau ce căuta în tribunal decât pe banca acuzării/ Pentru asta fusese dat la o parte. Se uită la Paul cu o recunoştinţă obosită:) după ce fusese îndepărtat din barou, el îl ajutase să intre portar la garajul întreprinderii aceleia După atâţia ani, Paul îşi închipuia că gluma fostului fun Grionar îl mai putea zgândări. Nu numai că nu-l zgândărise, dar, într-un fel. Îi făcuse plăcere. După douăzeci de ani de „Să trăiţi!" la uşa garajului, chiar şi o aluzie răutăcioasă ia îndeletnicirea lui de odinioară i se părea un omagiu din partea memoriei celorlalţi. „S-a făcut zece jumătate!" gândi, puţin îngrijorat. La ora asta, cel mai important lucru pentru el era ce avea să-i spună miercuri administratorului.

— Cumpără careva o pendulă? se trezi întrebând. Întrebarea căzu prost. Paul îl privi nemulţumit. Adică el îşi răcise gura degeaba? Căpitanul prinse momentul şi îi aminti inginerului că trebuia să dea cu zarul. Singurul care păru interesat de oferta lui, medicul veterinar, îl puse în încurcătură, cerându-i amănunte despre pendulă. M. bătu în retragere. Era o pendulă ca toate pendulele… Apoi spuse repede:

— Vreau trei mii pe ea!

Veterinarul nu se sperie de mărimea sumei.

— E sculptată?

M. trebui să recunoască: era sculptată…

— Să ştii că n-o dau fără trei mii! Ca şi cum ar fi rostit o ameninţare.

— Ar merge într-o sufragerie *stil*?

171

— La magazin nu se găsesc pendule?

Căpitanul dădu zarurile cu putere. Unul dintre ele sări din cutie şi căzu în pietrişul dintre bănci. Se aplecară: să-l caute. M. îl zări primul. Era chiar lângă piciorul lui. Acoperi zarul cu talpa şi,

convingându-se că nu l-a observat nimeni, răsuci talpa deasupra zarului, ea şi cum ar fi vrut să strivească o gânganie. Apoi luă parte la căutarea lui, făcând comentarii sceptice. În cele din urmă, Căpitanul trebui să scoată din buzunar perechea lui de zaruri. M. zâmbi satisfăcut – i-o făcuse armeanului.

Când încercară să reînnoade firul discuţiei, nici el, nici veterinarul nu-şi mai amintiră unde rămăseseră. Vorbeau despre penduia avocatului, îi ajută fostul funcţionar, dornic să intre şi. el în vorbă.

— *Asta* ştiam! îl contră, rece, veterinarul. Noră-mea şi-a făcut mobilă de comandă: stejar sculptat, ca pe vremea noastră. Pentru ea vreau s-o iau.

— Noră-ta se apropie şi ea de patruzeci de ani! interveni Căpitanul.

— Nu-i dai treizeci, spuse veterinarul, ca şi cum asta ar fi avut o anumită legătură cu propria lui vârstă. Apoi. lui M.: Când vin să văd pendula?

— Ai trei mii?

— Mai laşi din preţ.

Siguranţa din glasul celuilalt îl scoase pe M. din sărite:

— Îţi închipui că mă târguiesc?!

— Credeam că ai nevoie de bani! Acum veterinarul părea mirat, ceea ce îl enervă şi mai mult. Până în clipa când deschisese gura nu se gândise să vândă pendula, dar acum îşi dădea seama că va fi silit să facă şi astar

— La alt preţ nu discut, spuse, cu o convingere pe care nici el măcar nu reuşi să şi-o înţeleagă.

* * *

Plecase din parc înainte de a-i veni rândul să joace table.

Veterinarul era un om de o stăruinţă nesuferită. E adevărat că nu te bătea la cap când îl interesa ceva, dar

avea un fel de a se uita la tine care te obliga să te întorci singur la subiectul respectiv. Pe de altă parte, M. îi era recunoscător medicului că se arătase interesat de pendulă. Prilejul de a discuta serios – şi vânzarea unei pendule era, orice s-ar zice, o chestiune gravă – cu o persoană inteligentă şi manierată cum era medicul nu i se ivea prea

des. Mai ales că acesta, cu toată perseverenţa lui obositoare, ştia când era cazul să se oprească. Cu câţiva ani în urmă, îl întrebase dacă nu e dispus să-şi vândă apartamentul. „Ce nevoie ai de trei camere? îţi iei o garsonieră şi rămâi şi cu o mulţime de bani". Ceea ce spunea veterinarul îi sunase ca un diagnostic. „Ar fi şi mai bine dacă l-aş vinde şi m-aş duce la azil, îi răspunsese. Te-aş scuti şi pe tine să-mi porţi de grijă". „Nu spune nimeni să te duci la azil, replicase veterinarul. Dar… sunt atâţia tineri care n-au unde sta". „Când mi-am cumpărat apartamentul ăsta aveam treizeci şi cinci de ani, nu mai mult". „Vrei să spui că atun*ci te*-ai gândit că vei sta toată viaţa singur în trei camere?" Despre anumite lucruri, lui M. îi venea greu să vorbească chiar şi acum, când nu mai aveau importanţă/ „Am ştiut de la şaisprezece ani că o să fiu singur toată viaţa, /eşti lămurit?" „Ai avut ghinion, comentase celălalt – nu era omul căruia să-i placă confesiunile. Dacă te răzgândeşti…" „La vârsta mea, nu mai sunt în stare să-mi schimb bârlogul". De atunci discuţia despre apartament rămăsese definitiv închisă.

III

În ultima vreme, lui M. i se întâmpla des să plece de undeva, fără o anumită ţintă. Acum, de pildă, le trezi pe bulevard şi nu mai ştiu încotro să se îndrepte. La ora asta, nici nu prea avea unde să se ducă. Începu să regrete că plecase din pare.

Inginerul îi spusese odată că, de când rămăsese văduv, îi plăcea să se plimbe: îşi lua abonament de o zi şi se plimba cu troleibuzul ori cu tramvaiul de la un capăt

173

la celălalt al liniei. M. se căută în buzunare; n-avea decât câteva monede de metal şi ceva mărunţiş, în hârtii. Nu merita să încerce şi el metoda inginerului. Cu atât mai mult cu cât anumite zgomote din stomac îl avertizau că era timpul să mănânce. Porni în jos, pe bulevard.

Îşi descoperise o ţintă: vânzătorulii –, a03 rrigi „din Pasajul Universităţii"".

Soarele, i se păru, strălucea cam fără chef; dădea lumină gălbuie ca iarna şi căldură puţină pentru octombrie. M. mergea încet, aruncând, în treacăt, câte o privire şirurilor de oameni care se scurgeau pe lângă el. Se grăbeau, aveau feţe preocupate, se ciocneau unii de alţii fiindcă nu se uitau în jur, îşi cereau scuze sau se apostrofau

– mai ales se apostrofau – cu o dușmănie din senin și, după părerea lui, prostească. Treptat însă și el, deși avea o zi întreagă înainte, se lăsă prins de graba celor din jur.

Acum mergea cât putea de iute, uitându-se nemulțumit la troleibuze, care se deplasau sâcâitor de lent. Își aminti de inginerul Șerbănescu: ce gusturi de om scrântit!

În Pasaj, plăti covrigul înainte de a-l încerca între degete.

— Covrigul ăsta nu e bun de nimic, omule! Vânzătorul se uită mirat la el:

— Două coșuri am vândut până acum…

— Pune-l la înmuiat, moșule! îi recomandă un vlăjgan care tocmai își cumpărase unul și mușca cu poftă din el. M. vârî covrigul în buzunar și se depărta, ignorând râsul ascuțit al fetei agățate de celălalt braț al vlăjganului. Salivă de pofta covrigului, dar n-avea chef să-și riște proteza. La drept vorbind, asta era cea mai bună cale – să pună covrigul la înmuiat. Mda, în felul acesta avea să se descurce binișor la masa de seară. Ceai cu covrig; nu era cel mai rău lucru din lume! Numai că acum situația se complicase. Îi era foame de-a binelea. Pipăi din nou covrigul. Nu, era prea riscant… Dădu ocol barului „uitându-se cât putu mai indiferent la pateurile așezate pe mese, sub clopote de stistă. Aici prețurile erau prea mari pentru el.

În fața cofetăriei se opri, cercetând prin vitrină câțiva? ZGolari, liceeni obraznici, așezați înaintea unor farfurii cu plăcintă. Exista, gândi, o anumită asemănare între el și ei: n-aveau în buzunare decât mărunțiș. Nu vedea de ce n-ar fi intrat și el în cofetărie.

Cât își aștepta rândul, calculă ce ar fi fost mai potrivit să-și cumpere. Privirea îi căzu pe niște pateuri, care păreau surorile celor de sub clopotele de sticlă, din bar. Arătau incomparabil mai bine decât plăcinta, care nu era decât pe jumătate coaptă. Dar nu și-ar fi putut îngădui mai mult de două bucăți, cât să-și întărite foamea. I se păru mai rezonabil exemplul liceenilor, care își luaseră plăcintă. În felul acesta rezolva problema prânzului și putea să își ia și un bilet la cinematograf.

Se întoarse acasă pe la opt seara. După ce ieșise de la film, încercase să vorbească cu Alina, de la un telefon» public. Alina nu era acasă, îl inform a se Valeria. M. ar fi a vrut să afle când se întoarce, dar prefera să nu aibă prea

— „ mult de-a face cu sora lui, nici chiar telefonic. Valeria nu îi iertase niciodată că ajunsese portar şi nic-jiuj-ercase vreodată să înţeleagă cum de i se întâmp Lase asta. Era convinsă că fusese dat afară din barou pentru incapacitate şi că ceea ce spunea el despre asesorul popular era pură scorneală. Valeria, care evita instinctiv să spună adevărul, nu îşi putea închipui că ceilalţi sunt altfel decât ea. Era mai tânără ca el cu nouăsprezece ani. La câteva luni după ce îşi luase bacalaureatul, se măritase, gjul

— MihaJL primul bărbat cu studii suprioare care îi făcuse curte. TVI – ihai avusese prudenţa să nu o lase să se angajeze undeva, fiindcă oriunde Valeria stătea mai mult de o jumătate de oră se producea după aceea un scandal. M. era convins că orice om face cel puţin un lucru, bun în viaţă. Despre Valeria se îndoise mult timp că era

În sidie du aşa ceva. Când Alina a împlinit şase ani, a re-eunoscut că se înşelase: era o fetiţă vioaie şi plină de sensibilitate, care nu vedea nimic rău în îndeletnicirea lui de la garaj. Când crescuse suficient pentru a înţelege

174
175

anumite lucruri, Alina fusese singura membră a familiei

Gare îl întrebase dacă nu îi era greu să facă pe portarul.

M. ar fi vrut atunci să i se plângă, nu prea avea cui s-o facă, dar simţise în glasul încă copilăros al fetei dorinţa ca el să nege acest lucru, aşa că îi răspunse că alţii ni meriseră mai rău decât el.

Alina era, pe atunci, fata lui de duminică. La sfârşitul săptămânii se ducea să o ia de acasă. Valeria nu vedea cu ochi buni apariţiile lui, dar n-avea nimic împotrivă ca cineva să o scoată *la aer* pe Alina; de aceea, el nu vrea cele două etaje până la ei, ci aştepta fata la intrarea în bloc.

Vara sau în zilele de toamnă călduroase, se duceau cu autobuzul la marginea oraşului. De acolo, porneau în plimbări fără ţintă prin satele din jur. Alina ţopăia prin iarba de pe marginea drumului, scoţând ţipete de uimire temătoare la vederea guşterilor verzi, tulburaţi de pantofii ei mici, de lac.

Uneori, mergeau la cinematograf. După ce ieşeau din sală, M. se amuza cerându-i fetei să-i povestească filmul. Mica lui prietenă avea însuşirea de a scotoci cu privirea în toate cotloanele imaginilor. Putea

descrie tablourile de pe pereţii încăperilor, figurile personajelor din planurile depărtate, îşi amintea câte tunuri apăreau în cutare – scenă dintr-un film de război, dar nu reuşea să spună – mare lucru despre ceea ce li se întâmpla personajelor principale ale filmului. Singurele filme în care amândoi urmăreau aceleaşi lucruri erau comediile mute, deşi Alina. se lăsa şi la ele furată de penele de la pălăria vreunei femei sau de apariţia unui câine fără stăpân, amănunte – care lui îi scăpau,;

Într-o duminică ploioasă, când M. rămăsese acasă, se trezise cu ea la uşă. Era îmbrăcată într-o pelerinuţă „transparentă, se udase la picioare şi se ţinea, cu un aer independent, de mâna sectoristului. Nu fugise de acasă, preciză ea din capul locului, plecase în vizită! apoi îi aruncase o privire timidă miliţianului, căruia, pe drum, îi spusese cu totul altceva.

În ziua aceea, fata descoperi patefonul şi ascultă înaintată, fără cel mai mic semn de plictiseală, toate plăcile, răsucind ea însăşi manivela când se desfăşura arcul.

Era prima oară când Alina asculta, cu atenţie, muzică simfonică, dar asta nu de dragul muzicii, ci de al maşinăriei din care ieşea această muzică. Mulţi ani mai târziu, când Alina începuse să-l invite la concerte, fata mai scotea patefonul de sub pat şi, după ce îl ştergea visătoare de praf, răsucea manivela şi asculta muzica de pe plăcile de ebonită, „Pathe-Marconi”.

Duminicile fără Alina se scurgeau plictisitor de încet, chiar dacă M. reconstituia vreunul dintre traseele lor obişnuite. „Singur nu e totuna cu singuratic!” preciza pe vremea când mai era avocat. Atunci avea un număr oare-i care de amici şi câţiva prieteni, foşti colegi la *Drept* şi) câţiva clienţi din primii ani de avocatură. Numai că şi unii şi alţii fie că nu reuşiseră să se adapteze vremurilor şi dispăruseră, fie că se adaptaseră şi, din această cauză, găsiseră că era mai prudent să nu mai aibă legături cu unul ca el, care se compromisese. Astfel că M. nu o tratase niciodată pe Alina cu superioritatea pe care maturii se simt datori să o adopte faţă de cei mici, ci cu gravitatea cu care te adresezi unui prieten mai tânăr, când vorbeau despre guşteri, filme, pălării de soare şi poveştile. fraţilor Grimm.

Când Alina crescuse, duminicile pe care le petreceau împreună se răriseră. E adevărat că fata apărea acum în serile din timpul săptămânii în apartamentul lui şi îi povestea, cu umor, ce se întâmpla

la ea la liceu sau îi vorbea, cu îngrijorare, despre evenimentele vieţii de şcolăriţă: teze, note care trebuiau îndreptate, biletul primit de la un coleg de clasă căruia nu ştia dacă era cazul să-i răspundă... Treptat, Alina începuse să i se adreseze cu aerul de superioritate al omului de optsprezece ani faţă de cel de şaizeci. Superioritatea, poate involuntară, din vocea ei a mai scăzut după o vreme, fiindcă Alina descoperea cu relativă uşurinţă în întâmplările zilnice, banale, regula, numitorul comun. Dar din cauza celor câţiva ani câţi îi trebuiră fetei până să descopere că lumea nu începuse cu ea, prietenia lor se răcise. M. nu se gândise niciodată să o acuze pe Alina pentru asta, fiindcă, de la un anumit moment, sinceritatea totală devenise imposibilă între ei doi. Apăruseră multe lucruri pe care Alina n-ar fi avut cum să i le mărturisească şi despre care nu îndrăznea să vorbească nici el, atât pentru că nu se simţea persoana cea mai potrivită pentru un anumit gen de discuţii, cât şi pentru că bănuia că asta ar fi stricat de tot prietenia lor. Aşa că, fără a se putea împiedica să observe transformările care se produceau cu ea, M. adoptase atitudinea omului naiv, care nu îşi dă seama decât de ceea ce i se spune, şi asta, uneori, numai după explicaţii suplimentare. În aceşti ani, Alina fu silită să renunţe la presupunerile ei trandafirii despre viaţă, în schimbul mai multor adevăruri neplăcute. La unele din ele ajunse pe calea compromisului: M. reconstitui din relatările ei fragmentare o întâmplare cu un bărbat care părea să fi fost mult mai în vârstă decât ea sau de aceeaşi vârstă, dar mult mai trecut prin viaţă, şi nu pe drumurile ei cele mai drepte. M. nu reuşi să afle dacă insul acela (care avea preocupări tehnice, judecând după limbajul Alinei din perioada aceea) îi dăduse de înţeles fetei că voia să o ceară în căsătorie. Poate că nu fusese niciun moment vorba de aşa ceva între ei doi şi poate că, prin bărbatul acela, Alina nu dorise decât să scape de o parte dintre presupunerile ei despre viaţă. Dar făcuse asta fără pic de prudenţă şi fusese silită să se trateze ca de o boală, după incursiunea ei „în viaţă". Atunci se întâmplase ceva cu ea, unul dintre lucrurile acelea care pot schimba complet o femeie tânără, fiindcă, treptat, Alina deveni tot mai preocupată de ceilalţi, încât era cu neputinţă să nu presupui că asta o ajuta să se gândească cât mai puţin la ea însăşi.

M., care urmărise cu anumite resentimente legătura vei cu bărbatul acela, îşi închipuise după aceea că prietenia lor va redeveni

cea de odinioară fiindcă acum fata îşi regăsise interesul faţă de el. Dar descoperise destul de repede că interesul de acum al Alinei nu era altceva decât compătimire. Or, el nu avea nevoie de aşa ceva. Când cei din jurul tău ajung să te compătimească înseamnă că te-ai cur ăjat. Constatase asta pe vremea când trimitea memorii la Ministerul Justiţiei pentru a fi re

178

6

primit în barou şi se întâlnea cu foştii săi colegi, mai norocoşi decât el. E drept, ştia pe alţii în aceeaşi situaţie ca şi el, care găseau o adevărată plăcere în a fi compătimiţi, oameni slabi, siliţi să caute puteri excitându-şi ciahi-innpy-ngur-tpa mi 4 ţi… îngăduie săfti (şi) slab.

Când ai pe Mneva lângă tine, bănuia, lucrurile stau altfei?" îţi poţi permite chiar să cochetezi cu disperarea, fiindcă o faci sub forma suportabilă, diluată, a dialogului. Singurătatea te obligă să monologhezi – şi într-un monolog nu auzi decât, cel mult, ecoul propriilor tale cuvintej iar ele, de cele mai multe ori, sună de parcă ar fi rostite de altcineva şi dacă acel altcineva şovăie prea tare sau te duce în cine ştie ce fundătură, simţi că te cuprinde neliniştea.

Într-un dialog, nimeni – oricât de deschis ţi-ar vorbi şi oricât de bine te-ar cunoaşte – nu poate lovi atât de precis şi sigur ca celălalt, care se foloseşte de vocea şi de gândurile tale, pentru a-ţi spune ce crede despre tine. În tinereţe, când citea cărţile nou apărute, aproape din aceleaşi motive care îl îndemnau să-şi mobileze apartamentul cu obiecte la modă JM. aprecia mai ales roma-*X*nele în care autorul îi îngăduia să ia parte la acţiune, instalat în pielea, mai strâmtă sau mai largă pentru el, a protagonistului! Le cumpăra de la un anticar, un fel de Jakob Mendel, care, în perioada plină de lipsuri a primilor ani de după război, izbutea să facă rost de cărţi străine. Acesta îi vându-se un fel de roman biografie scris de un neamţ în exil, în care exista un dialog între personajul principal, compozitor genial, şi un individ cu haine cadrilate. Când citise dialogul acela şi îşi dăduse seama de identitatea individului cu haine cadrilate, notase, iritat, pe marginea paginii: „Neverosimil". Dar mai târziu, pe vreme? când se deprindea să deschidă uşa garajului şi se întreba, aproape îndobitocit, cum de fusese posibilă înlăturarea lui din barou cu atâta uşurinţă, fusese silit să

recunoască verosimilitatea dialogului citit. E adevărat că lui, individul cu haine cadrilate nu îi apărea îmbrăcat astfel: de fapt, nici nu putea spune cum arăta, dar venea, seară de seară, şi îşi bătea joc de stupefacţia lui de avocat transformat în portar de garaj. „E exact soarta pe care o meriţi, băieţel (folosea acelaşi apelativ

179

cu care i se adresa învăţătorul lui din clasele primare, căruia îi miroseau totdeauna mâinile a oţet şi care îi pălmuia peste faţă pe cei care nu scriau bine *gros-subţire*)! Niciodată nu ţi-a plăcut să te amesteci. Nu te-ai împotrivit niciodată!" „Unde ajungeam dacă mă împotriveam?" protesta el, sperând că astfel îl va determina pe celălalt să tacă. „Nu face pe prostul (aceasta era una dintre expresiile preferate ale învăţătorului. Când o rostea, ridica mâna asupra capului celui căruia îi era adresată)!! Poate ajungeai tot portar sau poate se isprăvea cu tine. Dar ar fi fost cu totul altceva. Cel puţin ai fi ştiut că ai încercat…" „Am depus memorii, ai uitat!?" „N-am uitat nimic… Memoriile le-ai depus după aceea, *băieţel.* Adevăratele memorii se depun înainte! U*na e să* pretinzi ceva şi alta să te milogeşti, cum ai făcut tu". „Mi-am cerut drepturile, nu m-am milogit". „Care drepturi, băieţel, care drepturi?! mai ţii minte ce ţi-a spus asesorul după ce aţi ieşit din sală: «Nu mai avem nevoie de uneltele burgheziei!» aşa ţi-a spus!" „Am slujit legea, n-am fost o unealtă!" „Nu mai spune!? Ai trecut ca gâsca prin apă de la Sfânta pro*prietate privată,* l*a Propr*ietat*ea întregulu*i *popor: cu docil*itatea unei unelte, ai trecut. De când au uneltele drepturi?" „Legile nu sunt făcute de avocaţi. Le fac clienţii lor ajunşi la putere. Dacă ei hotărăsc că legile vechi nu mai sunt bune, n-au decât să facă altele". „Te înfunzi, te înfunzi! Singur îmi dai dreptate: concluzia e că clienţii tăi au hotărât să devii portar!" „E un sofism! Asesorul a hotărât aşa. Mi-a răstălmăcit pledoaria. Nimic din tot ce spusesem eu la proces nu avea legătură cu lupta de clasă… în primul rând, cazul nu avea nicio legătură. Era o acţiune de divorţ. Clienta mea introdusese acţiunea. Soţul ei se îmbăta în fiecare săptămână de două, trei ori şi o bătea cu scârdura. N-am făcut altceva decât am expus faptele". „Da, dar te-ai cam înfierbântat: «apucături bestiale», «individ vicios» cine erai tu să vorbeşti astfel?" „Asta era adevărul". J, Adevărul depinde în primul rând de felul cum e rostiţi Spus înţelegător, până şi adevărul cel mai neplăcut devine suportabil. Bietul asesor, când te-a

auzit cum tunai împotriva tâmplarului, a devenit atent la banalităţile tale. I-ai dat de gândit, cu intransigenţa ta, tocmai fiindcă la mijloc era

180

un simplu proces de divorţ. Probabil că şi-a dat seama, instantaneu, că are ocazia să te demaşte. Nu găseşti?" În timpul acestor colocvii, lui M. i se părea că simte chiar şi mirosul de oţet al mâinilor învăţătorului. Omul acela, care în şcoală îl înspăimântase mai mult decât pe alţi copii, fiindcă el nu cunoştea decât ameninţarea mâi-Aiilor sale, revenise acum, într-o ipostază absurdă, pentru L.a-l teroriza cu vocea lui părintesc-batjocoritoare.

— Dar acum M. nu mai simţea frica instinctivă din copilărie – rădăcinile fricii acesteia erau raţionale: când lua sfârşit vreuna dintre aceste discuţii fictive, urmau clipele unei lucidităţi apăsătoare, de-a lungul cărora el se întreba cât va mai rezista asalturilor vocii. Era aproape convins) că într-o zi propria sa identitate, slăbită, avea să fie *m-i*\ locuită de personalitatea de împrumut care îşi făcea loc!/ treptat, în el. În perioada aceea, se ferea să stea singur) sau să se gândească la sine însuşi. Era cuprins de o febrH litate care îl determina să se uite aproape tot timpul la ceas şi să privească la absolut tot ce se întâmpla în jurul lui, cu o atenţie împinsă la minuţie, care nu îşi alegea obiectul. Când se termina programul la garaj, nu se ducea acasă. Se oprea să mănânce la un birt de cartier, apoi îşi cumpăra bilet la cinematograf. Renunţase să mai privească filmele cu ochiul rafinat cu care, înainte, ştia să descopere noutatea imaginilor şi mijloacele expresivităţii lor; se mulţumea cu bucuria modestă, dar solidă, de a lua în serios convenţiile filmului, ca şi cum pe ecran ş-ar fi desfăşurat viaţa însăşi, dar admiţând, totodată, că viaţa de pe «ecran nu prea avea mare legătură cu realitatea pe care o cunoştea el. Vedea filme cu fotbalişti pe care iubirea îi ajuta să muncească harnici în fabrică şi care înscriau golul victoriei după ce aflau că fata pe care o iubeau nu era logodnica, ci sora celui pe care şi-l credeau rival, filme cu inventatori geniali, care aveau timp să construiască roboţi casnici vorbitori, să scrie lungi scrisori de dragoste şi să piardă vremea cu o mulţime de fleacuri, de parcă pentru ei ziua avea de trei ori câte 24 de ore. Totul era optimist în filmele astea, până şi crizele de tristeţe ale junelui prim, astfel că atmosfera lor aducea cu aceea din basme şi din povestirile ştiinţifico-fantastice.

181

A

Încercase, tot atunci, să-şi viziteze câţiva dintre vechii prieteni. Cei care ştiau ce se întâmplase cu el refuzaseră să-l primească fiindcă, să nu se supere, astea erau vremurile! Gât despre cei cărora le-o spunea el, atitudinea li se schimba de îndată ce aflau de metamorfoza lui socială. Nevasta unuia dintre ei, fost coleg de liceu şi de facultate, singurul care părea dispus să nu se lase influenţat de această schimbare – în definitiv, şi lui i se putea întâmpla una ca asta – îl rugă, la plecare, să *se gândească*. Aşa că nu se mai duse în vizită nici pe acolo.

Cu Valeria fusese mai simplu; îl considerase totdeauna oaia neagră a familiei. Un bărbat ca el – şi Valeria nu se jena să accentueze cuvântul „bărbat", uitându-se fix la el, – nu putea face mare lucru în viaţă. Gând M. O anunţă ce i se întâmplase, Valeria ridică din umeri de parcă i-ar fi spus ceva la care ea se aşteptase demult. Nu înţelese nimic din explicaţiile lui. Tăcea preocupată. Îl întrerupse numai o dată sau de două ori pentru a-i spune: „Numai ţie ţi se putea întâmpla una ca asta…" La sfârşit, îl întrebase: „A mai fost cineva din familia noastră portar?" Rostise „familia noastră" pe un ton ridicol. „Care fami*lia noastră, Va*li? se enervase el. Unchiul Manole a fost bucătar pe vapor, unchiul Tănase, brutar; tata m-a trimis cu laptele şi cu brânza la cucoanele din Cotroceni până la optsprezece ani, ca să mă ţină la şcoală. La facultate, m-am întreţinut singur (îi imită emfaza, cu o ironie plictisită): familia noastră n-a ridicat un deget să mă ajute. După fami*lia noastră, r*ămâneai cu şapte clase primare. Dacă nu eram în stare să-ţi achit taxele, nu făceai liceul, să fie limpede!" Valeria îl ascultă indiferentă: „Tata spunea cu totul altceva despre taxele de la liceu…" „Asta fiindcă semănaţi unul cu altul. Pentru el nu era nicio deosebire între ceea ce făcea şi ce ar fi vrut să facă. Nu mă interesează ce îi îndrugi lui Mihai; mie să nu-mi mai vorbeşti despre familia *noastră*, *mai al*es despre tata!" „Tata a tfost un bărbat adevărat", sublinie Valeria. „La ora asta, nu mă ating deloc aluziile/

tale". „Mă întreb ce ar putea să te mai atingă. Valeria se opri o clipă, apoi urmă, ca şi cum el ar fi fost vinovat de cele pe care era nevoită să i le spună: Un om capabil nu păţea ce ai păţit tu".

M. era sigur că Valeria nu îi vorbea astfel pentru a-l jigni. Dar era, probabil, prima oară când vreuna dintre anticipările ei se dovedea

adevărată, din punctul ei de vedere; Valeria nu era dispusă să scape această victorie ascultându-i argumentele. Totuşi sora lui nu suporta gândul că vreunul dintre membrii familiei, căreia îi fabricase o adevărată hagiografie, ajunsese portar. „Pe Mihai – îl rugă ea, vreau să-l anunţ eu ce ţi s-a întâmplat". M. ridicase din umeri. Îi era indiferent dacă Valeria avea să-i spună bărbatului ei, pur şi simplu, că fusese dat afară din barou sau dacă avea să inventeze vreo poveste încâlcită despre nefericirea lui într-o dragoste platonică, de pe urma căreia renunţase la avocatură, pentru a face penitenţă de portar la un garaj.

Mai târziu, când Alina începuse să vină duminica pe la el, Valeria îi trimise, prin ea, un cadou de ziua lui. Erau vechii butoni de aur ai tatălui lor, care ajunseseră, cine ştie cum, în păstrarea Valeriei. Stratul subţire de aur căzuse de pe feţele lor interioare: butonii erau din argint aurit, dar M. se îndoia că Valeria observase acest lucru; sora lui avea talentul de a observa numai ceea ce îi convenea.

Covrigul înmuiat *în* ceaiul de seară nu îi aminti lui M. decât de întâmplările din ziua aceea. Scena din Pasaj, cu sfatul batjocoritor al vlăjganului, îl indispuse: Ce derbedeu! Când covrigul era pe sfârşite, îşi aminti că n-o găsise acasă pe Alina. Şi dacă ar fi vorbit cu ea la telefon, ce ar fi rezolvat?! Să zicem că ar fi venit să-i ia administratorului tensiunea… mda, să zicem… (ideea de a se gândi la administrator şi la registrul lui nu îi făcea plăcere) … Poate că asta l-ar fi convins pe celălalt să mai aştepte câteva zile. Fondul problemei ar fi rămas acelaşi.

Muşcă supărat din covrig. Adevărul era că nu mai făcea faţă! gândi asta ca şi cum administratorul ar fi fost de / faţă, iar el i-ar fi oferit o explicaţie. Pendula?! Chiar / dacă veterinarul i-ar fi dat până la urmă trei mii pe ea, T* cât s-ar fi descurcat cu banii ăştia? Cea mai bună soluţie (ar fi fost, desigur, să vândă apartamentul şi să-şi gă\sească o garsonieră ieftină, mai potrivită cu pensia lui de portar: … „Mulţumesc de sfat!" mormăi. Ce s-ar mai fi ales atunci de el? Stătuse aici mai bine de treizeci de ani! Simţea din capul locului că n-ar mai fi avut puterea să plece. Dacă ar fi fost ceva mai tânăr, ar fi fost uşor: ar fi schimbat un loc cu altul şi s-ar fi deprins şi cu locul acela, aşa cum deprinsese să facă pe portarul de garaj (strânse totuşi, puţin, din colţurile gurii)! Acum nu mai era în stare să se schimbe. Ar fi lăsat aici atât de mult din el însuşi, încât partea care ar fi plecat ar fi fost prea

neînsemnată pentru a merita efortul de a supraviețui, în toți acești ani, și buni și răi, singurătatea i s-a i modelase după forma apartamentului acestuia. Se obiș\nuise atât de greu fără balansoarul din sufragerie și fără celelalte lucruri pe care fusese nevoit să le vândă! Dacă totuși reușise să o facă era numai fiindcă tuturor le păstrase locul în memorie. Dar și memoria are nevoie de puncte de sprijin: cele două pete dreptunghiulare de pe peretele sufrageriei îi evocau tablourile vândute. Spațiul liber de pe birou, dintre veioza cu picior și clasorul de piele, fusese ocupat, până nu demult, de statueta de bronz cu care se juca pe vremea când discuta cu clienții…

Ar mai fi fost o cale, radicală, cu care ar fi scăpat nu numai de problema întreținerii, dar, în general, de toate grijile care îl sâcâiau în ultima vreme. La ultima campanie pornită în bloc împotriva gândacilor, administratorul îi dăduse o sticluță cu *verde de Paris*, în care) mai rămăsese ceva, pe fund. Dar numai gândul de a folosi o soluție destinată gângăniilor acelora scârboase și îi provoca silă. În afară de asta, ce ar fi zis Alina când ar fi aflat? în cel mai bun caz, i-ar fi dat dreptate, la început. Apoi i-ar fi dat dreptate Valeriei, care spune despre el că e un neisprăvit. Dacă nu avusese tăria să facă *asta* când îl dăduseră afară din barou, ar fi fost jalnic s-o facă acum, din slăbiciune.

184

Sorbi ultimele picături de ceai. Se ridică de la masă și dădu ocol locului gol unde, înainte, se afla balansoarul. Exista încă o posibilitate, de compromis, la care avea de gând să mediteze înainte de culcare.: … – :

IV

Se trezi mai devreme ca de obicei și se duse în birou. Trase din bibliotecă una dintre cărțile sale de legi, editată prin anii ’50. Îi trebui aproape o jumătate de oră până reuși să găsească ce căuta. Citi mai multe pagini și copie câteva paragrafe pe bucăți de hârtie rupte dintr-o coală îngălbenită. Apoi se întoarse în dormitor și scoase din șifonier costumul negru, cumpărat demult, pentru ocazii deosebite, cravata în dungi și o cămașă albă, cu gulerul și manșetele tocite.

Se mișca de colo până colo prin încăpere, fără rost, ca pe vremea când avea de pledat în procese importante.

Își scoase din șifonier și servieta, deși nu avea nevoie de ea. O puse pe pat, alături de costum, și se duse în baie. Își ascuți briciul,

operaţie pe care n-o mai făcuse de două săptămâni, apoi se bărbieri încet, cu perdaf. Îşi smulse cu penseta câteva fire de păr din urechi şi se întoarse în dormitor.

„Am slăbit…" constată când îşi trase pantalonii. Strânse cureaua până la ultima gaură, dar rezultatul fu că pantalonii se strânseră şi ei, în cute caraghioase, în jurul mijlocului. Reuşi să le dea o înfăţişare onorabilă, prinzându-i cu bretele.

Când ieşi din apartament, îmbrăcat cu costumul şi ţinând servieta în mână – până la urmă vârâse în ea cartea din care scosese extrasele, ca să n-o ducă goală –, un tânăr trecu pe lângă el, coborând scările în fugă. Îl mai văzuse de câteva ori în bloc, iar tropăitul pe scări i-l auzea aproape în fiecare dimineaţă. Bănuia că locuieşte în vreunul din apartamentele expropriate după război. Era posibil să aibă o cameră în apartamentul comerciantului de textile, care îşi luase tălpăşiţa, în 49. Ce mai

I fi i i kl> în i îi i I

pramatie fusese şi omul ăsta! Avea vilă în Cotroceni unde stătea cu nevasta şi copiii; aici venea numai din când în când, cu femei. El şi pictorul de la parter erau singurii din bloe care n-aveau nimic scris pe plăcuţa de alamă de pe uşă. Ceilalţi: doi medici, câţiva arhitecţi, încă doi avocaţi, în afară de el, trei ingineri şi câţiva negustori îşi gravaseră numele şi titlurile pe plăcuţe. Ca şi el, cei mai mulţi dintre ei îşi foloseau apartamentele şi drept cabinete de lucru. Plăcuţele dispăruseră una câte una, majoritatea prin anii '50. Atunci apăruse în bloc un al doilea val de locatari, chiriaşi ai statului. Pe vremea aceea, nu era zi să nu izbucnească un scandal în vreunul din apartamentele acelea, ocupate de câte două, trei familii. Atunci se mutase aici administratorul.

Treptat, chiriaşii îşi luaseră zborul, unul câte unul, apartamentele rămânând ocupate doar de o singură familie, într-un singur apartament, la numărul 10, două dintre reprezentantele celui de-al doilea val rezistaseră în aceeaşi formaţie, domnişoarele Brâncoveanu şi Landes, care ieşiseră la pensie de câţiva ani. Lui M. i se părea destul de bizară legătura dintre ele. Domnişoara Brâncoveanu era guralivă, înaltă, slabă şi iubea pisicile, iar domnişoara Landes, scundă, cu un aparat auditiv pe care nu ştiai niciodată când îl oprea, fiindcă se pricepea să citească cuvintele după mişcarea buzelor. Ei nu-i

plăceau pisicile, aşa că îi revenea misiunea de a îneca puii născuţi de pisicile pe care le ţinea cealaltă în casă.

M. coborî două etaje şi se opri în faţa unei uşi pe care, în locul plăcuţei de aramă – aici stătuse unui din arhitecţi care, după război, dispăruse fără urme – era prinsă o placă de aluminiu, de dimensiuni identice cu prima:

Asociaţia chinologică română

A. Ch. R.

câine de rasă ocrotit care ordonă câinelui s-o şteargă de la uşă. Urmară câteva momente de linişte – M. se lăsă studiat prin vizor. Când uşa se deschise, simţi lovitura ucigătoare a unui miros de friptură, care îl sili să facă un pas înapoi. Administratorul, cu obrajii lui roşii, îl privi mirat: …

— Domnul avocat?!!!

— Te-am deranjat? M. se simţi, deodată, stingherit de costumul său negru, de cravata care îl sufoca şi de servieta care îi atârna în mână. Îl cuprinse o panică inexplicabilă şi i se păru că pardoseala se înclină. Aerul că pătă un miros în ţepătura: …

— Păi bine, dom avocat, tocmai la uşa mea ţi-ai găsit? Şi către altcineva: Mă uit la el: costum, cravată… şi odată mă trezesc cu el în braţe.

M. simţea miros de oţet de trandafir. Era întins pe ceva moale, care trosni când încercă să se ridice – o somieră plină de perne ou feţele cusute cu lână.

— Gata, fă, lasă-l în pace cu oţetu tău; nu vezi că s-a trezit?!

M. se uită buimac când la administrator, când la nevasta acestuia, care aştepta cu sticla de oţet în mână. Căută, cu un gest mecanic, în buzunarul în care îşi pusese medicamentele. Scoase cutia şi rămase cu ea în mână, aruncând femeii o privire semnificativă. Administratorul ghici înaintea ei despre ce era vorba:

— Adu, Tincuţo, nişte apă.

După ce înghiţi două pilule, M. le explică stinghe

…

M. apăsă pe butonul soneriei. Auzi mai întâi lătratul câinelui de rasă ocrotit, apoi vocea groasă, cunoscută.

— Sufăr de inimă… Mi-a fugit pământul de sub picioare…

— Eu, când v-am văzut, zic: uite, dom’le, a venit cu întreţinerea,

şi buf, drept la mine în braţe!

M. Încercă să se ridice; picioarele îi cam tremurau. *Se* lăsă înapoi, pe somieră.

— N-am venit pentru întreţinere.

186
187

Aaministratorm se uita curios la el.

— Ţii minte, urmă M., mi-ai făcut o propunere (nu prea îi venea să continue fiindcă îşi închipuise cu totul altfel scena asta), în legătură cu apartamentul… – „.

Administratorul zâmbi, aşezându-se pe un scaun:

— Şi… v-aţi hotărât? întoarse capul spre nevastă-sa, care rămăsese în picioare, cu paharul de apă, golit, în mână: Tot aici eşti, fă? Adu ceva la masă… o gustare, ca lumea. Iei din cămară, nu din frigider!

M. protestă, convenţional. Celălalt se ridică de pe scaun şi, grăbit, dispăru din încăpere. Rămas singur, M. aruncă în jur o privire care trecu indiferentă peste mobila de serie, insistă, o clipă, asupra vitrinei cu pahare de sticlă, pe care numai un profan le-ar fi confundat cu cristalul, se odihni pe cele patru fotolii acoperite cu creton înflorat şi stărui asupra bibliotecii. În rafturile din mijloc se aflau câteva cărţi, vreo douăzeci, aşezate de o parte şi de alta a unui televizor cu ecranul enorm. Pe raftul de sub televizor, un obiect pe care M. îi cunoştea numai din descrierile Alinei, un radio-casetofon plin de butoane, ca o maşină de curse. În stânga, într-o despărţituri închisă cu geamuri glisante, mai multe sticle. M. recunoscu, nostalgic, etichetele de „Metaxa”, „Cinzano” şi lipită pe clasica butelcă pântecoasă, eticheta coniacului „Napoleon”. Trecuseră atâţia ani de când nu se mai atinsese de licorile astea, încât le uitase gustul… Toate astea, gândi el cu invidie, trebuie că făceau o groază de parale.

Administratorul aduse el însuşi tava cu gustări.

Când văzu sandvişurile cu salam de Sibiu, bine uscat, farfurioarele cu sardele mici, răspândind miros de afumături fine, şi bucăţile de caşcaval, de un gălbui irezistibil, M. Înghiţi nervos, de mai multe ori la rând. Celălalt îl invită să se aşeze pe fotoliul de lângă servantă.

— Şi dumneata? se opri M. în drum spre fotoliu.

— De-abia am mâncat, domnu' avocat. Eu mănânc zdravăn dimineaţa. Scoase două pahare din vitrină şi le aşeză pe servantă: Vă tratez cu un coniac?

M. dădu din cap; o înghiţitură de „Napoleon" merita riscul unei crize de inimă. Arătătorul şi degetul mare ale mâinii drepte îi şi ajunseră în mijlocul tăvii cu gustări.

188

de unde înhăţară, după o clipă de nehotărâre, mai întâi un sendvis cu salam.

După-amiază, administratorul îl ajuta pe fostul avocat să urce scările. M. îşi strângea servieta la piept şi, din când în când, întorcea capul peste umăr pentru a spune, şovăitor: „Alea jacta est!" Nu era nimeni în spatele lor, dar el ignora acest amănunt. Regreta că Valeria nu era de faţă, fiindcă dorea să o informeze că el a ştiut totdeauna să se descurce, în schimb, se adresa administratorului, ca şi cum acesta i-ar fi putut relata Valeriei cele spuse de el. În ceea ce îl privea, administratorul clătina din cap, ascultând atent cuvintele celuilalt, dar de răspuns nu răspundea decât că domnul avocat nu mai avea probleme de acum încolo. Spunea „domnul avocat" ca pe o propoziţie.

Între etajele I şi III, deciseră că era mai potrivit să meargă a doua zi la notariat, să legalizeze actul. Aşa propuse administratorul. M. se împotrivi la început, fiindcă, declară, nu voia ca domnul Ion să îşi închipuie că... Nu-şi duse enunţul până la capăt; se sprijini de perete şi, strângând şi mai tare servieta, dori să afle dacă celălalt se mai ducea la vânătoare de vulpi. Administratorul clipi mărunt, ridică din sprâncene, apoi îşi umflă obrajii şi oftă:

— Un iepuraş... cu sos de vin... Numai câte cartuşe!! Şi permisul, domnu' avocat! Pentru ce? Când vreau... mă duc! Cumpăr!!

— Pe mine nu mă scoate nimeni din vizuină! spuse M. şi bătu cu palma peste servietă.

Se trezi pe întuneric, aşezat pe un scaun. Câteva clipe, nu ştiu unde se află. Îşi aminti de-abia când se lovi cu

189

cotul de tăblia mesei. Întinse mâinile şi descoperi, pe pipăite, servieta aşezată pe masă în faţa lui. Se duse în baie, pe întuneric. Acolo, la lumina puternică a becului de deasupra oglinzii văzu că pe obrazul stâng avea două dungi roşietice, paralele: dormise cu capul pe servietă.

Dungile i le făcuse cureaua. „Am cam întrecut măsura!” dar, amintindu-şi de rezultatul vizitei sale la administrator, zâmbi mulţumit. Se întoarse în sufragerie şi, după ce aprinse lumina, scoase contractul din servietă. Avea să rămână aici, şi încă fără nicio bătaie de cap. Administratorul îşi luase obligaţia să îi plătească o anumită sumă (cam o treime din valoarea apartamentului), să îi achite în fiecare lună angaralele şi să îi aducă, zilnic, în sufertaş, prânzul format din trei feluri de mâncare. Când discutaseră acest punct, administratorul făcuse aluzie la raţia lui de ulei, care acum nu mai avea la ce să îi folosească, dar M. nu era dispus să renunţe la ea. A avea ulei în cămară i se părea un mijloc de a-şi păstra o oarecare independenţă faţă de celălalt. Contractul nu cuprindea nimic despre plata întreţinerii sau despre masa de prânz, dar, la sfârşit, conţinea o anumită clauză care îl obliga pe administrator să le respecte pe cele nescrise: putea fi anulat dacă vreuna dintre părţi devenea nemulţumită de cealaltă. Nu numai atât, dar administratorul avea să devină proprietarul apartamentului, *după* decesul actualului proprietar. M. admise că oricât de îndepărtată ar fi fost ziua aceea, administratorul făcuse o afacere foarte bună cu el. La drept vorbind, erau destule şanse ca celălalt să nu aibă prea mult de aşteptat. Chiar dacă nu-i plăcea să se gândească la asta, M. trebui să recunoască: inima putea să-l lase oricând. Şi dacă ar fi fost v numai atât, dar, la vârsta lui, moartea nu mai e un accident. Ceilalţi te întreabă cum te simţi şi, chiar dacă le răspunzi că eşti sănătos tun, te privesc neîncrezători, ca şi cum s-ar uita la un pahar care se află pe marginea mesei, în echilibru instabil. În afară de asta, în contract nu era stabilită o perioadă anumită, ci o dată care îl silea pe administrator la o aşteptare de pe o zi pe alta. Iar aşteptarea celuilalt se restrângea şi asupra lui, oricât s-ar fi străduit să se ascundă ca struţul. Odată legalizat, contractul îl obliga şi pe el să aştepte ziua aceea. Numai «a el nu avea de gând să joace rolul vulpii în toată povestea asta. Nu va aştepta, ci se va lăsa aşteptat. I se va plânge administratorului cât mai des de necazurile sale de bolnav de inimă, îi va vorbi despre şubrezenia vârstei, într-un cuvânt îşi va respecta contractul, dar cu ironiei Celălalt n-avea decât să aştepte! * (

Când începu să se dezbrace, se întrebă ce va face cu banii pe care administratorul urma să i-i dea a doua zi. Era o sumă frumoasă! Şi chiar dacă nu aştepta nimic de la el, Alina s-ar fi bucurat… Firește,

apartamentul ar fi fost o amintire mai durabilă! Dar şi banii, sub forma mai puţin vulgară a unui cec… Poate că apartamentul ar fi obligat-o pe Alina să-i poarte o recunoştinţă obositoare. Cecul ar fi fost un memento *mult ma*i discret, care n-ar fi stingherit-o cu nimic. Raţionamentul acesta îl ajută să scape de gândul sâcâitor că apartamentul lui avea să rămână administratorului.

VI

Domnul Ion e un om cumsecade! era de părere M. după câteva luni de la semnarea contractului. E adevărat că celălalt învârtea tot felul de afaceri, unele cam dubioase, cu alimente şi cu mărfuri aduse din străinătate, dar asta era treaba lui.

Domnul. Ion nu îi ascundea cu ce se ocupa. După părerea lui, oamenii erau împărţiţi în două categorii: cei care aveau ceva de vânzare şi cei care erau dispuşi să cumpere. Or, şi unii şi alţii aveau nevoie de serviciile unui mediator. În această calitate, domnul Ion cumpăra şi vindea aproape orice: de la biscuiţi pentru câini, până la bijuterii şi motoare de automobil. Astfel că majoritatea obiectelor din casa şi, mai cu seamă, din garajul său aveau statut provizoriu. Îndeletnicirea de mijlocitor îi luă foarte puţin timp administratorului. Se întâmpla să îl invite pe M., după-amiaza, la o partidă de table şi, după ce jucau

câteva linii, să se uite la ceas: „Vă las un sfert de oră singur, domnul avocat!" Sfertul de oră înseamnă uneori şi o oră întreagă, dar, de cele mai multe ori, administratorul se întorcea după cele 15 minute, pentru a continua partida de table. Figura lui, cu obrajii roşii, avea exact aceeaşi expresie de mulţumire ca la plecare, şi asta chiar şi în zilele când treburile nu îi reuşeau cum ar fi vrut.

Avea o geantă uriaşă, de voiaj, despre care era imposibil să afirmi cu precizie când era goală şi când, plină. Niciodată nu ieşea din casă fără geanta asta şi, indiferent unde s-ar fi dus, pleca cu maşina. Asta din cauza câinelui, care îl însoţea ori de câte ori ieşea din casă: câinele era prea bătrân pentru mersul pe jos. Pe vremuri, povestea administratorul cu nostalgie, câinele lui câştigase două premii de frumuseţe. „Într-o zi, adăuga cu părere de rău, o să-i dau şoricioaică, să nu se mai chinuie".

Duminica, administratorul îşi urca în maşină câinele şi mergea

la ţară. Se întorcea noaptea. Când M. îl întreba ce tot căuta la ţară, celălalt îi răspunse că asigură schimbul de bunuri între sat şi oraş. Uneori însă nu făcea decât să se plimbe, şi atunci îl invita şi pe fostul avocat să meargă cu el. Dar instinctul lui de a descoperi reprezentanţi ai celor două cateogrii de oameni era atât de dezvoltat, încât şi atunci era cu neputinţă ca geanta de voiaj să nu se umple, pe drum, cu tot soiul de lucruri. Odată, cumpărase de la un şofer un porumbel călător pe care acesta îl prinsese la marginea şoselei. Ţinuse porumbelul vreo două săptămâni pe balcon, într-o cutie de pantofi. Într-o zi, îl anunţase pe M. că descoperise cine era proprietarul porumbelului.

— Ştiţi cât face găinuşa asta, domnu' avocat?

M. ridicase din umeri: nu se pricepea la porumbei.

— Vreo două mii, poate şi mai mult, îl lămurise administratorul şi se uitase cu admiraţie spre uşa care dădea pe balcon.

— De unde ştii?

— M-am interesat. Ce credeaţi, că l-am luat degeaba?! Porumbeii *voiajori*, cum e ăsta, nu zboară de capul lor… Cel cumpărat de el, de exemplu, venea de la un concurs din Austria şi, dacă nu l-ar fi prins şoferul, acum ar fi

fost în hulubăria unuia din Dămăroaia. Când îl cumpărase, nu dăduse chiar la noroc ai doi poli pe el. Se pricepea şi el puţin la păsări d-astea. Porumbarii, domnu' avocat, au asociaţia lor, cum avem şi noi cu câinii. Întrebase, la asociaţie, dacă se ţinuse vreun concurs de curând, după aceea se uitase la lista porumbeilor înscrişi. Pe lista aia scrie cine e proprietarul şi ce număr are inelul de la piciorul porumbelului. Mă întâlnesc mâine cu respectivul, să discutăm! Când mă gândesc că manivelă ăla voia să facă friptură din găinuşa asta! Câţi neisprăviţi nu-şi bat joc de un lucru, fiindcă habar n-au câte parale face… în general, administratorul se ferea să aibă legături cu „neisprăviţii", deoarece îi era cu neputinţă să îi clasifice.

— Eu în ce categorie intru? îl întrebă M., într-o după-amiază.

Administratorul făcu un gest de îndoială:

— „La început, credeam că aveţi ceva de vânzare. /Mai toţi oamenii pun cruce la câte ceva… Acum, ştiu eu fac să „zic… Pe dumneavoastră vă interesează să rămâneţi aşa cum sunteţi. Aşa e?

M. dădu din cap, afirmativ. Se convinsese – treptat – că domnul

Ion, cum se obişnuise să-i spună administratorului, chiar şi atunci când se gândea la el, ce e drept, cu oarecare ironie, era omul cu care puteai discuta orice, fără să te simţi stingherit. N-avea prejudecăţi, în schimb admitea prejudecăţile altora, astfel că M – care se ferise toată viaţa să facă confidenţe, descoperise în el partenerul potrivit pentru incursiuni retrospective în propria sa existenţă.

Când află că în raporturile sale cu femeile fostul avocî Tnu depăşise niciodată pragul strictei amiciţii, administratorul nu se miră. La rândul său cunoscuse pe cineva care era în aceeaşi oală cu dumneavoastră, domnu' avocat. Dar se însurase de ochii lumii şi, tot de ochii lumii, nu zisese nimic când nevastă-sa făcuse doi copii, dracu' ştie cu cine. Până la urmă, a ieşit mai rău decât dacă rămânea omul la locul lui. Nevastă-sa îl înşela pe rupte şi râdea lumea de el…

193

Nici măcar obiceiul Valeriei de a fabula nu îl făcu să se mire. Prin 70, când se mai ducea la vânătoare, mergea în Deltă, la raţe, cu un profesor universitar:

— Asta mergea cu mine, că îi făceam rost de cartuşe nemţeşti. Mie îmi convenea cu el, că avea barcă cu motor şi îi ştia pe ăia mari de acolo. Ce panglici mai scotea omul ăla, domnul avocat! Şi tot aşa: el credea primul ce spunea. Îl prindeam cu minciuna – nu se supăra. Spunea o chestie deşteaptă, că cică o minciună e adevărul care ţi-ar trebui.

Singurul lucru pe care nu îl înţelese era faptul că M. se mulţumise atâţia ani să fie portar.

— Şi ce dacă v-a dat afară, domnu' avocat? Eu, să fi avut pregătirea dumneavoastră, mă umpleam de bani, pe de lături.

— Nu era vorba numai de bani, se împotrivi M… Când eşti obişnuit să intri undeva pe uşa din faţă, ţi-e greu să te strecori, după aceea, pe intrarea de serviciu.

Administratorul se uită lung la el, ca şi cum ar fi vrut să se convingă că nu glumeşte:

— Oricum suntem mărunţi. Parcă mai are importanţă pe unde intrăm! Eu zic că totul e să intri.

M. tăie aerul cu mâna, energic, ca demult, în timpul pledoariilor. Acum gestul i se păru stângaci şi pe jumătate fals. Fu aproape gata să nu răspundă. O făcu numai pentru că îşi aminti de dialogurile

imaginare cu învăţătorul său din clasele primare.

— Nu suntem şobolani, chiar dacă suntem mărunţi, cum spui dumneata!

Celălalt tăcu câteva clipe, chemându-şi câinele, cu un semn.

— Mie îmi plac animalele, domnu' avocat. Îşi ridică pe genunchi câinele şi începu să-l scarpine între urechi. Mi-ar plăcea şi şobolanii, dar prea sunt scârboşi.

VII

M. îşi rărise apariţiile în parc. De când juca table cu administratorul, îl plictisea să facă acelaşi lucru şi acolo.

Nu mai juca nici măcar cu Căpitanul, vechiul său rival. Acestuia începuseră să-i tremure mâinile şi părea ramolit, deşi mintea îi rămăsese limpede. De fapt, ceea ce nu îi plăcea lui M. la prietenii lui din parc era familiaritatea cu care vorbeau despre moarte. După Anul Nou, inginerul Şerbănescu, care slăbise, arăta neîngrijit şi îi povestea aproape zilnic Căpitanului vise stranii, se îmbolnăvise de gripă. Murise după câteva zile. Ceilalţi comentaseră faptul mai întâi cu gravitate şi vorbind încet – chiar în holul blocului în care locuise inginerul –, apoi, când venise primăvara şi începuseră, cu prudenţă, să îşi mai lase paltoanele acasă, începură să-şi amintească de scrântelile inginerului şi să râdă de ele. Vorbeau despre el, ca şi cum inginerul ar fi fost şi el de faţă. Fostul funcţionar descoperise în acest subiect o sursă permanentă de vorbe de spirit; el îl evoca cel mai des pe Şerbănescu. Când observă şi el tremurul mâinilor Căpitanului – ceilalţi observaseră mai demult, dar îşi ţinuseră gura – spuse cu o satisfacţie răutăcioasă:

— Aşa tremura şi Şerbănescu!

Fostul negustor mârâi ceva despre obiceiul prost al unora de a-şi băga nasul peste tot. Îşi luă revanşa după câteva zile. Se aşeză pe bancă, în faţa acestuia, şi se uită la el stăruitor. Apoi îi întrebă pe ceilalţi dacă nu li se pare că Portărelul era cam gălbejit la faţă.

— Aşa sunt de obicei! se grăbi nervos fostul funcţionar, evitând să mai spună „eu".

— N-aş zice! vocea autoritară a Căpitanului suna sentenţios, ceea ce îl făcu să-şi piardă buna dispoziţie.

Treptat, căpătară toţi obiceiul de a se spiona pentru a-şi descoperi semne de slăbiciune sau de boală, pe care le foloseau drept

argumente pentru pronosticurile lor, de un umor sinistru. Nu scăpă nici M. de plăcerea lor de a face evaluări macabre; Căpitanul, observând nişte pete mici, cafenii pe mâinile lui, comentă:

— Avocatul e pe drumul cel bun. Când îţi apar petele astea, poţi să stai liniştit!

M. ridică din umeri: cunoştea şi el semnificaţia acestor pete, semne de vârstă, aidoma coşurilor de pe obrajii adolescenţilor. Îşi aminti de remarcile licenţioase pe care le schimbau, în closet, colegii săi de liceu, arătându-şi

195

...Îi altora coşurile de pe faţă. Curiozitatea excitată a [dolescenţilor devenise teamă curioasă la aceste biete fi-nţe pe care le obseda gândul sfârşitului, Lăcomia cu care e spionau i se părea lui M. un mijloc naiv de a uita, lentru moment, de propria lor teamă, ca şi cum descope-ind bătrâneţea celorlalţi, asta i-ar fi scos în afara jo

Singurul care nu se ocupa cu astfel de comentarii era aul. Gândindu-se la plăcerea lui de a se ciorovăi cu fos-ul funcţionar, M. nu înţelegea atitudinea lui reţinută faţă le acest subiect. Se lămuri de-abia când Paul, plictisit de-ncercările lor de a-l zgândări, le ţinuse un fel de discurs, idresându-se, în primul rând, fostului funcţionar. El, Por[arelule, scăpase din două bombardamente. Era şofer pe 5 „Škoda". La primul bombardament era cu un locotenent în cabină. Săriseră amândoi din maşină, pe câmp. El, în stânga, locotenentul, în dreapta. Se terminase bom-pardamentul – maşina, întreagă. Locotenentul meu – Je-abia venit pe front, nu se mai ridica de la pământ. Stătea cu faţa în jos, aşa, niţel într-o parte... Strig la el... parcă s-a mişcat. Iar strig, şi mă duc la el. Când l-am întors, nu era rănit, nu nimic. La tâmplă, să zic că avea? era. Lângă el, o piatră, cam cât pumnul meu. Cum l-o Ei ajuns, nu ştiu. Treaba e că până să înceapă bombardamentul, de nu ştiu câte ori mi-a zis să-l las şi pe el să conducă. Să nu fi fost în coloană, îl lăsam. A fost să scap eu! Ascultă la mine, Portărelule: cum o iei, moartea tot d glumă *tâ*mpită rămâne.

Doctorul, care de obicei nu asculta ce spunea Paul, acum se aplecase atent spre el:

— Vrei să spui că *ţie* nu ţi-e frică? îl întrebă, nemulţumit.

— De ce să-mi mai fie?!!

Mirarea zâmbitoare a lui Paul îl irită:

— Pentru că nu ştii! Nimeni nu ştie!!

El tratase de curând câinele unui cunoscut…

Căpitanul se opuse întorsăturii pe care o luase discuţia: asta mai lipsea, să fie pus în rând cu câinii.

Veterinarul îi ignoră opoziţia. Era un câine deosebit de inteligent şi mai sensibil decât unii dintre cei prezenţi, îl ţinuse la el în perioada tratamentului. Un tratament

196

foarte dureros, ţinu să precizeze. Câinele răbdase absolut tot până în ultima zi, când devenise agitat, fără motiv. Adică fără un motiv aparent! A prins momentul când uşa era deschisă şi a fugit. El îşi închipuise că fugise la stăpânul lui. În aceeaşi zi l-a găsit un vecin, zăcând lângă lada de gunoi din spatele blocului.

— Şi ce vrei să dovedeşti cu asta? îl întrebă nemulţumit fostul funcţionar. N-ai decât să faci ca el dacă ai poftă!

— Nu vorbeam cu tine, îl contră sec veterinarul/ Sunt convins că agitaţia câinelui era provocată de frica morţii. Asta l-a determinat să caute un loc unde să fie singur. Din nefericire, oamenii ignoră avertismentele instinctului. Cei mai mulţi vor să fie înconjuraţi de rude, *atunci*. Îşi închipuie că singurătatea e de vină pentru anxietatea lor. I

El asta voia să precizeze, încheie veterinarul. Că teama de ce o să se întâmple e firească, chiar dacă unora le place să şi-o ascundă.

— N-ascund nimic, doctore! îl informă, plictisit, Paul. Nu mi-e frică şi gata. De la bombardamentul ăla nu îmi mai e.

[Deşi nu era superstiţios, M. căpăta convingerea că discuţiile prea insistente despre moarte nu fac decât să o atragă AAsta pentru că se deprinsese şi el să-i spioneze pe ceilalţi, păstrându-şi, e drept, observaţiile pentru sine însuşi.

Ajunse să se ducă în parc numai o dată pe săptămână, uneori şi mai rar, dar atunci împins de o curiozitate morbidă, irepresibilă, căreia însă reuşi să-i găsească un nume suficient de convenabil: *îl interesa* ce se mai întâmpla acolo…

VIII

La începutul verii, aria de acţiune a fostului avocat se restrânse considerabil. îşi petrecea mare parte din zi aşezat într-un fotoliu, în sufrageria administratorului.

197

[. Din vizitator, devenise un obişnuit al casei. Nevasta administratorului nu mai era nevoită să urce zilnic la el cu sufertaşul de mâncare, fiindcă M. se deprinsese să ia prânzul cu domnul Ion. Acestuia îi plăcea să mănânce împreună cu fostul avocat, deoarece M. evoca nostalgic, cu acest prilej, mesele festive pe care le dădeau clienţii în onoarea lui, după ce le câştiga procesele.

Auzind de aspicuri, fripturi în sos de vin, rasoluri de peşte şi multe altele, domnul Ion dădea din cap visător, uitându-se cu o admiraţie amestecată cu oarecare compătimire la fostul avocat. La rândul său, povestea despre chefurile vânătoreşti la care participase, amintindu-şi cu un aer pofticios de iepurii împănaţi, de cârnaţii din carne de căprioară şi de vinul băut cu cana mare de pământ, lucruri care lui M. nu-i spuneau mai nimic, dar care îl făceau să-şi imagineze, cine ştie de ce, decoruri de o primitivitate rafinată, în care amesteca reprezentările sale, desprinse din lectura prozei istorice latine, şi imagini din primele super-producţii color pe care le văzuse. După masă, picoteau amândoi, trântiţi în fotolii, înainte de a deschide cutia cu table. Seara, când administratorul îşi scotea câinele la plimbare, M. se aventura la cinematograful cel mai apropiat. Intra la film, indiferent de titlul acestuia – vedea acelaşi film de câteva ori, ajungând ast-iel să descopere şi el plăcerea de a părăsi cu privirea centrul imaginii, pentru a cerceta decorurile sau personajele

1 secundare. Nu îl mai interesau decât lucrurile care îi aminteau, într-un fel oarecare, de o perioadă mai veche din viaţa sa, astfel că acum, stând pe scaun în cinematograf, privea imaginile de pe ecran ca şi cum s-ar fi uitat pe fereastră: cu o indiferenţă plictisită din care nu îl scotea decât vreun amănunt ieşit din comun?

De câteva ori, întorcându-se acasă, găsi bilete scrise de Alina, în lipsa lui. Le citea la lumina chioară a becului din hol, dând din cap amuzat, ca şi cum Alina care scria ar fi fost fetiţa cu care mergea cândva la plimbare. Vâra biletul în buzunar şi uita de el în câteva minute, umblând cu mâinile la spate, absent, dintr-o cameră într-alta, cu mintea plină de întâmplările petrecute în timpul acelor plimbări de duminică. De altfel, exista încă un motiv, obscur, pentru care M. uita repede de biletele Alinei.

Dacă s-ar fi întâlnit eu ea, n-ar fi avut încotro şi i-ar fi Upus de

contractul său cu administratorul. Or, asta fără îndoială că ar fi stârnit mai mult compătimirea, şi aşa supărător de expresivă, cu care îl privea fata în ultima vreme. A doua zi, când îşi golea buzunarele de şerveţelele de hârtie pe care le folosea în loc de batistă şi de biletele de tramvai – acestea mai rare –, împreună cu ele, arunca şi biletele scrise de Alina.

În schimb, întâlnirile sale zilnice cu domnul Ion îi deveniseră indispensabile de când se deprinsese să vorbească despre sine însuşi în prezenţa acestuia. Dar, spre *Y* nemulţumirea lui, în ultimele săptămâni administratorul lipsea mult de acasă. Când se întorcea, părea obosit şi preocupat de ceva anume. M. îşi închipui, fără prea multă curiozitate, că era vorba de treburile sale de mijlocitor între cele două categorii de oameni pe care le recunoştea el. Partea neconvenabilă a acestor absenţe, era, din punctul său de vedere, că îl lipsea de plăcerea de a-şi povesti amintirile.

Încercase de câteva ori să scrie nişte memorii. În acest scop, îşi pregătise un dosar pe care caligrafiase titlul. Dar în afară de un plan de idei, conţinând perio –, dizarea vieţii sale, nu reuşi mai mult decât că umplu câteva pagini cu o *captatio benevolentiae* care i se păru: lui însuşi, când o reciti, de o solemnitate plângăreaţă. Astfel că, după-amiaza, când îl vedea, în sfârşit, întors pe domnul Ion, unica lui dorinţă era de a aduce vorba la amintirile sale. Preocuparea aceasta deveni atât de acaparatoare, încât M. nu mai reuşea să ghicească cu exactitate cât era ceasul. Cum nu îi putea reproşa dom „nului Ion că întârzie, se mulţumea, când prindea momentul, să se apropie de câinele care somnola într-un colţ şi să îl lovească cu piciorul în coaste. Câinele îşi sălta capul, greoi, şi icnea, fără să schelălăie. Pasivitatea senilă a animalului îl irita pe fostul avocat; l-ar fi lovit din nou, să-l scoată din amorţeală, dar nu o făcea de teamă să nu fie surprins. Se întorcea în fotoliul lui, resemnându-se să aştepte.

Administratorul îşi umplea paharul şi venea să se aşeze pe fotoliul vecin de unde, câtva timp, se plângea de lipsa de înţelegere a unor persoane care îi puneau beţe în roate pentru tot felul de fleacuri. M. manifesta un interes de circumstanţă faţă de problemele administratorului, aşteptând ca acesta să-şi golească paharul cu coniac şi, destins, să îl întrebe:

— Şi dumneavoastră, domnu' avocat? întrebarea asta suna

totdeauna ca o invitaţie; cu toate acestea M. nu îşi începea imediat relatarea. Vorbea, mai întâi, despre un fapt oarecare din ziua respectivă, care, după părerea lui, ar fi putut prezenta interes şi pentru celălalt. De-abia după aceea, legând lucrurile între ele atât cât se pricepea de bine, trecea la istorisirea vreuneia dintre amintirile sale.

Veni însă şi ziua când, întorcându-se acasă, administratorul încetă să se mai plângă de neînţelegerea celorlalţi, îşi recăpătase aerul de mulţumire pe care îl avea de obicei. M., gata să deschidă un nou capitol al amintirilor sale, se simţi dator să-l întrebe dacă îi ieşiseră treburile bine.

— Până la un punct, domnu' avocat! îi răspunse celălalt, redevenind brusc îngândurat. Apoi, ca şi cum ar fi vrut să-i facă pe plac lui M.: Una peste alta, aş putea să zic chiar foarte bine, deocamdată.

IX

În ziua următoare, domnul Ion îi propuse, fostului avocat o plimbare la ţară „M. nu avu nimic împotrivă. Nu avea chef de plimbare, în schimb îi plăcea să meargă cu maşina; bineînţeles, aşezat pe scaunul de lângă şofer, de unde se putea uita la pi*etoni,* cu o anumită superioritate, îşi descoperise această slăbiciune de când devenise însoţitorul administratorului, în excursiile lui duminicale". De altfel, pe şoselele din afara oraşului, domnul Ion îi îndeplinea unele dorinţe care făceau aceste plimbări şi mai agreabile. Îl ruga, de exemplu, să o ia înaintea vreuneia dintre maşinile din faţă, ceea ce domnul Ion executa, râzând cu poftă de dorinţa lui. M. era convins

că administratorul nu auzise în viaţa lui de numele lui Freud, totuşi râsul celuilalt îl făcea să se îndoiască, într-un fel absurd, de valabilitatea acestei convingeri.

Acum, amănuntul că nu era duminică, deci – mai puţin plimbarea însăşi – nu avea niciun motiv să se îmbrace cu costumul negru, îl puse într-o oarecare încurcătură pe fostul avocat. Costumul se număra printre elementele cele mai importante ale superiorităţii pe care o resimţea mergând cu maşina. Aşadar îşi puse costumul, sperând că administratorul va remarca acest lucru. Dar acesta nu remarcă nimic. Avea aerul că îl sâcâie un cui în pantof, totuşi nu uită să îi deschidă portiera. M. îi mulţumi cu gravitate, apoi se cuibări pe scaun. Câinele lipsea de pe bancheta din spate, ceea ce îi spori plăcerea. Se lipi

cu spinarea de spătarul moale, îşi înţepeni demn gâtul şi îi comunică, în gând, domnului Ion că putea porni.

Aerul sâcâit al administratorului se transformă în nervozitate necontrolată când motorul mârâi, opintindu-şi pistoanele în gol, de câteva ori. Răsuci din nou cheia şi, spre amuzamentul pasagerului său, bătu cu mâna în volan, de parcă maşina ar fi trebuit să pornească de frică.

De abia la a treia încercare, administratorul reuşi să pornească motorul, făcând o operaţie de care, atât cât se pricepea M., uitase parcă la primele două.

Pe străzile oraşului, M. nu prea avu prilejul să-şi savureze superioritatea; administratorul conducea cu viteză şi nu reacţiona la niciuna dintre observaţiile sale în legătură cu oamenii de pe trotuar. Fostul avocat începu să se simtă stingherit. Ceva din nervozitatea celuilalt pătrunse şi în el, făcându-l să se foiască pe scaun şi să întoarcă deseori capul, pentru a se uita în urmă. Mişcarea asta repetată i se păru ciudată chiaR lui, cu atât mai mult cu cât era parcă provocată de senzaţia că îl urmărea cineva. Îi ceru domnului Ion permisiunea să deschidă radioul, dar cum nu primi răspuns, se izola într-o tăcere jignită.

Domnul Ion căpătă chef de vorbă după ce trecură de bariera oraşului).

— Ce ziceţi, domnu' avocat?

201

Lui M. nu-i plăcu tonul celuilalt. Îi amintea de perioada când venea să-i ceară întreţinerea. Simţea, timid, dorinţa de a se întoarce acasă. Se uită din nou înapoi, împins de senzaţia aceea neplăcută. Nu văzu decât un autobuz, dar şi acela, la mare distanţă. De-abia atunci, văzând autobuzul, M. îşi dădu seama că senzaţia de nesiguranţă nu era provocată de ceva din afară: autobuzul i se părea îngrozitor de departe! Acum *voia* să se întoarcă acasă.

— Nu mă simt bine… Se abţinu, în ultimul moment să rostească numele celuilalt. Lăsă o pauză stânjenitoare pe care se grăbi s-o întrerupă, repetându-şi cuvintele de parcă ar fi făcut o descoperire.

— Lăsaţi că vă trece, spuse administratorul.

M. nu ştiu cum să-i interpreteze răspunsul; găsi că era cazul să spună ceva, ca şi cum n-ar fi auzit nimic. Rosti, cu jumătate de gură:

— Unde mergem acum?

Administratorul îi spusese unde, de dimineaţă, dar, între timp, lucrurile păreau a se fi schimbat.

— Ce să facem, domnu' avocat! Celălalt avea aeru) că îşi cere scuze pentru ceva care îl depăşea.

— Te-am întrebat unde mergem… M. ar fi vrut ca vocea să-i sune cât mai categoric cu putinţă, chiar ameninţător. Ceea ce auzi semăna mai curând cu un apel la milă. Celălalt acceleră.

— Domnu' avocat… N-aş fi vrut; mă învăţasem cu dumneavoastră, dar judecaţi singur: nepotul, ditamai inginerul, însurat, doi copii, şi stă într-o chichineaţă. A luat şi el transfer în Bucureşti… Nu e păcat?

— Şi ce ar trebui să judec eu?

— Păi, nu vă am şi eu pe dumneavoastră?!

M. se strânse involuntar în colţul de lângă uşa maşinii.

— Cum să mă ai pe mine!? Eşti proprietarul meu să spui asta?

— Cine mai are nevoie de dumneavoastră, domnu' avocat…?

™”* Celălalt părea să cunoască răspunsul.

— Asta nu te priveşte! ţipă M.

202

— Ia te uită ce se supără mneami e se nnuuua administratorul şi luându-şi mâna dreaptă de pe volan, o aşează pe gâtul lui. M. Încercă să se ferească, dar simţi degetele celuilalt strângându-l de ceafă.

— De ce vrei să ne certăm, domnu' avocat?

— Ia-ţi labele de pe mine! se auzi M. strigând. Mâna se desprinse alene de pe gâtul lui:

— Cu mine nu te joci, domnu' avocat… Am împins sutele cu lopata să mi te primească la ăştia: şapte tra-iuri o să trăieşti! mai bine ca la casa de odihna”.

— Şi dacă nu vreau să stau acolo? Cine poate să mă silească?

— Parcă toţi care ajung acolo vor să stea! Dar ia să le vezi pe îngrijitoare: bărbaţi în fuste, domnu' avocat!

— O să te dau în judecată, spuse M. Încet.

— Vezi că eşti nerecunoscător! Ce te făceai fără mine? Ai uitat cum arătai anul trecut? Ascultă la mine, te mânca azilul şi aşa, şi aşa.

M. nu reept înse, încercă să-şi descheie gulerul; rupse nasturele.

— Eşti singur, bătrân… Mâine, poimâine te vezi neputincios. La

asta te-ai gândit? Acolo, are cine să te spele şi să-ţi dea să mănânci. Făcu o pauză. Îţi spun cinstit, domnu' avocat: să nu fi fost nepotul ăsta, te ţineam eu până dădeai în primire.

M. respiră adânc de mai multe ori, alarmat. Îl strângea ceva în coşul pieptului. „Nu trebuia să mă enervez!" îşi spuse, încercând să-şi învingă teama. Se răsuci spre celălalt:

— Să fie limpede, domnul Ion: Noi doi am făcut un contract. Nu„ te3Srtt rugat să mă ţii, erai obligat prin contract!

Administratorul dădu din cap, preocupat de depăşirea unui tractor:

— Încă niţel şi ajungem, spuse mulţumit.

— Nici dumneata nici celălalt n-aţi respectat legea, spuse M. Încet. De ce nu s-a dat curs memoriilor mele? Trebuia să primesc răspuns la ele! Şi dumneata, de ce îţi permiţi să afirmi că m-ai ţinut?!

Administratorul dădu drumul la radio.

803

M. îşi strânse buzele. De data asta, n-avea de gând să mai înainteze memorii! Se trase mai aproape de celălalt care, exact cum presupuse, nu bănui nimic. Apoi aşteptă să se apropie camionul greu, care venea din direcţii opusă. Camionul, hotărî M., n-ar fi păţit mare lucru... Se lăsă cu toată puterea peste celălalt şi apucând de volan cu amândouă mâinile, îl răsuci sjgre sine. Mai avu timo să observe că reuşise.

Sumar

Faptul divers renul de 12

nde mergem sunt arturisirile şi inv> „Acasă la Saizu 60 Moştenirea 71 Elefantul 77 Fugă în doi 84 Crapii de prăsilă 96

Tapetul (fragmente din jurnalul zilnic al Minei P.) 100 Maestru de lumini 126 Vârtejul bucureşteanului 151

Lector: MAGDALENA BEDROSIAN Tehnoredactor: GH. CHIRU

Apărut 1985. Bun *de* tipar *12.02.1985*. *Format 16154* X *84*. Coli *tipo 13*.

Tiparul executat sub comanda nr. 1541 la întreprinderea Poligrafică

„13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 89 – 97

Bucureşti, Republica Socialistă România